

ДЕЙВИД БАЛДАЧИ ДА ВЯРВАШ В ЧУДЕСА

Превод от английски: Любомир Николов, 2001

chitanka.info

На майка ми — вдъхновението за този роман

1

Въздухът бе влажен, натезжалите сиви облаци предвещаваха дъжд и синьото небе притъмняваше бързо. Старият линкълн-зефир, модел 1936 година, с четири врати, слизаше по лъкатушещия път с прилична, макар и невысока скорост. От кошницата за пикник, поставена тъй изкусително между двете деца на задната седалка, из цялото купе се разнасяха примамливи аромати на топъл домашен хляб, печено пиле и пай с праскови и канела.

Луиза Мей Кардинал — дванайсетгодишна, висока и стройна, със сини очи и коси с цвят на избеляла от слънцето слама — бе известна на всички просто с името Лу. Красива девойка, тя несъмнено щеше да се превърне в красива жена. Но до сетния си миг щеше да се бори срещу светските сбирки на чай, панделките в косите и дантелените рокли. Понякога дори да побеждава. Просто такава си беше.

В скута ѝ лежеше разгърнат бележник и Лу попълваше празните страници с важни за нея записки също тъй старателно, както професионален рибар хвърля мрежата си. И ако се съди по доволното ѝ изражение, на всяко мятане хващаше по някоя едра моруна. Както винаги пишеше много старателно. Бе наследила това от баща си, пострастен почитател на писането дори и от нея.

От другата страна на кошницата за пикник седеше брат ѝ Оз. Всички го наричаха с това съкращение от истинското му име Оскар. Беше седемгодишен, дребничък за възрастта си, но дългите му стъпала подсказваха, че някой ден ще се източи. Той не притежаваше стройните крайници и атлетичната изящност на сестра си. Липсваше му и неприкритата самоувереност, пламтяща в очите на Лу. И все пак той стискаше протритото си плюшено мече с желязната хватка на борец, а в цялата му външност имаше нещо, стоплящо човешката душа. След среща с Оз Кардинал всеки си тръгваше с твърдото убеждение, че Господ е дал на това дете най-голямото и най-всеотдайно сърце, каквото може да притежава един простосмъртен.

Зад волана седеше Джак Кардинал. Той сякаш не забелязваше нито приближаващата буря, нито останалите пътници в колата. Дългите му пръсти потропваха по кормилото. Върхчетата им бяха загрубели от дългогодишно тракане по клавишите на пишещата машина, а върху средния пръст на дясната му ръка имаше постоянна вдлъбнатина от натиска на писалката. Белези на доблест, често казваше той.

В творчеството си Джак комбинираше живописни гъсто населени пейзажи с несъвършени герои, които с всяка поредна страница ставаха все по-реални, превръщайки се едва ли не в най-близки хора. Често читателите ридаеха, когато някой любим образ загиваше под писателското перо, ала подчертаната красота на езика никога не засенчваше първичната груба сила на повествованието, защото темите в разказите на Джак Кардинал наистина бяха вълнуващи. Но сетне внезапно изникваше някой особено майсторски изписан ред и караше читателя да се усмихне, може би дори да се разсмее, проумявайки, че сериозните идеи често се внушават най-успешно с мъничко хумор.

Писателският талант на Джак Кардинал му бе донесъл шумни хвалби от критиците и твърде малко пари. Линкълнът не беше негов — един автомобил, дори и от най-проста марка, изглеждаше за Джак недостъпен лукс. Беше го взел назаем за излета от един свой приятел и почитател. Жената до него определено не се бе омъжила за Джак Кардинал заради парите му.

Обикновено Аманда Кардинал не възразяваше срещу унеса, който често обземаше неуморния ум на нейния съпруг. Дори и сега лицето ѝ изразяваше добродушно примирение с полета на неговата фантазия, която му позволяваше да се откъсне от досадните житейски дреболии. Но по-късно, когато разпънеха одеялото, приготвеха храната за пикника и пуснеха децата да си играят, тя щеше да откъсне съпруга си от тази литературна алхимия. Днес обаче Аманда усещаше и друга, по-дълбока тревога, докато колата ги носеше напред. Този съвместен излет им беше потребен не само заради чистия въздух и празничната трапеза. Изненадващо топлите предпролетни дни бяха божи дар в много отношения. Тя се озърна към навъсеното небе.

Вървете си, буреносни облаци. Моля ви, вървете си.

За да успокои напрегнатите си нерви, Аманда извърна глава, погледна Оз и се усмихна. Трудно бе човек да не изпита облекчение

при вида на това малко момче, макар че и то лесно се плашеше. Аманда неведнъж бе утешавала сина си с прегръдки, когато го мъчеха кошмари. За щастие щом очите му най-сетне се избистреха и я видеше, уплашените викове отстъпваха място на такава усмивка, че ѝ се искаше винаги да го удържи в прегръдките си.

Оз бе наследил хубостта си изцяло по майчина линия, докато Лу съчетаваше високото чело на Аманда с тънкия нос и ъгловатата челюст на баща си. Комбинацията бе впечатляваща. Но ако някой я попиташе, Лу би казала, че прилича единствено на баща си. В това нямаше и капка пренебрежение към майка ѝ, то просто показваше, че Лу винаги ще се смята за дъщеря на Джак Кардинал.

Аманда се обърна към съпруга си.

— Нов разказ ли? — попита тя, докосвайки с пръсти лакътя на Джак.

Умът му бавно се изтръгна от новите литературни замисли и Джак я погледна с широка усмивка на пълните устни, които Аманда смяташе за най-привлекателни у съпруга си заедно с неустоимия блясък на сивите му очи.

— Докато си почиваш, вземи да напишеш някой разказ — подхвърли Джак.

— Сам се товариш толкова — тихо отвърна Аманда и отдръпна ръка.

Докато мъжът ѝ отново се унасяше в мисли, Аманда погледна как Лу усърдно работи над своя разказ. Като майка виждаше в дъщеря си възможност за много щастие и мъничко неизбежна болка. Не можеше вечно да я закриля и знаеше, че понякога ще се налага да гледа как малкото ѝ момиченце се препъва и пада. Нямаше да я държи за ръка, защото Лу просто не би го приела. Но ако дъщеря ѝ посегнеше да потърси помощ, винаги можеше да разчита на майка си. Това положение изглеждаше заредено с безброй капани и все пак нямаше друга възможност за отношенията между майка и дъщеря.

— Как върви разказът, Лу?

Лу продължи да изписва думите с широк ученически почерк и отговори, без да надига глава:

— Чудесно.

Аманда без затруднение долови подтекста в думите на дъщеря си — че писането не се обсъжда с хора извън занаята. Прие го

добродушно, като повечето приумици на дъщеря си. Но дори и майките понякога се нуждаят от възглавница, върху която да намерят утеха, затова Аманда протегна ръка и разроши русолявата коса на сина си. Синовете не са толкова сложни и докато Лу непрестанно изтощаваше майка си, Оз сякаш я подмладяваше.

— Как си, Оз? — попита Аманда.

Вместо отговор момчето нададе грачещ звук, който отекна от всички стени на купето и стресна дори разсеяния Джак.

— Госпожата по английски каза, че никога не била чувала толкова хубаво кукуригане — гордо съобщи Оз и изкукурига още веднъж, размахвайки ръце.

Аманда се разсмя. Джак извърна глава и се усмихна на сина си.

Лу изкриви устни, но после сърдечно потупа брат си по ръката.

— Права е, Оз — каза тя. — На твоята възраст кукуригах много по-зле.

Аманда се усмихна на думите ѝ, после попита:

— Джак, нали ще дойдеш на училищното представление на Оз?

— Мамо, знаеш, че е зает с писането — обади се Лу. — Няма време да гледа как Оз се прави на петел.

— Ще се постарая, Аманда — каза Джак. — Този път наистина ще се постарая.

Но Аманда знаеше, че нотките на съмнение в гласа му предвещават поредното разочарование за Оз. И за нея.

Тя се загледа напред през стъклото. Лицето ѝ изразяваше съвсем ясно какво си мисли. Би могла да го превърне в заглавие на книга — „Моят живот с Джак Кардинал: Ще се постарая“.

Възторгът на Оз обаче си оставаше ненакърнен.

— А после ще играя Великденския заек. Ще дойдеш, нали, мамо?

Аманда го погледна с широка усмивка и около очите ѝ трепнаха весели бръчици.

— Знаеш, че мама за нищо на света не би пропуснала представлението — каза тя и пак погали Оз по главата.

Но го пропусна. Всички го пропуснаха.

2

Аманда надникна през прозореца на колата. Молитвите ѝ се бяха сбъднали и бурята отмина само с досаден, но краткотраен ръмеж и откъслечни пориви на вятъра, които едва разклащаха клоните на дърветата из парка. А бягането по обширните затревени площи бе подложило на изпитание дробовете на цялото семейство. За чест на Джак трябва да се каже, че бе участвал в игрите с не по-малък ентузиазъм от всички останали. Като същинско дете тичаше по калдъръмените пътечки и се смееше гръмогласно, понесъл на гръб Лу или Оз. По някое време дори смъкна в движение мокасините си, а после остави децата да го догонят и да му ги обуят след ожесточена борба. По-късно за всеобщо удоволствие направи физкултурна демонстрация на люлките и накрая увисна с главата надолу. Точно от такъв излет се нуждаеше семейството.

Привечер децата рухнаха изтощени край родителите си и всички задрямаха на тревата, сплетени в една огромна топка от крайници, над които се носеше тежко дишане, примесено с доволни въздишки на уморени и щастливи хора. В дъното на душата си Аманда изпитваше чувството, че е готова да лежи така цял живот и че е постигнала всичко, което светът би могъл да очаква от нея.

Сега, докато пътуваха назад към града и своята съвсем малка, но любима къщичка, Аманда усещаше нарастваща тревога. Не обичаше сблъсъците, ала знаеше, че понякога са необходими, ако става дума за нещо важно. Тя хвърли поглед към задната седалка. Оз спеше. Лу бе извърнала лице към прозореца; тя също изглеждаше заспала. Тъй като рядко успяваше да остане насаме със своя съпруг, Аманда реши, че подходящият момент е дошъл.

— Наистина трябва да поговорим за Калифорния — каза тя тихо.

Джак присви очи, макар че нямаше слънце; всъщност наоколо цареше почти пълен мрак.

— От филмовата студия вече са подготвили договора — отвърна той.

Аманда усети, че в думите му няма и следа от ентузиазъм. Окуражена, тя настоя:

— Ти си известен романист, носител на литературни награди. Творчеството ти вече е включено в учебните програми. Казват, че си най-надареният разказвач от своето поколение.

Той прие предпазливо тия хвалби.

— И какво?

— Защо ще ходиш в Калифорния, та да ти казват какво да пишеш?

Очите му помръкнаха.

— Нямам избор.

Аманда го стисна за рамото.

— Джак, *имаш* избор. Едва ли си въобразяваш, че работата за киното ще оправи всичко, защото просто не е така!

Повишеният ѝ глас накара Лу бавно да се обърне и да погледне родителите си.

— Благодаря за доверието — каза Джак. — Цена го високо, Аманда. Наистина. Особено сега. Знаеш, че не ми е лесно.

— Не това имах предвид. Ако само помислиш малко за...

Лу рязко се приведе напред и докато майка ѝ се отдръпваше, тя плъзна ръка по рамото на баща си. Усмивката на момичето беше широка, но явно пресилена.

— Мисля, че в Калифорния ще е страхотно, татко.

Джак се ухили и потупа ръката на дъщеря си. Аманда усети как сърцето на Лу подскача от радост при тази дребна похвала. Тя знаеше, че Джак изобщо не проумява каква власт има над това малко момиче; как всяка нейна постъпка зависи от мисълта дали ще го зарадва. А това плашеше Аманда.

— Джак, Калифорния не е решение, просто не е — каза тя. — Трябва да го разбереш. Няма да бъдеш щастлив.

По лицето му се изписа болка.

— Омръзна ми да трупам на лавицата хвалебствени статии и литературни награди, а да не мога да си изхраня семейството. *Цялото си семейство.*

Той хвърли поглед към Лу и по лицето му се изписа чувство, което Аманда изтълкува като срам. Искаше ѝ се да го прегърне, да му

каже, че е най-чудесният мъж, когото някога е познавала. Но вече бе казвала всичко това и все пак щяха да заминат за Калифорния.

— Мога пак да се хвана на работа като учителка. Така ще имаш свободата да пишеш. И дори когато нас отдавна няма да ни има на този свят, хората ще четат Джак Кардинал.

— Бих искал поне някъде да бъда оценен, докато съм жив.

— Та ти и *сега* си оценен. Нас не ни ли броиш?

Джак трепна от изненада. Случаят беше наистина рядък — един писател да бъде подведен от собствените си думи.

— Аманда, не исках да кажа това. Съжалявам.

Лу протегна към него бележника си.

— Татко, свърших разказа, за който ти бях говорила.

Джак не откъсна очи от Аманда.

— Лу, сега разговаряме с майка ти.

Аманда бе обмисляла този разговор от седмици насам, още откакто съпругът ѝ спомена за своите планове да започне нов живот като високо платен автор на сценарии сред палмите в слънчева Калифорния. Смяташе, че той ще принизи таланта си, като облича в думи виденията на други хора, като замества родените в душата си мисли с други, от които би спечелил повече долари.

— Защо да не се преместим във Вирджиния? — попита Аманда и затаи дъх.

Джак стегна пръсти около волана. Навън нямаше други коли, единствено фаровете на линкълна осветяваха шосето. Небето бе като дълъг език от мъглив сумрак, през който не прозираше нито една пътеводна звезда. Сякаш се носеха по безбрежен син океан, свършено еднакъв и отгоре, и отдолу. Човешкият ум лесно можеше да се замае от подобно коварно сливане на небе и земя.

Гласът му прозвуча много сдържано.

— Какво има във Вирджиния?

Аманда стисна ръката му с нарастващо раздражение.

— Баба ти. Планинската ферма. Обстановката на всичките ти прекрасни романи. Цял живот пишеш за онова място, а така и не се завърна там. Децата дори не са виждали Луиза. Боже мой, *самата* аз не съм я срещала. Не смяташ ли, че е крайно време?

Стреснат от повишения тон на майка си, Оз се събуди. Лу плъзна ръка към него и покри с длан гърдичките му, сякаш за да прелее част

от спокойствието си. За Лу това вече бе инстинктивен жест, защото Аманда отдавна не беше единствената закрила на Оз.

Джак се втренчи напред, явно раздразнен от разговора.

— Ако нещата потръгнат както съм ги замислил, тя ще дойде да живее при нас. Ще се погрижим за нея. На тази възраст Луиза не може повече да стои там. — Той помълча и добави мрачно: — Животът ѝ е твърде тежък.

Аманда поклати глава.

— Луиза никога няма да напусне планината. Познавам я само от писмата и онова, което си ми разказвал, но дори и аз го разбирам.

— Е, не може вечно да се живее в миналото. Заминаваме за Калифорния. Там ще бъдем щастливи.

— Джак, не вярвам, че мислиш така. Не вярвам!

Лу отново се приведе напред. Сякаш цялата беше от колене, лакти и шия — крехки, стройни крайници, растящи едва ли не с всеки изминал ден.

— Татко, не искаш ли да чуеш за разказа ми?

Аманда потупа Лу по ръката и в същото време се озърна към стреснатия Оз, опитвайки се да се усмихне окуражаващо, макар че в момента не ѝ бе останала и капка кураж. Явно моментът не беше подходящ за спор.

— Лу, изчакай малко, миличка. Джак, нека да поговорим по-късно. Не пред децата.

Изведнъж я обзе страх, че нещата са стигнали твърде далеч.

— Защо смяташ, че не мога да мисля така? — попита Джак.

— Джак, не сега.

— Ти започна този разговор. Не ме упреквай, че искам да го довършим.

— Джак, моля те...

— Казвай, Аманда!

Никога не го бе чувала да говори с такъв тон, но вместо да я изплаши, това само разпали гнева ѝ.

— Ти и сега едва отделяш време за децата. Вечно пътуваш, изнасяш беседи, посещаваш събития. Всички искат парченце от Джак Кардинал, макар че не си плащат за привилегията. Наистина ли вярваш, че в Калифорния ще е по-добре? Лу и Оз изобщо няма да те виждат.

Очите, скулите и устните на Джак се превърнаха във враждебна, непроницаема стена. Когато заговори, гласът му беше изпълнен с мощна смес от собственото му страдание и желанието да ѝ причини същата болка.

— Да не би да казваш, че пренебрегвам децата си?

Аманда разгада тактиката му, но все пак се поддаде.

— Може би не съзнателно — тихо отвърна тя, — но писането те обсебва дотолкова...

Лу едва не се преметна през облегалката.

— Той не ни пренебрегва. Ти не знаеш какво говориш. Грещиш! Грещиш!

Непроницаемата стена на Джак се обърна към Лу.

— Недей да говориш така на майка си. Никога!

Аманда хвърли поглед към Лу, но докато се чудеше как да смени темата, дъщеря ѝ я изпревари.

— Татко, това наистина е най-хубавият разказ, който съм писала. Кълна ти се. Чакай да ти кажа как започва.

Ала Джак Кардинал, навярно за пръв и единствен път в своя живот, не се интересуваше от писане. Той завъртя глава и погледна втренчено дъщеря си. Под изпепеляващия му взор надеждата по лицето ѝ се превърна в дълбоко разочарование още преди Аманда да си поеме дъх.

— Лу, казах ти, не сега!

Джак бавно се обърна напред. Двамата с Аманда зърнаха едновременно какво има пред тях и лицата им пребледняха. Човекът се бе привел над багажника на закъсалата си кола. Бяха толкова близо, че Аманда забеляза квадратната издутинна на портфейла в задния му джоб. Той дори нямаше време да се надигне и да види как смъртта му връхлита с осемдесет километра в час.

— О, боже! — извика Джак.

Той завъртя с всичка сила волана наляво. Линкълнът реагира удивително пъргаво и някак успя да отмине колата, съхранявайки живота на непредпазливия шофьор. Но сега вече бе извън пътя и летеше по надолнището, а отсреща стърчаха дървета. Джак завъртя волана надясно.

Колата подскачаше неудържимо. Аманда изпищя и посегна към децата си. Усещаше, че дори тежкият линкълн не е в състояние да

запази стабилност.

Джак не дишаше, блесналите му очи бяха разширени от ужас. Докато колата отново пресичаше пътя, устремена към земния насип от другата страна, Аманда се преметна на задната седалка. Тя прегърна децата си, притисна ги едно в друго, за да постави своето тяло между тях и всичко твърдо и опасно в колата. Джак отново завъртя кормилото, но линкълнът вече губеше равновесие и спирачките ставаха безполезни. Колата се размина на косъм с връхлитащите дървета, ала сетне стана онова, от което Аманда се бе страхувала през цялото време — преобърна се.

Когато покривът на колата удари крайпътната пръст, лявата врата се отвори и Джак Кардинал изчезна като плувец, грабнат от мощно течение. Линкълнът се преметна отново и закачи едно дърво, което отне част от инерцията му. Над Аманда и децата се посипа разбито стъкло. Скърцането на разкъсан метал и техните писъци се сляха в ужасяваща шумотевица; купето се изпълни с мирис на бензин и задушлив пушек. При всяко премятане, при всеки удар и скок Аманда притискаше Лу и Оз към седалката със сила, каквато никога не бе подозирала, че притежава. Тя поемаше ударите, за да не ги допусне до тях.

Стоманата на линкълна водеше страховита схватка с коравата пръст, но най-сетне земята надделя. Покривът и дясната страна на колата се сплескаха. Остро парче метал се впи в тила на Аманда и бликна кръв. Докато Аманда губеше сили, колата се завъртя за последен път и спря с колелата нагоре, обърната в посоката, от която бяха дошли.

Оз посегна към майка си. Само детското недоумение го делеше от гибелната паника.

Със светкавична младежка пъргавина Лу се измъкна от вътрешността на премазаната кола. По някакво чудо фаровете на линкълна все още светеха и тя трескаво се огледа за баща си сред хаоса от светлини и сенки. Чу приближаващи стъпки и отвори уста да изрече благодарствена молитва за спасението му. После устните ѝ застинаха. В светлината на фаровете бе видяла проснатото тяло с шия, извита под ъгъл, несъвместим с живота. Сетне някой заблъска с длан по колата и се раздаде гласът на човека, когото едва не бяха убили. Лу

не пожела да слуша тази особа, чиято небрежност току-що бе унищожила семейството ѝ. Обърна се и погледна майка си.

Аманда Кардинал също бе видяла съпруга си, очертан от безмилостните лъчи. В течение на един безкраен миг майка и дъщеря сплетоха погледи и посланието помежду им бе изцяло едностранчиво. Предателство, гняв, ненавист — Аманда разчете всички тия ужасни неща по лицето на дъщеря си. И тези чувства я затиснаха като бетонен похлупак на гробница; те надхвърляха сбора от всички кошмари, които бе срещала през живота си. Когато най-сетне извърна глава, Лу остави зад себе си една съкрушена майка. Докато затваряше очи, Аманда чу как Лу крещи на баща си да дойде при нея. Да не я изоставя. След това Аманда Кардинал потъна в мрак.

3

В звънкия екот на църковната камбана звучеше покой и благочестие. Звуците ѝ се лееха като дъждовни струи над цялата околност, където дърветата вече напъпваха, а тревата се будеше от зимния сън. В ясното небе се издигаха струйки дим от комините на групичка къщи. А на юг се виждаха стройните, величави кули на Ню Йорк. Тия могъщи монументи, съзидани с милиони долари и хиляди изнурени гръбнаци, изглеждаха съвсем дребни под синия небесен купол.

Голямата каменна църква бе масивна и непоклатима като котва. Бе неспособна да се трогне от нещо — какъвто и проблем да нахлуеше през портала ѝ. И все пак тази грамада от каменни зидове сякаш вдъхваше утеха на всеки, който се приближеше до нея. А вътре, зад масивните стени, към камбанния звън се присъединяваше още един звук.

Църковно песнопение.

Нежните гласове на хористите се лееха из преддверията покрай портретите на свещеници, отдали целия си живот, за да изслушват мъчителни изповеди и сурово да предписват покаяние чрез молитви вместо мехлем за духовните рани. Сетне вълната на песента заобикаляше статуите на Исус, умиращ или възкръсващ, и накрая се разбиваше в купела със светена вода досами главния вход. Дъгоцветни слънчеви лъчи се сипеха през пъстрите стъкла на витражите. Децата винаги охкаха и ахкаха пред тия бляскави шарки, преди неохотно да заемат местата си за литургия, мислейки навярно, че небесната дъга се ражда в църквите.

Песента на хора нахлуваше през двойната дъбова врата и се въздигаше чак до купола на църквата; дребният органист свиреше с изненадваща мощ за един тъй стар и прегърбен човечец, а химнът летеше все по-нагоре. Изправен на олтара, свещеникът енергично протягаше ръце към небесната мъдрост и утеха, отпращайки натам изпълнена с надежди молитва, като същевременно отблъскваше

прииждащата вълна от скръб. В този миг Божията подкрепа му беше безкрайно необходима, тъй като никога не е лесно да обясниш трагедията с волята на провидението.

Ковчегът бе положен пред олтара. Полираният махагон беше покрит с мъгливи кръгчета от нежен детски дъх и грамадна купчина рози, в която се мяркаше тук-там по някой ирис, ала все пак именно този масивен дървен блок приковаваше вниманието със силата на вкопчени в шията ти ръце. Джак и Аманда Кардинал бяха изrekli брачния си обет в тази църква. Оттогава не я бяха посещавали и нито един от присъстващите днес не би могъл да си представи, че само след четиринайсет години ще се завърнат за погребална литургия.

Лу и Оз седяха на първата скамейка в препълнената църква. Оз бе привел глава и притискаше плюшеното мече към гърдите си, а сълзите капеха върху излъсканото дърво между тъничките му крака, които не достигаха до пода. Синята книжка с химни лежеше неразгърната до него; в момента изобщо не му беше до песни.

Лу прегръщаше Оз през раменете, но очите ѝ не се откъсваха от ковчега. Нямаше значение, че капакът бе затворен. Покровът от цветя също не можеше да забули за нея образа на тялото вътре. Днес бе един от редките случаи в живота ѝ, когато носеше рокля по свое желание; ненавистните униформи, които налагаше правилникът на католическото училище, където учеха двамата с брат ѝ, не влизаха в сметката. Баща ѝ винаги я харесваше с рокля, веднъж дори я нарисува за една детска книжка, която подготвяше, ала така и не успя да допише. Тя подръпна досадните бели чорапи, стигащи чак до костеливите ѝ колене. Чифт нови черни обувки стягаха дългите ѝ тесни стъпала, притиснати здраво към пода.

Лу не си бе направила труда да пее химна с другите. Тя просто изслуша как свещеникът казва, че смъртта е само начало, че според неизповедимите пътища Господни сега е момент за радост, а не за скърби, сетне престана да му обръща внимание. Лу дори не се помоли за изгубената душа на баща си. Знаеше, че Джак Кардинал е добър човек, чудесен писател и разказвач. Знаеше, че отсъствието му ще е мъчително за мнозина. За да каже тия неща, не ѝ трябваше нито хор, нито свещеник, нито дори бог.

Песента секна и свещеникът отново подхвана обърканите си речи, докато Лу се вслушваше в думите на двама мъже зад нея. В

търсене на автентично звучене за диалозите си баща ѝ бе подслушвал чуждите разговори най-безсрамно и дъщеря му споделяше същото любопитство. Сега Лу имаше и други причини да прави това.

— Е, хрумнаха ли ти някакви гениални идеи? — прошепна възрастният мъж на по-младия си събеседник.

— Идеи ли? — прозвуча раздразненият отговор. — Ние сме изпълнители на едно безсмислено завещание.

Възрастният мъж поклати глава и заговори още по-тихо. Лу напрегна слух да го чуе.

— Как тъй безсмислено? Джак остави две деца и съпруга.

Младежът се озърна, после прошепна едва доловимо:

— Съпруга? Все едно са кръгли сираци.

Не се знае дали Оз чу това, но детето вдигна глава и докосна ръката на жената до него. Всъщност Аманда седеше в инвалидна количка. От другата ѝ страна седеше едра медицинска сестра, скръстила ръце върху масивната си гръд; очевидно смъртта на някакъв непознат изобщо не я вълнуваше.

Главата на Аманда бе обвита с дебела превръзка, изпод която едва се подаваше късо подстриганата ѝ кестенява коса. Очите ѝ бяха затворени. Всъщност те така и не се отвориха след катастрофата. Лекарите бяха казали на Лу и Оз, че физическото състояние на майка им е почти възстановено. Сега единственият проблем се криеше там, че душата сякаш бе напуснала тялото.

По-късно, когато излязоха пред църквата, катафалката отнесе бащата на Лу, а тя дори не погледна. Вече бе изрекла наум своето сбогом. Със сърцето си никога нямаше да го изрече. Тя придърпа Оз през лабиринта от черни костюми и траурни рокли. Толкова бе уморена от печални лица, от влажни погледи, търсещи нейните сухи очи, за да излъчат съчувствие, от устни, сипеци залпове от шаблонни изрази за непоносимата всеобща загуба на литературния свят. Е, нали *техните* бащи не лежаха в онзи сандък. Загубата бе само нейна — нейна и на брат ѝ. Вече не понасяше да слуша как хората се извиняват за една трагедия, която изобщо не разбираха. „Толкова съжалявам — шепнеха те. — Колко печално. Велик човек. Прекрасен човек. Покосен в разцвета на силите си. Толкова много неща имаше да ни разкаже.“

„Не съжалявайте — взе да им отговаря Лу. — Не чухте ли свещеника? Сега е време за радост. Смъртта е благо. Елате и пейте с

мен.“

Хората я поглеждаха втренчено, усмихваха се нервно и после отиваха да се „радват“ с по-подходяща компания.

Сега идваше ред на надгробната церемония, където свещеникът без съмнение щеше да изрече поредните ободряващи слова, да благослови децата и да напръска земята със светена вода; а после щяха да запълнят ямата с два кубика обикновена пръст, слагайки край на този ужасно нелеп спектакъл. Смъртта трябваше да си има определен ритуал, защото тъй казваше обществото. Но Лу не възнамеряваше да хукне към него, понеже в момента си имаше по-важна задача.

Същите двама мъже стояха на тревистия паркинг. Сега, след като бяха напуснали храма, те обсъждаха с нормални гласове съдбата на останките от семейство Кардинал.

— Право да ти кажа, ще ми се Джак да не ни бе определял за изпълнители на завещанието — каза по-възрастният, докато вадеше пакет цигари от джобчето на ризата си. Той запали, после смачка пламъчето на кибритената клечка с палец и показалец. — Мислех си, че когато Джак напусне тоя свят, аз отдавна ще съм в гроба.

По-младият сведе очи към лъснатите си обувки и каза:

— Просто не можем да ги оставим така, при непознати хора. Хлапетата се нуждаят от някого.

Другият пусна струйка дим и се загледа подир катафалката. Високо в небето ято гарвани летяха в нестройна колона, сякаш дошли да изпратят неофициално Джак Кардинал. Човекът тръсна пепелта от цигарата си.

— На децата мястото им е при роднините. Просто тия двете вече нямат роднини.

— Извинете.

Двамата рязко се завъртяха и срещнаха втренчените погледи на Лу и Оз.

— Всъщност имаме роднини — каза Лу. — Прабаба ни Луиза Мей Кардинал живее във Вирджиния. Там е израснал баща ми.

По лицето на по-младия мъж се изписа надежда, сякаш очакваше всеки момент да отърси от хилавите си плещи целия товар на света или поне двете деца. Възрастният обаче не криеше съмненията си.

— Прабаба ви? — повтори той. — Още ли е жива?

— Точно преди катастрофата родителите ни обсъждаха дали да не се преселим при нея във Вирджиния.

— Знаеш ли дали ще ви приеме? — интересува се по-младият.

— Ще ни приеме — отвърна веднага Лу, макар, откровено казано, да нямаше ни най-малка представа какво би решила старицата.

— Всички ни ли? — Този път въпросът дойде от Оз.

Лу знаеше, че братчето ѝ мисли за майка им, прикована към инвалидната количка. Затова отговори на двамата мъже категорично:

— Всички ни.

4

Докато Лу се взираше през прозореца на купето, внезапно ѝ хрумна, че всъщност никога не е обичала особено Ню Йорк. Вярно, през своето детство бе опознала немалко от всевъзможните забавления на този град, запълвайки дните си с посещения на музеи, зоопаркове и театри. Бе заставала над света върху панорамната тераса на Емпайър Стейт Билдинг, бе гледала през сълзи или смях буйните изблици на нюйоркчани в мигове на несгоди и радости. Някои от тия маршрути бе изминавала с баща си, който често ѝ казваше, че решението да станеш писател не е просто избор на занаят, а стъпка към един всеобхватен начин на живот. Работата на писателя, изтъкваше той, е самият живот с неговото върховно величие и крехката му изтънченост. А Лу се бе запознала с резултатите на подобни наблюдения, слушайки с увлечение как някои от най-добрите съвременни автори четат свои произведения или просто разговарят в скромния бруклински дом на семейство Кардинал.

Майка им пък водеше нея и Оз из всички квартали на града, като постепенно ги запознаваше с различните икономически и социални нива на съвременната цивилизация. Аманда Кардинал беше много образована жена, проявяваща жив интерес към тия въпроси. Децата получиха от нея отлично възпитание, благодарение на което Лу изпитваше едновременно уважение и неутолимо любопитство към човешкия род.

При все това този град така и не бе успял да я увлече истински. За разлика от мястото, към което пътуваше днес и нетърпеливо очакваше да види. Макар че от най-ранна младост бе живял в Ню Йорк, където го обкръжаваха безброй теми за писане, осигурили на други писатели литературен и финансов успех, Джек Кардинал бе избрал да изгражда всички свои романи върху спомените за мястото, към което сега влакът отнасяше неговото семейство — планините на Вирджиния, които се извисяваха точно на носа на ботуша, както понякога наричаха този щат заради очертаанията му. След като

любимият ѝ баща бе сметнал, че това място е достойно за делото на живота му, Лу почти без колебания взе решение да замине там.

Тя се отдръпна, за да може и Оз да гледа през прозореца. Ако изобщо можеше надеждата и страхът да се слоят в едно чувство, то това чувство бе изписано по лицето на момченцето. При всяко вдишване Оз Кардинал изглеждаше тъй, сякаш е готов да избухне в смях, докато ребрата му изхвъркнат от гърдичките, или пък да припадне от ужас. Напоследък обаче детето само плачеше.

— Оттук изглежда по-малък — подхвърли той, привел глава към бързо отдалечаващия се град от безброй електрически светлини и бетонни блокове, натрупани около заварени стоманени греди.

Лу кимна.

— Чакай само да видиш планините във Вирджиния — те наистина са големи. И си остават такива, както и да ги гледаш.

— Откъде знаеш? Никога не си ги виждала.

— Естествено, че съм ги виждала. В книгите.

— И на хартия ли изглеждат толкова големи?

Ако не познаваше брат си, Лу би решила, че и се подиграва, но знаеше, че в цялото същество на Оз няма и капчица злоба.

— Повярвай ми, Оз, големи са. Чела съм много за тях в татковите книги.

— Не си чела всичките му книги. Той казваше, че още си малка.

— Е, прочетох една. А и той ми четеше на глас откъси от другите.

— Ти разговаря ли с онази жена?

— Коя? Луиза Мей ли? Не, но хората, които ѝ писаха, казват, че много искала да отидем при нея.

Оз се замисли.

— Това май е хубаво.

— Да, хубаво е.

— Тя прилича ли на татко?

Този път въпросът затрудни сестра му.

— Мисля, че не съм я виждала дори на снимка.

Отговорът явно разтревожи Оз.

— Дали няма да излезе някоя грозна и зла старица? Ако е така, ще можем ли да се приберем у дома?

— Сега Вирджиния е нашият дом, Оз — усмихна се Лу. — Няма да е грозна. Нито пък зла. Ако беше такава, изобщо нямаше да се съгласи да ни приеме.

— Вещиците го правят понякога, Лу. Помниш ли Хензел и Гретел? Вещиците са хитри. Защото искат да те изядат. Всичките са такива. Знаем, и аз чета книги.

— Докато съм с теб, никоя вещица няма и с пръст да те пипне.

Тя стисна ръката на Оз, за да покаже колко е силна, и накрая той се успокои и почна да оглежда останалите пътници в тяхното спално купе.

Това пътуване бе финансирано изцяло от приятелите на Джак и Аманда Кардинал, които не пожалиха средства, за да изпратят децата към новия им живот по най-удобния начин. Бяха наели дори медицинска сестра, която да ги придружи по пътя и да остане известно време във Вирджиния, за да се грижи за Аманда.

За жалост наетата сестра, изглежда, бе сметнала за свой дълг не само да наглежда болната майка, но и да пресича със строга ръка детските пакости. Естествено, отношенията между нея и Лу не бяха от най-добрите. Лу и Оз гледаха как високата костелива жена се грижи за своята пациентка.

— Можем ли да останем за малко с нея? — попита най-сетне Оз с изтъняло гласче.

За него медицинската сестра представляваше нещо средно между усойница и чудовище от приказките; плашеше го до смърт. Имаше чувството, че ръката на тази жена може всеки момент да се превърне в нож, а самият той — в единствена мишена на острието. Идеята за прабаба им като вещица идваше не само от страшната приказка за Хензел и Гретел. Оз изобщо не таеше надежда, че сестрата ще приеме молбата му, но за негова изненада тя се съгласи.

Докато вратата на купето се затваряше зад нея, Оз хвърли поглед към Лу.

— Май не е чак толкова лоша.

— Оз, тя отиде да пуши.

— Откъде знаеш, че пуши?

— И да не бях видяла жълтите петна по пръстите й, пак щях да усетя, че вони на тютюн.

Оз седна до майка си, която лежеше на долното легло със затворени очи и скръстени върху гърдите ръце. Дишаше съвсем слабо, но все пак дишаше.

— Мамо, ние сме. Аз и Лу.

Лу го погледна раздразнено.

— Оз, тя не те чува.

— Не е вярно! Чува ме!

В гласа на момчето прозвуча такава ярост, че Лу се стресна, макар да бе свикнала буквално с всичките му прояви. Тя скръсти ръце и се обърна настрани. Когато го погледна отново, Оз бе измъкнал от куфара си една кутийка и я отваряше. Верижката, която извади от нея, бе украсена с малък кварцов камък.

— Оз, моля те, престани — изрече тихо сестра му.

Без да ѝ обръща внимание, той протегна верижката над майка си.

Аманда можеше да яде и да пие, ала по някаква неразбираема за децата причина не бе в състояние да се движи, да говори и да отваря очи. Това дълбоко тревожеше Оз и в същото време го обнадеждаваше. Той предполагаше, че сигурно се е объркало нещо дребно, като камъче в обувката или задръстване във водопроводна тръба. Трябваше само да премахне това просто препятствие и майка му пак щеше да се завърне при тях.

— Оз, много си глупав. Недей да го правиш. Той спря и я погледна.

— Твоят проблем е, че не вярваш в нищо, Лу.

— А пък твоят е, че вярваш във *всичко*.

Оз бавно разлюля верижката над майка си. Затвори очи и почна да изговаря думи, които не бяха съвсем ясни дори и за него.

Лу стоеше до него и се въртеше раздразнено, но накрая не издържа.

— Ако някой те види какво правиш, ще си рече, че нещо ти хлопа. И знаеш ли какво? Няма да сбърка!

Оз прекрати заклинанията и я изгледа сърдито.

— Е, сега провали всичко. За да успее лечението, трябва да се пази пълно мълчание.

— Лечение ли? Какво лечение? Какви ги дрънкаш?

— Искаш ли мама да остане все така?

— Ако остане, сама си е виновна — отсече Лу. — Нищо нямаше да се случи, ако не се беше карала с татко.

Оз бе потресен от нейните думи. Дори и Лу изглеждаше изненадана, че е могла да изрече подобно нещо. Но не ѝ беше в характера да си взима думите обратно.

В този момент и двамата не гледаха към Аманда, но ако я бяха погледнали, щяха да забележат нещо — едва доловимо потрепване на клепачите, което подсказваше, че някак е успяла да чуе дъщеря си, а сетне е потънала още по-дълбоко в бездната, която и без това я държеше в тъй жесток плен.

Макар че повечето пътници не усетиха, влакът постепенно зави наляво, заобикаляйки града по пътя си на юг. От това движение ръката на Аманда се плъзна по гърдите и увисна край леглото.

Няколко секунди Оз стоя като зашеметен. Очевидно момчето вярваше, че току-що е зърнало истинско чудо, досущ като в Библията, където хвърлен камък може да повали великан.

— Мамо, мамо! — изкрещя той и от вълнение едва не събори Лу. — Лу, видя ли това?

Но Лу нямаше сили да проговори. Бе предполагала, че майка им вече никога няма да помръдне. Тъкмо отваряше уста да изрече „мамо“, когато вратата на купето се отвори и сестрата нахлу като бяла каменна лавина с недоволна гримаса на гранитното си лице. Над главата ѝ трепкаха струйки цигарен дим, сякаш всеки момент можеше да се самозапали. Ако Оз не бе толкова развълнуван заради майка си, при тази гледка навярно би отскочил уплашено към прозореца.

— Какво става тук? — попита жената и залитна напред, когато влакът пак се разклати, преди да поеме по правата линия през Ню Джърси.

Оз изтърва верижката и посочи майка си като ловджийско куче, очакващо да го похвалят.

— Тя помръдна. Мама си мръдна ръката. И двамата го видяхме, нали, Лу?

Лу обаче можеше само да прехвърля очи от майка си към Оз и обратно. Сякаш някой бе пхнал пръчка в гърлото ѝ; не можеше да изрече нито дума.

Сестрата огледа Аманда и когато се обърна, лицето ѝ беше още по-кисело. Явно смяташе за непростимо да я прекъсват, докато пуши.

Тя върна провисналата ръка на място и зави Аманда с чаршафа.

— Влакът направи завой. Това е.

Докато се привеждаше да намести чаршафа, сестрата зърна на пода верижката — безспорно доказателство за тайния план на Оз да ускори възстановяването на майка си.

— Какво е това? — попита тя, като посегна да вдигне вещественото доказателство номер едно срещу момчето.

— Аз само я използвах, за да помогна на мама. Това е... — Оз нервно се озърна към Лу — То е един вид магия.

— Глупости.

— Върнете ми я, моля ви се.

— Майка ти не усеща нищо — заяви жената със студен, педантичен глас, целящ да всели пълен ужас в душите на всички изплашени и уязвими хора, към които сега несъмнено спадаше малкият Оз. — Едва ли има надежда да си възвърне съзнанието. И твоят талисман определено няма да ѝ помогне, младежо.

— Моля ви, дайте си ми я — повтори Оз, сплел ръце като за молитва.

— Вече ти казах...

Прекъсна я потупване по рамото. Когато се завъртя, Лу стоеше точно пред нея. През последните секунди сякаш бе пораснала с няколко сантиметра. Или поне така изглеждаше от гордо вирнатата глава и изпънатите рамене.

— Върни му я!

Лицето на сестрата пламна от тази дързост.

— Не приемам заповеди от деца.

Със светкавично движение Лу сграбчи верижката, но сестрата се оказа удивително силна и успя да я прибере в джоба си.

— Това не помага на майка ви — отсече тя, лъхайки на „Лъки Страйк“ при всяка дума. — А сега, ако обичате, седайте и кротувайте.

Оз гледаше майка си и по лицето му бе изписана мъка, че е загубил безценната верижка заради някакъв си завой на влака.

Лу и Оз седнаха до прозореца и през следващите десетина минути кротко гледаха гаснещото слънце. Когато Оз взе да се върти неспокойно, Лу го попита какво има.

— Мъчно ми е, че оставихме татко сам-самичък.

— Оз, той не е сам.

— Да, ама в онзи сандък беше съвсем сам. А сега става тъмно. Може да се уплаши. Не бива така, Лу.

— Той не е в онзи сандък, а при Господ. Точно сега разговарят и ни гледат отгоре.

Оз извърна очи към небето. Вдигна ръка да помахаша, но се поколеба.

— Можеш да му махнеш, Оз. Той е там, горе.

— Да пукнеш, ако лъжеш, на жаба да станеш, нали?

— Точно така. Хайде, помахай му.

Оз размахаша ръчичка, после се усмихна блажено.

— Какво има? — попита сестра му.

— Не знам, просто ми стана хубаво. Мислиш ли, че и той ми помахаша?

— Разбира се. И Господ също. Нали знаеш какъв е татко, на всички разказва разни истории. Сигурно вече са се сприятелили.

Лу на свой ред размахаша ръка и докато пръстите ѝ се плъзгаха по хладното стъкло, за момент се опита да си повярва, че всичко е истина. Беше приятно.

След смъртта на баща им зимата бързо отстъпваше място на пролетта. С всеки ден Лу усещаше липсата му все по-силно като някаква необятна пустота в гърдите ѝ, която растеше с всяко вдишване. Искаше татко ѝ да е жив и здрав. Да е с тях. Но това никога нямаше да се случи. Баща ѝ бе изчезнал завинаги. Чувството беше непоносимо мъчително. Тя погледна небето.

Здравей, татко. Моля те, не ме забравяй, защото и аз никога няма да те забравя. Изрече тия думи само с устни, за да не я чуе Оз. Когато свърши, Лу бе готова да се разплаче, но не можеше да си го позволи пред Оз. Ако заплачеше, най-вероятно и той щеше да стори същото, а започнеше ли веднъж, нямаше да спре, докато е жив.

— Какво значи да си умрял, Лу? — попита Оз, гледайки нощта зад прозореца.

След малко тя каза:

— Ами... мисля, че от една страна значи да не усещаш нищо. Но, от друга страна, да усещаш всичко. И ти е много хубаво. Ако си живял както трябва. Ако не... е, сам знаеш.

— Дяволът ли? — прошепна Оз и при тази ужасна дума по лицето му се изписа страх.

— Не се тревожи за него. Нито пък за татко.

Бавно, сякаш крачка по крачка, Оз завъртя очи към Аманда.

— И мама ли ще умре?

— Всички ще умрем някой ден. — Лу не желаше да лъже на тази тема дори и заради Оз, но го притисна плътно до себе си. — Хайде да не избързваме. Много неща ни се струпаха.

Докато прегръщаше братчето си, Лу се загледа през прозореца. Нищо не е вечно и тя много добре го знаеше.

Бе съвсем рано утро, когато току-що събудените птици разкършват изтръпналите си криле, над топлата земя се издигат хладни мъгли и слънцето все още е само огнена нишка в небето на изток. През нощта бяха спрели в Ричмънд, където смениха локомотива, после влакът напусна полегатите склонове на долината Шенандоа, където великолепната почва и умереният климат предлагат идеални условия за отглеждане буквално на всичко. Сега наклонът започваше да става все по-стръмен.

Лу почти не бе спала, защото споделяше горното легло с Оз, който дори и при най-добри обстоятелства се въртеше по цяла нощ. А в подскачащия влак, устремен към един непознат и страшен свят, братчето ѝ се бе превърнало насън в същинско диво коте. По ръцете ѝ имаше синини от мятането му, макар че го бе прегръщала здраво през цялото време; ушите ѝ още кънтяха от жалните му писъци въпреки нейния утешителен шепот. Накрая Лу слезе долу, докосна с боси нозе студения под, добра се пипнешком до прозореца, дръпна завесите и бе възнаградена с първата си гледка към планините на Вирджиния.

Веднъж Джак Кардинал бе казал на дъщеря си, че според мнозина специалисти Апалачите всъщност се състоят от две планински вериги. Първата била оформена преди милиони години при отдръпването на морето и нагъването на земната кора и се издигнала така високо, че си съперничела с днешните Скалисти планини. По-късно тия хребети ерозирали от дъждовете и ударите на морските бури. Сетне светът се разтърсил отново, обясняваше бащата на Лу, скалите пак се издигнали, макар и не тъй високо както преди, и оформили сегашните Апалачи, които се възвисявали заплашително, за да отделят Западна Вирджиния, и стигали от Канада чак до Алабама.

Апалачите възпрепятствали бързото преселение на запад, разказваше Джак на любопитната Лу, и дълго пречели на американските колонии да се обединят, за да извоюват своята независимост от английската монархия. По-късно природните ресурси

на планинската верига дали тласък за една от най-великите производствени епохи в историята на човечеството. И все пак, добавяше баща ѝ с примирена усмивка, човекът никога не признава каква помощ е оказала планината в неговите дела.

Лу знаеше, че Джак Кардинал бе обичал планините на Вирджиния и бе изпитвал искрено преклонение към тия високи, ъгловати скали. Той често ѝ казваше, че в онова късче извисена земя се таи нещо вълшебно, защото вярваше, че в него има могъщи сили, които логиката не е способна да обясни. Неведнъж Лу се питаше как може някаква смес от пръст и камъни, та била тя и висока, тъй силно да изумява баща ѝ. Сега за пръв път долови отговора, защото никога не бе имала подобно преживяване.

Възвишенията от обрасла с дървета пръст и острите скали, които бе зърнала най-напред, всъщност представляваха само ниски предпланини; отвъд тия „деца“ тя видя очертаванията на техните високи родители — планините. За тях сякаш нямаше граници нито в небето, нито по земята. Тъй грамадни и необятни бяха, че изглеждаха неестествени, макар да се раждаха от самата кора на планетата. И нейде там имаше една жена, чието име носеше, ала никога не я бе срещала. В тази мисъл се таяха едновременно утеха и тревога. За миг обзета от паника, Лу имаше чувството, че тракащият влак ги е пренесъл в друга слънчева система. Сетне до нея се появи Оз и макар че той рядко вдъхваше увереност у околните, Лу изпита облекчение от кроткото му присъствие.

— Мисля, че приближаваме — каза тя, разтривайки раменната му, за да прогони напрежението от поредната доза кошмари.

Двете с майка ѝ бяха станали истински специалистки в това. Аманда често казваше, че никога през живота си не е виждала дете с толкова страшни и упорити сънища. Но не бива нито да се присмиваме на това, нито да го пренебрегваме, обясняваше тя на дъщеря си. Единственото, което можеха да сторят, бе да са винаги край момчето и да му помагат в борбата с душевните и физическите страдания.

Това би могло да се превърне в единайсета Божя заповед за Лу: *Да нямаш по-висш дълг от грижата за брата си Оз.* И тя възнамеряваше да изпълнява тази повеля на всяка цена.

Момченцето впери поглед в пейзажа.

— Къде е? Къде ще живеем?

Тя посочи навън.

— Някъде там.

— Дали влакът ще ни откара чак до къщата?

Лу се усмихна на думите му.

— Не. Някой ще ни чака на гарата.

Влакът навлезе в тунел, изсечен през един от хълмовете, и в купето настана мрак. След малко изхвъркнаха от тунела и вече се изкачваха! Наклонът бе толкова стръмен, че Лу и Оз боязливо надникнаха навън. Отпред се появи мост — всъщност просто редица високи железни подпори, по които минаваха релсите. Влакът забави ход, после предпазливо излезе на моста като плувец, опипващ с крак студената вода. Лу и Оз погледнаха надолу, но в слабата светлина не успяха да видят земята. Сякаш висяха в небето, понесени от многотонна железна птица. Сетне влакът изведнъж пак стъпи на твърда земя и продължи да се изкачва. Докато отново набираха скорост, Оз въздъхна дълбоко и се прозя — може би, за да потисне тревогата, помисли си Лу.

— Тук ще ми хареса — заяви изведнъж той, като стискаше здраво рамката на прозореца. — Гледай там — каза на плюшеното мече, което си нямаше име или поне Лу не го бе чувала.

После Оз нервно опипа с палец вътрешността на устата си. Той полагаше упорити усилия да се отърве от смученето на пръста си, но при сегашните събития не му бе твърде лесно.

— Всичко ще е наред, нали, Лу? — измънка момчето. Тя го пое в скута си и започна да гали врата му с брадичка, докато детето се разкиска от гъдел.

— Всичко ще бъде чудесно.

И Лу намери отнякъде сили да повярва, че наистина ще е така.

6

Гарата в Рейнуотър Ридж представляваше най-обикновена барака от борови дъски със самотно напукано прозорче и правоъгълен отвор вместо врата. Само една крачка делеше паянтовата постройка от релсите. Вятърът вееше свирепо в тесния процеп, прелиташе из пролуките между дървета и камъни, брулеше лицата на неколцината пътници и посрещачи наоколо, които понасяха набезите му със същото стоическо търпение, както и ниските изкривени дръвчета.

Лу и Оз гледаха как качват майка им в раздрънкана стара линейка. Докато се настаняваше до нея, сестрата не преставаше да се мръщи към своите подопечни. Явно не беше забравила сблъсъка от предния ден.

Когато вратата на линейката се затвори, Лу извади верижката с кварцовия камък от джоба на палтото си и я подаде на Оз.

— Вмъкнах се в нейното купе, преди да се събуди. Още беше в джоба ѝ.

Оз се усмихна, бързо прибра скъпоценната вещ и се надигна на пръсти, за да целуне сестра си по бузата. Двамата застанаха до багажа и търпеливо зачакаха Луиза Мей Кардинал.

Ръцете и лицата им бяха изстъргани и измити едва ли не до протриване, всяко косъмче бе грижливо сресано — Лу бе положила особено старание, за да приведе Оз в приличен вид. Носеха най-хубавите си дрехи, а сърцата им туптяха до пръсване. Стояха така от няколко минути, когато усетиха зад себе си нечие присъствие.

Грубоватото телосложение на младия негър напомняше за околните планини. Беше висок и широкоплещест, с могъща гръд, грамадни ръце, не много слаб в кръста, но не и дебел. Имаше дълги крака, но под коляното единият някак странно се изкривяваше навън. Кожата му имаше приятния цвят на стара ръжда. Гледаше надолу, което привлече погледа на Лу към краката му. Вехтите му работни ботуши бяха тъй грамадни, че вътре преспокойно би могло да се настани пеленаче. Гащеризонът му бе също тъй стар и протрит, но

чист или поне дотолкова чист, доколкото позволяваха калта и вятърът. Лу протегна ръка, но той не я пое.

С един мощен замах негърът грабна всичкия им багаж и кимна към пътя. Лу изтълкува жеста като „здраси“, „идвайте“ и „по-късно може и да ви кажа името си“ — всичко това обединено в едно кратко движение. Негърът се заклатушка напред и тя разбра, че е куц. Лу и Оз се спогледаха, после поеха след него. Оз стискаше плюшеното мече и ръката на Лу. Без съмнение, ако имаше начин, би помъкнал и влака подир себе си, за да избяга по-бързо при необходимост.

Дългият автомобил „Хъдсън“ с четири врати бе тъмнозелен. Колата бе стара, но чиста отвътре. Оголеният висок радиатор приличаше на надгробна плоча, а двата предни калника липсваха, както и стъклото на задния прозорец. Децата се настаниха отзад и техният посрещач потегли. Започнеха ли да скърцат скоростите, той незабавно преместваше дългия лост с леко и сръчно движение.

След отчайващото състояние на гарата Лу не очакваше да види кой знае какви признаци на цивилизация. Ала само след двайсетина минути път навлязоха в доста голямо градче, макар че в Ню Йорк не би могло да се мери по площ и с най-невзрачния квартал.

Крайпътен знак обявяваше, че навлизат в град Дикенс, щата Вирджиния. Главната улица бе асфалтирана и имаше две платна. От двете ѝ страни се издигаха спретнати сгради от тухли и дърво. Едно здание стърчеше на цели пет етажа, а табелата отпред известяваше, че е хотел с умерени цени. Автомобили се срещаха в изобилие — предимно тромави фордове и крайслери, както и всевъзможни камионетки, щедро опръскани с кал. Всички бяха паркирани пред сградите, под ъгъл към улицата.

Имаше бакалии, ресторанти и голям смесен магазин, през чиито отворени врати се виждаха пирамиди от кутии със захар, хартиени салфетки и овесени ядки. На витрината на автосалона блестяха новички автомобили, а след нея имаше бензиностанция на „Есо“ с две колонки, където широко усмихнат униформен мъж пълнеше резервоара на очукан ласал, зад който чакаше реда си прашна малолитражна кола. Пред едно кафене висеше грамадна капачка от кока-кола, а върху стената на железарския магазин бе закована реклама за акумулатори „Евъреди“. Покрай едната страна на улицата стърчаха телефонни и електрически стълбове от топола и от тях към всяка

сграда се отделяха черни кабели. Друг магазин обявяваше разпродажба на пиана и органи с добра отстъпка при плащане в брой. На един ъгъл имаше киносалон, на следващия пералня. От двете страни на улицата светеха газови фенери, същински грамадни кибритени клечки.

Тротоарите гъмжаха от народ — имаше и издокарани жени с кокетни шапчици върху изящните си прически, и прегърбени мрачни мъже, навярно работници в каменовъглените мини, за които Лу бе чела.

Последната от централните сгради се оказа най-внушителната. Имаше стени от червени тухли, елегантна веранда с двойни йонийски колони и стръмен тенекиен покрив, боядисан в черно, над който се възвисяваше тухлена часовникова кула. Отпред лекият вятър развяваше националния флаг и знамето на Вирджиния. Елегантното здание обаче се издигаше върху грозна и грапава бетонна основа. На Лу това странно съчетание ѝ напомни елегантен панталон над кални обувки. Над колоните бе изсечена една-единствена дума: „Съд“. Сетне колата напусна пределите на градчето.

Озадачена, Лу се облегна назад. Разказите на баща ѝ бяха изпълнени с истории за примитивния живот из дивите планини, където ловците клечат край своя огън от борови клони, пекат дивеч и пият горчиво кафе; където миньорите дълбаят земната твърд и пълнят дробовете си с чернилка, която някой ден ще ги убие; и където дърварите изсичат до корен девствени гори с триони и секири. Тук най-важното бе да имаш съобразителен ум, отлични познания за местността и як гръбнак. Опасността дебнеше по стръмните склонове и из глинестите долини, а величавите канари господстваха над хора и зверове, слагайки безмилостни граници на амбициите и живота им. Тук просто нямаше място за градче като Дикенс с асфалтирани улици, хотел, реклами на кока-кола и пиана с добра отстъпка при плащане в брой. Но Лу изведнъж осъзна, че периодът, за който бе писал баща ѝ, е отминал преди повече от двайсет години.

Тя въздъхна. Очевидно всичко се променяше, дори планините и хората в тях. Лу предполагаше, че сега прабаба ѝ вероятно живее в съвсем обикновен квартал със съвсем обикновени съседи. Може би имаше котка и всяка събота ходеше да си прави прическа във фризьорски салон, миришещ на химикали и цигарен дим. Лу и Оз щяха да пият оранжада на верандата, да ходят на църква в неделя и да

махат на бавно минаващите коли, тъй че нямаше да е много по-различно от живота в Ню Йорк. И макар в това да нямаше нищо лошо, то изцяло се различаваше от дивите, страховити дебри, които бе очаквала Лу. Едва ли имаше нещо общо с дните, които баща ѝ бе преживял тук и после описал в творбите си — е, тъкмо това я разочароваше.

Колата измина още пет-шест километра сред дървета, стръмни чукари и дълбоки долини, сетне Лу видя нов крайпътен знак. Това градче се наричаше Тремънт. Вероятно е тук, помисли си тя. Тремънт изглеждаше приблизително три пъти по-малък от Дикенс. Петнайсетина коли бяха паркирани под ъгъл пред магазини, подобни на онези в по-големия град, само че нямаше високи сгради и съд, а асфалтът бе отстъпил място на чакълена настилка. Лу забеляза тук-там и по някой ездач, после Тремънт остана зад тях и пътят продължи да се изкачва все по-стръмно. Лу предположи, че прабаба им живее в околностите на Тремънт.

Следващото селище, което отминаха, нямаше крайпътна табела, а едва ли заслужаваше и име, ако се съди по шепата сгради и неколцината минавачи. Напред продължаваше черен път и хъдсънът взе да се люшка по тази тясна ивица зле отъпкана пръст. Лу зърна малка пощенска станция, след нея килната барака без табела, с няколко прогнили стъпала отпред. И накрая се появи внушителен смесен магазин с изписано на стената име „Маккензи“; отвън бяха струпани на камара сандъци със захар, брашно, сол и пипер. На едната витрина висяха сини работни гащеризони, няколко хамута и газен фенер. Това бе, кажи-речи, всичко в тази безименна спирка край разбития път.

Продължавайки напред по размекнатата пръст, те отминаваха мълчаливи мъже с дълбоко хлътнали очи на лицата, закрити отчасти от чорлави бради; всички бяха облечени с мръсни гащеризони, широкополи шапки и груби планинарски обувки. Някои вървяха пеш, други яздеха коне или мулета. Край каручка, теглена от чифт мулета, се тътреше жена с безизразни очи, повехнало лице и костеливи крайници, облечена с карирана памучна блуза и пола от домашно сукно, закопчана на кръста с безопасни игли. Няколко дечурлига седяха върху големите чували със семена в каруцата. Тук край пътя минаваше железопътна линия. Влак, натоварен с въглища, бе спрял под опорите на водния резервоар и гълташе огромни количества вода,

бълвайки облаци пара след всяка лакома глътка. На друг планински склон в далечината Лу видя улей за въглища на дървени подпори и върволица вагони, които се точеха бавно под него като колона послушни мравки.

Минаха по голям мост. Една тенекиена табела съобщаваше, че на десет метра под тях тече река Маклауд. В отблясъците на изгрева водата изглеждаше розова като безкрайно дълъг изплезен език. Планинските върхове имаха синкавия цвят на дим; ефирни воали мъгла обгръщаха подножията им.

След като вече не се мяркаха нови градчета, Лу реши, че е време да се запознаят с човека отпред.

— Как се казвате? — попита тя.

Неведнъж беше срещала негри, обикновено писатели, поети, музиканти и артисти, все приятели на родителите ѝ. Но имаше и други. Докато с майка ѝ обикаляха из града, Лу бе виждала цветнокожи, които пренасят боклука, спират таксита, мъкнат куфари, наглеждат чужди деца, чистят улиците, мият прозорци, лъскат обувки, готвят, перат и с дружеска фамилиарност приемат от бялата си клиентела както обиди, така и бакшиши.

Този тук зад волана беше различен, защото очевидно не обичаше да говори. В Ню Йорк Лу се бе сприятелилила с един добродушен стар негър от „Янки Стейдиъм“, където понякога ходеше с баща си да гледа бейзбол. Този старец, макар и не много по-тъмен от фъстъците, които продаваше, ѝ бе казал, че цветнокожите са способни да дрънкат от сутрин до вечер през цялата седмица, с изключение на неделята, когато отстъпват това право на Господ и жените.

Едрият младеж продължаваше мълчаливо да кара; когато Лу заговори, той дори не плъзна поглед към огледалото. Липсата на любопитство бе нещо, което Лу не можеше да търпи у ближните си.

— Мен са ме нарекли Луиза Мей Кардинал, също като прабаба. Но всички ми викат Лу, просто Лу. Татко ми е Джон Джейкъб Кардинал. Той е много известен писател. Сигурно сте чували за него.

Младежът не изсумтя, дори не помръдна. Явно черният път криеше за него някакво обаяние, с което историята на семейство Кардинал просто не можеше да се мери.

Оз реши да подпомогне усилията на сестра си да завърже разговор.

— Той умря, но мама не е.

Тази липса на деликатност тутакси му навлече навъсен поглед от страна на Лу. Оз бързо въртна глава към стъклото и се престори на крайно заинтригуван от пейзажа.

Внезапно хъдсънът спря и двамата леко залитнаха напред.

Момчето, застанало пред колата, изглеждаше малко по-голямо от Лу, но приблизително с нейния ръст. Рижата му коса бе цялата на врътки, като че лизана от пощуряло теле, но въпреки това не успяваше да прикрие чифт дълги конични уши, готови сякаш да се закачат за всяко срещнато препятствие. Облеклото му се състоеше от петносана ватена долна риза и мръсен гащеризон, чиито крачоли свършваха малко над костеливите му глезени. Беше босо въпреки студения ден. Носеше дълъг, грубо издялан въдичарски прът и очукана кутия за стръв, по която все още личаха следи от синя боя. До него стоеше безпородно псе на кафяви и черни петна с изплезен розов език. Момчето пхна въдицата и кутията през отворения заден прозорец на хъдсъна, после небрежно се настани отпред, като че колата беше негова. Кучето го последва, без да бърза.

— Здравсти бе, Хич Не — подхвърли приятелски непознатото момче на шофьора, който отвърна с едва доловимо кимване.

Лу и Оз се спогледаха, озадачени от странния поздрав.

След миг главата на новодошлия щръкна над облегалката и той се вторачи в тях. Имаше плоски бузи, изобилно осеяни с лунички, щръкнало луничаво носле, а на сянка косата му изглеждаше още порижа. Очите му имаха цвят на сурови грахчета и в комбинация с косата напомниха на Лу за коледна опаковъчна хартия.

— Ха на бас, че знам къде отивате — рече то с приятно провлачен говор и дяволита усмивка. — При мис Луиза, нали?

Лу бавно кимна.

— Аз съм Лу — каза тя с подчертана любезност, за да покаже, че не се притеснява. — Това е брат ми Оз.

Ухилено като пътуващ търговец, момчето бързо им стисна ръцете. Пръстите му бяха силни и покрити с представителни образци от местната почва. Под тази великолепна колекция изобщо не се забелязваха нокти. Лу и Оз неволно се загледаха в тия изумителни пръсти.

Момчето навярно забеляза това, защото обясни:

— Още по тъмно отидох да копая червеи. Със свещ в едната ръка и кутия в другата. Мръсна работа, ще знаете.

Каза го тъй небрежно, сякаш години наред бяха клечали заедно под жаркото слънце да ровят в земята.

Оз погледна ръката си и видя, че част от чернозема се е пренесла върху нея. Усмихна се, защото така сякаш бяха станали кръвни братя. Братя! Е, това наистина можеше да го развълнува.

Червенокосият младеж се усмихна сърдечно, при което всичките му зъби се оказаха на място, макар че повечето от тях не бяха нито прави, нито особено бели.

— Аз съм Джими Скинър — представи се скромно той, ама хората ми викат Даймънд, щото татко разправя, че главата ми била по-корава от диамант. А пък туй куче тука е Джеб.

Чувайки името си, Джеб надигна рошава глава над облегалката и Даймънд весело подръпна ушите му. После погледна Оз.

— Ама и ти имаш едно чудновато име. Оз.

Оз тревожно се сви под втренчения поглед на своя кръвен брат. Щеше ли да се провали дружбата им?

— Истинското му име е Оскар — отговори Лу вместо него. — Като Оскар Уайлд. Оз е на галено. Нали знаеш, като на онзи вълшебник.

Даймънд вдигна поглед към покрива на колата и усърдно напрегна памет.

— Не съм чувал да имаме Уайлд по нашия край. — Той пак помълча и съсредоточено сбърчи чело. — А и за онзи вълшебник нищо не знам.

Лу не успя да скрие изумлението си.

— Не знаеш ли книгата? Ами филма? С Джуди Гарланд.

— Не съм ходил на кино. — Даймънд хвърли поглед към Оз и по лицето му се изписа леко неодобрение. — А и ти вече си голям за тез детски щуротии, нали?

За Оз това бе последната капка. Той решително избърса длани в седалката, слагайки край на кръвната клетва.

Лу се приведе толкова близо до Даймънд, че усети дъха му.

— Това не е твоя работа, ако искаш да знаеш!

Посърнал, Даймънд се сви на предната седалка и остави Джеб лениво да ближе пръстите му, омазани с кал и сок от червеи. С

последните думи Лу сякаш го бе заплюла.

Далеч пред тях се появи линейката. Караше съвсем бавно.

— Съжалявам, че майка ви е болна — каза Даймънд, опитвайки се да възстанови мира.

— Тя ще оздравее — отвърна Оз, който винаги реагираше пръв, щом станеше дума за майка им.

Лу седеше със скръстени ръце и гледаше през прозореца.

— Остави ме някъде около моста, Хич Не — каза Даймънд. — Ако хвана нещо хубаво, ще го донеса за обяд. Нали ще кажеш на мис Луиза?

Лу видя как Хич Не леко вирна напред масивната си челюст. Това навярно трябваше да означава: „Разбира се, Даймънд, на драго сърце.“

Момчето отново подаде глава над облегалката.

— Хей, ама вие нали обичате прясна риба, пържена в свинска мас?

Гледаше ги с надежда и несъмнено имаше най-добри намерения, ала в момента Лу просто не бе настроена за приятелски разговор.

— Ами да, много обичаме, Даймънд. Пък после може да видим има ли кино във вашия скапан град.

Още преди да довърши, Лу съжали за думите си. Не само заради разочарованието, изписано по лицето на Даймънд; с подигравката си нанасяше светотатствено оскърбление на мястото, където бе израснал баща ѝ. Тя неволно се озърна към небето, очаквайки едва ли не да я поразят гръмотевица или пък да рукнат дъждовни капки като сълзи.

— От голям град идвате, а? — попита Даймънд.

Лу откъсна очи от небето.

— От най-големия. Ню Йорк.

— Ами... такова де, недейте много да го разправяте на тукашния народ.

Оз зяпна срещу бившия си кръвен брат.

— Защо не?

— Ей тука слизам, Хич Не. Хайде, Джеб.

Хич Не спря колата. Точно пред тях имаше мост — най-жалкият мост, който Лу бе виждала през живота си. Просто пет-шест метра изметнати дъски, положени върху катраносани железопътни траверси. Ръждиви железни дъги от двете страни предпазваха от падане в

плиткото русло на метър и половина по-долу, пълно с повече камъни, отколкото вода. По тия места не си струваше самоубийците да скачат от мостове. А като огледа тесния ручей, Лу си помисли, че едва ли има надежда скоро да хапне прясна риба, пържена в свинска мас. Така или иначе, подобно меню не я привличаше кой знае колко.

Докато Даймънд вадеше такъмите си от хъдсъна, Лу, която донякъде съжеляваше за думите си и още повече изгаряше от любопитство, протегна шия и му прошепна през отворения заден прозорец:

— Защо го наричаш Хич Не?

От това неочаквано внимание Даймънд си възвърна доброто настроение и се усмихна.

— Щото тъй му е името — охотно обясни той. — Живее при мис Луиза.

— И откъде са му измислили такова име?

Даймънд крадешком хвърли поглед към предната седалка и се престори, че оправя кутията за стръв. После тихичко отговори:

— Татко му минал по нашия край още когато Хич Не бил пеленаче. Зарязал го право на пътя. Един човек го попитал: „Ще се върнеш ли да вземеш детето?“ А пък онзи рекъл: „Хич не.“ Ама да знаеш, Хич Не и муха не е обидил през целия си живот. Малцина бедни хора могат да се похвалят с такова нещо. И нито един от богатите.

Даймънд грабна кутията и метна въдицата на рамо. Заподсвирква си и тръгна към ручея, а Хич Не подкара по моста, който скърцаше жално при всяко завъртане на колелата. Даймънд им помахаше и Оз отвърна на поздрава с изцапаната си ръчичка, обзет от нова надежда за трайно приятелство с рижавото планинско рибарче Джими Скинър, по прякор Даймънд.

Лу гледаше право напред. Към човека на име Хич Не.

Пропастта бе дълбока цял километър, ако не и повече. Апалачите може и да бледнееха пред величието на Скалистите планини, но за Лу и Оз Кардинал изглеждаха неимоверно високи.

След като се отдалечиха от малкия мост и Даймънд, деветдесет и шестте коня на хъдсъна взеха да цвилят измъчено и Хич Не превключи на по-ниска предавка. Протестът на автомобила бе разбираем, защото сега неравният черен път се катереше по стръмнина от почти четирийсет и пет градуса и лъкатушеше като гърмяща змия. Имаше две платна, но обективно погледнато, само едното ставаше за пътуване. Отстрани лежаха купища камъни като скални сълзи, отронени от канарите.

Оз надникна само веднъж към смъртоносната бездна край пътя и повече не посмя. Лу разсеяно гледаше настрани. Изкачването към небесата изобщо не я смущаваше.

Внезапно иззад един завой насреща им изхвърча трактор, сглобен с ръждива тел от ръждиви чаркове. Тесният път едва го побираше, камо ли да остане място и за приближаващия масивен хъдсън. Върху раздрънканата машинария стърчаха деца, накатерени като по някакъв странен гимнастически уред. Едно от тях, горе-долу връстник на Лу, се крепеше само на Божията милост и десетте си пръста, но се смееше оглушително! Другите две — момиче на десетина години и момченце колкото Оз — стискаха отчаяно каквото им падне и лицата им бяха застинали от ужас.

Човекът, който управляваше това чудо на техниката, се оказа далеч по-страшен дори от неуправляемата машина, хванала в плен подскачащите деца. На главата му стърчеше филцова шапка, напоена от край до край с потта на безброй години. Брадата му беше чорлава и четинеста, а лицето му обгоряло почти до кафяво и сбръчкано от безжалостните слънчеви лъчи. Изглеждаше нисък, но широкоплещест и як. И той, и децата бяха облечени в парцаливи дрипи.

Тракторът вече връхлиташе върху хъдсъна. Оз закри очи, останал без сили дори да извика. Но Лу изпищя, виждайки как машината приближава стремглаво.

Делови и спокоен, Хич Не успя някак да се извърне от траекторията на трактора и спря, за да изчака благополучното разминаване. Бяха толкова близо до ръба, че една трета от гумите на хъдсъна се опираше единствено в мразовития планински въздух. Камъчета и бучки пръст политаха в бездната, където вихрите незабавно ги разпръскваха във всички посоки. За момент Лу бе уверена, че ще се сгромолясат, и здраво прегърна Оз, сякаш това можеше да му помогне.

Докато тракторът отминаваше с грохот, човекът отгоре ги зяпна свирепо, после спря поглед върху Хич Не и изрева:

— Тъпа чернил...

За щастие останалото заглъхна сред воя на трактора и възторжените крясъци на увисналото момче. Лу се озърна към Хич Не, който дори и не трепна. Навярно не му бе за пръв път — както едва избегнатата катастрофа, така и ужасната обида.

Сетне раздрънканият цирк отмина като градушка през юли. Хич Не отново подкара напред.

Когато обтегнатите ѝ нерви се поотпуснаха, Лу забеляза как далеч под тях по едната страна на пътя надолу бавно пъпли върволица от камиони, натоварени с въглища, а други, вече разтоварени, бясно се носят насреща им като пчели, устремени към лакомо угощение. На много места планинските склонове бяха разровени чак до скалата, по тях нямаше и следа от пръст и дървета. Лу гледаше как от тия рани на планините изпълзят вагонетки като черни капки съсирена кръв, за да изсипят товара си в каросериите на камионите.

— Юджин ми е името.

Лу и Оз едновременно завъртяха глави към предната седалка. Младият негър ги наблюдаваше в огледалото.

— Юджин ми е името — повтори той. — Даймънд май го забравя понявга. Ама е добро момче. Мой приятел.

— Здравсти, Юджин — каза Оз. След него и Лу поздрави шофьора.

— Рядко се срещам с хора. Не ме бива много по приказките. Прощавайте.

— Няма нищо, Юджин — каза Лу. — Трудно е да общуваш с непознати.

— Ние с мис Луиза много се радваме, че идвате. Тя е добра жена. Прибра ме, когато си нямах дом. Късметлии сте, че ви е роднина.

— Е, поне това е добре, защото напоследък нямахме много късмет — каза Лу.

— Тя често приказва за вас. И за вашите. Ще се погрижи за майка ви. Мис Луиза знае как да лекува болните.

Оз погледна Лу със съживена надежда, но тя поклати глава.

Изминаха още няколко километра, после Юджин отби по тесен коловоз, обрасъл с все още спяща трева и ограден от буйни храсталаци. Очевидно най-сетне приближаваха целта. Оз и Лу се спогледаха. По лицата им се бореха вълнение, тревога, страх и надежда.

Тесният път прехвърли едно възвишеше, зави на север и отпред се разкри гледка, изпълнена с простичка красота. Из широката долина под тях се зеленееха просторни ливади, оградени от гъсти смесени гори. След ливадите започваха ниви, слепени като кръпки една до друга, а отвъд тях стърчаха огради за добитък от старо, посивяло дърво, обвити с гирлянди от диви рози. Оградите бяха прилепени към голям дъсчен обор със стръмен покрив от кедрови дъски, скрепени с жлебове една над друга. В двата края имаше големи двойни порти, а над тях отворите на плевнята. Над този портал стърчеше дълга греда със закачена на нея вила. Малко по-настрани на тревата лежаха три крави, а зад следващата ограда пасеше самотен дорест кон. По-нататък Лу зърна кошара с пет-шест овце. После още едно оградено място, където грамадни прасета се валяха с детински възторг из калта. Край обора стояха две мулета, впрегнати в голяма каруца с дървени колела, по чиито железни обръчи играеха слънчеви отблясъци. Наблизо имаше неголяма селска къща.

Наоколо бяха пръснати още дървени постройки и навеси, големи и малки. Една от тях, закътана под няколко клена, изглеждаше построена от дънери, замазани с глина, и сякаш бе хлътнала наполовина в земята. Малките ниви, извити по краищата като кичури коса, се разпростираха настрани от фермата като спици на колело. А зад всичко това се извисяваха Апалачите, в сравнение с които целият обширен имот приличаше на детска играчка.

Ето че Лу най-сетне пристигаше тук, на мястото, за което баща ѝ бе писал през по-голямата част от живота си, ала така и не бе дошъл да го посети отново. Тя дълбоко въздъхна и се облегна назад, докато колата приближаваше къщата, където ги чакаше Луиза Мей Кардинал жената, отгледала баща им.

8

Вътре в къщата болногледачката разказваше най-подробно за състоянието на Аманда, а Луиза Мей Кардинал слушаше съсредоточено и задаваше конкретни въпроси.

— Щом сме почнали, нека обсъдим попътно и *моите* потребности — каза накрая сестрата. — Страдам от алергия към цветен прашец и животни, затова се постарайте присъствието им да бъде сведено до минимум. В никакъв случай не бива да допускате животни в къщата. Имам и определени изисквания относно храненето. Ще ви дам списък. Настоявам също така да ми дадете пълна свобода в надзора над децата. Знам, че излиза извън официалните ми задължения, но те очевидно се нуждаят от строга ръка и възнамерявам да им я осигуря. Особено момичето, то е жива напаст. Сигурна съм, че оценявате моята откровеност. А сега, ако обичате, покажете ми къде да се настаня.

— Благодаря, че дойдохте — отговори Луиза Мей Кардинал. — Тук обаче нямаме място за вас.

Високата болногледачка се изпъна в цял ръст, но пак не успя да се изравни със стопанката.

— Моля? — изрече тя възмутено.

— Излезте и кажете на Сам да ви откара обратно до гарата. Следобед има влак в северна посока. А докато чакате, мястото е чудесно за разходка.

— Бях наета да дойда тук и да се грижа за пациентката.

— Мога и сама да наглеждам Аманда.

— Нямате необходимата квалификация.

— Сам и Ханк нямат време да чакат, скъпа.

— Трябва да поговоря с някого за това — заяви сестрата. Беше се изчервила така, сякаш всеки момент самата тя можеше да се превърне в пациентка.

— Най-близкият телефон е чак долу, в Тремънт. Но и на президента да позвъниш, къщата си е моя. — Луиза Мей я сграбчи за

лакътя с неподозирана сила и сестрата тревожно примига. — И дай да не досаждаме на Аманда с излишни приказки.

Тя изведе сестрата от стаята и затвори вратата.

— Наистина ли очаквате да повярвам, че нямате телефон? — попита болногледачката.

— Ако е въпрос, и електричество нямам, ама съм чувала, че било полезно. Благодаря още веднъж и приятно пътуване. — Тя пхна в дланта на сестрата три омачкани банкноти по един долар. — Съжалявам, че нямам повече, драга, но само толкоз изкарах от яйцата.

За миг сестрата се вторачи в парите, после заяви:

— Оставам, докато се убедя, че моята пациентка...

Луиза Мей отново я сграбчи за лакътя и тръгна към изхода.

— По нашия край си имаме правила. Ако някой ти влезе в имота без разрешение, най-напред му гръмваш близичко до главата. Да те забележи. А пък подир туй се целиш по-точно. Е, аз съм стара жена и не ми се хаби време за предупредителен изстрел. Не съм и от онези, дето си тъпчат пушките с каменна сол. Казвам ти го любезно, пък ти ме разбирай както си щеш.

Когато хъдсънът приближи, линейката все още стоеше пред къщата, която имаше широка прохладна веранда и изгряващото слънце хвърляше по нея издължени сенки.

Лу и Оз слязоха от колата и огледаха новия си дом. Беше по-малък, отколкото изглеждаше отдалеч. Лу забеляза отстрани и отпред няколко грубовати пристройки с основи от необработени валчести камъни и няколко плоски каменни стъпала пред верандата. Вместо с керемиди, стрехите бяха покрити с нещо черно, навярно катраносана хартия. Около провисналата тук-там веранда имаше простичък парапет от летви. Коминът беше иззидан от ръчно изработени тухли и на места мазилката между тях бе протекла на дълги белезникави ивици. Дъсчените стени се нуждаеха от боядисване, по тях имаше доста пукнатини и проникналата навътре влага бе изметнала старите летви.

Лу прие сградата такава, каквато си беше — стара къща, преживяла множество преобразования и сериозно пострадала от безмилостните природни стихии. Но тревата в предния двор беше окосена грижливо; стъпалата, верандата и прозорците бяха безупречно

чисти, а в буркани и дъсчени ведра покрай парапета разцъфваха ранни цветя. Диви рози обвиваха дървените колони, завеса от преплетени клонки закриваше част от верандата, а по едната стена пълзяха дългите стъбла на цветето орлови нокти. На верандата имаше грубо скован тезгях, осеян с разпръснати инструменти, а до него ожулен стол.

Няколко кафяви квачки закудкудякаха край нозете на Лу и Оз. Зададоха се две зловни гъски и кокошките с крясъци хукнаха да се спасяват. После едър петел с жълти крака дойде да прогони гъските, огледа с едно око посетителите, изкукурига и важно пое обратно натам, откъдето беше дошъл. Кобилата изцвили приветствено иззад оградата, а двете мулета продължиха унило да зяпат в далечината. Козината им бе свършено черна, ушите и муцуните изглеждаха някак несъразмерни. Оз пристъпи да ги разгледа отблизо, ала веднага отскочи назад, когато едното издаде непознат, но явно заплашителен звук.

В този момент вниманието им се отклони към вратата на къщата, която се отвори далеч по-рязко, отколкото беше необходимо. Болногледачката яростно изхвъркна навън и мина покрай тях, размахвайки дългите си ръце и крака в изблици на безсилен гняв.

— Никога през живота ми! — оплака се тя на Апалачите.

Без повече да ги удостои с дума, гримаса или жест, жената скочи в линейката. Задните врати се захлопнаха с жален метален тропот и медицинският екип безславно потегли в обратна посока.

Смаяни от дън душа, Лу и Оз се обърнаха към къщата да търсят отговор. И тогава я съзряха.

На прага стоеше Луиза Мей Кардинал. Беше много висока и много мършава, но изглеждаше надарена както със силата да пребори мечка, така и със смелостта да го стори. Ситни бръчици прорязваха загрубялото ѝ лице като жилки на полирано дърво. Макар че приближаваше осемдесетата си година, скулите ѝ все още стърчаха високо. Челюстта също бе стегната, но с леко отпуснати устни. Сребрилата ѝ коса, хваната на тила с парченце канап, стигаше чак до кръста.

Лу с облекчение забеляза, че вместо с рокля старицата е облечена с торбести джинсови панталони, избледнели почти до бяло, и тъмносиня памучна риза, закърпена на няколко места. На краката си

носеше стари туристически обувки. Бе величава като статуя, но имаше изумителни лешникови очи, които явно не пропускаха нищо наоколо.

Докато Оз полагаше усилия да се залепи за гърба на сестра си, Лу храбро пристъпи напред.

— Аз съм Луиза Мей Кардинал. А това е брат ми Оскар.

Гласът на Лу леко трепереше. Ала въпреки това тя твърдо стоеше само на педя от своята съименница и тази близост разкри един удивителен факт — профилите им бяха почти еднакви. Приличаха на близначки, разделени само от три поколения.

Луиза мълчеше, загледана подир линейката.

Лу забеляза това и каза:

— Тя не трябваше ли да остане при мама? Около нея има много грижи, а трябва да сме сигурни, че ѝ е удобно.

Прабаба ѝ насочи поглед към хъдсъна.

— Юджин — изрече Луиза Мей с глас, който беше безспорно южняшки, макар че провлачването почти не се усещаше, — внеси багажа, скъпи. — Едва сега тя се обърна към Лу и въпреки втренчения поглед в очите ѝ се долавяше нещо, което подсказа на гостенката, че е добре дошла. — Ще се погрижим за майка ви.

Луиза Мей се обърна и влезе в къщата. Юджин я последва с куфарите. Оз изцяло се бе съсредоточил върху плюшеното мече и палеца си. Големите му сини очи примигваха бързо — сигурен знак, че нервите му треперят от трескаво напрежение. Изглеждаше готов да побегне всеки момент и да не спира чак до Ню Йорк. И сигурно би го направил, стига само да знаеше в коя посока да хукне.

9

Спартански обзаведената спалня, където настаниха Лу, беше единствената стая на горния етаж, до която се стигаше по задното стълбище. Имаше голям прозорец с изглед към двора на фермата. Скосените стени и ниският таван бяха облепени със стари вестници и списания вместо тапети. Повечето бяха пожълтели и тук-там провисваха отлепени крайчета. Имаше простичко дървено легло и вехт гардероб от чамови дъски. Малко, грубо сковано писалище стоеше край прозореца, така че да го огрява утринното слънце. На вид в него нямаше нищо особено, ала то привлече вниманието на Лу тъй силно, сякаш бе изковано от злато и инкрустирано с диаманти.

Инициалите на баща ѝ Дж. Дж. К. все още личаха съвсем ясно. Навярно върху това писалище се бе научил да пише. Тя си го представи като малко момче с прехапани устни, което усърдно издълбава инициалите си върху дървото, а после пристъпва към своята кариера на разказвач. Когато плъзна пръсти по буквите, имаше чувството, че е докоснала баща си. Без сама да знае защо, тя бе твърдо убедена, че прабаба ѝ не случайно я е настанила в тази стая.

Баща ѝ не говореше много за тукашния си живот. Когато се случеше Лу да попита за прабаба си, Джак Кардинал отговаряше уклончиво: „На тоя свят не е имало по-добра жена от нея.“ После разказваше някоя история от живота си в планините и с това приключваше. Явно пазеше подробностите за книгите си, от които само една беше подходяща за Лу. За останалите трябвало да изчака, докато порасне. Така Лу бе натрупала много въпроси без отговор.

Тя бръкна в куфара и извади малка фотография в дървена рамка. Майка ѝ се усмихваше широко и макар снимката да бе черно-бяла, Лу знаеше, че обаянието на черно-белите майчини очи е едва ли не хипнотично. Лу винаги бе харесвала този цвят, дори понякога се надяваше синевата в очите ѝ да изчезне и на нейно място да дойде тази смес от кафяво и златно. Снимката беше направена на рождения ден на майка ѝ. Мъничката Лу стоеше пред Аманда, която я прегръщаше с две

ръце. Усмивките им бяха преплетени завинаги на фотографската хартия. Лу често съжеляваше, че не си спомня нищо за онзи ден.

Оз влезе в стаята и Лу пхна снимката обратно в куфара. Както винаги брат ѝ изглеждаше разтревожен.

— Може ли да остана в твоята стая? — попита той.

— Какво ѝ е на твоята?

— До нейната е.

— До стаята на Луиза ли?

Оз кимна мрачно, сякаш даваше показания в съда.

— Добре де, какво от това?

— Тя ме плаши — каза момчето. — Много ме плаши, Лу.

— Няма защо. Тя ни покани да живеем при нея.

— И много се радвам, че дойдохме заедно.

Луиза застана на прага.

— Извинявай, че бях малко рязка. Мислех за майка ти. — Тя се втренчи в Лу. — И за нейните потребности.

— Няма нищо — отвърна Оз, пристъпвайки по-близо до сестра си. — Мисля, че малко уплашихте сестра ми, но вече ѝ мина.

Лу се вгледа в лицето на Луиза, търсейки прилика с чертите на баща си. Не откри нищо общо.

— Нямахме при кого да отидем — каза Лу.

— Мен ще ме имате винаги — отвърна Луиза Мей.

Тя прекрачи напред и Лу изведнъж видя, че все пак донякъде прилича на баща ѝ. Освен това разбра защо устните на старицата са отпуснати. Повечето ѝ зъби липсваха, а останалите бяха жълти или почернели.

— Колкото и да съжелявам, не успях да смогна за погребението. Тук новините идват бавно, ако изобщо дойдат. — За момент тя приведе глава, сякаш оглеждаше нещо на пода. После ги посочи с пръст. — Ти си Оз. А ти си Лу.

— Хората, които уредиха пристигането ни, сигурно са ви казали имената — отговори Лу.

— Знаех ги много преди това. Викайте ми просто Луиза. Всеки ден ще имате работа. Сами си произвеждаме всичко, което ни трябва. Закусваме в пет. Вечеряме по залез-слънце.

— В пет сутринта! — възкликна Оз.

— Ами училището? — попита Лу.

— То е наблизно, в Биг Спрус. Няма и три километра дотам. Първия ден Юджин ще ви откара с каруцата, после ще ходите пеш. Или с кобилата. Мулетата не пипайте, те ни трябва по цял ден. Но дъртата кранта ще ви свърши работа.

Оз пребледня.

— Ние не знаем да яздим.

— Ще се научите. По нашия край най-добре се пътува с кон или муле, ако не искаш да бърхтиш пеш.

— Ами колата? — попита Лу. Луиза поклати глава.

— Не е практично. Гълта много пари, дето и без туй ги нямаме. Юджин знае да кара колата и й скова барачка. Подкарва я от време на време, щото тъй трябвало, та да е наред, когато ни е нужна. Хич не ми беше притрябвала тази щуротия, ама комшиите Уилям и Джейн Джайлс ни я подариха, когато си заминаха. Не мога да я карам и нямам намерение да се уча.

— И татко ли е учил в Биг Спрус? — попита Лу.

— Да, само че онуй училище вече го няма. Беше горе-долу на моята възраст и накрая се срути. Но учителят е същият. Тук не само новините, ами и промените идват бавно. Гладни ли сте?

— Ядохме във влака — каза Лу, продължавайки неволно да се вглежда в лицето на старицата.

— Чудесно. Майка ви е настанена. Хайде сега да я видите.

— Бих искала да остана тук и да поогледам — каза Лу.

Луиза отвори широко вратата. Гласът ѝ бе добродушен, но твърд.

— Най-напред ще видиш майка си.

Стаята беше удобна — светла и проветрива. На отворения прозорец се полюшваха домашно изплетени завески, набръчкани от влагата и избелели от слънцето. Докато се оглеждаше, Лу разбра, че навярно са били необходими много усилия, за да превърнат това помещение в болнична стая. Мебелите бяха излъскани, подът току-що измит, а из въздуха още се носеше мирис на боя; в единия ъгъл имаше очукан люлеещ се стол, застлан с дебело одеяло.

По стените висяха старинни фотографии на мъже, жени и деца, облечени в празничните си дрехи: бомбета и бели ризи с колосани яки за мъжете; дълги поли и бонета за жените; дантелени волани за

момчетата; костюмчета и тънички папийонки за момчетата. Лу ги разгледа. Имаше и кисели, и радостни физиономии, като децата бяха най-развълнувани, а жените изглеждаха най-недоверчиви, сякаш подозираха, че освен образа фотографът може да отнеме и целия им живот.

Аманда лежеше със затворени очи, подпряна на дебели пухени възглавници върху легло от жълти тополови дъски. Дюшекът също бе пухен — неравен, но мек, с раирана памучна калъфка. Беше завита с плетено одеяло на разноцветни квадратчета. Край леглото имаше избеляло килимче, за да не стъпва върху студения дървен под рано сутрин. Лу знаеше, че това е излишно. Няколко дрехи висяха на дървени клинчета, забити в стените. На старата тоалетна масичка в ъгъла имаше леген и порцеланова кана. Лу бавно обиколи стаята, оглеждайки и опипвайки нещата едно по едно. Забеляза, че рамката на прозореца е леко изметната, а стъклата мътни, сякаш мъглата някак бе проникнала в тях.

Оз седна до майка си, приведе се и я целуна.

— Здравсти, мамо.

— Тя не те чува — промърмори Лу, после спря до прозореца и докато надничаше навън, вдъхна най-чистия въздух, който бе дишала през живота си; лекият ветрец носеше смес от аромати на цветя и дървета, на пушек, избуяла трева и разни животни, големи и малки.

Оз се озърна към нея.

— Наистина е хубаво тук, във...

— Във Вирджиния — довърши Лу, без да се обръща.

— Във Вирджиния — повтори Оз. После извади верижката.

Луиза мълчаливо ги гледаше от прага.

Лу се обърна и видя какво прави брат й.

— Оз, това глупаво колие не върши работа.

— Тогава защо го взе от оная жена? — рязко запита той.

Лу млъкна, защото нямаше какво да отговори. Оз й обърна гръб и започна своя ритуал над Аманда. Но с всяко полюшване на кварцовия кристал, с всяко тихо изречено заклинание Лу усещаше, че Оз се мъчи да разтопи айсберг с една-единствена клечка кибрит; а тя не искаше да има нищо общо с това. Втурна се покрай прабаба си и побегна по коридора.

Луиза прекрачи в стаята, седна до Оз и посочи верижката.

— За какво е това, Оз? — попита тя.

Оз събра верижката в шепа и я огледа съсредоточено, сякаш се мъчеше да разгадае стрелките на часовник.

— Един приятел ми каза, че това ще помогне на мама. Лу не вярва. — Той помълча. — И аз не знам дали вярвам.

Луиза зарови пръсти в косата му.

— Някои казват, че повярваш ли в изцелението, значи си спечелил половината битка. И аз тъй мисля.

За щастие при Оз след кратките мигове на отчаяние почти винаги идваше нова надежда. Той се пресегна и пъкна верижката под леглото на майка си.

— Може би така ще излъчва силата малко по малко. Тя ще оздравее, нали?

Луиза се вгледа в момченцето, после в майка му, която лежеше като вкаменена. Докосна бузата му и този допир на престаряла до съвсем млада кожа сякаш се хареса и на двамата.

— Продължавай да вярваш, Оз. Никога не преставай да вярваш.

Кухненските лавици бяха от ожулени чамови дъски, осеяни с чепове. Подът също. Чамовите дъски тихичко скърцаха при всяка крачка. На стената висяха почернели железни котлета. Оз метеше пода с къса метла, докато Лу пъхаше цепеници в железния търбух на грамадната готварска печка, която заемаше цяла една стена на малката кухня. Гаснещите лъчи на залеза надничаха през прозореца и се прокрадваха през всички пукнатини по стената, а те не бяха малко. На една кука висеше стар газен фенер. В ъгъла имаше шкаф за продукти с вратички от ковано желязо; върху него лежеше връзка стар лук, а до нея бе оставено голямо шише с керосин.

Докато разглеждаше всяко парче дърво, Лу имаше чувството, че оглежда късчета от досегашния си живот, преди да ги хвърли в огъня и да се сбогува с тях. Кухнята беше сумрачна и из въздуха се смесваха еднакво острите миризми на влага и изгоряло дърво. Лу извърна глава към огнището. Отворът бе широк и тя се досети, че преди появата на готварската печка готвенето е ставало там. Стените на огнището се издигаха до тавана и от мазилката между тухлите стърчаха множество железни пирони; по тях висяха инструменти, тенджери и разни други неща, които Лу не познаваше, но виждаше, че са често употребявани. Върху две куки точно в средата на тухлената стена лежеше дълга пушка.

Почукването стресна и двамата. Кой би очаквал гости тъй високо над морското равнище? Лу отвори вратата и зърна насреща си широката усмивка на Даймънд Скинър. Той размахваше връзка дребни костури с такава гордост, сякаш бе открил съкровищата на древни крале. Верният Джеб стоеше до него и душеше със сбръчкана муцуна чудесния мирис на риба.

Луиза се зададе с широка крачка отвън. Челото ѝ блестеше от пот, ръкавиците и обувките ѝ бяха зацапани с пръст. Тя свали ръкавиците и избърса лице с кърпа, която извади от джоба си. Дългата

й коса бе прибрана под платнена забрадка, само тук-там стърчаха сребристи кичури.

— Е, Даймънд, по-хубави костури не бях виждала, синко. — Тя потупа Джеб по главата. — Как си, мистър Джеб? Помогна ли на Даймънд да хване тез риби?

Даймънд се ухили тъй широко, че Лу можеше да преброи зъбите му.

— Да, госпожо. Ами Хич Не...

Луиза вдигна пръст и го поправи любезно, но твърдо:

— Юджин.

Даймънд сведе поглед, притеснен от грешката си.

— Да, госпожо, съжалявам. Юджин каза ли, че...

— Че ще донесеш вечерята? Да. И понеже заслугата е твоя, канен си на трапезата. Запознай се с Лу и Оз. Сигурно ще станете добри приятели.

— Вече се запознахме — каза Лу със сдържана неприязън.

Луиза я погледна, после пак се обърна към Даймънд.

— Много добре тогава. С Даймънд сте горе-долу връстници. А и за Оз ще е добре да си има приятел.

— Той има мен — отсече Лу.

— Да, така е — съгласи се Луиза. — Е, Даймънд, ще останеш ли за вечеря?

Момчето обмисли сериозно въпроса.

— Ами за днес нямам други задачи, тъй че оставам.

Даймънд се озърна към Лу, после избърса мръсното си лице и се помъчи да приглади един от безбройните щръкнали кичури. Лу обаче бе обърнала гръб и изобщо не забеляза усилията му.

Масата бе подредена със стъклени чинии и чаши, за които Луиза обясни, че се давали като премия към кутиите овесени ядки „Кристал Уинтър“ и че ги събирала години наред. Чиниите бяха зелени, розови, сини, кехлибарени и червеникави. Ала в момента никой не обръщаше внимание на красотата им. Вилици и ножове се врязваха в храната с енергично тракане. Когато преди малко Луиза изрече молитвата, Лу и Оз се прекръстиха, при което Даймънд и Юджин ги изгледаха любопитно, но не казаха нищо. Джеб лежеше в ъгъла и изглеждаше

напълно доволен от своята порция. Седнал в единия край на масата, Юджин дъвчеше съсредоточено. Оз омете чинията толкова бързо, че Лу най-сериозно погледна дали и вилицата не е изчезнала в гърлото му. Луиза сипа на Оз последната пържена риба, остатъка от задушните зеленчуци и още едно парче царевична питка, която според Лу бе по-вкусна от сладкиш.

Чинията на Луиза стоеше празна.

— Ти не си сипа риба, Луиза — каза Оз, гледайки виновно допълнителната порция. — Не си ли гладна?

— Засищам се, като те гледам как ядеш, за да пораснеш. Хапнах, докато я пържех, скъпи. Винаги правя така.

При тия думи Юджин погледна въпросително Луиза, после пак се наведе над масата.

Даймънд продължаваше да върти очи ту към Лу, ту към Оз. Изглежда, изгаряше от желание пак да се сприятелят, но нямаше представа как да го постигне.

— Ще ми покажеш ли някои от местата, където е ходил татко? — обърна се Лу към Луиза. — Какво е обичал да прави? Разбираш ли, и аз съм писателка.

— Знам — каза старицата и Лу трепна от изненада. Луиза остави чашата с вода и се вгледа в лицето на момичето. — Татко ти обичаше да разказва за земята. Но преди туй стори нещо много умно.

Тя помълча, оставяйки на Лу време да обмисли отговора.

— Какво? — попита най-сетне тя.

— Оpozна земята.

— Оpozнал е... пръстта?

— Тя крие много тайни, и то не само добри. По нашия край може здравата да си изпатиш, ако не внимаваш. Времето е толкоз непостоянно, че ти съсипва и гръбнака, и душата. Земята никога не е помагала на онзи, който не си прави труд да я опознае. — Луиза се озърна към Юджин. — Господ ми е свидетел, че на Юджин би му дошла добре малко помощ. Фермата не може да изтрае и час без неговата яка гърбина.

Юджин лапна парче риба и загреба с чашата си вода направо от кофата. Лу забеляза, че устните му леко потрепват. Това трябва да е широка усмивка, помисли си тя.

— Право да си кажа — продължаваше Луиза, — вие с Оз идвате тъкмо навреме. Някои хора ще рекат, че аз ще ви помагам, но не е тъй. Вие ще ми помагате много повече. И затуй ви благодаря.

— Моля — отвърна възпитано Оз. — Много ни е приятно.

— Ти спомена, че ще имаме работа във фермата — каза Лу.

Луиза погледна към Юджин.

— От приказки полза няма, по-добре е око да види. Утре сутрин ще ви покажа.

Даймънд вече нямаше сили да се удържа.

— Таткото на Джони Букър рече, че някакви типове се навъртали наоколо.

— Какви типове? — рязко попита Луиза.

— Де да знам. Ама разпитвали за мините.

— Ти, Даймънд, си дръж ушите по-близо до земята. — Луиза погледна Лу и Оз. — И вие също. Господ ни е довел на тая земя и пак той ще ни отведе, когато удари час. А междувременно роднините трябва да си помагат.

Оз се усмихна и обеща да държи ушите си тъй близо до земята, че редовно да се пълнят с пръст. Разсмяха се всички освен Лу. Тя само погледна Луиза втренчено и не каза нищо.

Масата бе разтребена и докато Луиза миеше чиниите, Лу клатеше с все сила ръчката на кухненската помпа, както ѝ бе показала Луиза, но въпреки тези усилия от крана едва се процеждаше тънка струйка вода. Къщата нямаше водопровод. Освен това Луиза обясни къде е външният клозет и им посочи ролките тоалетна хартия в килера. Ако някой искал да излезе по тъмно, трябвало да си носи фенер, допълни тя и показа на Лу как да го пали. Освен това под леглата имало нощни гърнета за в случай, че зовът на природата стане тъй настоятелен, та няма време за излизане. Луиза обаче ги уведоми, че чистенето на гърнето си е грижа на онзи, който го е използвал. Лу се зачуди как ли ще приеме това плахият Оз, който нощем час по час тичаше до тоалетната. Вероятно неведнъж щеше да ѝ се наложи да чака в тъмното край барачката, докато той си върши работата. Само от мисълта я налегна умора.

Веднага след вечеря Оз и Даймънд бяха излезли заедно с Джеб. Сега Лу видя как Юджин свали пушката от куките над камината. Зареди я и излезе.

— Къде отива с тази пушка? — попита Лу.

Луиза енергично търкаше чиниите с царевичен кочан.

— Да нагледа добитъка. Сега, когато сме изкарали кравите и прасетата, Стария Мо често се навърта насам.

— Стария Мо ли?

— Планински лъв, някои хора му викат пума. С него сме горедолу връстници, ама още създава неприятности проклетият му котарак. Не на хората. И кобилата не закача, а най-много се пази от двете мулета Хит и Сам. От мен да го знаеш, Лу, никога не закачай муле. По-яко същество Господ не е създавал, а пък помнят обиди до второ пришествие пустите твари. Не забравят нито един удар с камшика или зле закован пирон. Разправят, че мулетата били умни почти като хора. Може затуй да са толкоз зли. — Тя се усмихна. — Стария Мо напада овцете, кравите и прасетата, та трябва да ги пазим. Юджин ще гръмне с пушката да го пропъди.

— Даймънд ми каза как бащата на Юджин го изоставил.

Луиза я погледна строго.

— Лъжа! Том Рандал беше добър човек.

— Какво се е случило тогава? — попита Лу, след като видя, че Луиза няма намерение да продължи.

Преди да заговори, Луиза изми поредната чиния и я остави да съхне.

— Майката на Юджин умря млада. Том остави бебето тук, при сестра си, и замина да търси работа в Бристъл, щата Тенеси. Беше миньор, но по някое време взеха да идват много кандидати и най-напред уволниха негрите. Загина при злополука, преди да си вземе детето. Когато лелята на Юджин почина, аз го прибрах. Останалото са само лъжи на хора с омраза в сърцата.

— Юджин знае ли?

— Знае, естествено! Всичко му разказах, когато порасна.

— Тогава защо не кажеш истината на хората?

— Каквото и да им разправяш, хората не желаят да слушат. — Луиза я стрелна с поглед. — Разбра ли ме?

Лу кимна, но не бе сигурна, че е разбрала.

11

Когато излезе навън, Лу видя Даймънд и Оз край оградата, зад която пасеше кобилата. Щом зърна Лу, Даймънд извади от джоба си късче хартия и кутийка с тютюн, нави цигара, близна я да се залепи, драсна клечка кибрит и запали.

Оз и Лу зяпнаха.

— Още си малък за това — възкликна Лу.

Даймънд пренебрежително махна с ръка и се усмихна доволно.

— А, голям съм вече. Мъж и половина.

— Та ти сигурно си колкото мен, Даймънд.

— Тук, в планината, е съвсем различно.

— Къде живее семейството ти? — попита Лу.

— Тръгнеш ли надолу по пътя, най-напред минаваш край нас.

Даймънд измъкна от джоба си протрита бейзболна топка и я метна. Джеб хукна да я донесе.

— Един човек ми даде тая топка, щото му предсказах бъдещето.

— И какво му предсказа? — попита Лу.

— Че ще даде на някой си Даймънд стара топка за бейзбол.

— Късно става — каза Лу. — Вашите няма ли да се тревожат?

Даймънд загаси цигарата в крачола на гащеризона, пъкна я зад ухото си и отговори:

— Не, нали ти казах, че съм пораснал. Каквото си искам, това правя.

Лу посочи нещо, закачено за гащеризона на Даймънд.

— Какво е това?

Даймънд погледна надолу и се ухили.

— Лява задна лапа от гробищен заек. Голям късмет носи. Абе, вас там в града на нищо ли не ви учат?

— Гробищен заек? — повтори Оз.

— Да, сър. Хванат и убит посред нощ на гробищата. — Той смъкна лапата от връвчицата и я подаде на Оз. — Дръж, малкият. Поискам ли, винаги мога да си намеря друга.

Оз стисна талисмана със страхопочитание.

— Ехааа, много ти благодаря, Даймънд. — Той се загледа как Джеб тича подир топката. — Ама добро куче е тоя Джеб. Всеки път ти носи топката.

Когато Джеб се върна и пусна топката пред стопанина си, Даймънд я взе и я метна на Оз.

— В града сигурно няма много място за хвърляне, ама опитай да я метнеш, малкия.

Оз се втренчи в топката, сякаш за пръв път виждаше такова нещо. После се озърна към Лу.

— Давай, Оз — каза тя. — Можеш.

Оз замахна, ръката му се стрелна като камшик и топката излетя от дланта му като освободена птица, все по-високо и по-високо. Джеб хукна подир нея, ала не можеше да я догони. Изуменият Джеб гледеше като вкаменен. Лу също.

Цигарата падна от ухото на смаяния Даймънд.

— Божичко, къде си се учил да хвърляш така?

Оз нямаше друг отговор освен блажената усмивка на хлапе, което току-що е научило, че може би притежава атлетична дарба. После се завъртя и побегна след топката. Лу и Даймънд мълчаха. След малко топката долетя от небето. В гъстеещия полумрак не различаваха нито Оз, нито Джеб, но чуха как шестте им крака се приближават стремително.

— С какво се забавлявате тук, Даймънд? — попита Лу.

— Обикновено ходим за риба. Хей, къпала ли си се някога в наводнена кариера?

— В Ню Йорк няма кариери. Нещо друго?

— Ами... — Даймънд помълча драматично. — Имаме си и кладенец с привидения.

— Привидения ли? — възкликна Оз, който изникна от мрака, следван от Джеб.

— Къде? — попита Лу.

— Идвайте.

Капитан Даймънд изведе своя пехотен взвод от горичката и пое през полето, обрасло с тъй нежна и равномерно израсла трева, че

приличаше на грижливо сресана коса. Насреща им лъхна студен вятър, но те бяха прекалено развълнувани, за да обръщат внимание на дреболии.

— Къде е? — попита Лу, тичайки до Даймънд.

— Шшшт! Наближаваме, тъй че пазете пълно мълчание. Наоколо има призраци.

Продължиха напред. Изведнъж Даймънд викна:

— Залягайте!

Всички се проснаха като препънати.

— Какво има, Даймънд? — попита Оз с треперещ глас.

Даймънд прикри усмивката си.

— А, стори ми се, че чух нещо. С призраците трябва човек да внимава.

Тримата се изправиха.

— Какво правите вие тука?

Мъжът бе изскочил с пушка в ръка иззад няколко ниски дръвчета. В лунното сияние Лу различи зловния блясък на две очи, вторачени в тях. Тримата стояха като вкаменени, докато мъжът вървеше насреща. Лу разпозна смахнатия шофьор на трактора, с който едва се бяха разминали. Той спря пред тримата и изплю край нозете им сдъвкания тютюн.

— Нямате работа насам — заяви мъжът, после вдигна пушката и я намести на лакът, насочена срещу тях. Показалецът му бе само на сантиметър от спусъка.

Даймънд пристъпи напред.

— Нищо не правим, Джордж Дейвс, само дете обикаляме наоколо, а пък туй законът не го забранява.

— Дръж си устата затворена, Даймънд Скинър, да не ти я затвора с юмрук. — Човекът погледна разтреперания Оз, който стоеше най-отзад и стискаше ръката на сестра си. — Вие сте онез деца, дете ги прибра Луиза. Със сакатата майка. Нали?

Той плю отново.

— Нямаш работа с тях, тъй че ги остави на мира — отвърна Даймънд.

Дейвис пристъпи по-близо до Оз.

— Планинската котка дебне, момче — каза той глухо и заплашително. После изведнъж изкрещя: — Ще те грабне.

При тия думи Дейвис подскочи срещу Оз, който рухна по очи и се сви във високата трева. Дейвис се разкиска злобно над уплашеното момче.

Лу застана между него и брат си.

— Махай се!

— Мътните да те вземат, момиче — изръмжа Дейвис. — Ти ли ще казваш на един мъж какво да прави? — Той погледна Даймънд. — На моя земя си, момче.

— Хич не е твоя тая земя! — възкликна Даймънд и сви юмруци, без да откъсва боязлив поглед от пушката. — Ничия не е.

— Лъжец ли ме наричаш? — кресна Дейвис със страховит глас.

В този момент отекна воят. Той ставаше все по-могъщен и по-могъщен, докато накрая Лу се изплаши, че дърветата може да рухнат от силата му или скалите да се срутят от планината и с малко късмет да смажат техния противник. Озъбен и настръхнал, Джеб се въртеше наблизо. Дейвис уплашено се вгледа в дърветата.

— Хайде де, нали си имаш пушка — рече Даймънд. — Върви да му видиш сметката на оня дърт котарак. Ама май те е шубе.

Дейвис изпепели момчето с поглед, но когато воят отекна отново и се стовари върху тях със същата сила, той изтича в тръс към дърветата.

— Идвайте! — викна Даймънд и тримата се втурнаха с все сила през горички и пасища. В мрака бухаха сови, нейде изкряска пъдпъдък. Невидими твари притичваха по дънерите на високите дъбове или изскачаха право пред тях и ги плашеха не по-малко от Джордж Дейвис и неговата пушка. Лу хвърчеше като фурия, по-бързо дори от Даймънд. Но когато Оз се препъна и падна, тя изтича назад да му помогне.

Най-сетне спряха, клекнаха задъхани във високата трева и се послушаха дали не ги гони пумата или онзи смахнат.

— Кой е тоя ужасен човек? — попита Лу.

Даймънд се озърна, преди да отговори.

— Джордж Дейвис. Фермата му е до тая на мис Луиза. Грубиян. Лош човек! Като малък си паднал на главата или пък може муле да го е ритнало, знам ли. Вари царевично уиски в една долчинка наблизо, затуй не обича да се навъртат хора наоколо. Що ли не вземе някой да го застреля...

Скоро стигнаха нова полянка. Даймънд им направи знак да спрат, после гордо посочи напред, сякаш току-що бе открил Ноевия ковчег сред скромните планини на Вирджиния.

— Ето го.

Порутената стена на кладенеца бе от обикновени тухли, обрасли с мъх, и все пак безспорно излъчваше някакво зловещо чувство. Тримата плахо се промъкнаха към нея; Джеб ги пазеше отзад и гонеше из тревата дребни животинки.

Надникнаха през ръба на кладенеца. Мрачният отвор изглеждаше бездънен, сякаш надзъртаха към другия край на света.

— Защо казваш, че има призраци? — прошепна Оз едва чуто.

Даймънд се изтегна в тревата до кладенеца и другите двама последваха примера му.

— Преди около хиляда милиона години — започна той със зловец, дрезгав глас, от който очите на Оз едновременно се разшириха, овлажниха се и запримигваха бързо-бързо — по тия места живеели мъж и жена. Обичали се, дума да няма. И то се знае, искали да се задомят. Ама роднините им се мразели и не разрешавали. Тъй било. Тогава двамата дошли тук и се накарвали да бягат. Само че нещо се объркало и онзи помислил, че жената е посегнала на живота си. Толкоз бил отчаян, че скочил в кладенеца. А пък сами видяхте колко е дълбоко. Удавил се, ясна работа. После тя разбрала какво е станало, та дошла и скочила подир него. Тъй и не ги намерили, все едно, че се изпарили. Нищичко не било останало.

Лу изобщо не се трогна от печалната история.

— Звучи ми като Ромео и Жулиета.

Даймънд я погледна озадачено.

— Да не са твои роднини?

— Измисляш си го — заяви тя.

Наоколо се надигаха странни звуци като милиони тънки гласчета, опитващи се да говорят едновременно, сякаш мравките изведнъж бяха придобили дар слово.

— Какво е това? — попита Оз и се притисна до Лу.

— Не се съмнявай в думите ми, Лу — прошепна Даймънд, пребледнял като платно. — Ядосваш духовете.

— Да, Лу — подкрепи го Оз, като се озърташе на всички страни, очаквайки всеки момент да врълхлетят демони. — Недей да ядосваш

духовете.

След малко шумовете затихнаха. Даймънд се окопоти и погледна победоносно Лу.

— Видиш ли сега? И последният глупак разбира, че това е вълшебен кладенец. Случайно наоколо да има къща? Няма, и аз ще ти кажа защо. Тоя кладенец е израснал направо от земята, ето защо. И не е вълшебен само заради призраците. Може и да изпълнява желаня.

— Как тъй да изпълнява желаня? — обади се Оз.

— Онези двамата са умрели, но още се обичат. Е, хората умират, ама любовта е вечна. И тя направила кладенеца вълшебен. Който има желание, идва тук, изрича го и то се сбъдва. Винаги. Каквото ще да става.

Оз се вкопчи в ръката му.

— Всяко желание? Сигурен ли си?

— Аха. Само че има една малка подробност.

— Така си и мислех — намеси се Лу. — Каква е тя?

— Понеже онези двамата са умрели, за да направят кладенеца вълшебен, всеки, който иска желанието му да се сбъдне, трябва да пожертва нещо.

— Какво да пожертва? — запита Оз, който бе тъй развълнуван, че сякаш се рееше над тревата като балонче.

Даймънд протегна ръце към мрачното небе.

— Най-скъпото, най-важното нещо, което си има на тоя проклет свят.

Лу бе изненадана, че Даймънд не се поклони. Щом Оз я дръпна за ръкава, тя веднага разбра какво следва.

— Лу, може би ще успеем...

— Не! — отсече тя. — Оз, трябва да разбереш, че няма да ни помогнат нито верижки, нито вълшебни кладенци. Нищо не може да ни помогне.

— Ама, Лу...

Тя се изправи и дръпна ръка.

— Не ставай глупав, Оз. Накрая пак има да плачеш до премаляване.

Лу побегна. След кратко колебание Оз я последва.

Даймънд остана сам с победата, която по-скоро приличаше на поражение, ако се съди по лицето му. Озърна се, подсвирна и Джеб

дотича.

— Да се прибираме, Джеб — каза тихо той.

Двамата изтичаха в обратна посока. Наоколо планинските склонове бавно заспиваха.

12

Навън още нямаше и помен от светлина, когато Лу чу стъпалата да скърцат. Вратата на стаята се отвори и Лу се надигна в леглото. Откъм коридора нахлуха лъчите на газен фенер, сетне Луиза застана на прага, вече напълно облечена. За сънените очи на Лу старицата изглеждаше като небесно видение с буйната си сребриста коса и меката светлина около нея. Въздухът в стаята бе мразовит; стори й се, че вижда облачета пара от дъха си.

— Рекох си да ви оставя с Оз да поспите — каза тихо Луиза, после пристъпи напред и седна до Лу.

Лу потисна прозявката си и хвърли поглед към мрака зад прозореца.

— Кое време е?

— Наближава пет.

— Пет! — Лу рухна обратно на възглавницата и се зави презглава.

Луиза се усмихна.

— Юджин дои кравите. Гледай и ти да се научиш.

— Не може ли по-късно? — попита Лу изпод завивката.

— Кравите не ги е грижа за нас, хората — отвърна Луиза. — Ще мучат, докато не ги издоим. Оз вече стана — добави тя.

Лу подскочи.

— Мама не можеше да го изкара от леглото преди осем, а и тогава се опъваше.

— В момента похапва царевичен хляб с меласа и пие мляко. Не е зле да дойдеш и ти.

Лу отметна завивките, скочи долу и от студения под право до мозъка й пробяга тръпка. Сега бе убедена, че вижда дъха си.

— Трябват ми пет минутки.

Луиза я забеляза, че трепери.

— Тая нощ падна слана — каза тя. — Тук студът се задържа по-дълго. Пронизва до кости като с нож. Но скоро ще се затопли, а дойде

ли зимата, с Оз ще се преместите в предната стая, до огнището. Като го напълните с въглища, ще ви топли цяла нощ. — Луиза помълча и огледа стаята. — Не можем да ви дадем каквото сте имали в града, но ще се постараям. — Тя стана и тръгна към вратата. — Преди малко ти сипах в легена топла вода за миене.

— Луиза.

Тя се завъртя и лъчите на фенера метнаха уголемената ѝ сянка върху стената.

— Да, скъпа.

— Тази стая е била на татко, нали?

Луиза бавно хвърли поглед наоколо, преди да се върне към момичето и въпроса.

— Тук живя от четиригодишен, докато си замина. И оттогава насетне стои празна.

Лу посочи облепените стени.

— Той ли го е направил?

Луиза кимна.

— За книга или вестник беше готов да ходи по петнайсет километра. Препрочиташе ги десетина пъти, после лепеше вестниците и продължаваше да чете. През живота си не съм виждала полюбопитно момче. — Тя се взря в Лу. — Бас държа, че и ти си същата.

— Искам да ти благодаря, че ни прие.

Луиза извърна поглед към вратата.

— И за майка ти е по-добре тук. Постараям ли се дружно, тя ще оздравее.

Лу сведе глава и смутено опипа ръба на нощницата.

— След минутка съм долу — рязко каза тя.

Луиза прие без коментар тази промяна в нейното настроение и тихо затвори вратата зад себе си.

Долу Оз тъкмо довършваше закуската си, когато се появи Лу, облечена като него с избелял гащеризон, ватена риза и високи груби обувки. Единствената светлина в стаята идваше от огнището и фенера, закачен на стената. Лу погледна стария часовник на масивната дъбова греда над огнището, която служеше вместо лавица. Наистина едва минаваше пет. Кой би повярвал, че кравите се събуждат толкова рано?

— Хей, Лу — каза Оз, — трябва да опиташ това мляко. Чудно е. Луиза погледна Лу и се усмихна.

— Дрехите ти стоят много хубаво. И слава богу. Ако обувките ти са широчки, ще ги запълним с парцали.

— Добре са ми — каза Лу, макар че всъщност бяха тесни и малко ѝ стискаха.

Луиза донесе кофа и чаша. Сложи чашата на масата, зави я с тензух и наля мляко от кофата. По тензуха остана пяна.

— Искаш ли меласа на царевичния хляб? — попита тя. — Много е вкусно. И ще ти държи сито чак до обяд.

— Чудно е — изпъхтя Оз, докато преглъщаше последния залък с остатъка от млякото.

Лу погледна чашата си.

— За какво е тензухът?

— Да отдели разни неща, дето не би искала да ги пиеш — отговори Луиза.

— Искаш да кажеш, че млякото не е пастъоризирано?

Лу зададе въпроса с такъв ужас, че Оз зяпна празната си чаша, сякаш очакваше след секунда да падне мъртъв.

— Какво е това пастизиране? — попита уплашено той. — Ще ме хване ли?

— Млякото е чудесно — каза спокойно Луиза. — Цял живот съм го пила така. И татко ви също.

При тия думи Оз с облекчение се облегна назад и отново си пое дъх. Лу подуши млякото, близна го недоверчиво, после отпи по-голяма глътка.

— Нали ти казах, че е хубаво — обади се Оз. — Бас държа, че онуй пастизиране му разваля вкуса.

— Пастъоризирането — поправи го Лу — носи името на учения Луи Пастър, който открил начин да се убиват бактериите и млякото да е безопасно за пиене.

— Сигурна съм, че е бил много умен човек — каза Луиза, докато слагаше пред Лу паничка с царевичен хляб и меласа. — Ние обаче изваряваме тензуха и това е напълно достатъчно.

Нещо в думите ѝ подсказа на Лу, че не си струва да спори повече.

Тя опита закуската и щом усети вкуса, ококори очи.

— Откъде купуваш това? — обърна се тя към Луиза.

— Кое?

— Тази храна. Много е вкусна.

— Нали ти казах — обади се самодоволно Оз.

— Не я купувам, скъпа — каза Луиза. — Сама си я правя.

— Как?

— Нали вече ти казах, по-добре е око да види. Ще ти покажа. А най-лесно се учиш, като пробваш сама. Сега побързайте и ще ви запозная с една крава, на която ѝ викаме Бран. Старата Бран си има болезка, но вие с Юджин ще ѝ помогнете.

Без да чака нова покана, Лу набързо излапа закуската, после двамата с Оз се втурнаха към вратата.

— Чакайте, деца — спря ги Луиза. — Първо оставете чиниите в мивката. А и това тук ще ви трябва.

Тя взе един фенер и го запали. Из стаята плъзна мирис на изгорял керосин.

— Наистина ли нямаш електричество в къщата? — попита Лу.

— Знам, че долу в Тремънт го имат. И като спре понякога, се чудят какво да правят. Все едно са забравили как се пали газена лампа. А пък аз имам ли си фенер в ръката, друго не ми трябва.

Оз и Лу отнесоха чиниите в мивката.

— След като разгледате обора, ще ви покажа откъде взимаме вода. Носим я по два пъти дневно. Туй ще е ваша задача.

Лу се обърка.

— Но нали има помпа.

— Тя е само за чиниите и разни дреболии. А водата ни трябва за много неща. За животните, за миене, за точилото, за къпане. Помпата не дава налягане. За да напълниш една по-голяма кофа, ще ти трябва цял ден. — Луиза се усмихна. — Понякога имам чувството, че цял живот само това правим — мъкнем вода и дърва. Докато не навърших десет години, все си мислех, че името ми е Донеси.

Лу пое фенера и тръгна към вратата, но пак спря.

— Ами... в кой обор са кравите?

— Не е ли по-добре да ви покажа?

Навън студът пронизваше до кости и Лу се зарадва, че е с дебелия риза, но все пак пъкна голите си китки под мишниците. Вдигнала високо фенера, Луиза ги поведе напред. Минаха покрай кокошарника, заобиколиха оградите и стигнаха до обора — голяма

островърха постройка с широка двойна порта. Двете крила бяха отворени и в дъното блестеше самотна светлинка. Отвътре Лу дочу пръхтене и тихо мучене, тупане на неспокойни копита. Откъм кокошарника пък долиташе плясък на криле. Учуди се, че на места небето е по-тъмно, после тя осъзна, че тия черни петна са Апалачите.

Никога не бе виждала такава нощ. Нямаше нито улични лампи, нито грейнали прозорци, фарове или каквото и да било осветление, осигурено от акумулатори или електричество. Единствената светлина идваше от няколко звезди в небето, газения фенер на Луиза и другия, който Юджин бе отнесъл в обора. Мракът обаче изобщо не плашеше Лу. Напротив, чувстваше се удивително спокойна, докато крачеше след високия силует на прабаба си. Оз вървеше плътно до нея и Лу долавяше, че никак не му е леко. Останеше ли му мъничко време, брат ѝ бе в състояние да си измисли невъобразими ужаси, кажи-речи, навсякъде.

Оборът дъхтеше на сено, влажна земя, едри животни и топъл тор. Подът бе от утъпкана пръст, поръсена със слама. По стените висяха оглавници и хамути, някои напукани и протрити, други добре смазани и гъвкави. Няколко ритли и оси на каруци бяха натрупани едни върху други. До плевника се стигаше по дървена стълба със счупено второ стъпало. Той заемаше почти целия горен етаж и беше препълнен със сено и балирана слама. По средата стърчаха тополови греди и Лу предположи, че те крепят покрива. Отстрани и отзад имаше малки пристройки. Те бяха разделени с прегради и в разните отделения бяха настанени мулетата, кобилата, прасетата и овцете. Лу видя как над топлите ноздри на животните се вдигат облачета пара.

В едно от отделенията седеше Юджин — на трикрако столче, което едва се виждаше под масивната му фигура. До него се възправяше бяла крава на черни петна. Бе заровила глава в яслите, а опашката ѝ се люшкеше напред-назад.

Луиза ги остави при Юджин и се върна в къщата. Когато кравата от съседното отделение се блъсна в преградата и измуча, Оз пристъпи по-близо до Лу. Юджин вдигна глава към тях.

— Горката Бран има млечна треска. Ще трябва да ѝ помогнем — каза той, после посочи една стара автомобилна помпа в ъгъла на отделението. — Подайте ми оназ помпа, мис Лу.

Лу му я подаде и Юджин притисна плътно маркуча към една от бозките на Бран.

— Хайде сега, помпайте.

Оз започна да помпа, докато Юджин прехвърляше маркуча от бозка на бозка и разтриваше вимето, издуто като футболна топка.

— Браво, мойто момиче, досега никога не си задържала млякото — говореше тихичко Юджин. — Ще се погрижим за теб. Добре, стига толкоз — обърна се той към Оз, който спря да помпа, отдръпна се назад и зачака.

Юджин остави помпата настрана и кимна на Лу да вземе мястото му на столчето. След това насочи ръцете ѝ към вимето на Бран и показа как да хване бозките и да ги разтрива лекичко, за да улесни изтичането на млякото.

— След като я отпушихме, трябва да изцедим всичко до капка. Дърпайте здраво, мис Лу, старата Бран няма нищо против. Трябва да ѝ изкараме млякото. Иначе много ще я боли.

Отначало Лу задърпа плахо, после постепенно налучка ритъма. Ръцете ѝ заработиха пъргаво и всички чуха как от вимето изскача въздух. Появиха се малки облачета пара.

Оз пристъпи напред.

— Може ли да опитам и аз?

Лу стана и Юджин настани Оз на нейно място. Скоро момчето задърпа не по-зле от сестра си и най-сетне на бозките се появиха капки мляко.

— Добре се справяте, мистър Оз. Да не би и в града да сте доили крави?

Тримата се разсмяха на шегата.

Три часа по-късно Лу и Оз не се смееха. Бяха издоили другите две крави — Луиза им бе казала, че едната чака теленце, — което им отне по половин час за всяка; след това пренесоха от извора до къщата четири големи кофи вода и още четири за добитъка. Сетне ходиха два пъти за дърва и три пъти за въглища, за да попълнят запасите от горива. Сега трябваше да хранят прасетата, а списъкът от задачи сякаш продължаваше да расте.

Оз се напъна да вдигне кофата и Юджин му помогна да я прехвърли през оградата. Лу пусна своята и се отдръпна.

— Не мога да повярвам, че се налага да храним прасета — каза тя.

— Ама как лапат само — добави Оз, гледайки как животните се нахвърлят върху помията.

— Отвратителни са — каза Лу, докато бършеше ръце в гащеризона си.

— Но ни дават храна, когато трябва.

Двамата се обърнаха и видяха зад себе си Луиза с пълна кофа зърно за пилетата. Въпреки хладното утро челото ѝ вече бе влажно от пот. Луиза вдигна празната кофа и я подаде на Лу.

— Падне ли сняг, няма слизане от планината. Трябва да имаме запаси.

Пет-шест секунди Лу и Луиза се гледаха мълчаливо, докато шумът на идваща кола ги накара да се озърнат към къщата.

Пъхтейки с цялата мощ на своите четирийсет и седем конски сили, по пътя се задаваше открит олдсмобил със сгъваема задна седалка. Черната боя на колата беше олющена и на места разкриваше ръждиви петна, калниците бяха очукани, гумите протрити до нишка, а гюрукът бе свален в студеното утро. Не автомобил, а истинска развалина.

Шофьорът спря колата и слезе. Беше висок и строен, тялото му изглеждаше едновременно крехко и надарено с изключителна сила. Когато свали шапката си, косата му се оказа тъмна и права, изяцно пригладена около главата. Правилни очертания на носа и челюстта, приятни бледосини очи и изобилие от весели бръчици около устните — такова лице би накарало човек да се усмихне дори и в най-тежък ден. На възраст изглеждаше малко под четирийсет. Беше облечен със сив костюм и черна жилетка, пред която провисваше верижката на сребърен часовник. Панталоните бяха омачкани на коленете, а обувките отдавна не претендираха за блясък. Човекът направи няколко крачки към тях, спря, върна се при колата и извади издута ожулена чанта.

Разсеян, помисли си Лу, докато го наблюдаваше. Чудеше се какво ли прозвище ще им представи непознатият след Хич Не и Даймънд.

— Кой е този? — попита Оз.

Луиза изрече на висок глас:

— Лу, Оз, това е Котън Лонгфелоу, най-добрият адвокат по тия места.

Мъжът се усмихна и протегна ръка на Луиза.

— Е, тъй като адвокатите по нашия край се броят на пръсти, не го смятам за кой знае каква заслуга, Луиза.

В гласа му Лу долови уникална смесица от провлачения южняшки говор и плавния ритъм, характерен за Нова Англия. Не можеше да определи откъде е родом, макар че обикновено се справяше доста добре с това. *Котън Лонгфелоу!* Божичко, права беше да очаква някакво шантаво име.

Котън остави чантата и най-сериозно се ръкува с децата, но в очите му играеха весели пламъчета.

— За мен е чест да се запознаем. Всъщност Луиза толкова много ми е разправяла за вас, че сякаш ви познавам от много време. Отдавна чаках да се срещнем. И искрено съжалявам, че това трябваше да стане при сегашните обстоятелства.

Последните думи бяха изречени тъй сърдечно, че дори Лу не успя да открие в тях и следа от лицемерие.

— Ние с Котън имаме да си поговорим — каза Луиза. — След като нахраните прасетата, помогнете на Юджин да изведе добитъка и да свали сено. После ще довършите събирането на яйцата.

Докато Луиза и Котън се отдалечаваха, Оз взе кофата и припна за още помия. Но Лу гледаше подир двамата и явно не мислеше за прасетата. Чудеше се що за човек е този Котън Лонгфелоу, който говори със странен акцент и явно знае много за тях. Накрая тя изгледа презрително едно двестакилограмово прасе, което щеше да ги спаси от глад през зимата, и бавно пое след брат си. Планинските склонове сякаш започваха да я пристискат от всички страни.

13

Котън и Луиза влязоха в къщата през задната врата. Докато вървяха по коридора, Котън внезапно спря и хвърли поглед през откритата врата към стаята, където лежеше Аманда.

— Какво казват докторите? — попита той.

— Пси... психическа травма — бавно изговори Луиза непознатите думи. — Тъй рече болногледачката.

Влязоха в кухнята и седнаха на тежки столове от дъбово дърво, излъскано през годините почти като стъкло. Котън извади от чантата няколко документа и измъкна от джоба си очила с телени рамки. След като ги надяна, той огледа внимателно документите, после се облегна назад, готов да подхване разговора. Луиза му наля чаша кафе от цикория. Той отпи глътка и се усмихна.

— Това чудо може и мъртвец да вдигне от гроба.

След като наля и на себе си, Луиза каза:

— Е, какво узна от онези хора?

— Внукът ти не е оставил завещание, Луиза. Не че има кой знае какво значение, защото и пари не е оставил.

Луиза трепна от изненада.

— При толкоз много хубави книги, дето ги е написал?

Котън кимна замислено.

— Колкото и да бяха прекрасни, книгите не се продаваха много добре. Трябвало е да поема и други ангажименти, за да свърже двата края. Освен това след раждането си Оз имал проблеми със здравето. Доста пари са хвърлили по лекари. А и Ню Йорк не е от най-евтините градове.

Луиза сведе очи.

— И това не е всичко — каза тя. Котън я погледна с недоумение. — През всичките тия години Джак ми пращаше пари. Веднъж му писах, че не бива да го прави. Че си има семейство и тъй нататък. Ама той рече, че бил богат. Точно тъй каза! Искал да ги задържа като

отплата за всичко, което съм направила за него. А пък аз нищо особено не съм направила.

— Е, изглежда, че точно преди катастрофата Джак е планирал да започне работа за една филмова студия в Калифорния.

— Калифорния? — Луиза изрече названието с погнуса, после се облегна назад и въздъхна. — Това момче винаги ме е въртяло на пръста си. Но да ми дава пари, когато не ги е имал... Проклетата да съм, че ги приех. — Тя се загледа настрани и помълча, преди да продължи. — Имам си проблеми, Котън. Вече трета година е сушаво и реколтата загива. Пет прасета останаха и едното ще трябва да го заколя. Един шопар и две свине за разплод. Последния път половината прасенца излязоха кекави. Три дойни крави. Едната е стелна, ама още се бави и почва да ме тревожи. Бран пък хвана млечна треска. От овцете, кажи-речи, само ядове виждам. И оная стара кранта вече никаква работа не върши, а ще ми изяде и ушите. Ама какво да я правя, като толкоз години се е трепала заради мен. — Тя помълча, за да си поеме дъх. — А Маккензи от магазина вече никому не отпуска кредит.

— Тежки времена настанаха, Луиза, не споря.

— Знам, че не е редно да се оплаквам. Планината ми дава каквото може.

Котън се приведе напред.

— Е, поне едно имаш Луиза. Земя. А тя струва доста пари.

— Не мога да я продам, Котън. Подир време тя ще остане за Лу и Оз. Татко им обичаше това място колкото го обичам и аз. Ами Юджин? Той ми е като роднина. Трябва да получи част от земята, та да може да се задоми. Тъй е редно.

— И аз така мисля — каза Котън.

— Как можех да откажа, когато онез хора ми писаха дали ще приема децата? Близките на Аманда се споминаха до един, само аз им останах. То и аз съм една спасителка... Хич не ме бива вече за работа. — Тя нервно сплете пръсти и тревожно се загледа през прозореца. — През всичките тия години все си мислех за тях, чудех се какви ли ще пораснат. Четях писмата на Аманда, гледах снимките, дето ми пращаше. Направо се пръсках от гордост заради Джак. А и тия чудесни дечица.

Тя въздъхна измъчено и бръчките по челото ѝ се очертаха още по-дълбоко като бразди на нива.

— Ще се справиш, Луиза — каза Котън. — Потрябвам ли ти за нещо, било то за сеитбата или пък да гледам децата, само се обади. За мен ще е чест да ти помагам.

— Я стига, Котън, ти си зает човек.

— Тукашният народ не се нуждае много от хора като мен. И така навярно е по-добре. Имат ли спор, просто отиват при съдията Аткинс и го уреждат. Адвокатите само объркват нещата. — Той се усмихна и я потупа по ръката. — Всичко ще се оправи, Луиза. Сега децата са с теб и така е най-добре. За всички.

Луиза се усмихна, после лицето ѝ пак стана мрачно.

— Котън, Даймънд разправя, че някакви пришълци обикаляли около мините. Това не ми се нрави.

— Геолози, експерти по полезните изкопаеми. Така чух.

— Не им ли стига, дето разровиха планините навсякъде? Призлява ми, като видя някоя нова дупка. Никога няма да си продам земята на онез въглищари. Зърнат ли нещо хубаво, бързат да го съсипят.

— Чух, че не търсели въглища, а нефт.

— Нефт! — повтори Луиза смаяно. — Да не сме в Тексас?

— Просто ти казвам какво чух.

— Нямам време да мисля за глупости. — Тя се изправи. — Прав си, Котън, всичко ще се уреди. Господ ще ни прати дъжд тая година. Ако ли не, все ще измисля нещо.

Докато ставаше да си върви, Котън се озърна към коридора.

— Луиза, ще имаш ли нещо против, ако намина да кажа „здрасти“ на мис Аманда?

Луиза се позамисли.

— Сигурно ще е добре да чуе нов глас. А и ти си приятен човек, Котън. Как така не си се оженил?

— Още търся добра жена, дето да изтърпи непрокопсаник като мен.

В стаята на Аманда адвокатът остави чантата и шапката си, после тихо пристъпи до леглото.

— Мис Кардинал, аз съм Котън Лонгфелоу. Много ми е приятно. Всъщност имам чувството, че ви познавам отдавна, защото Луиза ми четеше някои от писмата, които ѝ пращяхте.

Аманда дори не трепна и Котън се озърна към Луиза.

— Аз разговарям с нея. Оз също. Но тя не ни отвърща. Дори и пръста си не помръдва.

— А Лу? — попита Котън.

Луиза поклати глава.

— Някой ден ще се пръсне това дете. Всичко крие в душата си.

— Луиза, може би си струва да викнеш Травис Барне от Дикенс да прегледа Аманда.

— Докторите струват пари, Котън.

— Травис ми е задължен. Ще дойде.

— Благодаря ти — каза тихо Луиза.

Котън огледа стаята и забеляза Библията на нощното шкафче.

— Може ли пак да дойда? — попита той. Луиза го погледна въпросително. — Мисля, че мога... да ѝ чета. Един вид духовен стимул. Чувал съм за такива случаи. Няма гаранция. Но ако за друго не ме бива, поне да чета умея.

Преди Луиза да отговори, Котън погледна Аманда.

— За мен ще е истинска чест да ви чета.

На разсъмване Луиза, Юджин, Лу и Оз стояха сред една от нивите. Мулето Хит бе впрегнато в плуг с обръщач.

Лу и Оз вече бяха закусили с мляко и царевичен хляб. Храната беше вкусна и даваше сили, но закуската по тъмно вече почваше да им омръзва. След като станаха от масата, Оз отиде да събере яйцата, докато Лу доеше двете здрави крави под бдителния поглед на Луиза. В това време Юджин нацепи дърва за печката, а Лу и Оз ги пренесоха в кухнята, после домъкнаха няколко кофи вода за добитъка. И ето че сега пристъпваха към истинската работа.

— Трябва да разорем цялата нива — каза Луиза.

Лу подуши въздуха.

— Каква е тази ужасна миризма?

Луиза се наведе, вдигна бучка пръст и я разтроши между пръстите си.

— Тор. Всяка есен го изсипваме тук, като чистим обора. Така почвата става още по-плодородна.

— Вони — заяви Лу.

Луиза остави лекия утринен вятър да разпилее ситната пръст и втренчено погледна момичето.

— След време тази миризма ще ти харесва.

Юджин подкара мулето и натисна плуга. Луиза и децата вървяха до него.

— Това тук е обръщачът — посочи Луиза един метален диск със странна форма. — Изкарваш единия ред, обръщаш мулето и плуга, прехвърляш обръщача и пак започваш. Така пръстта се изхвърля равномерно от двете страни. Често излизат големи буци. Затова след дълбоката оран брануваме нивата, за да ги разбием. После изравняваме земята с по-ситна брана. Накрая разораваме още веднъж, по-плитко, та да станат равни бразди. И тогава засяваме.

След като Юджин изора една бразда, за да им покаже, Луиза подритна плуга.

— Виждаш ми се доста силна, Лу. Искаш ли да опиташ?

— Ами да — каза Лу. — Не е трудно.

Юджин я нагласи между дръжките на плуга, праметна юздите около кръста ѝ, подаде камшика и се отдръпна. Хит очевидно разбра, че си има работа с новак, защото потегли с неочаквана бързина. След миг силната Лу усети вкуса на плодородна земя.

Докато ѝ помагаше да стане и да се избърше, Луиза каза:

— Този път старото муле те изигра. Обзалагам се, че няма да успее пак.

— Не искам повече да го правя — каза Луиза, като криеше лицето си с ръкав и плюеше разни неща, за които не смееше да си помисли. Беше се изчервила и изпод клепачите ѝ бликаха сълзи.

Луиза коленичи пред нея.

— Първия път, когато се опита да оре, татко ти беше на твоята възраст. Мулето го отмъкна чак в потока. Кажиречи, цял ден се мъчихме, додето измъкнем проклетото добиче. Тогава татко ти рече същото като теб. И аз реших да не го насилвам.

Лу спря да бърше лицето си. Сълзите пресекнаха.

— И какво стана?

— Два дни изобщо не припари до нивите. И до мулето. А една сутрин, като излязох на работа, заварих го тук.

— И сигурно беше изорал цялата нива — предположи Оз.

Луиза поклати глава.

— Мулето и татко ви се озоваха в свинарника, целите в кал и помия. — Тя изчака Оз и Лу да се насмеят, след това продължи: — Следващия път момчето и мулето вече нямаха разправии. Момчето си беше платило за грешките, мулето се наигра и оттогава насетне подобри орачи от тях не съм виждала.

Откъм другия край на долината се раздаде вой на сирена. Беше толкова мощен, че Лу и Оз закриха ушите си с длани. Мулето изпръхтя и задърпа юздите. Луиза се навъси.

— Какво е това? — извика Лу.

— Сирената на рудника — отговори Луиза.

— Да не е имало срутване?

— Не, млъквай сега — каза Луиза, оглеждайки склоновете.

Минаха пет тревожни минути и сирената най-сетне замлъкна. После от всички страни долетя глух тътен. Той се надигаше около тях

като грохот на идваща лавина. Лу имаше чувството, че вижда как се тресат дърветата и дори цялата планина. Тя стисна ръката на Оз и беше готова всеки момент да побегне, но не помръдна, защото Луиза стоеше неподвижно. Накрая отново настана тишина.

Луиза се обърна към тях.

— От мината обявяват със сирена, когато ще има взривове. Използват динамит. Понякога прекаляват и склоновете се свличат. Случва се да пострадат хора. Не миньори. Обикновени фермери, които си обработват земята.

Луиза още веднъж се вгледа с присвити очи към мястото, откъдето бе долетял грохотът, после всички отново се хванаха на работа.

За вечеря имаше пълни чинии с горещ фасул, смесен с царевичен хляб, мазнина и мляко, а за пиене — леденостудена изворна вода. Нощта бе мразовита, вятърът налиташе със свиреп вой срещу старата къща, но стените и покривът удържаха на напора. Пламтящите въглища в огнището загряваха кухнята, а фенерът излъчваше мека, приятна светлина. Оз беше толкова уморен, че едва не задряма над своята небесносиня стъклена чиния.

След вечеря Юджин отиде в обора, а Оз се просна пред камината и от пръв поглед личеше, че телцето му е изтощено до краен предел. Лу седна до него, сложи главата му в скута си и го погали по косата. Луиза надяна стари очила с телена рамка и се зае да кърпи риза под светлината на огъня. След малко тя спря и седна до децата.

— Просто е уморен — каза Лу. — Не е свикнал с толкова работа.

— Не съм виждала някое момче да свикне с нея — отвърна Луиза и също погали Оз по косата. Главата на момчето сякаш сама привличаше ласките. Може би за добро. — Чудесна работа вършиш, Оз. Наистина. Справяш се по-добре от мен, когато бях на твоята възраст. А пък аз не бях дошла от голям град. Трудно ти е, нали?

Вратата се отвори и отвън нахлу вятър. Юджин изглеждаше разтревожен.

— Теленцето е на път.

В обора кравата Пюрти лежеше на една страна в широкото родилно отделение и се въртеше от болка. Юджин коленичи и я

притисна надолу, а Луиза мина отзад и започна да бърка с пръсти, дирейки хлъзгавата обвивка на раждащото се теле. Борбата не беше лесна, телето сякаш не искаше да излезе на бял свят. Но Юджин и Луиза най-сетне го извлякоха — лъскава маса от преплетени крайници и главичка с плътно затворени очи. Изтече много кръв, а на Лу и Оз едва не им призля, когато Пюрти изяде свалената обвивка, но Луиза обясни, че това е съвсем нормално. После Пюрти почна да лиже телето и спря едва когато козината му щръкна навсякъде. С помощта на Юджин новороденото се изправи непохватно на дългите си крачета, докато Луиза подготвяше Пюрти за следващата стъпка, която телето прие като най-естественото нещо в света — първото засукване. После Юджин остана при кравата и нейната рожба, а Луиза и децата се върнаха в къщата.

Лу и Оз бяха едновременно развълнувани и изтощени. Старинният часовник показваше, че приближава полунощ.

— Никога не бях виждал крава да ражда — каза Оз.

— Ти изобщо не си виждал раждане досега — каза сестра му.

Оз се замисли.

— Не е вярно, виждал съм. Нали и аз съм бил там, когато мама ме е родила.

— Това не се брои — отсече Лу.

— А трябва — възрази Оз. — Било е много трудно. Мама ми каза.

Луиза хвърли в огнището още една буца въглища, избута я навътре с ръжена и пак седна да кърпи. Възлестите й ръце, нашарени с тъмни вени, се движеха бавно, но точно.

— Отивайте да си лягате — каза тя.

— Първо отивам да видя мама — каза Оз. — Да й разкажа за кравата. — Той погледна Лу. — *За втори път.*

Момчето излезе. Сестра му продължаваше да седи на топло край огъня.

— Лу, иди и ти да я видиш — каза Луиза.

Лу се вираше в дълбините на жаравата.

— Оз е твърде малък, за да разбере, но аз знам.

Луиза остави ризата настрана.

— Какво знаеш?

— Лекарите в Ню Йорк казаха, че шансовете на мама да се събуди намаляват с всеки изминал ден. А вече мина много време.

— Но не бива да губиш надежда, Лу.

Лу се завъртя към старицата.

— И ти не разбираш, Луиза. Татко ни напусна. Видях го как умира. Може би... — Лу преглътна мъчително — Може би донякъде и аз съм виновна за смъртта му. — Тя разтърка очи, после гневно стисна юмруци. — А за нея няма надежда да оздравее. Чух докторите. Чух какво си говорят възрастните, макар че се мъчеха да го скрият от мен. Сякаш не е моя работа! Позволиха ни да я приберем у дома, защото вече нямаше какво да направят за нея. — Тя помълча, въздъхна дълбоко и постепенно се успокои. — А ти просто не познаваш Оз. Той така се надява, че почва да прави всякакви щуротии. И после... — Гласът на Лу изтъня и тя наведе глава. — Лека нощ.

Луиза можеше само да гледа как момичето се отдалечава в меката светлина на фенера и трепкащите отблясъци от огнището. Когато стъпките заглъхнаха, тя отново взе ръкоделието, но иглата не помръдна. Юджин влезе и отиде да си легне, а старицата продължаваше да седи край догарящия огън, унесена в мисли, помрачни и тежки от планините навън.

Най-сетне обаче Луиза стана и тръгна към стаята си, където извади от нощното си шкафче неголяма връзка писма. Изкачи се до стаята на Лу и завари момичето будно до прозореца.

Лу се обърна и видя писмата.

— Какво е това?

— Писмата, които ми пращаше майка ти. Искам да ги прочетеш.

— Защо?

— Защото от думите можем да разберем какъв е човекът.

— Думите не променят нищо. Оз може да вярва в каквото си иска. Но той просто е малък и не разбира.

Луиза остави писмата на леглото.

— Понякога е разумно големите да послушат децата. Тъй може и да се научат на нещо.

След като Луиза излезе, Лу прибра писмата в старото писалище на баща си и решително затвори чекмеджето.

Тази сутрин Лу стана съвсем рано, отиде в стаята на майка си и дълго гледа равномерното повдигане и отпускане на гърдите ѝ. Покатери се върху леглото, махна завивките и започна да движи и масажира ръцете на болната. После отдели доста време за раздвижване на краката, както я бяха научили лекарите в Ню Йорк. Тъкмо привършваше, когато видя, че Луиза я наблюдава от прага.

— Трябва да ѝ бъде удобно — обясни Лу.

Тя зави майка си и тръгна към кухнята. Луиза я последва.

Когато Лу сложи котлето да заври, Луиза каза:

— Мога и аз да го правя, скъпа.

— Това е моя работа.

Лу изсипа овесени ядки в горещата вода и добави масло. Напълни паница каша, отиде в стаята на майка си и внимателно почна да я храни с лъжичка. Аманда охотно преглъщаше при леко докосване на лъжица или чаша до устните ѝ, макар че можеше да поема само течна храна. Това обаче бе всичко. Луиза дойде да седне при тях и Лу посочи старинните фотографии по стената.

— Кои са тези хора?

— Моите мама и татко. А това до тях съм аз, още съвсем невръстна. И някои от мамините роднини. За пръв път се снимах. Много ми хареса. Но мама се уплаши. — Луиза посочи друга снимка. — На таз снимка е брат ми Робърт. Няма го вече. Всички се споминаха.

— Родителите и брат ти са били високи.

— Такъв ни е родът. Странно как се предават тия неща. Татко ти на четиринайсет години беше вече метър и осемдесет. И аз съм още висока, ама взех да се смалявам. Ти също ще се източиш.

Лу изчисти паницата и лъжичката, след това помогна на Луиза да приготви закуска за останалите. Юджин беше отишъл в обора, а откъм стаята на Оз долиташе шумолене.

— Трябва да покажа на Оз как да раздвижва ръцете и краката на мама — каза Лу. — Освен това може да помага при храненето.

— Чудесно. — Луиза положи ръка на рамото ѝ. — Е, прочете ли някое от ония писма?

Лу я погледна.

— Не съм искала да загубя мама и татко. Но така се случи. Сега трябва да се грижа за Оз. И да гледам напред, не назад. — После добави решително. — Може и да не ме разбираш, но така трябва!

След като приключиха със сутрешните задачи, Юджин впрегна мулето, откара Оз и Лу с каруцата на училище и се върна да продължи работата. В стари брезентови торбички децата носеха протритите си учебници с по няколко листа бяла хартия, пъхнати между страниците. Имаха и по един дебел молив, за който Луиза бе наредила най-строго да го подострят само в краен случай, и то непременно с добре наточено ножче. Книгите бяха същите, по които бе учил баща им, и Лу притискаше своите към гърдите си, сякаш носеше дар от самия Исус. За обяд Луиза им бе сложила две очукани тенекиени кофички с надробен царевичен хляб, бурканче ябълково желе и каничка мляко.

Училището в Биг Спрус беше построено само преди няколко години с държавна субсидия и се издигаше точно на същото място, където бе стояло почти осем десетилетия някогашното здание от дървени трупи. Представляваше бяла дъсчена сграда с прозорци от едната страна върху бетонна основа. Също като къщата на Луиза училището нямаше керемиден покрив, а дълги, застъпващи се ивици от катраносана хартия. Пред входа имаше малък навес. Над островърхия покрив се издигаше тухлен комин.

Всекидневната посещаемост се въртеше около половината от реалния брой на учениците и това можеше да се смята за доста добър резултат в сравнение с някои предишни години. В планините селската работа винаги изместваше книжовните дела.

Училищният двор беше от утъпкана пръст и в средата му растеше орех с разцепен дънер. Из него се въртяха петдесетина деца на различна възраст — имаше връстници както на Оз, така и на Лу. Повечето бяха облечени с гащеризони, само няколко момичета носеха пъстри роклички, ушити от чували за фураж марка „Чоп“. Платът на чувалите беше красив и здрав, тъй че всяко момиче се чувстваше особено поласкано да носи такава премяна. Някои деца ходеха боси,

други с останки от някогашни обувки, подпетени на чехли. Едни носеха сламени шапки, други бяха гологлави; неколцина от най-големите се перчеха с мърляви филцови шапки, без съмнение дадени от бащите им за доизносване. Някои от момичетата имаха плитки, други бяха с разпуснати коси, а трети с широки къдрици.

Всички деца впериха в новодошлите недружелюбни погледи, или поне така се стори на Лу.

Едно момче пристъпи напред. Лу го разпозна — беше същото, което видя да виси на трактора през първия ден. Синът на Джордж Дейвис, онзи смахнат човек, който ги заплаши с пушка в гората. Лу се зачуди дали и синовете му не са побъркани.

— Какво ви става бе, не можете ли да вървите сами, та трябва Хич Не да ви кара дотук? — попита момчето.

— Името му е Юджин — заяви Лу право в очите на момчето. После попита: — Може ли някой да ми каже къде са стаите на втори и шести клас?

— Ами да — отвърна същото момче и посочи с ръка. — И двете са ей там.

Лу и Оз се завъртяха и зърнаха килнатия дъсчен нужник зад училището.

— Щото на вас, янките, това ви се полага — добави момчето със зловна усмивка.

От тия думи планинските деца избухнаха в смях и Оз нервно пристъпи по-близо до сестра си.

Лу огледа нужника, после пак се обърна към момчето.

— Как се казваш? — попита тя.

— Били Дейвис — гордо отвърна то.

— Винаги ли си толкова духовит, Били Дейвис?

Били се навъси.

— Туй пък какво означава? С обидни думи ли ме наричаш, момиче?

— А ти не го ли направи преди малко?

— Казах чистата истина. Янки сте се родили, янки ще си умрете. И да живеете тук, все сте си същите.

Тълпата от бунтовници изрази на висок глас пълното си съгласие с този възглед и Лу и Оз се озоваха във вражеско обкръжение. Спаси ги единствено дрънченето на школския звънец, при което всички деца се

втурнаха към вратата. Лу и Оз се спогледаха, сетне тръгнаха подир тълпата.

— Мисля, че не ни харесват, Лу — каза Оз.

— Аз пък мисля, че пет пари не давам за тях — отвърна сестра му.

Както откриха след малко, училището разполагаше с единадесетстотин стая, използвана за всички класове от първи до седми, като учениците бяха разделени на групички по възраст. Учителката също бе само една. Казваше се Естел Маккой и получаваше заплата от осемстотин долара на учебна година. Занимаваше се с тази професия вече трийсет и девет години, което обясняваше защо косата ѝ е по-скоро бяла, отколкото кестенява.

На три от стените висяха големи черни дъски. В единия ъгъл имаше тумбеста печка с дълги кюнци, излизащи през тавана. А в другия ъгъл, сякаш съвсем не на място сред тази простичка обстановка, се издигаше изящно изработен шкаф с извит горен край. През стъклените вратички Лу видя вътре много книги. На стената до шкафа висеше парче картон с надпис „Библиотека“.

Естел Маккой застана пред тях. Имаше бузи като червени ябълки, широка усмивка и топчеста фигура, обгърната от пъстра рокля на цветя.

— Днес имам приятна изненада за всички. Искам да ви представя двама нови ученици: Луиза Мей Кардинал и нейния брат Оз. Луиза Мей и Оскар, станете, ако обичате.

Свикнал да се прекланя пред всяка проява на властност, Оз тутакси скочи на крака. Той обаче гледаше право надолу и пристъпваше от крак на крак, сякаш ужасно му се пишкаше.

Лу остана седнала.

— Луиза Мей — повтори Естел Маккой, — стани да те видят, скъпа.

— Името ми е Лу.

Усмивката на Естел Маккой леко помръкна.

— Да... Баща им беше много известен писател на име Джак Кардинал.

В този момент Били Дейвис се обади на висок глас:

— Дето е умрял ли? Викат, че бил умрял.

Лу го изгледа свирепо, а той ѝ отвърна с гримаса. Учителката съвсем се обърка.

— Били, моля те. И тъй... както казах, той беше известен и някога учеше в моя клас. Надявам се, че съм дала скромен принос за развитието му като писател. Казват, че ранните години са най-важни. Впрочем знаете ли, че във Вашингтон мистър Кардинал е подарил своя книга с автограф дори на президента на Съединените щати?

Лу се озърна из стаята и усети, че това не означава нищо за тия планински деца. Всъщност тук едва ли беше благоразумно да се споменава столицата на янките. Не изпитваше гняв, че тия деца не се прекланят пред бащиното ѝ творчество; по-скоро ги съжаляваше за невежеството.

Естел Маккой явно не бе очаквала да настане студено мълчание.

— Ами... добре дошли, Луиза Мей и Оскар. Сигурна съм, че не ще посрамите своя баща тук, в неговата... алма матер.

Този път Лу се изправи, докато Оз побърза да си седне с наведена глава и стиснати очи. Личеше, че го е страх от онова, което се готви да предприеме сестра му. Знаеше много добре, че Лу не си поплюва. Или те гръмва с двете цеви право в лицето, или те оставя да доживееш до вечерта. Рядко имаше средно положение. И все пак тя изрече само:

— Казвам се Лу.

После си седна. Били проточи шия към нея и подхвърли:

— Добре дошла в планините, мис Луиза Мей.

Учебният ден свършваше в три следобед и децата не бързаха да се приберат, защото у дома със сигурност ги чакаше още работа. Момчетата обикаляха из двора на групички и си разменяха джобни ножчета, ръчно изработени йо-йо и домашен тютюн за дъвчене. Момичетата споделяха местните клюки или си бърбеха за готварство, шиене и момчета. Били Дейвис се набираше на хоризонталния прът, закрепен между ниските клони на ореха, предизвиквайки възхитени погледи от страна на едно момиче с широки бедра и криви зъби, но с румени бузи и красиви сини очи.

Когато Лу и Оз излязоха навън, Били прекрати упражненията и бавно закрачи към тях.

— Я, ами че туй била мис Луиза Мей — изрече той с висок, подигравателен глас. — Ходила ли си при президента, мис Луиза Мей?

— Не спирай, Лу, моля те — каза Оз.

Били продължи още по-гръмогласно:

— Трябваше ли да подписваш книги вместо татко си, щото той е умрял и прочие?

Лу спря. Усещайки, че всякакви молби са безсмислени, Оз отстъпи назад. Лу се обърна да погледне своя мъчител.

— Какво има бе, тъпчо, още ли ти е криво, че ние, янките, ви сритахме задниците?

Доловили мирис на кръв, другите деца се струпаха наоколо, за да прикрият от очите на мисис Маккой евентуалната схватка.

Били се навъси.

— Слушай, момиче, тия думи да си ги вземеш назад.

Лу пусна торбичката с книгите.

— Слушай, момче, опитай се да ме накараш, ако мислиш, че можеш.

— Гледай си работата, аз момичета не бия.

Дори удар с юмрук не би разгневил толкова Лу. Тя сграбчи Били за презрамките на гащеризона и го просна на земята, където той остана да лежи, смаян както от силата, така и от дързостта ѝ. Тълпата пристъпи още по-близо.

— Ще ти сритам задника, ако не се извиниш за това — каза Лу, наведе се и заби пръст в гърдите му.

Оз я задърпа, докато навалицата около тях се стягаше като юмрук.

— Стига, Лу, моля те, не се бий. Моля те.

Били скочи на крака и пристъпи към отмъщение. Вместо да замахне срещу Лу, той грабна Оз и с всичка сила го запокити на земята.

— Некадърен смрадлив северняк.

Победоносната му гримаса не трая дълго, защото кокалестият юмрук на Лу се вряза право в нея. Били рухна до Оз и от носа му шурна кръв. Преди да се опомни, Лу го яхна и заблъска с юмруци. Скимтейки като бито псе, Били отчаяно размаха ръце. Един от ударите улучи Лу по устната, но тя продължи да пердаши, докато накрая Били закри лице и прекрати борбата.

Сетне живата стена около тях се разтвори и в процепа изникна мисис Маккой. Тя успя да издърпа Лу от Били, макар и не без тежки усилия, от които остана без дъх.

— Луиза Мей! — възкликна учителката. — Какво би си помислил татко ти?

Гърдите на Лу се надигаха и отпускаха яростно, а ръцете ѝ все още бяха свити в мощни оръжия за вразумяване на нахалници.

Естел Маккой помогна на Били да стане. Той закри лицето си с лакът и тихо захълца.

— А сега кажи на Били, че съжаляваш — нареди учителката.

Вместо отговор Лу отново се хвърли напред и замахна срещу противника. Били отскочи като заек, приклещен на тясно от разлютенa змия.

Мисис Маккой дръпна с всичка сила ръката на Лу.

— Луиза Мей, престани незабавно и кажи, че съжаляваш.

— Да върви по дяволите.

Естел Маккой едва не припадна, чувайки подобен език от дъщерята на прочут писател.

— Луиза Мей! Подбирай си думите!

Лу изтръгна ръка и побегна като вихър по пътя.

Били хукна в обратна посока. А Естел Маккой остана на бойното поле с празни ръце.

Забравен сред суматохата, Оз тихичко стана, взе торбичката на сестра си, изтупа я и дръпна учителката за роклята. Тя наведе глава.

— Извинете, госпожо — каза Оз, — но името ѝ е Лу.

16

Луиза проми раната на Лу с вода и домашен сапун, после я намаза с някаква настойка, която пареше като огън, но Лу стисна зъби и дори не трепна.

— Радвам се, че започваш тъй добре, Лу.

— Те ни нарекоха янки.

— Мили боже — възкликна подигравателно Луиза.

— И освен това той удари Оз.

Лицето на Луиза омекна.

— Трябва да ходиш на училище, скъпа. Трябва някак да се погаждаш с тях.

Лу се навъси.

— А защо те не се погаждат с нас?

— Защото тук е техният дом. Постъпват така, защото никога не са виждали такива като вас.

Лу стана.

— Ти не знаеш какво е да си пришълец.

Тя изтича към вратата, а Луиза се загледа след нея и поклати глава.

Оз чакаше сестра си отпред на верандата.

— Оставих ти торбичката в стаята — каза той.

Лу седна на стъпалата и подпря брадичка върху коленете си.

— Аз съм добре, Лу. — Оз стана, завъртя се като пумпал и едва не падна от верандата. — Виждаш ли, нищо ми няма.

— И слава богу, инак наистина щях да му дам да се разбере.

Оз огледа внимателно пукнатата й устна.

— Много ли те боли?

— Нищо не усещам. Мене ако питаш, тия планински момчета може и да разбират от оран и доене на крави, ама в боя хич ги няма.

Двамата вдигнаха глави, когато пред къщата спря колата на Котън. Адвокатът излезе с книга под мишница.

— Чух за днешното ви приключение в училище — каза той, докато се приближаваше.

— Много бързо — изненада се Лу. Котън седна на стъпалата до тях.

— По тия места ако някой ступа някого, хората дават мило и драго да научат подробности.

— Не беше кой знае какъв бой — заяви гордо Лу. — Били Дейвис само се свиваше и хленчеше като бебе.

— Спука устната на Лу, ама нея изобщо не я боли — добави Оз.

— Наричаха ни янки, все едно че е някаква заразна болест — каза Лу.

— Е, ако от това ще ви стане малко по-леко, и аз съм янки. От Бостън. И хората ме приеха. Поне част от тях.

Очите на Лу се разшириха. Изведнъж бе проумяла и се питаше как не ѝ е хрумнало досега.

— От Бостън? Лонгфелоу. Да не би...

— Хенри Удсуърт Лонгфелоу е бил працядо на дядо ми. Мисля, че така е най-лесно за обяснение.

— Хенри Удсуърт Лонгфелоу. Божичко!

— Да бе! — възкликна и Оз, макар че нямаше ни най-малка представа за кого говорят.

— Самата истина. Още от малък исках да стана писател.

— А защо не си станал? — попита Лу.

Котън се усмихна.

— Макар че умея по-добре от мнозина други да оценя вдъхновеното, майсторско писане, седна ли пред белия лист, нищо не се получава. Може би затова пристигнах тук, след като завърших право. Колкото се може по-далеч от Бостън и Лонгфелоу. Не съм особено добър адвокат, но се справям. И така имам време да чета онези, които наистина пишат добре. — Той се изкашля и започна да рецитира с напевен глас:

— *Често се сецам за прекрасния град край морето;
често в мислите крача насам и натам...*

Лу веднага подхвана стихотворението:

— ... по приятните стари улички на любимия град.
И младостта се завръща при мен.

Котън се изненада.

— Знаеш Лонгфелоу наизуст?

— Той беше един от любимите поети на татко.

Котън повдигна книгата, която носеше.

— А това е един от *моите* любими автори.

Лу погледна корицата.

— Това е най-първата книга на татко.

— Чела ли си я?

— Татко ми е чел откъси. Една майка губи единствения си син и мисли, че е сама на света. Много тъжна история.

— Но е и разказ за изцелението, Лу. За човешката взаимопомощ.
— Котън помълча. — Ще я прочета на майка ти.

— Татко вече ѝ е прочел всичките си книги — отвърна студено момичето.

Котън осъзна каква грешка бе допуснал.

— Лу, не се опитвам да заместя баща ти.

Тя стана.

— Той беше истински писател. Не му трябваше да цитира други хора.

Котън също се изправи.

— Сигурен съм, че ако беше тук, баща ти би казал, че няма нищо срамно в това да повтаряш чуждите думи. Всъщност цитирането е проява на уважение. А аз изпитвам най-дълбоко уважение към дарбата на баща ви.

— Мислиш ли, че това може да ѝ помогне? — обади се Оз. — Четенето, искам да кажа.

— Щом имаш време за губене — отсече презрително Лу и се отдалечи.

— Аз съм съгласен да ѝ четеш — каза Оз.

Котън стисна ръката на момчето.

— Много ти благодаря за разрешението, Оз. Ще се постарая.

— Идвай, Оз, чака ни работа — подвикна Лу.

Оз изтича след нея. Котън сведе очи към книгата, после влезе в къщата. Завари Луиза в кухнята.

— Да четеш ли си дошъл? — попита тя.

— Поне така си мислех, но Лу ми даде да разбера, че не желае да чета от книгите на баща ѝ. И може би има право.

Луиза надникна през прозореца и видя Лу и Оз да изчезват в обора.

— Е, знаеш ли какво ще ти кажа? Запазила съм много писма, дето Джак ми ги пращаше години наред. Най-много харесвам онези от колежа. По онуй време той си падаше по големите думи. И до днес не разбирам всичко, но писмата са много хубави. Защо не вземеш да ѝ ги прочетеш? Разбираш ли, Котън, според мен не е важно *какво* ѝ четем. Най-доброто ще е да отделяме повече време за нея, да покажем на Аманда, че не губим надежда.

Котън се усмихна.

— Ти си мъдра жена, Луиза. Смятам, че това е чудесна идея.

Лу внесе кофата с въглища и напълни сандъка до огнището. После се прокрадна към коридора и наостри уши. Откъм другия край неясно долиташе монотонен глас. Тя се върна навън през кухнята, погледна колата на Котън и накрая любопитството надделя. Лу изтича покрай ъгъла и спря под прозореца на майка си. Прозорецът беше отворен, но прекалено висок, за да надникне. Тя се надигна на пръсти, ала и това не помогна.

— Хей, здрасти.

Лу се завъртя стреснато и видя Даймънд. Сграбчи момчето за ръката и го дръпна настрана от прозореца.

— Не бива да се прокрадваш така зад хората — каза тя.

— Извинявай — отвърна с усмивка той.

Лу забеляза, че Даймънд държи нещо зад гърба си.

— Какво криеш там?

— Къде?

— Там, зад гърба ти, Даймънд.

— О, това ли? Ами, разбираш ли, вървя си аз по ливадата и ги гледам — стоят там свежи и чистички. И Господ ми е свидетел, твоето име изрекоха.

— Кой са те?

Даймънд измъкна иззад гърба си букетче жълти минзухари и го протегна към нея.

Лу бе трогната, но, разбира се, не искаше да ѝ проличи. Тя благодари на Даймънд и го тупна дружески по гърба с такава сила, че момчето се разкашля.

— Не те видях днес на училище, Даймънд.

— Ами... такава... — Той като че се смути. Въртеше бос крак по земята, опипваше гащеризона си и гледаше всичко друго, освен Лу. Накрая запита: — Хей, ама ти какво правеше под онзи прозорец, когато дойдох?

Лу веднага забрави училището. Имаше идея и също като Даймънд предпочиташе да не обяснява причините за постъпките си.

— Искаш ли да ми помогнеш за нещо?

След малко Даймънд се размърда и Лу го чукна по главата да стои мирно. Не ѝ беше трудно, защото седеше върху раменете му и надничаше в спалнята на майка си.

Аманда лежеше неподвижно. Котън четеше, седнал до нея на люлеещия се стол. Лу с изненада видя, че не държи книгата, която бе донесъл, а някакво писмо. И трябваше да признае, че Котън има приятен глас.

От многото писма, които му даде Луиза, Котън бе избрал едно, според него особено подходящо за случая.

Е, Луиза, ще ти бъде приятно да узнаеш, че днес спомените за планината са също тъй силни, както и в онзи ден, когато си тръгнах преди три години. Всъщност за мен е лесно да се пренеса сред скалистите възвишения на Вирджиния. Просто затварям очи и незабавно виждам мнозина верни приятели, разпръснати тук-там като любими книги, прибрани на специални места. Ти знаеш малката брезова горичка долу, край потока. Да ти призная, когато гледах как дърветата са преплели клони, винаги ми се струваше, че споделят тайни. После право пред мен стадо елени и кошути се прокрадва по границата, където твоите орни земи достигат гъстата гора. Сетне вдигам очи

към небето и проследявам хаотичния полет на черните сприхави гарвани, а след това приковавам поглед в самотен ястреб, очертан върху кобалтовата синева на небето.

Това небе. О, това небе. Толкова пъти си ми казвала, че в планините сякаш можеш да се пресегнеш и да го докоснеш, да го стиснеш в ръка, да го галиш като заспало коте, да се възхищаваш на безкрайното му изящество. За мен то винаги е било като магическо одеяло, в което съм искал да се увия, Луиза, и за дълго да заспя на верандата под прохладната му топлина. А когато падаше нощ, винаги пазех дълбоко в себе си спомена за това небе като свещена мечта чак докато отново изгрееше розовата жарава на утрото.

Спомням си също тъй как ми казваше, че често гледаш земята си, знаейки много добре, че тя никога не е била истински твоя, както човек не може да издаде нотариален акт за слънчевите лъчи или да вложи в банка въздуха, който диша. Понякога си представям как мнозина от нашия род стоят на прага и гледат същата тази земя. Ала някой ден целият род Кардинал ще си замине. Имай кураж и след това, скъпа моя Луиза, защото нивите и пасищата из долината, буйният бяг на реките и меките очертания на зелени могили, осеяни тук-там със светлинки като златни песъчинки по дъното на поток — всички тия неща ще продължат да съществуват. И не ще им липсва нашата простосмъртна намеса из тяхното вечно битие, тъй като Господ ги е сътворил, за да пребъдат навеки, както неведнъж си ми казвала.

Макар че сега имам нов живот и почти всичко в града ми харесва, никога няма да забравя, че предаването на спомените е най-яката подпора на крехкия мост, който ни обединява като хора. И ако си ме научила на нещо, то е, че съхраненото в сърцата ни представлява най-могъщата част от нашата човечност.

Котън чу шум и спря да чете. Изви глава към прозореца и зърна за миг как Лу изчезва надолу. Котън прочете наум последната част от писмото, после реши да продължи на глас. Щеше да чете както за майката, изпъната на леглото, така и за дъщерята, която се спотайваше под прозореца.

А след като толкова много години съм те виждал да вървиш през живота с почтеност, достойнство и състрадание, аз знам, че няма нищо по-могъщо от храбрата доброта на едно човешко същество, което протяга ръка към друго, обзето единствено от отчаяние. Мисля си за теб всеки ден, Луиза, и ще продължавам да мисля, докато бие сърцето ми.

С много обич, Джак

Лу отново се подаде над перваза. Извъртя глава сантиметър по сантиметър, докато видя майка си, но не откри в нея ни най-малка промяна. Лу гневно се отблъсна от прозореца. Горкият Даймънд се залюля неудържимо, защото нейният тласък проваляше всичките му усилия да запази равновесие. Най-сетне момчето загуби битката, двамата се прекатуриха и с глухо пъшкане се проснаха на земята.

Котън изтича до прозореца тъкмо навреме, за да ги види как изчезват тичешком зад ъгъла. Той се върна при неподвижната жена.

— Наистина трябва да се присъедините към нас, мис Аманда — каза той, после добави съвсем тихичко, сякаш се боеше да не го чуе някой: — По много причини.

Къщата бе мрачна, небето забулено с облаци, които предвещаваха за утре проливен дъжд. Но когато парцаливите облаци и крехките въздушни течения се сблъскваха с високите канари, времето често се променяше ненадейно — дъждът се превръщаше в сняг, мъгли помрачаваха ясният ден и човек можеше да си изпати от студ или порой точно когато най-малко очаква. Кравите, прасетата и овцете бяха прибрани на сигурно място в обора, защото наоколо се навърташе Стария Мо и хората разправяха, че е откъснал от фермата на Тайлър едно теле, а Рамзи загубил прасе. Всички планинци, разполагащи с карабина или ловджийска пушка, си отваряха очите на четири за стария хищник.

Сам и Хит стояха мълчаливо зад оградата си. Стария Мо никога не би ги нападнал. Едно впрегатно муле можеше да убие с ритници, кажи-речи, всяка жива твар за броени минути.

Предната врата на къщата се отвори. Оз не издаде нито звук, докато затваряше вратата зад себе си. Беше облечен и здраво стискаше плюшеното мече. Той постоя няколко секунди, озърна се, после изтича покрай оградите, прекоси полето и навлезе в гората.

Беше тъмно като в рог, вятърът разтърсваше с пукот клоните на дърветата, от хрусталаците непрестанно долиташе тайнствено шумолене и високата трева сякаш се вкопчваше в крачолите на Оз. Момченцето бе уверено, че наоколо бродят в цялото си страховито величие безброй таласъми, дирещи единствено него. Ала очевидно нещо в душата на Оз се бе издигнало над тия стракове, защото нито веднъж не му хрумна да се върне. Е, веднъж може и да ми е хрумнало, призна си той. Или два пъти.

Той продължи да тича, като преодоляваше могилки, пресичаше дълбоки дерета и се препъваше в паднали клони из гъсталака. Най-сетне прекоси една последна горичка, спря, приведе се, изчака малко и след това излезе крадешком на ливадата. Отпред видя онова, заради което бе дошъл — кладенеца. Той дълбоко си пое дъх, стисна мечето и

храбро тръгна нататък. Но Оз не беше глупав и за всеки случай прошепна:

— Това не е кладенец с привидения, а вълшебен кладенец. Вълшебен е, привидения няма.

Спря и се втренчи в ниската зидария, после наплюнчи длан и я разтърка в косата си за късмет. След това за дълго се вгледа в любимото си мече, внимателно го остави край кладенеца и се отдръпна.

— Сбогом, мечо. Обичам те, но трябва да те пожертвам. Ти ме разбираш.

Оз нямаше представа какво да прави оттук нататък. Накрая се прекръсти и събра ръце като за молитва, предполагайки, че това ще задоволи дори най-взискателните духове, изпълняващи желанията на малките момчета, които отчаяно се нуждаят от тях. Вдигна очи към небето и произнесе:

— Искам мама да се събуди и пак да ме обича. — Той помълча, после добави сериозно: — И Лу да обича.

Постоя малко така, усещайки как вятърът го пронизва и странни звуци излитат от хиляди потайни пукнатини, несъмнено изпълнени със зла и могъща магия. Но въпреки това Оз не се страхуваше; беше извършил онова, заради което дойде.

Накрая добави вместо заключение:

— Амин, Исусе.

Секунди след като Оз се завъртя и побегна, Лу излезе измежду дърветата и се загледа подир братчето си. Отиде до кладенеца, наведе се и взе мечето.

— Оз, толкова си глупав.

Но не го мислеше искрено и гласът ѝ секна. И по ирония на съдбата не простодушният Оз, а желязната му сестра коленичи на влажната земя и зариди. Накрая Лу избърса с ръкав очите си, стана и обърна гръб на кладенеца. Прегърнала здраво мечето на Оз, тя започна да се отдалечава. Нещо я накара да спре — отначало сама не разбра какво. Да, вятърът. Бурният вятър сякаш наистина я изблъскваше обратно към онова нещо, което Даймънд Скинър тъй глупаво бе обявил за вълшебен кладенец. Тя се обърна и го погледна. В непрогледната нощ изглеждаше, че луната завинаги е напуснала Лу и кладенеца, ала въпреки това зидарията сякаш пламтеше като огън.

Без да губи време, Лу отново остави мечето, бръкна в джоба на гащеризона си и извади рамката с фотографията, на която беше заснета с майка си. Сложи безценната снимка до любимото мече, отстъпи назад и досущ като брат си сплете ръце и вдигна очи към небето. За разлика от Оз обаче тя не се прекръсти и не заговори на кладенеца. Устните ѝ помръдваха, но не се чуваше нито дума, сякаш все още ѝ липсваше вяра в онова, което вършеше.

След като приключи, тя се обърна и изтича след брат си, но внимаваше да не го застигне. Не искаше Оз да узнае, че е бил проследен, макар да бе дошла само за да го пази. Зад нея мечето и снимката лежаха изоставени край старата тухлена зидария като някакъв импровизиран олтар в памет на мъртвите.

Както бе предрекла Луиза, Лу и Хит най-сетне постигнаха компромис. Ден след ден Луиза гледаше гордо как Лу се изправя всеки път, когато Хит я поваляше. Вместо да ѝ вдъхват страх, сблъсъците със своенравното животно само я правеха по-решителна. И по-хитра. Сега, щом мулето дръпнеше плуга, Лу незабавно тръгваше подир него с плавно движение.

Оз пък бе станал истински специалист по яздене върху голямата брана, която мулето Сам влачеше из нивите. Тъй като тежестта на момчето не стигаше, Юджин натрупваше около него едри камъни. Големите буци пръст постепенно поддаваха, трошаха се и накрая нивите ставаха гладки като глазура на торта. След седмици труд, пот и изтощени мускули един ден четиримата застанаха отстрани и огледаха хубавата земя, вече готова да приеме семената.

Доктор Травис Барне бе дошъл от Дикенс да прегледа Аманда. Той беше грубоват късокрак мъж с червендалесто лице и прошарени бакенбарди, облечен изцяло в черно. Според Лу приличаше по-скоро на погребален агент, дошъл да достави ковчега, отколкото на човек, който знае как да опазва живота. Ала той се оказа сърдечен и надарен с чувство за хумор, чрез което успя да ободри всички въпреки мрачната си задача. Котън и децата чакаха в предната стая, а Луиза остана с Травис по време на прегледа. Когато се върна при тях, той клатеше глава и стискаше здраво черната си чанта. Луиза вървеше след него и се мъчеше да изглежда обнадеждена. Докторът седна до кухненската

маса и разсеяно опипа чашата кафе, която му бе наляла Луиза. После надникна в нея и за дълго остана така, сякаш търсеше утешителни думи сред утайката от цикория.

— Добрата новина — започна той — е, че доколкото мога да преценя, майка ви се намира в отлично физическо състояние. Раните ѝ са заздравели напълно. Тя е млада и силна, може да се храни и ако редовно раздвижвате крайниците ѝ, мускулите няма да закърнеят. — Лекарят помълча и остави чашата. — Но за жалост с това казах и лошата новина, защото то означава, че проблемът се крие тук. — Той докосна челото си. — И не можем да сторим много за него. Определено е извън моите възможности. Остава ни само да вярваме и да се молим някой ден тя да оздравее.

Оз прие тази вест деловито, с почти ненакърнен оптимизъм. Лу я преглътна като поредно потвърждение за онова, което отдавна знаеше.

В училище нещата вървяха далеч по-гладко, отколкото бе очаквала Лу. Планинските деца ги приемаха много по-търпеливо, откакто видяха, че умее да размахва юмруци. Лу не вярваше да се сближи истински с когото и да било от тях, но поне откритата враждебност бе изчезнала. Няколко дни Били Дейвис отсъства от училище. Когато най-после дойде, синините от нейните удари бяха почти изчезнали, ала имаше нови, за които Лу подозираше, че са дело на ужасния Джордж Дейвис. И това ѝ стигаше, за да се почувства виновна. Колкото до Били, той я избягваше като гърмяща змия, но Лу постоянно беше нащрек. Вече знаеше: неприятностите ти се стоварват на главата точно когато най-малко ги очакваш.

Естел Маккой също се омърлушваше в нейно присъствие. Бе очевидно, че в образованието си Лу и Оз са далеч пред другите ученици. Те обаче не изтъкваха своето превъзходство и Естел Маккой изглеждаше признателна за това. Повече никога не нарече Лу с името Луиза Мей. Лу и Оз подариха на училищната библиотека цяло сандъче от своите книги и децата дойдоха едно по едно да им благодарят. Възцари се малко скучен, но постоянен мир.

Лу ставаше преди разсъмване, свършваше сутрешните задачи и отиваше на училище. По пладне ядеше царевичен хляб и пиеше мляко заедно с Оз под ореха, нашарен с инициалите и имената на онези,

които бяха учили тук преди тях. Лу нито веднъж не се изкуши да издълбае името си, защото това би било знак за примиряване със сегашното положение, което тя изобщо не искаше да приеме. Следобед се връщаха да работят във фермата и малко след залез-слънце си лягаха изтощени. Животът им бе стабилен, без изненади и засега Лу го харесваше.

Из Биг Спрус обаче плъзнаха въшки и двамата с Оз трябваше да изтърпят редовното намазване с газ.

— Стойте по-настрана от огъня — предупреди ги Луиза.

— Отвратително — каза Лу, опипвайки слепените кичури.

— Когато аз ходех на училище и хващах въшки, мажеха ми косата със сяра, свинска мас и барут — каза Луиза. — Миришех непоносимо и ужасно ме беше страх, че ако някой драсне клечка кибрит, главата ми ще избухне.

— Имало ли е училище, когато си била малка? — попита Оз.

Луиза се усмихна.

— Викаха му абонаментно училище, Оз. Три месеца в годината, по долар на месец, а аз бях добра ученичка. Тъпчехме се по стотина деца в една барака от дънери с дъсчен под, дето през лятото човек можеше да пукне от жегата, а зиме от студ. Учителят хич не си поплюваше с пръчката или камшика. Някои непослушни деца стояха по половин час на пръсти, с нос, забит в кръгче, изрисувано от учителя на дъската. Аз не съм стояла на пръсти. Не че бях от най-примерните, ама нито веднъж не ме хванаха. Имаше и възрастни мъже, завърнали се неотдавна от войната без ръце или крака. Идва да се научат на четмо и писмо. Казвахме на глас как се пишат думите буква по буква. Такъв шум вдигахме, че чак конете отвън се плашеха. — Кафявите й очи проблеснаха весело. — Един учител използваше петната на кравата си, за да ни учи на география. И до ден-днешен, щом видя карта, веднага се сещам за туй пусто животно. — Тя ги погледна. — Мене ако питате, човек може навсякъде да се учи на ум и разум. Затуй учете. Като татко си — добави тя най-вече заради Лу и момичето спря да се оплаква от газта по косата си.

Една съботна сутрин Луиза ги съжали и им даде свободен ден — да вършат каквото си пожелаят. Денят беше чудесен, през синьото небе подухваше чист ветреца откъм запад и раззеленените дървета се полюшваха от нежното му докосване. Даймънд дотича с Джеб, защото искаше да им покаже едно особено място в гората, и всички поеха натам.

На външен вид не изглеждаше променен — все същият гащеризон, същата риза, същите боси крака. Лу предполагаше, че петите му са станали безчувствени като копита, защото го бе виждала да тича по остри камъни, през къпини и дори из трънливи храсти, без да мигне или да се одраска. Носеше омазнена шапка, нахлупена ниско над челото. Лу попита дали е на баща му, но вместо отговор получи само неясно сумтене.

Стигнаха до висок дъб наред нещо като поляна, където част от храсталаците бяха изсечени. Лу забеляза, че в дънера са забити парчета отрязано дърво, оформящи грубовата стълба. Даймънд сложи крак върху първото стъпало и започна да се катери.

— Къде отиваш? — попита Лу, докато Оз удържаше Джеб, защото кучето явно изгаряше от желание да последва господаря си по дървото.

— На среща с Господа — подвижна Даймънд, сочейки право нагоре. Лу и Оз погледнаха към небето.

Високо горе между два от масивните клони на дъба бяха наслагани едно до друго окастрени стволоче от ниски борчета, така че да се оформи площадка. През горния клон беше праметнато парче насмолен брезент, завързано отстрани като грубовата палатка. Макар че обещаваха всевъзможни игри и забави, тази дървесна къщичка изглеждаше толкова паянтова, сякаш първият по-силен порив на вятъра можеше да я повали на земята.

Даймънд вече беше изминал три четвърти от пътя и продължаваше пъргаво да се катери.

— Хайде, идвайте — подкани ги той.

Лу, която би предпочела по-скоро да умре в най-страшни мъки, отколкото да признае, че нещо не ѝ е по силите, хвана едното парче дърво и стъпи върху друго.

— Ако искаш, можеш да останеш долу, Оз — рече тя. — Сигурно няма да се забавим.

После пое нагоре.

— Тук си имам страхотни нещица, честно ви казвам — обади се изкусително Даймънд. Беше стигнал върха и босите му крака се люшкаха под ръба на платформата.

Оз усърдно си плю на ръцете, сграбчи едно стъпало и започна да се катери подир сестра си. След малко двамата седяха в приятната сянка на брезентовия покрив върху квадратната площадка с размери около два на два метра, а Даймънд им показваше съкровищата си. Най-напред извади кремъчно острие от стрела, за което каза, че го получил насън и било много старо, поне на един милион години. След това взе една платнена торбичка, навлажнена отвън от росата, измъкна отвътре скелет на малка птица и обясни, че никой не я е виждал, откакто Бог сътворил вселената.

— Искаш да кажеш, че е археологическа находка — подсказа Лу.

— А, не, искам да кажа, че вече я няма.

Оз бе заинтригуван от парче метална тръба в ъгъла. Надникна през отвора и макар че образът наистина се увеличи малко, стъклото беше толкова мръсно и надраскано, че го заболя глава.

— С това нещо виждаш от километри кой идва — заяви Даймънд, обгръщайки с един замах на ръката цялото си царство. — И веднага познаваш дали е враг или приятел.

След това им показа куршум, за който твърдеше, че е изстрелян от карабина „Спрингфийлд“, модел 1861 година.

— Откъде знаеш? — попита Лу.

— Знам, защото моят прапра... пет пъти працядо се е сражавал за Севера. Той оставил тоя куршум за поколенията, а пък аз го получих от дядо си, преди да умре.

— Еха! — възкликна Оз.

— Голям позор било, обърнали му портрета с лице към стената и тъй нататък. Ама той рекъл, че не ще да се бие за тия, дето продават хора. Щото не е правилно.

— Възхитителна постъпка — каза Лу.

— Вижте сега тук — каза Даймънд. Той извади от дървена кутийка буца въглища и я подаде на Лу. — Какво мислиш?

Тя се вгледа. Буцата беше нащърбена от всички страни.

— Парче въглища — каза тя и му я върна, после избърса ръце в крачолите си.

— Не, не е само това. Разбираш ли, вътре има диамант. Истински диамант, честна дума.

Оз се присламчи по-близо, пипна буцата и отново успя само да изрече:

— Еха!

— Диамант ли? — рече Лу. — Откъде знаеш?

— Знам, щото тъй рече човекът, дето ми го даде. И нищичко не поиска в замяна. А дори не знаеше, че ми викат Даймънд. Да пукна, ако лъжа — добави той възмутено, виждайки недоверието по лицето на Лу. После взе буцата от Оз. — Всеки ден си откъртвам по едно малко парченце. И някой ден, като го чукна, ще изскочи най-големият, най-чистият диамант, който светът е виждал.

Оз се взираше в парчето въглища с цялото страхопочитание, което обикновено пазеше само за възрастните и църквата.

— И какво ще го правиш тогава?

Даймънд сви рамене.

— Де да знам. Може пък нищо да не направя. Може да си го пазя тук. Или да ви го дам. Какво ще речеш?

— Ако вътре има диамант, можеш да го продадеш за много пари — изтъкна Лу.

Даймънд се почеса по носа.

— Не ми трябва пари. Всичко си имам тук, в планината.

— Слизал ли си някога от планината? — попита Лу.

Той я погледна с нескрита обида.

— Ти какво, да не ме мислиш за селяндур? Ехе, колко пъти съм ходил до Маккензи край моста. Чак до Тремънт съм слизал.

Лу погледна надолу към горите по склона.

— Ами в Дикенс? Там ходил ли си?

— В Дикенс ли? — Даймънд едва не падна от дървото. — Че дотам е цял ден път. Пък и за какво ми е притрябвало?

— Защото не е като тук. Защото ми дойде до гуша от пръст, мулета, тор и мъкнене на вода. — Лу се потупа по бедрото. — И

защото двайсетте долара, дето ги донесох от Ню Йорк, направо ми прогарят джоба — добави тя, като го гледаше право в очите.

Сумата бе главозамайваща за Даймънд, ала дори и той изглеждаше наясно с практическите възможности.

— Много е далеч, пеш няма да стигнем — каза момчето, като опипваше буцата, сякаш насърчаваше диаманта да се излюпи.

— Тогава *няма* да ходим пеш — отвърна Лу.

Даймънд я погледна.

— Тремънт е много по-близо.

— Не, Дикенс. Искам да ида в Дикенс.

— Да си вземем такси — предложи Оз.

— Ако слезем до моста край Маккензи — каза Лу, — може да хванем някоя кола до Дикенс. Колко се върви до моста?

Даймънд се позамисли.

— Ами по пътя са към четири часа. Додето стигнем, ще трябва да се връщаме. Не ми се вижда много забавно прекарване на почивния ден.

— Има ли нещо друго освен пътя?

— Наистина ли искаш да слезеш дотам? — попита той.

Лу въздъхна дълбоко.

— Наистина, Даймънд.

— Ами тогава да тръгваме. Знам един пряк път.

Откакто бяха израснали планините, водата неуморно дълбаеше мекия варовик, прорязвайки бездънни дерета между слоевете от потвърда скала. Докато тримата крачеха напред, поредицата от хребети идваше все по-близо. Най-сетне стигнаха до едно широко дере, което биха сметнали за непроходимо, ако Даймънд не им бе показал пътя. Тук жълтите тополи израстваха до такива гигантски размери, че когато мереха диаметъра им, никой не си правеше труд да отбелязва сантиметрите. Някои достигаха на дебелина повече от един човешки ръст, а върховете им се рееха на петдесет метра над земята. Само от един ствол можеха да се изкарат над четирийсет кубика дървесина. Едно от тези грамадни дървета бе паднало като мост над пропастта.

— Като минем оттук, пестим страшно много път — каза Даймънд.

Оз надникна през ръба, зърна нейде далеч долу камъни сред разпенената вода и отскочи като подплашена крава. Дори Лу се

колебаеше. Но Даймънд тръгна право към дънера.

— Няма проблеми. Гледайте колко е широко. Ами че аз мога да мина и с вързани очи. Хайде, идвайте.

Той прекоси пропастта, без нито веднъж да погледне надолу. Джеб пъргаво изтича след него. Даймънд стъпи на твърда земя и се обърна.

— Хайде, идвайте — повтори той.

Лу стъпи с един крак върху тополата, но не посмя да вдигне и другия.

Отсреща Даймънд подвикна:

— Лесно е. Само не гледай надолу.

Лу се обърна към брат си.

— Ти стой тук, Оз. Нека първо да проверя дали не е опасно.

Тя стисна юмруци, стъпи върху дънера и тръгна напред. Бе приковала очи в Даймънд и скоро стигна отгатък при него. Двамата се озърнаха към Оз. Той гледаше надолу и не помръдваше.

— Ти продължавай, Даймънд. Аз ще се върна при него.

— Не, няма да стане. Нали каза, че искаш да идеш в града? Щом е тъй, мътните да го вземат, значи в града отиваме.

— *Никъде* не отивам без Оз.

— От туй по-лесно няма.

След като заръча на Джеб да чака, Даймънд изтича обратно по тополовия мост. После взе Оз на гръб и Лу с възхищение проследи как носи брат й над пропастта.

— Ама страхотно си силен, Даймънд — каза Оз, когато плахо се спусна долу и отново си пое дъх.

— А, нищо работа. Веднъж бягах от мечка по туй дърво, а пък мъкнех на гръб не само Джеб, ами и цял чувал брашно. Посред нощ. И валеше като из ведро, все едно, че Господ се беше разплакал за нещо. Нищо се не виждаше. На два-три пъти без малко да се катурна.

— Олеле боже! — възкликна Оз.

Лу старателно прикри усмивката си.

— Какво стана с мечката? — попита тя с привидно най-искрен интерес.

— Не можа да ме хване. Цопна във водата и повече не ми е досаждала пустата му гад.

Тя го дръпна за ръкава.

— Да вървим към града, Даймънд, преди да се е върнала мечката.

Прекосиха още един примитивен мост — този път направен от възета и кедрови дъски с дупки, през които да минават възлите. Даймънд им каза, че е построен от пирати, а по-късно са го укрепвали и ремонтирали колониални заселници и бежанци от Гражданската война. Добави, че знаел къде са погребани всички, но един човек, когото нямал право да назове, го накарал да се закълне, че ще мълчи.

Слизаха по толкова стръмни склонове, че трябваше да се вкопчват в дърветата, храстите и един в друг, за да не полетят с главата надолу. От време на време Лу спираше, хващаше се за някое дръвче и хвърляше поглед наоколо. Да стои така на стръмното и да се визира към непристъпните канари беше изумително усещане. Когато стана малко по-равно и Оз се измори, Лу и Даймънд почнаха да го носят поред.

В подножието на планината ги посрещна ново препятствие. Спрелият товарен влак имаше поне стотина вагона и се простираше в двете посоки, докдето поглед стигаше. За разлика от пътническите, вагоните за възлица бяха свързани толкова плътно един с друг, че нямаше как да се мине между тях. Даймънд взе камък и го метна по един от вагоните. Улучи точно названието на фирмата — „Съдърн Вали, газ и възлица“.

— Ами сега? — попита Лу. — Ще се катерим ли?

Тя огледа натоварените вагони, по които почти нямаше за какво да се хванеше, и се зачуди дали изобщо е възможно.

— Няма такава работа — отсече Даймънд. — Минаваме отдолу.

Той пхна шапката в джоба си, просна се по корем, пролази между колелата и изчезна под влака. Лу, Оз и Джеб побързаха да го последват. След малко излязоха от другата страна и се изтупаха.

— Точно така умря едно момче миналата година — каза Даймънд. — Влакът потеглил, докато пълзяло отдолу, и го срязал на две. Аз не бях тук, ама разправят, че било грозна гледка.

— Защо не ни го каза, преди да се пхнем под влака? — попита изумената Лу.

— Е, ако ви бях казал, нямаше да минете отдолу, нали?

На шосето успяха да спрат камион на шоколадовата компания „Рамзи“ и безестият униформен шофьор им даде по един шоколад „Синьо знаме“.

— Разкажете и на другите деца — заръча им той. — Много е вкусен.

— Дадено — обеща Даймънд и захапа шоколада. Дъвчеше бавно и съсредоточено, сякаш изведнъж се беше превърнал в познавач на най-фините сортове шоколад, изпробващ нова рецепта. — А пък ако ми дадеш още един, мистър, ще им разкажа два пъти по-бързо.

След дълго друсане по шосето камионът ги остави наскре Дикенс. Едва докоснал асфалта с боси нозе, Даймънд бързо вдигна единия крак, после другия.

— Чудно нещо — рече той. — Хич не ми допада.

— Даймънд, бях готова да се закълна, че и по гвоздеи можеш да ходиш, без да мигнеш — каза Лу и се огледа.

Дикенс не представляваше нищо повече от затънтено градче в сравнение с онова, което бе виждала, но след толкова време в планината имаше чувството, че е попаднала в най-оживения град на света. В това чудесно съботно утро тротоарите гъмжаха от минувачи, някои дори крачеха и по платното. Повечето бяха облечени с празнични дрехи, но миньорите лесно се разпознаваха по прегърбената стойка и тежката, дрезгава кашлица, излитаща от съсипаните им дробове.

Над улицата висеше грамаден транспарант. Върху него беше изписано „Въглищата са сила“ с букви, черни като самия минерал. Точно под мястото, където транспарантът бе закрепен за греда, стърчаща над една от сградите, се намираше управата на „Съдърн Вали, газ и въглища“. Много мъже чакаха на опашка отпред, други излизаха, всички с усмихнати лица, след като бяха получили или пари, или обещание за добра работа.

По улицата елегантно облечени мъже с меки шапки и официални костюми подмятаха сребърни монети на дечурлигата, които бързаха да ги грабнат. Автомобилният салон очевидно преуспяваше, а магазините бяха пълни с качествени стоки и нетърпеливи купувачи. Личеше си, че благоденствието се е възцарило сред това градче в подножието на вирджинските планини. Всичко наоколо излъчваше енергия и радост и Лу усети как я обзема носталгия по големия град.

— Как тъй вашите не са те водили никога тук? — обърна се Лу към Даймънд, докато вървяха напред.

— Ами, щото не е имало за какво да идваме, това е.

Даймънд бръкна в джобовете си и вирна глава към един телефонен стълб, от който се разклоняваха жици към сградите. После се загледа как прегърбен мъж с тъмен костюм и момченце с черни панталони и бяла риза изнасят от близкия магазин голяма книжна торба с покупки. Двамата отидоха до един от паркираните край тротоара автомобили и мъжът отвори вратата. Момчето зяпна Даймънд и го попита откъде е. Даймънд го изгледа строго.

— Как разбра, че не съм оттук, малкия?

Детето още веднъж огледа мръсните дрехи, мърлявото лице, босите крака и чорлавата коса на Даймънд, после скочи в колата и се заключи отвътре.

Продължиха напред и минаха край бензиностанция „Есо“ с две колонки и усмихнат мъж в новичка униформа на компанията, застанал до тях съвършено неподвижно, като дървена фигура на индианец от магазин за тютюн. Малко по-нататък спряха да надникнат през стъклото на един магазин. Вътре провеждаха разпродажба в стил „всичко от витрината“. Двайсетината изложени стоки можеха да бъдат придобити срещу сумата от три долара.

— За какво са ми притрябвали? Всичко туй и сам мога да си го направя. Няма да ги купя — изтъкна Даймънд, усещайки, че Лу се изкушава да влезе вътре и да опразни витрината.

— Даймънд, дошли сме тук да харчим пари. Да се забавляваме.

— Аз се забавлявам — заяви той с мрачна гримаса. — Не ми казвай, че не се забавлявам.

Стигнаха до кафе „Доминиън“ с големите надписи „Черо-кола“ и „Тук се продава сладолед“. Лу спря.

— Хайде да влезем.

Тя хвана вратата, дръпна я, при което отгоре издрънка звънче, и влезе. Оз я последва. Даймънд се задържа навън, колкото да покаже недоволството си от това решение, после изтича подир двамата.

Вътре миришеше на кафе, дим от горящи дърва и прясно изпечени плодови пити. От тавана висяха чадъри за продан. Край едната стена имаше пейка, а за пода пред тезгяха бяха завинтени три въртящи се високи столчета със зелена тапицерия. Върху витрините стърчаха стъкленици с бонбони и шоколади. Имаше неголяма машина за сироп и сладолед, а иззад широката двойна врата долиташе тракане

на чинии и аромат на готвено. В единия ъгъл имаше тумбеста печка, чийто кюнец бе закрепен с тел и изчезваше през отвор в стената.

През двойната врата зад тезгяха се появи мъж с престилка, бяла риза с навити до лактите ръкави и широка къса вратовръзка. Беше гладко избръснат, а косата му бе сресана на път по средата и зализана — според Лу с цяла кофа мас.

Той ги изгледа така, сякаш виждаше отряд северняшки войници, пратени лично от генерал Грант да натрият още малко носовете на добрите вирджинци. Дори леко отстъпи, когато прекрачиха напред. Лу се изкатери на едната табуретка и огледа менюто, изписано със спретнат, засукан почерк върху черна дъска. Човекът отстъпи още назад. Бавно плъзна ръка настрани и почука с пръсти по стъкления шкаф до стената. Върху него бе изписано с тлъсти бели букви: „Не обслужваме на вересия“.

В отговор на този не твърде тънък намек Лу извади пет банкноти по един долар и бавно ги подреди върху тезгяха. Човекът огледа парите и се усмихна, разкривайки един златен зъб. Той пристъпи напред, вече преливащ от дружелюбие и гостоприемство. Оз се изкатери на другото столче, подпря лакти на тезгяха и вдъхна вълшебните аромати, долитащи иззад вратата. Даймънд остана назад, сякаш искаше да е по-близо до изхода, ако се наложи да бягат.

— Колко струва парче торта? — попита Лу.

— Пет цента — отговори човекът, без да откъсва очи от петте портрета на Уошингтън върху тезгяха.

— Ами цяла торта?

— Петдесет цента.

— Значи с тия пари мога да купя десет торти?

— Десет торти? — провикна се Даймънд. — Леле божичко!

— Точно така — потвърди бързо човекът. — А можем и да ви ги изпечем по поръчка. — Той се обърна към Даймънд и плъзна поглед от буйно щръкналата коса до босите му нозе. — Този с вас ли е?

— Не, те са с мен — отвърна Даймънд, като пъхна палци под презрамките на гащеризона и важно пристъпи до тезгяха.

Оз зяпаше друг надпис на стената.

— Обслужваме само бели — прочете на глас той и объркано се завъртя към продавача. — Ами то... ние сме руси, а пък Даймънд е червенокос. Само на стари хора ли дават торти?

Човекът го погледна така, сякаш се чудеше дали момчето не е превъртало, после захапа клечка за зъби и се вторачи в Даймънд.

— В моето заведение се влиза само с обувки. Откъде си, момче? От планината ли?

— Не, от луната. — Даймънд приведе глава напред и се ухили. — Искаш ли да ми видиш зелените зъби?

Човекът размаха клечката за зъби като миниатюрен меч пред лицето на Даймънд.

— Много ти знае устата. Веднага да се пръждосваш оттук. Марш навън. Връщай се в планината, дето ти е мястото, и си стой там!

Вместо това Даймънд се надигна на пръсти, сграбчи един от закачените по тавана чадъри и го разтвори. Човекът се запъти към него покрай тезгяха.

— Недей да правиш така. Носи лош късмет.

— Ами аз точно затуй го правя. Дано някоя канара падне от планината, та да те смачка на пихтия.

Преди човекът да го достигне, Даймънд подхвърли нагоре разтворения чадър и той се приземи върху машината за сироп. Лепкава струя плисна навън и обагри един шкаф в приятен кафеникав цвят.

— Хей! — изрева човекът, но Даймънд вече беше избягал.

Лу събра парите и двамата с Оз станаха да си вървят.

— Накъде хукнахте? — попита човекът.

— Реших, че не ми се яде торта — каза любезно Лу и затвори вратата зад себе си и Оз.

Чуха как човекът отвътре ревна:

— Селяндури!

Настигнаха Даймънд и тримата се запревиваха от смях, а минавачите ги гледаха учудено.

— Приятно ми е да видя, че се забавлявате — каза някой.

Тримата се завъртяха и видяха Котън, облечен с палто, костюм и вратовръзка. Държеше в ръка чантата си и ги гледаше весело.

— Котън, какво правиш тук? — изненада се Лу.

Той посочи към отсрещния тротоар.

— По една случайност работя тук.

Тримата погледнаха накъде сочи. Пред тях се извисяваше сградата на съда — чудесна тухлена постройка върху грозни бетонни основи.

— А вие какво търсите тук? — попита той.

— Луиза ни даде свободен ден — каза Лу. — Напоследък се съсипваме от работа.

Котън кимна.

— Да, забелязах.

Лу погледна към навалищата по тротоарите.

— Много се изненадах, когато видях този град. По всичко личи, че процъфтява.

Котън се озърна наоколо.

— Е, външността понякога мами. Откровено казано, в тази част на щата сме само на една индустриална крачка от пълната разруха. Дърводобивът се оттегли и сега повечето работни места са свързани с въглищата. А повечето търговци тук разчитат на миньорските долари. Затворят ли мините, градчето няма да ти се вижда чак толкова процъфтяващо. Къщичките от карти падат бързо. Кой знае, след пет години може изобщо да няма град. — Котън погледна Даймънд и се усмихна. — Но планинците пак ще са тук. Те винаги оцеляват. — Той се огледа. — Знаете ли какво? Имам да свърша една работа в съда. Естествено, днес няма заседания, но работата си тече. Хайде да се срещнем пак тук след два часа. Тогава за мен ще е чест да ви поканя на обяд. Лу погледна наоколо.

— Къде?

— В едно заведение, което вярвам, че ще ти хареса, Лу. Нарича се ресторант „Ню Йорк“. Работно време двайсет и четири часа, денонощно предлагат закуска, обяд или вечеря. Е, в Дикенс малцина остават будни след девет вечерта, но си е приятно да знаеш, че ако ти се прииска, в полунощ можеш да хапнеш пържени яйца, овесени ядки и бекон.

— Два часа — повтори Оз. — Само че как ще разберем кога са минали, като нямаме часовник?

— Е, горе над съда има часовник, но обикновено той изостава. Слушай какво ще направим, Оз. Вземи. — Котън свали джобния си часовник и му го подаде. — Използвай това. И да го пазиш. Подарък е от баща ми.

— По случай идването насам ли? — попита Лу.

— Точно така. Каза, че тук ще имам много свободно време и май искаше да държа сметка за всяка минута. — Котън повдигна шапката

си. — Значи след два часа.

И той се отдалечи.

— Какво ще правим цели два часа? — попита Даймънд. Лу се огледа и очите ѝ светнаха.

— Идвайте — каза тя и побягна. — Най-сетне ще видиш какво е кино, мистър Даймънд.

В течение на почти два часа тримата бяха безкрайно далеч от Дикенс, Апалачите и грижите на истинския живот. Намираха се в главозамайващата страна на „Вълшебника от Оз“, защото тъкмо по това време филмът обикаляше с небивал успех кинотеатрите из страната. Когато излязоха, Даймънд ги обсипа с десетки въпроси как е възможно това, което бяха видели.

— Господ ли го е сътворил? — тихичко попита той на няколко пъти.

Лу посочи към сградата на съда.

— Идвайте, ще закъснеем.

Тримата хукнаха през улицата и се изкатериха по широките стъпала. Униформен помощник-шериф с буйни мустаци ги спря.

— Хей, накъде сте се запътили?

— Всичко е наред, Хауърд, те са с мен — каза Котън, излизайки през вратата. — Някой ден може да станат адвокати. Идват да видят как е в двореца на правосъдието.

— Пази боже, Котън, не ни трябва повече адвокати — каза Хауърд с усмивка и се прибра.

— Добре ли прекарахте? — попита Котън.

— Преди малко видях на една голяма стена лъв, железен човек и някакво си плашило — съобщи Даймънд — и още не мога да разбера как става тая работа.

— Искате ли да видите къде работя? — попита Котън. Всички гръмогласно заявиха, че искат. Преди да влязат, Оз тържествено върна джобния часовник на Котън.

— Благодаря, че си го опазил така добре, Оз.

— Да знаеш, че дойдохме точно след два часа — каза момчето.

— Точността е голямо достойнство — отговори адвокатът.

Влязоха в съда, а Джеб остана да лежи отвън. От двете страни на широкия коридор имаше врати, над които висяха медни табелки с надписи: „Брачен регистър“, „Данъци“, „Актове за раждане и смъртни

актове“, „Областен прокурор“ и тъй нататък. Котън обясни кое какво означава, после им показа съдебната зала, за която Даймънд заяви, че не е виждал толкова грамадно помещение. Запознаха се с пристава Фред, който изникна от някаква стаичка и обясни, че съдията Аткинс бил отишъл да обядва.

По стените висяха портрети на беловласи мъже в черни тоги. Децата плъзнаха ръце по дърворезбата и провериха удобно ли се седи на свидетелското място и в заседателската ложа. Даймънд поиска да седне и на съдийския стол, но Котън и Фред не одобриха идеята. Даймънд все пак ги издебна да се обърнат, седна за миг и веднага скочи, надут като петел, но Лу бе видяла всичко и жестоко го смушка в ребрата.

Напуснаха съда и минаха в съседната сграда, където имаше няколко канцеларии, между тях и кантората на Котън. Кантората се състоеше само от една стая със скърцащ под от дъбови дъски. Покрай трите стени се издигаха лавици, отрупани с протрити юридически томове, кутии за документи и луксозно издание на законодателството на Вирджиния. Насред стаята имаше голямо бюро от орехово дърво, а върху него — телефон и купища хартии. Стар сандък служеше вместо кошче за боклук, в единия ъгъл беше подпрян чадър. Закачалката висеше съвсем празна, а от стойката за чадъри стърчеше стара въдица. Котън даде на Даймънд да завърти шайбата и да се чуе с телефонистката Шърли. Момчето едва не подскочи чак до тавана, когато в ухото му се раздаде дрезгав глас.

След това Котън им показа квартирата си на най-горния етаж в същата сграда. Имаше малка кухня, претъпкана със зеленчукови консерви, буркани меласа и туршия, чували картофи, одеяла, фенери и какво ли не още.

— Откъде е всичко това? — попита Лу.

— Хората не винаги имат пари. Плащат си сметките в натура. — Котън отвори малкия хладилен шкаф и децата видяха, че е пълен с пилешко, свинско и телешко. — Тия неща не ги приемат в банката, но определено са много по-вкусни от парите.

В малката спалня имаше легло, нощно шкафче и лампа върху него, а просторната предна стая беше задръстена с книги.

Докато децата зяпаха камарите, Котън свали очилата си.

— Нищо чудно, че почвам да ослепявам — каза той.

— Всички тия книги ли си изчел? — попита Даймънд със страхопочитание.

— Да, признавам — отговори Котън. — Всъщност една голяма част съм чел по два-три пъти.

— Веднъж и аз прочетох книга — гордо съобщи Даймънд.

— Как ѝ беше заглавието? — попита Лу.

— Не помня точно, ама имаше много картинки. Не, чакай, чел съм две книги, ако броим и Библията.

— Смятам, че спокойно можем да я броим, Даймънд — каза с усмивка Котън. — Ела насам, Лу. — Той посочи една етажерка, където бяха подредени книги на известни автори, повечето с чудесна кожена подвързия. — Това място е запазено за любимите ми писатели.

Лу огледа заглавията и веднага откри всички романи и сборници разкази на баща си. Котън подхвърляше чудесна примамка за помиряване, но Лу не беше в миролюбиво настроение.

— Гладна съм — каза тя. — Ще ходим ли на обяд?

Ястията в ресторант „Ню Йорк“ нямаха нищо общо с типичната нюйоркска трапеза, но все пак бяха вкусни, а Даймънд за пръв път опита, както казваше той, „лемонада“. Толкова му хареса, че изпи още две бутилки. След това тръгнаха да се разхождат по улицата, премятайки между зъбите си ментова дъвка. Влязоха в универсалния магазин и Котън им показа как заради стръмния терен можеш да влезеш в сградата, да се изкачиш шест етажа и да излезеш на улицата — факт, за който веднъж бяха писали в националната преса.

— Славата на Дикенс — изкиска се той, — уникален наклон на пръстта.

Магазинът беше препълнен до тавана със сушени плодове, инструменти и хранителни стоки. Силният аромат на кафе и тютюн сякаш бе пропил самите стени. До щандовете с конци и преди висяха конски хамути, а по-нататък имаше тумбести стъкленици с бонбони. Лу си купи чифт чорапи и джобно ножче за Даймънд, който много се колебаеше дали да приеме, докато тя не му каза, че в замяна ще трябва да ѝ издялка нещо. На Оз взе плюшено мече и му го връчи, без да спомене и дума за старото.

После Лу изчезна за няколко минути и се върна с предмет, който връчи на Котън. Оказа се лупа.

— Ще ти е от полза, като четеш толкова много — каза тя с усмивка.

Котън също се усмихна.

— Благодаря ти, Лу. Така ще се сещам за теб всеки път, когато разгръщам книга.

Сетне тя купи шал за Луиза и сламена шапка за Юджин. Оз взе малко пари на заем и тръгна да зяпа заедно с Котън. Когато се върна, стискаше пакет, обвит в кафява хартия, и категорично отказваше да съобщи какво има вътре.

След като поскитаха из града и Котън им показва разни неща, които Лу и Оз бяха виждали и преди, но Даймънд определено не беше, всички се накатериха в олдсмобила на Котън, паркиран пред съда. Лу и Даймънд заеха тясната задна седалка, а Оз и Джеб седнаха отпред до Котън. Когато потеглиха, слънцето тъкмо почваше да клони към залез и подухваше приятен ветрец. Струваше им се, че на света няма нищо по-красиво от залеза над планините.

Прекошиха Тремънт, после минаха малкия мост край Маккензи и поеха нагоре по първия хребет. Стигнаха до железопътен прелез и вместо да продължи по пътя, Котън зави и подкара олдсмобила по релсите.

— По-равно е, отколкото тукашните пътища — обясни той. — Долу имат асфалт и паваж, но не и тук, горе. Тия планински пътища са прокарани на ръка, с лопати и кирки. Според някогашния закон всеки здрав мъж от шестнайсет до шейсет години трябвало да посвети на тях по десет дни в годината, носейки свои собствени инструменти. Освободени били само учителите и свещениците, макар че според мен на тия работници не им е била излишна и по някоя гореща молитва от време на време. Свършили са чудесна работа, прокарали сто и трийсет километра път за четирийсет години, но все още трудничко се издържа друсането по плодовете на тая чудесна работа.

— Ами ако дойде влак? — попита тревожно Оз.

— Подозирам, че тогава ще се наложи да слезем от насипа — отговори Котън.

По някое време наистина чуха свирката на локомотив. Котън отби на сигурно място и спря. След няколко минути товарният влак пропълзя край тях като грамадна змия. Движеше се бавно, защото тук релсите правеха завой.

— Това въглища ли са? — попита Оз, гледайки камарите черни буци в откритите вагони.

Котън поклати глава.

— Кокс. Изработват го от въглищен прах, изпечен в големи пещи. Нужен е за стоманолеярните. — Той бавно поклати глава. — Влаковете пристигат празни, а си тръгват натоварени. Въглища, кокс, дървесина. Нищо не докарват освен нова работна ръка.

До едно разклонение на главната линия Котън им показва градче на минната компания — групичка еднакви къщички от двете страни на релсите и голям склад, препълнен до тавана със стоки, както им каза Котън, който бе влизал вътре. Малко по-настрани забелязаха път, а край него — верига от свързани тухлени сгради с формата на кошери. Всяка имаше метална врата и висок комин, облепен с дебел слой сажди. Комините бълваха дим и затъмняваха още повече гаснещото небе.

— Коксови пещи — обясни Котън.

Пред една по-голяма къща бе спрял чисто новичък „Крайслер Краун Импириъл“. Домът на надзирателя в мината, обясни Котън. Зад къщата имаше оградено пасище с няколко кобили и две-три игриви едногодишни жребчета.

— Имам да свърша една работа — каза Даймънд, смъквайки забързано презрамките на гащеризона. — Май прекалих с лемонадата. Само да отскоча зад оная барака и веднага се връщам.

Котън спря колата и Даймънд се отдалечи тичешком. Докато го чакаха, адвокатът показва на децата и други интересни неща.

— Това тук е една от мините на „Съдърн Вали“. Втори номер, така я наричат. От въгледобив се печели добре, но работата е ужасно тежка, а магазините на компанията действат така, че в крайна сметка миньорите затъват в дългове до уши. — Котън млъкна, загледа се в посоката, накъдето беше изчезнал Даймънд, и замислено се навъси. След това продължи: — Освен това хората се разболяват и умират от силикоза, срутвания, нещастни случаи и тъй нататък.

Раздаде се сирена и от входа на мината почнаха да излизат мъже с почернели лица, навярно уморени до смърт. Група жени и деца изтичаха да ги посрещнат и всички тръгнаха към еднаквите къщички. Мъжете подмятаха празни канчета за храна, пушеха и надигаха

шишета алкохол. Други мъже, не по-малко изтощени на вид, отиваха да заемат местата им под земята.

— Някога тук работеха на три смени, но сега са само две — каза Котън. — Въглищата почват да се изчерпват.

Даймънд се завърна и скочи на задната седалка.

— Добре ли си, Даймънд? — попита Котън.

— Вече да — отвърна момчето, усмихна се до уши и зелените му котешки очи припламнаха.

Луиза се разтревожи, когато разбра, че са ходили до града. Котън обясни, че не е трябвало да задържа децата толкова време и следователно носи цялата вина. Но после Луиза каза, че си спомняла как едно време баща им направил същото, а изследователският дух трудно се изкоренявал, тъй че всичко било наред. Тя прие шала с просълзени очи, а Юджин изпробва шапката и я обяви за най-хубавия подарък, който някога е получавал.

След вечеря Оз се извини и отиде в стаята на майка си. Заинтригувана, Лу го последва и както правеше често, надникна през процеп между стената и рамката на вратата. Оз внимателно разгърна пакета, който бе купил в града, и здраво хвана четката за коса. Лицето на Аманда беше спокойно, очите ѝ затворени както винаги. За Лу майка ѝ бе като принцеса, потънала в мъртвешки сън, за който никой от тях нямаше противоотрова. Оз коленичи на леглото и докато разресваше косата на Аманда, започна да ѝ разказва какъв чудесен ден са прекарвали в града. Лу дълго го гледа как се бори с четката, после влезе да му помогне. Повдигна косата на майка си и показа на Оз правилните движения. Косата бе поизраснала, но все още оставаше доста къса.

По-късно тази вечер Лу отиде в стаята си, прибра новите чорапи, просна се на леглото, без дори да си свали обувките, замисли се за чудесния ден в града и не мигна чак докато дойде време да дои кравите.

Бяха минали няколко дни. Сядаха да вечерят, а навън се лееше дъжд. Даймънд бе пристигнал на гости, наметнат с импровизиран дъждобран — парче парцалив и протрит брезент с дупка за главата. Джеб се изтръска и преспойно отиде да легне до огъня, като че се намираше у дома си. Когато Даймънд свали брезентовата наметка, Лу видя нещо закачено на връв около врата му. И въпросното нещо миришеше не твърде приятно.

— Какво е това? — попита Лу и стисна носа си с пръсти, защото вонята беше ужасна.

— Асафетида — отговори Луиза вместо момчето. — Целебен корен. Пази от болести. Даймънд, скъпи, ако ще се топлиш край огъня, мисля, че можеш да ми го дадеш. Благодаря.

Когато Даймънд се разсея, тя изнесе корена през задната врата и го запокити в мрака да се отърве от зловонието му.

От тигана на Луиза се разнасяше аромат на цвърчаща сланина и ребра с доста месо по тях. Месото беше от едното прасе, което им се наложи да заколят. Обикновено колежа прасе през зимата, но по редица причини това легна под ножа напролет. Юджин свърши тази работа, докато децата бяха на училище. Но Оз настоя и получи разрешение да се включи в попарването и в отделянето на ребрата, месото, сланината и дреболиите. Когато обаче видя мъртвото животно, закачено на дървен триножник със стоманена кука в кървавата уста, а наблизо казан с вряла вода — несъмнено дебнеца само как да се излее върху кожата на някое малко момченце, — той удари на бяг. Писъците му отекваха от единия до другия край на долината като рев на непредпазлив великан, който си е настъпил мазола. Юджин се възхити на бързите нозе и здравите му дробове, после сам се захвана с прасето.

Всички се нахвърлиха енергично върху пърженото месо, придружено с остатъка от бобената яхния, консервирани домати и зелен фасул, престоял почти шест месеца в марината.

Луиза непрестанно допълваше всички чинии, освен своята. Хапна малко фасул и домати, топна два-три залька в мазнината, но това бе всичко. После си наля чаша кафе от цикория и огледа масата, около която всички се смееха гръмогласно на някаква смешка на Даймънд. Вслуша се в трополенето на дъжда по покрива. Дотук добре, макар че в момента дъждът не значеше нищо; ако не завалеше през юли и август, реколтата щеше да се превърне в прах, подмятан от лекия ветрец, а с прах корем не се пълни. Скоро щяха да засеят най-важните култури: царевица, фасул, домати, тикви, ранни картофи, зеле, сладки картофи и зелен фасул. Ирландските картофи и лукът вече бяха в земята, старателно засипани, та да не ги попари сланата. Тази година земята щеше да е добра към тях; полагаше им се поне веднъж.

Луиза пак се заслуша в дъжда. *Благодаря ти, Господи, но не забравяй да ни изпратиш малко от своята благодат и през лятото. Не прекалено много, иначе доматице ще се пукнат и изгният на корен, ала не и толкова малко, че царевицата едвам да се вдигне до кръста. Знам, доста искам, ала ще ти благодарим от сърце.* Тя безмълвно добави „амин“, после положи усилие да се включи в пиршеството.

На вратата се почука и влезе Котън с подгизнало палто, макар че беше изминал само няколко крачки от колата до верандата. Не приличаше на себе си; дори не се усмихна. Прие чаша кафе и парче царевичен хляб, сетне седна до Даймънд. Момчето го изгледа напрегнато, сякаш усещаше какво се задава.

— Шерифът намина да ме види, Даймънд.

Всички погледнаха най-напред Котън, после се втренчиха в Даймънд. Оз бе ококорил очи като сова.

— Тъй ли? — рече Даймънд, докато си тъпчеше устата с фасул и задушен лук.

— Казват, че във Втора мина върху седалката на новия крайслер на надзирателя се появила купчина конски тор. Без да знае, човекът седнал отгоре, тъй като било още тъмно, а страдал от тежка хрема и не успял да надуши. Както може да се очаква, произшествието доста го разстроило.

— Брей, да му се не види — възкликна Даймънд. — Чудна работа, как ли се е заврял вътре пустият кон? Сигурно само се е приближил на заден ход и е дал един залп през прозореца.

След тия думи той спокойно продължи да яде, но всички други седяха неподвижно.

— Спомням си, че на връщане от Дикенс те свалих там да си свършиш някаква работа.

— Каза ли на шерифа? — бързо попита Даймънд.

— Не, точно тогава получих някаква странна загуба на паметта. — И като видя, че Даймънд въздъхна от облекчение, Котън продължи: — Но прекарах един крайно неприятен час в съда с надзирателя и адвоката на възгледобивната компания, които бяха твърдо уверени, че ти си го сторил. Е, след внимателен кръстосан разпит успях да докажа, че няма нито свидетели, нито каквито и да било доказателства за връзката между теб и мястото на онзи... дребен инцидент. А за щастие по конския тор не остават отпечатъци от пръсти. Съдията Аткинс сподели моята гледна точка и работата свърши дотук. Но хората от компанията имат добра памет, синко, сам знаеш.

— Не по-добра от моята — възрази Даймънд.

— Че защо му е да прави такова нещо? — попита Лу.

Луиза и Котън се спогледаха, после адвокатът каза:

— Даймънд, в случая сърцето ми е на твоя страна, синко, наистина. Знаеш го. Но законът не е. И друг път може би няма да се измъкнеш толкова лесно. А хората, току-виж, сами се заемат с въпроса. Затова те съветвам да си кротуваш. Казвам го за твое добро, Даймънд, разбираш ме.

След като каза всичко това, Котън стана и отново си сложи шапката. Отказа да отговори на въпросите на Лу и отклони поканата да остане. За момент спря и погледна Даймънд, който унило съзерцаваше остатъците в чинията си.

— Даймънд — каза Котън, — след като онези от мината напуснаха съда, ние със съдията Аткинс здравата се посмяхме. Според мен това е достоен завършек на лудориите ти, синко. Съгласен ли си?

Най-сетне Даймънд му се усмихна и каза:

— Съгласен.

Една сутрин Лу стана съвсем рано, навярно дори преди Луиза и Юджин, защото долу не се чуваше никакъв шум. Вече бе свикнала да се облича на тъмно и пръстите ѝ се движеха пъргаво, докато надяваше дрехите и връзваше обувките. Пристъпи до прозореца и надникна навън. Беше толкова тъмно, че я обзе смътна тревога, сякаш се намираще дълбоко под водата. Тя трепна, защото ѝ се стори, че зърна нещо да се измъква от обора. После то изчезна като зигзаг на отминала мълния. Лу отвори прозореца, за да вижда по-добре, но от тайнственото нещо вече нямаше и следа. Навярно си бе въобразила.

Тя слезе по стъпалата колкото се може по-тихо, тръгна към стаята на Оз да го събуди, но вместо това спря до стаята на майка си. Вратата бе леко открехната и Лу постоя така, сякаш нещо ѝ преграждаше пътя. Облегна рамо на стената, повъртя се смутено, плъзна длани по рамката, отблъсна се и пак се приведе напред. Накрая Лу подаде глава в спалнята.

С изненада видя върху леглото две фигури. Оз лежеше до майка си. Беше по ватено долно бельо и част от тъничките му прасци се виждаше между набраните крачоли и дебелите вълнени чорапи, които си носеше още от Ню Йорк. Дупето му стърчеше нагоре, а личицето му беше обърнато настрани, така че Лу можеше да го види. Стискаше новото мече и се усмихваше блажено.

Лу се промъкна на пръсти и положи длан върху гърба му. Момчето не помръдна, тогава Лу плъзна пръсти надолу и леко докосна ръката на майка си. Когато правеше упражнения с нея, всеки път в дъното на душата ѝ трепваше плаха надежда, че усеща как майка ѝ се напруга, макар и съвсем леко. Но всъщност натискът винаги се оказваше просто тежест на отпуснатите крайници. А Аманда бе проявила такава сила по време на катастрофата, за да спаси децата си. Може би в тази борба, мислеше си понякога Лу, е изчерпала всичко, с което разполага.

Тя напълни с въглища огнището в предната стая, запали го и дълго седя отпред, усещайки как топлината прогонва студа от костите ѝ. На разсъмване отвори вратата и прохладният вятър я лъхна в лицето. Високо горе се влачеха тумбести сиви облаци от преминала буря, облени отдолу в пламтящи розово червеникави багри. Точно под тях зелените гори по планинските склонове се изкачваха постепенно чак до небето. Не помнеше друг път да е виждала тъй прекрасен изгрев. Във всеки случай не и в града.

Макар да не бе минало чак толкова много време, Лу имаше чувството, че са изтекли години, откакто ходеше по бетонните тротоари на Ню Йорк, взеше се в метрото, тичаше да хване такси с родителите си, провираше се сред тълпи купувачи в „Мейси“ след Деня на благодарността или ходеше на „Янки Стейдиъм“ да гледа бейзбол и да яде хотдог. Преди няколко месеца всичко това бе заменено от стръмни склонове, пръст, дървета и миризливи животни, чрез които трябва да си изкарваш прехраната. Вместо покупки от бакалницата на ъгъла имаше прясно изпечен хляб и току-що издоено мляко, вместо водопровод — помпа или тежка кофа, вместо огромни обществени библиотеки — шкафче с няколко книги, вместо високи сгради — още по-високи планини. И без сама да разбира защо, Лу се питаше дали би имала сили да издържи тук за дълго. Може би баща ѝ бе имал основателна причина да не се завръща.

Тя отиде в обора и издои кравите, после отнесе пълна кофа мляко в кухнята, а друга сложи да се охлажда в извора. Въздухът вече ставаше по-топъл.

Беше запалила готварската печка и пържеше сланина, когато прабаба ѝ влезе. Луиза бе разтревожена, че се е успала. Когато видя пълните кофи на мивката и Лу ѝ каза, че вече е издоила кравите, старицата се усмихна одобрително.

— Додето се усетя, ще вземеш да въртиш цялата къща без мен.

— Едва ли ще стане — каза момичето с такъв глас, че Луиза престана да се усмихва.

Половин час по-късно Котън пристигна изневиделица, облечен със закърпени работни панталони, стара риза и ожулени високи обувки. Беше свалил очилата, а вместо бомбе носеше сламена шапка,

което Луиза обяви за проява на предвидливост, защото днес слънцето щяло здравата да напече.

Всички го поздравиха, макар че Лу измънка поздрава с половин уста. Както бе обещал, той редовно идваше да чете на майка ѝ и всеки път нейното раздражение нарастваше. Ала, от друга страна, Лу оценяваше неговата добрина и учтивост. Тези противоречиви чувства дълбоко смущаваха момичето.

Макар и ниски, температурите през нощта не бяха спаднали до нулата. Луиза нямаше термометър, но както сама казваше, костите ѝ отчитаха по-точно, отколкото някаква си живачна стъкленица. Ще се сади, обяви тя на всички. Засееш ли късно, не разчитай на реколта.

Отправиха се към първата нива за засаждане — леко наклонен правоъгълник с площ около четирийсет декара.

Неуморният вятър бе прогонил навъсените сиви облаци отвъд хребета, оставяйки подир тях чисто небе. Тази сутрин обаче планините изглеждаха някак сплескани, като театрални декори. Луиза внимателно свали от каруцата чувалите с миналогодишна царевица за посев, съхранявани цяла зима в хамбара. След това строго разпореди на своята армия как да използва семената.

— Трябва да изкараме по двеста килограма царевица на декар — каза тя. — Ако може, и повече.

Отначало всичко вървеше добре. Оз вървеше по редовете и усърдно слагаше на всяка купчинка пръст по три зърна, както бе заръчала Луиза. Лу обаче почваше да се разсейва и пускаше ту две, ту четири.

— Лу — обади се рязко Луиза, — слагай по три зърна, момиче.

Лу я изгледа втренчено.

— Като че има някаква разлика.

Луиза опря юмруци на кръста си.

— Разликата е дали ще ядеш, или няма.

Лу постоя така, после отново тръгна напред, като слагаше по три царевични зърна във всяка от купчинките, нижещи се на двајсетина сантиметра една от друга. След два часа упорита работа се оказа, че петимата са успели да засадят само половината нива. През следващия час Луиза ги прати да зариват с мотики засадените семена. Дланите на Оз и Лу скоро се покриха с кървави мехури въпреки ръкавиците, които носеха. Котън пострада не по-малко от тях.

— Адвокатската работа не подготвя човека за честен труд — обясни той, докато им показваше разранените си ръце.

Дланите на Луиза и Юджин бяха толкова мазолести, че те изобщо не носеха ръкавици, копаеха двойно по-бързо от другите и ръцете им само леко се зачервиха от грубите дръжки на инструментите.

След като заринаха и последното семе, Лу седна на земята и се потупа с ръкавиците по крака. Чувстваше се по-скоро отегчена, отколкото изморена.

— Е, беше много забавно. А сега какво?

Ненадейно пред нея изникна дълга извита пръчка.

— Преди да тръгнете за училище, идете двамата с Оз да потърсите кравите.

Лу погледна нагоре и видя лицето на Луиза.

Лу и Оз крачеха през гората. Юджин бе пуснал кравите и телето на откритото пасище, а те, досущ като хората, имаха склонност да скитат насам-натам в търсене на нещо по-добро.

Лу сърдито шибна един люляков храст с пръчката, която Луиза й бе дала, за да пропъжда змиите. Не беше споменала тази заплаха пред Оз, защото предполагаше, че ако той узнае, ще й се наложи да го мъкне на гръб.

— Не мога да повярвам, че сме тръгнали да търсим някакви си глупави крави — каза сърдито тя. — Щом са толкова тъпи да се губят из пущинака, нека си стоят там.

Провряха се през гъсталак от кучешки дрян и планински лавър. Оз се хвана за най-ниския клон на един крив бор и изведнъж подсвирна, защото наблизко прелетя едра червена птица, за която местните жители едва ли знаеха, че се нарича кардинал.

— Лу, гледай, това е кардинал. Като нас.

Взеха да се оглеждат повече за птици, отколкото за крави, и скоро забелязаха най-различни пернати, много от които виждаха за пръв път. Над нацъфтелите грамофончета и горски теменужки пърхаха колибрита; по-нататък децата подплашиха в гъстата трева цяло ято чучулиги. Обади се ястреб, няколко досадни сойки бърбеха на всеослушание. Избуялите диви рододендрони вече се обсипваха с

цветове в розово и червено, вирджинската мащерка разтваряше бели цветчета с лилави ръбове. Сред острите скални парчета и натрошените шисти по стръмните склонове се тъмнееха храсти зеленика и самакитка. Дърветата бяха навлекли докрай пролетната си премяна, а небето се разстилаше над тях като синьо наметало. А ние сме тръгнали да търсим загубени говеда, помисли си Лу.

На изток задрънка хлопатар.

Оз развълнувано се озърна.

— Луиза каза да се послушваме за звънците на кравите.

Лу изтича след него през горички от букове, липи и тополи, където провлачените стъбла на глициниите се вкопчваха в тях като мънички яки ръце, а отдолу ги препъваха корени, вкопчени в неравната почва. Когато стигнаха до една полянка, оградена с бучиниш и бъз, отново се разнесе дрънчене, но крави не видяха. Наблизо прехвъркна златна сипка, която ги стресна.

— Мууу. Мууу! — дочуха те и хлопатарът пак задрънка. Двамата взеха да се озъртат слисано, докато Лу не вдигна очи към един клонест клен, където видя Даймънд да люлее хлопатара. Беше бос, облечен с все същите дрехи, с цигара зад ухото и щръкнала към небето коса, сякаш някое пакостливо ангелче дърпаше рижата му грива.

— Какво правиш? — попита сърдито Лу.

Даймънд пъргаво се запуска от клон на клон, скочи долу и пак разтръска хлопатара. Лу забеляза, че е вързал с канап подареното ножче за гащеризона си.

— Мислех си, че съм крава.

— Не е смешно — каза Лу. — Трябва да ги намерим.

— А, че то е от лесно по-лесно. Мене ако питаш, кравите не се губят, само скитат насам-натам, додето някой ги открие.

Той подсвирна и Джеб дотърча от гъсталака.

Даймънд ги поведе напред през ясенова горичка; върху един паднал дънер две катерички водеха оживен спор, вероятно за някаква ценна находка. След малко тримата спряха и огледаха с възхищение един златен орел, кацнал върху идеално права двайсетметрова топола. На следващата поляна видяха кравите да пасат сред естествена кошара от нападали дървета.

— Още щом ги видях, разбрах, че са на мис Луиза. И си рекох, че сигурно ще довтасате да ги търсите.

С помощта на Даймънд и Джеб върнаха кравите във фермата. По пътя Даймънд им показа как да се държат за опашките им, докато изкачват стръмното — така добичетата щели да си платят, задето са се залутали. Когато затвориша портата на оградата, Лу каза:

— Даймънд, обясни ми как сипа конски тор в колата на онзи човек.

— Не мога, щото не бях аз.

— Стига, Даймънд. Ти направо си го призна пред Котън.

— Ушите ми са дървени, нищо не чувам.

Ядосаната Лу драскаше с крак кръгчета по земята.

— Слушай, Даймънд, ние трябва да тръгваме за училище. Не искаш ли да дойдеш с нас?

— На никакво училище не ходя — отсече той, после лапна незапалената цигара и моментално се превърна във възрастен.

— Как така вашите не са те накарали?

Вместо отговор Даймънд подсвирна на Джеб и двамата се отдалечиха тичешком.

— Хей, Даймънд — подвикна след тях Лу.

Момчето и кучето побягнаха още по-бързо.

21

Лу и Оз прекосиха на бегом пустия двор и нахълтаха в училищната сграда. Задъхани, двамата се промъкнаха към местата си.

— Съжалявам, че закъсняхме — каза Лу на Естел Маккой, която вече пишеше нещо на черната дъска. — Имахме работа на полето и...

Чак сега тя се озърна и видя, че почти половината места са празни.

— Няма нищо, Лу — отговори учителката. — Започва сеитбата. Радвам се, че изобщо дойдохте.

Лу седна. С крайчеца на окото си забеляза, че Били Дейвис е тук. Изглеждаше толкова кротък, че тя мислено си напомни да внимава. Когато вдигна капака на чина, за да прибере учебниците, Лу не успя да удържи писъка си. Навитата вътре змия — цял метър дълга, на кафяви и жълти ивици — беше мъртва. Много повече я ядоса листът хартия около змията, върху който беше надраскано: „Янки, вървете си.“

— Лу — обади се мисис Маккой откъм черната дъска, — станало ли е нещо?

Лу затвори чина и погледна към Били, който бе подвил устни и съсредоточено зяпаше учебника си.

— Не, нищо — каза тя.

По пладне въздухът още бе хладен, но слънцето напичаше и децата излязоха да обядват навън. Почти всички си носеха по нещо за ядене, та макар и само парче царевичен хляб или сухар. Мнозина стискаха шишета с мляко или изворна вода. Децата насядаха по земята да хапнат и да си побъбрят. Някои от най-малките се въртяха в кръг, докато им се завие свят и паднат. По-големите им братя или сестри ги вдигаха и ги караха да ядат.

Лу и Оз седяха в плътната сянка на ореха и ветрецът леко развяваше косата на Лу. Оз енергично дъвчеше хляб с масло и отпиваше студена изворна вода от буркана. Лу обаче не бе хапнала

ните залък. Тя сякаш дебнеше нещо и разкършваше ръце и крака, като че се готвеше за надбягване.

Били Дейвис се зададе през групичките насядали деца, размахвайки енергично кутията си за обяд, направена от малко сандъче за пирони с телена дръжка. Той спря при една група, каза нещо, разсмя се, хвърли поглед към Лу и пак се разсмя. Накрая се изкатери върху долния клон на един сребърен клен и отвори кутията. В следващия миг нададе писък, падна заднишком от дървото и се приземи на глава. Змията падна върху него и той се затъркаля, опитвайки се да я прогони. Чак тогава осъзна, че това е собствената му мъртва змия, вързана за капака на сандъчето, което още стискаше в ръка. Когато престана да квичи като заклано прасе, той разбра, че всички на двора се превиват от смях.

Всички освен Лу, която просто си седеше със скръстени ръце и се преструваше, че не обръща внимание на зрелището. Сетне по лицето ѝ цъфна тъй бляскава усмивка, че малко оставаше да затъмни слънцето. Когато Били стана, тя стори същото. Оз налапа остатъка от филията, отпи още глътка вода и изтича да се скрие зад ореха. Стиснали юмруци, Лу и Били се срещнаха по средата на двора. Наоколо се струпа тълпа и така започна вторият рунд между северняшкото момиче и планинското момче.

Лу седеше зад чина си — пак с цепната устна, само че този път от другата страна. Тя се изплези на Били, който седеше на същия ред със скъсана риза и синьо — мораво дясно око. Естел Маккой стоеше срещу тях със скръстени ръце, строго навъсена. Веднага след края на боксовия мач разгневената учителка бе разпуснала децата, а след това прати да повикат родителите на двамата побойници.

Лу се чувстваше въодушевена, защото още веднъж бе напердашила Били пред цялото училище. Той обаче съвсем не изглеждаше спокоен — въртеше се на стола и хвърляше нервни погледи към вратата. Най-сетне Лу разбра тревогата му, когато вратата се разтвори с трясък и на прага застана Джордж Дейвис.

— Какво става тук, по дяволите? — изрева той така гръмогласно, че дори Естел Маккой се сви.

Докато Дейвис крачеше напред, учителката се отдръпна от пътя му.

— Били се сби, Джордж — каза тя.

— Викнала си ме само заради някакъв си скапан бой? — изръмжа той, после заплашително се надвеси над Били. — Бях на нивата, копеле ситно, и нямам време за твоите глупости.

Когато Джордж забеляза Лу, кървясалите му очи станаха още по-злобни и той зашлеви Били с такава сила, че момчето отхвъркна на пода.

Бащата застана над падналия син.

— Оставил си се една фуста да те подреди така?

— Джордж Дейвис! — извика Естел Маккой. — Не закачай сина си!

Мъжът заплашително вдигна ръка срещу нея.

— От днес нататък той ще работи във фермата. Край на проклетото училище.

— Защо не оставиш Били да реши сам?

Луиза изрече това, докато влизаше в класната стая. Оз вървеше плътно след нея, стиснал крачола на панталона ѝ.

Учителката въздъхна от облекчение.

— Луиза.

Дейвис не желаше да отстъпва.

— Той е хлапак и ще върши каквото му кажа, по дяволите.

Луиза помогна на Били да седне и го прегърна за миг, преди да се обърне към баща му.

— Къде виждаш хлапак? Тук аз виждам един чудесен младеж.

Дейвис изсумтя.

— Още има жълто по устата си.

Луиза направи крачка към него и заговори спокойно, но с тъй яростен поглед, че Лу спря да диша.

— Да, но *ти* си възрастен. Затова не смей повече да го удряш.

Дейвис вдигна срещу лицето ѝ показалец с отчупен нокът.

— Не ми казвай как да си оправям сина. Ти си имала само едно дете. Аз имам девет и още едно е на път.

— Бройката на децата не означава, че си добър баща.

— Ти пък си прибрала онзи черньо Хич. Не да живее при теб. Господ ще те накаже заради туй. Сигурно щото имаш кръв от онез

диваци, чероките. Тука няма място за теб. И никога не е имало, индианска жено.

Заше метената Лу погледна Луиза. Янки. И индианка.

— Името му е Юджин — каза Луиза. — А баща ми беше половин апах, не чероки. И онзи Господ, когото знам, наказва злите хора. Например онези, дето си пребиват децата. — Луиза пристъпи още една крачка напред. — Вдигнеш ли още веднъж ръка срещу това дете, моли се на *своя си бог* да не те намеря.

Дейвис се изхили злобно.

— Олеле, че ме уплаши, бабо.

— Значи си по-умен, отколкото мислех.

Дейвис стисна юмрук и тъкмо се канеше да замахне, когато на прага изникна едрият Юджин. Храбростта му веднага се изпари.

Дейвис сграбчи Били.

— Марш у дома, момче. Бегом!

Били хукна навън. Дейвис го последва важно, без да бърза. От прага той се провикна към Луиза:

— Не сме свършили. Чакай да видиш!

После излезе и затръшна вратата.

Учебната година бе приключила, сега започваше усилната полска работа. Всяка сутрин Луиза ставаше съвсем рано, преди още мракът да се е сгъстил докрай, и отиваше да събуди Лу. Като наказание за боя с Били момичето трябваше да върши не само своите задачи, но и тези на Оз, а после по цял ден се трудеха на полето. По пладне сядаха да обядват със сухоежбина и студена изворна вода в сянката на една магнолия. Почти не разговаряха, а потта пропиваше дрехите им. През тези почивки Оз мятеше камъни толкова надалеч, че другите се усмихваха и ръкопляскаха. Той започваше да се източва, мускулите по ръцете и раменете му се очертаваха все по-ясно и трудът го превръщаше в жилав и суховат юначага. Сестра му също. Както впрочем и повечето от другите хора, които се бореха за оцеляване по тия места.

Дните бяха станали толкова топли, че Оз вече ходеше само по гащеризон, без риза и без обувки. Лу също бе зарязала обувките, но под гащеризона носеше стара ватена риза. На тази надморска височина слънцето грееше ослепително и с всеки изминал ден двамата ставаха все по-мургави и по-руси.

Луиза продължаваше да ги учи на разни неща. Обясняваше им, че едни сортове фасул се садят отделно, а други между царевичата, но могат да я задушат, ако не ги обереш навреме. И че във фермата сами си добиват всички семена за посев освен овеса, който трябва да се почиства със специални машини, каквито обикновените планински земеделци никога няма да имат. Показваше им как да си служат с дъската за пране и мъничко домашен сапун от луга и свинска мас — но пестеливо! — като използват гореща вода, изплакват дрехите както трябва и на третия път добавят синка, та всичко да стане снежнобяло. А вечер край огъня ги учеше да кърпят дрехи. Понякога дори подхвърляше, че приближава време да усвоят тънкостите на подковаването и тъкачния стан.

Най-сетне Луиза намери време да ги научи да яздят кобилата Сю. С помощта на Юджин те се редуваха да я яхват на гол гръб, дори без одеяло.

— Къде е седлото? — попита Лу. — Ами стремето?

— Седлото ти е отзад, на дупето — отговори Луиза. — А имаш ли чифт здрави крака, не ти трябва стреме.

След като Лу яхна Сю, Луиза застана плътно до кобилата.

— А сега, Лу, хвани юздите с дясна ръка, както ти показах, и дай да се разбере, че няма шега! — рече Луиза. — Сю не е опърничава, но трябва да ѝ покажеш кой командва.

Лу дръпна юздите, смушка с пети Сю в ребрата, после опита по-силно, но кобилата остана съвършено неподвижна, сякаш спеше дълбоко.

— Тъпа кобила — заяви накрая Лу.

— Юджин — подвикна Луиза към нивата, — ако обичаш, ела да ме повдигнеш, скъпи.

Юджин докуца и помогна на Луиза да яхне кобилата. Тя се настани зад Лу и пое юздите.

— Виж сега, не че Сю е тъпа, ами ти още не говориш на нейния език. Когато искаш да тръгне, лекичко я побутваш по корема и задържаш. За нея това означава „напред“. Поискаш ли да завие, не дърпаш юздите, а само едва-едва ги приплъзваш. За да спре, дърпваш леко, но рязко, ето така.

Лу изпълни съвета на Луиза и Сю тръгна. Лу плъзна юздите наляво и кобилата наистина зави натам. После дръпна назад и Сю бавно спря.

Лу се усмихна широко.

— Хей, я ме вижте. Аз яздя.

Котън подаде глава от спалнята на Аманда да я погледа. После се озърна към небето и след това към неподвижната жена в леглото.

Няколко минути по-късно предната врата се отвори, Котън изнесе Аманда навън и я сложи на люлеещия се стол край завесата от преплетени зелени стъбла, отрупани с яркочервените цветове на пасифлората.

Оз, който бе яхнал Сю зад сестра си, хвърли поглед наоколо, видя майка си и едва не падна от кобилата.

— Хей, мамо, виж ме. Аз съм каубой!

Луиза стоеше до коня и се взираше в Аманда. Най-сетне и Лу се обърна натам, но не изглеждаше особено развълнувана, че вижда майка си навън. Котън отправи поглед първо към дъщерята, после към майката и дори той трябваше да признае, че жената изглежда ужасно не на място под пролетното слънце. Седеше със затворени очи и късата ѝ коса не трепваше от вятъра, сякаш дори стихииите я бяха изоставили. След малко той отново я внесе вътре.

Няколко дни по-късно, през едно слънчево лятно утро, Лу издои кравите и тръгна да излиза от обора с кофи в ръцете. Но на прага тя спря като вкаменена, когато зърна нивите в първите лъчи на зората. После хукна с все сила към къщата, без да забелязва, че млякото я плиска по краката. Остави кофите на верандата, нахълта в къщата, мина покрай Луиза и Юджин и се втурна по коридора, крещейки с пълно гърло. В спалнята на Аманда завари Оз да разресва косата на майка си.

— Стана — задъха се Лу. — Зелено е. Навсякъде. Реколтата поникна. Оз, бягай да видиш.

Оз изтича навън толкова бързо, че забрави да се облече. Лу постоя наред стаята задъхана и широко усмихната. Когато се поуспокои, тя отиде да седне до майка си и хвана безсилната ѝ ръка.

— Просто си мислех, че и ти би желала да знаеш. Разбираш ли, много труд хвърлихме.

Лу поседя мълчаливо още минута, после отпусна ръката и излезе. Цялото ѝ вълнение се бе изпарило.

Тази вечер, както и много други вечери преди това, Луиза се затвори в стаята си да трака на крачната шевна машина „Сингер“, която бе купила преди девет години за десет долара заедно с доставката. Не разкриваше на децата какво прави, дори не се опита да им намекне. Лу обаче разбираше, че трябва да е нещо за нея и Оз, и това я караше да се чувства още по-виновна за боя с Били Дейвис.

На другия ден след вечеря Оз отиде да види майка си, а Юджин излезе да наточи някакви инструменти. Лу изми чиниите, после седна на верандата до Луиза. Известно време и двете мълчаха. Лу видя как две дребни птички излетяха от обора и кацнаха на оградата.

Изглеждаха забавно с острите си пернати качулки, но не я заинтересуваха.

— Съжалявам за сбиването — изрече бързо Лу и въздъхна от облекчение, че най-сетне се е извинила.

Луиза гледеше втренчено двете мулета зад оградата.

— Радвам се да го чуя — каза тя и млъкна.

Слънцето клонеше към залез и небето беше съвсем ясно, само в далечината се мяркаха две-три облачета. Едър гарван се рееше самотно из въздуха, хващайки ту едно, ту друго течение като бавно падащо листо.

Лу загреба шепа пръст и видя как по ръката ѝ плъзна цял батальон мравки. Орловите нокти бяха разцъфтели, свежи и ароматни като на разсъмване, примесвайки своя мирис с уханията на канелена роза и карамфили, а пурпурната стена от пасифлора усърдно засенчваше верандата. Диви рози бяха омотали почти всички колове на оградата и цветчетата им приличаха на застинали пламъци.

— Джордж Дейвис е ужасен човек — каза Лу.

Луиза се облегна на парапета.

— Претрепва децата си от работа и се държи с тях по-зле, отколкото с мулетата.

— Е, Били не трябваше да е толкова злобен — каза Лу, после се усмихна широко. — Ама да го беше видяла как падна от дървото, като зърна умрялата змия, дете му я сложих в сандъчето.

Луиза се приведе напред и я погледна с интерес.

— Ами нещо друго забеляза ли в онуй сандъче?

— Нещо друго ли? Какво например?

— Например храна.

Лу се обърка.

— Не, сандъчето беше празно.

Луиза бавно кимна, отново облегна гръб на парапета и се загледа на запад, където слънцето започваше да потъва зад планините, обагрйки небето в розово и червено.

— Знаеш ли кое ми е най-чудно? — каза Луиза. — Децата мислят, че трябва да се срамуват, задето техните татковци не смятат за необходимо да им дадат храна. Толкоз ги е срам, че са готови да мъкнат на училище празна кутия и да се преструват, та никой да не разбере, че нямат нищо за ядене. Е, много ли ти е смешно сега?

Лу заби поглед в земята и поклати глава.

— Не.

— Знам, че не съм ви разказвала за вашия татко. Но сърцето ми принадлежи изцяло на вас двамата с Оз, а още повече ви обичам, защото ми се иска някак да залича тежката загуба, макар да знам, че не мога. — Тя положи ръка върху рамото на Лу и я обърна към себе си. — Но вие имавте чудесен татко. Човек, който ви обичаше. И знам, че това се преодолява още по-трудно, то е едновременно благословия и проклятие, тъй че просто трябва някак да живеем с него. Но истината е, че Били Дейвис трябва всеки ден да живее с баща си. Хиляди пъти бих предпочела да съм на твое място. Знам, че и Били Дейвис би предпочел. Всеки ден се моля за онези деца. Ти също би трябвало да го правиш.

Старинният часовник тъкмо бе ударил полунощ, когато по прозореца на Лу затракаха ситни камъчета. Момичето тъкмо сънуваше нещо, но сънят се стопи от внезапното трополене. Лу пристъпи до прозореца, надникна навън и отначало не забеляза нищо. После видя кой я търси и отвори прозореца.

— Какво си мислиш, че правиш, Даймънд Скинър?

— Дойдох да те взема — отговори момчето, застанало долу до вярното си куче.

— За какво?

Вместо отговор Даймънд посочи луната. Лу никога не я бе виждала да блести толкова ярко. Небето беше тъй ясно, че тя различи тъмните петна по светещия диск.

— Мога и сама да си гледам луната, благодаря — каза Лу.

Даймънд се усмихна.

— Не, не е само това. Доведи и брат си. Там, където отиваме, е много забавно. Ще видиш.

Лу се поколеба.

— Далече ли е?

— Никак. Да не те е страх от тъмното, а?

— Изчакай ме — каза тя и затвори прозореца.

След пет минути Лу и Оз бяха напълно облечени и се измъкнаха при Даймънд и Джеб.

Лу се прозя.

— Дано да не си ни събудил за някоя глупост, Даймънд, инак теб би трябвало да те е страх.

Поеха на юг с бърза крачка. Даймънд бърбеше през цялото време, но категорично отказваше да разкрие къде отиват. Накрая Лу прекрати усилията и се загледа как Даймънд подтичва бос по острите камъни. Тя и Оз бяха с обувки.

— Даймънд, никога ли не ти се разраняват краката? Не настиваш ли? — попита тя, когато спряха на една могила да си поемат дъх.

— Зиме може и да видите нещо по краката ми, ама само ако натрупа два-три метра сняг. Хайде, идвайте.

Отново поеха напред и след двацет минути Лу и Оз чуха шума на бързо течаща вода. Малко по-късно Даймънд вдигна ръка и всички спряха.

— Тук трябва да вървим съвсем бавно — каза той.

Последваха го плътно по камъните, които с всяка крачка ставаха все по-хлъзгави; струваше им се, че шумът на водата идва от всички страни, сякаш към тях врълхиташе огромна вълна. Лу стисна ръката на Оз, защото самата тя почваше да се тревожи и предполагаше, че братчето ѝ трябва да е обзето от ужас. Отминаха горичка от високи брези и плачещи върби, обсипани с водни капки, сетне Лу и Оз зяпнаха от изумление.

Водопадът беше висок над двацет и пет метра. Лееше се от върха на отвесна варовикова скала и падаше право надолу в кипнало езеро, чиито води се отдалечаваха по лъкатушно русло и чезнеха в мрака. Сетне Лу разбра защо Даймънд говореше за луната. Тя грееше толкова ярко, а водопадът и езерото бяха разположени тъй съвършено, че около тримата се разливаше истинско море от светлина. Всъщност отразеното сияние бе така силно, сякаш нощта се превръщаше в ден.

Отдръпнаха се на място, откъдето виждаха всичко, но шумът на водопада бе малко по-слаб и можеха да разговарят, без да се надвикват с грохота на водните струи.

— Обикновен приток на река Маклауд, това е — каза Даймънд. — Вярно, по-височък от другите.

— Прилича на снеговалеж, само че обърнат наопаки — каза Лу, докато все още замаяна сядаше върху един камък, покрит с мъх.

И наистина, под мощните лунни лъчи кипежът на пяната напомняше снеговалеж, устремен обратно към небето. В единия край на езерото водата блестеше особено ярко. Тримата тръгнаха натам.

— Тук Господ е докоснал земята — изрече тържествено Даймънд.

Лу се наведе и огледа внимателно мястото. После се обърна към Даймънд и каза:

— Фосфор.

— Какво?

— Мисля, че тази скала съдържа фосфор. Казвали са ни в училище.

— Я кажи пак тая дума — рече Даймънд.

И като чу, той я заповтаря отново и отново, додето взе да се отронва с лекота от езика му. Накрая заяви, че е чудесна и много приятна дума, но не отстъпи от мнението си, че означава нещо, докоснато от Господа. Изглеждаше толкова убеден, че на Лу просто сърце не й даваше да спори с него.

Оз се приведе и потопаи ръка в езерото, но веднага я дръпна и потрепера.

— Винаги е така, дори в най-големите жеги — каза Даймънд. Той се озърна с усмивка. — Ама пък е чиста...

— Благодаря, че ни доведе — каза Лу.

— Всички приятели водя насам — отговори любезно той, после се озърна към небето. — Хей, познавате ли звездите?

— Знам някои — каза Лу. — Ето Голямата мечка, а ето там и Пегас.

— Изобщо не съм ги чувал. — Даймънд посочи небето на север. — Като извъртиш малко глава, ще видиш онуй, дето аз му викам Куцата мечка. Малко по-нататък е Каменната камбанария. А пък хей там — той завъртя пръст на юг, — точно там е Исус, седнал до Господа. Само че Господ го няма, щото е отишъл да върши добрини. Нали е Господ. Ама тронът се вижда ясно. — Той се озърна към тях. — Виждате ли го сега? А?

Оз каза, че всичко било ясно като бял ден, нищо че е нощ. Лу се поколеба. Чудеше се дали е по-добре да запознае Даймънд с истинските съзвездия, или не. Накрая се усмихна.

— Ти знаеш за звездите много повече от нас, Даймънд. Сега, след като ни показва, виждам всичко съвсем ясно.

Даймънд се усмихна чак до ушите.

— Ами нали разбираш, ние тук, в планините, сме много по-близо до тях, отколкото долу, в града. Не бой се, аз ще те науча.

Побъбриха си приятно цял час, после Лу реши, че е крайно време да се прибират.

Бяха минали половината от обратния път, когато Джеб изведнъж заръмжа, сбръчка муцуна, озъби се и бавно почна да кръжи из високата трева.

— Какво му става, Даймънд? — попита Лу.

— Надушил е нещо. Сума ти гадинки се навъртат наоколо. Не му обръщайте внимание.

Внезапно Джеб нададе оглушителен вой и се втурна напред с всичка сила.

— Джеб! — викна след него Даймънд. — Връщай се веднага.

Кучето обаче дори не забави крачка и тримата най-сетне видяха защо. Черната мечка се носеше с грамадни скокове през отсрещния край на ливадата.

— Дявол те взел, Джеб, остави таз мечка на мира!

Даймънд се втурна след кучето, а Лу и Оз хукнаха подир него. Но кучето и мечката скоро се откъснаха от двуногите. Накрая Даймънд спря задъхан, а Лу и Оз го догониха и се свлякоха на земята.

Даймънд стовари юмрук върху дланта си.

— Мътните да го вземат туй псе.

— Дали мечката ще му направи нещо? — попита тревожно Оз.

— Няма такава работа. Джеб сигурно ще я накара да се изкатери на някое дърво, пък накрая ще му омръзне и ще се прибере. — Не изглеждаше обаче твърде уверен. — Хайде, идвайте.

Няколко минути вървяха бързо, после Даймънд забави крачка, огледа се и им направи знак да спрат. Обърна се, вдигна пръст пред устните си и кимна да го последват, ниско приведени. След като се прокрадваха така десетина метра, Даймънд легна по корем. Лу и Оз сториха същото. Запълзяха напред и скоро достигнаха ръба на малка долчинка. Наоколо растяха дървета и храсти, увивните растения по клоните им се сплитаха като естествен свод, но тук-там проникваха лунни лъчи и мястото бе добре осветено.

— Какво е това? — заинтересува се Лу.

— Штттттт — отвърна Даймънд, после закри ухото ѝ с длан и прошепна: — Казан за уиски.

Лу погледна отново и различи някаква тромава машинария с издут метален гърбух, медни тръби и крака от дървени трупчета. На две дъски, подпрени върху купчина камъни, няколко делви чакаха да бъдат напълнени с домашно уиски. От меката земя стърчеше прът с висящ на него запален фенер. Над казана се вдигаше пара. Тримата чуха шум от нечии стъпки.

Лу прехапа устни, когато Джордж Дейвис се появи до казана и захвърли на земята тежък чувал. Беше съсредоточен в работата си и явно не подозираше за присъствието им. Лу погледна Оз, който трепереше тъй силно, че тя се запита с тревога дали Джордж Дейвис няма да усети как се тресе земята. Дръпна Даймънд за ръкава и посочи назад, откъдето бяха дошли. Даймънд кимна и тримата запълзяха обратно. Лу се озърна към казана, но Дейвис беше изчезнал. Тя застина. И сетне едва не изпищя, защото чу нещо да идва и си помисли за най-лошото.

Мечката профуча покрай тях и се спусна в долчинката. След нея дотича Джеб. Мечката рязко зави, кучето се блъсна в пръта с фенера и го прекатури. Фенерът падна и се разби. Мечката връхлетя върху казана, металът не издържа тежестта на сто и петдесет килограма жива плът и се търкулна разкъсан, с пръснати настрани тръби. Крецейки след кучето си, Даймънд побегна надолу.

На мечката очевидно ѝ бе дошло до гуша да я преследват, защото внезапно се обърна и застана на задни лапи, с готови за бой нокти и зъби. При вида на тази двуметрова черна стена, която можеше да го прехапе на две, Джеб спря като закован и отстъпи с ръмжене. Даймънд настигна кучето и го хвана за врата.

— Джеб, глупчо!

— Даймънд! — викна Лу, която също бе скочила на крака и видя как заплахата се задава към нейния приятел.

Дейвис бе изскочил от мрака с пушка в ръка.

— Какво става, по дяволите!

— Даймънд, пази се! — извика отново Лу.

Мечката ревеше, кучето лаеше, Даймънд крещеше, а Дейвис се целеше и ругаеше. Прогърмяха два изстрела и мечка, момче и куче незабавно си плюха на петите. Лу клекна, когато сачмите разкъсаха листата над нея и се забиха в кората на близкото дърво.

— Бягай, Оз, бягай — изкрещя тя.

Оз скочи и хукна, но беше толкова объркан, че вместо да бяга от долчинката, изтича право надолу. Дейвис тъкмо презареждаше пушката, когато момчето налетя на него. Оз осъзна грешката си твърде късно и Дейвис го сграбчи за яката. Лу се втурна към тях.

— Даймънд! — викна отново тя. — Помощ!

Дейвис бе притиснал с една ръка Оз към крака си, а с другата се мъчеше да зареди пушката.

— Да пукнеш дано! — изрева той на уплашеното момче.

Лу връхлетя с юмруци насреща му, но не постигна никакъв резултат, защото, макар и нисък, Джордж Дейвис беше корав като камък.

— Пусни го — изкрещя Лу. — Пусни го!

Дейвис пусна Оз, но само за да удари Лу. Тя се търкулна на земята с разкъравена уста. Ала Дейвис не бе забелязал Даймънд. Момчето грабна поваления прът, замахна, шибна Дейвис през краката и врагът рухна по гръб. За всеки случай Даймънд го халоса и по главата. Лу стисна ръката на Оз, Даймънд пък хвана нейната и докато вбесеният Джордж Дейвис се изправи, те вече бяха на повече от петдесет метра. Няколко секунди по-късно екна още един изстрел, но те се намираха на безопасно разстояние.

Чуха зад себе си нечии стъпки и си плюха на петите. После Даймънд се озърна и каза, че нямало страшно, това бил Джеб. Тичаха чак до фермата, където се строполиха на верандата, задъхани и разтреперани от умора и страх.

Когато събраха сили да се надигнат, Лу едва не побегна отново, защото Луиза стоеше на прага по нощница, с фенер в ръката, и ги гледаше втренчено. Тя поиска да знае къде са били. Даймънд се опита да отговори, но Луиза тъй рязко му каза да млъква, че бърбивецът тутакси прехапа устни.

— Истината, Лу — нареди старицата.

И Лу й разказа всичко, включително за опасния сблъсък с Джордж Дейвис.

— Само че не бяхме виновни — каза тя. — Онази мечка...

— Марш в обора, Даймънд — отсече Луиза. — И да си вземеш туй пусто псе.

— Да, госпожо — каза Даймънд и двамата с Джеб се повлякоха към обора.

Луиза се обърна към Лу и Оз. Лу я видя, че трепери.

— Оз, върви да си легнеш. Веднага.

Оз се озърна към Лу и изтича вътре. На верандата останаха само двете.

Лу стоеше, по-нервна от когато и да било.

— Тази нощ можеха да те затрият. По-лошо, можеха да затрият не само теб, а и братчето ти.

— Но, Луиза, ние не сме виновни. Разбираш ли...

— Виновни сте! — прекъсна я свирепо Луиза и по гласа ѝ Лу разбра, че едва удържа сълзите си. — Не съм ви довела в тия планини, за да умрете от ръката на отрепка като Джордж Дейвис. Да бягаш сама от къщи е лошо, дума да няма. Ама да водиш и братчето си... а то би те последвало и през огън, щото толкоз му е акълът... срам ме е заради теб!

Лу наведе глава.

— Съжалявам. Наистина съжалявам.

Луиза вирна глава.

— Никога не съм вдигала ръка на дете, макар че търпението ми неведнъж се е изчерпвало. Но сториш ли пак нещо такова, тъй ще те нашаря, госпожичке, че няма да ме забравиш, додето си жива. Разбра ли?

Лу кимна мълчаливо.

— Тогава бягай в леглото — каза Луиза. — И край на приказките.

На следващата сутрин Джордж Дейвис пристигна с каруца, теглена от чифт мулета. Луиза излезе да го посрещне с ръце зад гърба.

Дейвис плю на земята до каруцата.

— Тия проклетници потрошиха мое имущество. Дойдох да си искам парите.

— Кажу си направо, че искаш да ти платим казана.

Лу и Оз излязоха на прага и се втренчиха в посетителя.

— Дяволи! — изрева той. — Господ да ви убие!

Луиза слезе от верандата.

— Ако ще приказваш така, махай се от моя имот. Веднага!

— Искам си парите! И искам да им смъкнеш кожата от бой заради туй, дето го сториха!

— Доведи шерифа да му покажеш какво са ти сторили на казана, пък после той ще рече как да постъпим.

Дейвис втренчи в нея глуповат поглед, стискайки здраво камшика.

— Знаеш, че не мога да го повикам, жено.

— Щом е тъй, хващай обратния път, Джордж.

— Ами ако ти пална фермата?

Юджин излезе навън с дълга тояга в яката си десница.

Дейвис вдигна камшика.

— Хич Не, да си махаш негърската мутра оттук, додето не съм ти нашарил гърба, както са правили едно време с дядо ти? — Дейвис понечи да слезе от каруцата. — Може пък и да го направя още сега, момче. Може да опердаша всички ви!

Луиза извади пушката иззад гърба си и я насочи към Джордж Дейвис. Човекът застина с повесен крак, когато зърна отсреща дългата цев на уинчестъра.

— Махай се от земите ми — нареди спокойно Луиза, докато зареждаше оръжието и опираше приклада на рамо с пръст върху спусъка. — Преди аз да съм загубила търпение, а ти малко кръв.

— Аз ще ти платя, Джордж Дейвис — извика Даймънд, докато излизаше от обора, следван от Джеб.

Дейвис цял се тресеше от ярост.

— Още ми кънти главата от удара с оназ проклета тояга, момче.

— Значи имаш адски късмет, щото, ако исках, можех да те халосам дважд по-силно.

— Дръж си езика зад зъбите! — изрева Дейвис.

— Искаш ли пари, или не? — попита Даймънд.

— Че какво имаш пък ти? Нищо нямаш.

Даймънд бръкна в джоба си и извади лъскава монета.

— Имам това. Сребърен долар.

— Долар! Ти ми съсипа казана, момче. Да не мислиш, че ще го оправя с един скапан долар? Глупак!

— Той ми е от прапра... пет пъти працядо. На сто години е. Един човек от Тремънт искаше да го купи за двайсет долара.

Очите на Дейвис пламнаха.

— Дай да го видя.

— Не. Или приемаш, или отказваш. Не те лъжа. Двайсет долара. Човекът се казва Мънроу Дарси. Има магазин в Тремънт. Знаеш го.

Дейвис помълча.

— Добре, давай.

— Недей, Даймънд — извика Лу.

— Човек трябва да си плаща дълговете — каза Даймънд.

Той бавно пристъпи до каруцата. Когато Дейвис посегна към монетата, момчето отдръпна ръка.

— Виж сега, Джордж Дейвис, туй значи, че сме си разчистили сметките. Ако ти го дам, няма да идваш повече при мис Луиза. Трябва да се закълнеш.

Дейвис изглеждаше готов да стовари камшика по гърба на Даймънд, но вместо това каза:

— Заклевам се. Дай го сега!

Даймънд подхвърли монетата на Дейвис, който я хвана, огледа я, захапа я и накрая я прибра в джоба си.

— А сега се махай, Джордж — каза Луиза.

Дейвис я погледна свирепо.

— Следващия път мойта пушка ще е по-точна.

Той завъртя каруцата и потегли сред облак прах. Лу гледаше Луиза, която продължи да се цели след Дейвис чак докато изчезна от поглед.

— Наистина ли щеше да го застреляш? — попита момичето.

Луиза освободи ударника на пушката и влезе в къщата, без да отговори.

Две вечери по-късно Лу миеше чиниите, а Оз старателно изписваше букви върху парче хартия на кухненската маса. Луиза седеше до него да му помага. Лу си помисли, че изглежда уморена. Беше стара, а животът ѝ тук не бе лек; Лу го знаеше от собствен опит. Човек трябваше да се бори и за най-дребното нещо. А тя го бе правила през целия си живот. Още колко можеше да издържи?

Лу тъкмо бършеше последната чиния, когато на вратата се почука. Оз изтича да отвори.

На прага стоеше Котън, облечен в костюм и с вратовръзка. Под мишница носеше голяма кутия. Зад него стоеше Даймънд с чиста бяла риза и измито лице. Косата му беше пригладена с вода и може би малко лепкав сок от някое дърво, но Лу ахна най-вече защото момчето носеше сандали. Вярно, палците му стърчаха, но все пак почти целите му крака бяха обути. Даймънд кимна плахо на всички, сякаш с чисто лице и сандали се беше превърнал в някакъв уродлив клоун.

Оз погледна кутията.

— Какво има вътре?

Котън остави кутията на масата, но не бързаше да я отвори.

— Макар че писаното слово заслужава най-висока възхвала — каза той, — не бива да забравяме, че има и друго, не по-малко велико творчество.

С жест, на който биха завидели най-големите майстори на водевила, той вдигна капака и отдолу се разкри грамофон.

— Музика!

Котън извади плоча от хартиен плик и внимателно я сложи върху грамофона. После енергично нави пружината и нагласи иглата на място. За момент тя задраска по неравния ръб, после из стаята се разнесе мелодия и Лу разпозна музиката на Бетовен. Котън се озърна, после измести един стол до стената и махна с ръка на останалите мъже.

— Господа, ако обичате.

Оз, Даймънд и Юджин се включиха в работата и скоро наред стаята се разчисти свободно пространство.

Котън отиде в коридора и отвори вратата на Аманда.

— Мис Аманда, тази вечер разполагаме с най-различни популярни мелодии за ваше развлечение.

После той се върна в предната стая.

— Защо изместихте мебелите? — попита Лу.

Котън се усмихна и свали сакото си.

— Защото не може просто да слушаш музиката, трябва да се слееш с нея. — Той се поклони ниско на Лу. — Ще ме удостоите ли с един танц, госпожице?

Лу неволно се изчерви от тази официална покана.

— Котън, ти си луд. Наистина.

— Давай, Лу, ти си добра танцьорка — подвикна Оз и добави: — Мама я е учила.

И двамата започнаха да танцуват. Отначало движенията им бяха неловки, но скоро хванаха ритъма и се понесоха в кръг из стаята. Всички ги гледаха с усмивка, а Лу се разкиска.

Развълнуван до крайност, както му се случваше често, Оз изтича в стаята на майка си.

— Мамо, ние танцуваме, танцуваме.

И веднага хукна обратно, за да не изпусне нещо.

Луиза люшкеше ръце и потропваше в такт с музиката. Даймънд пристъпи към нея.

— Да му друснем ли един танц, мис Луиза?

Тя пое ръката му.

— По-добро предложение не съм чувала от години.

Докато двамата се присъединяваха към Лу и Котън, Юджин сложи Оз да стъпи върху сандалите му и затропа из стаята.

Музиката и смеховете се носеха по коридора и нахлуваха в стаята на Аманда. Откакто бяха пристигнали, зимата бе преминала в пролет, а пролетта в лято. И през цялото това време състоянието на Аманда си оставаше непроменено. Лу приемаше този факт като сигурно доказателство, че майка им никога няма да се завърне при тях, а вечният оптимист Оз го приемаше за добър знак, защото състоянието ѝ не се влошаваше. Въпреки мрачните си очаквания за бъдещето Лу помагаше всеки ден на Луиза да бърше с гъба тялото на Аманда, а

веднъж седмично двете ѝ миеха косата. Освен това Лу и Оз често променяха позата на майка си и всекидневно раздвижваха крайниците ѝ. Но нито веднъж не усетиха реакция от нейна страна; тя просто лежеше отпусната, със затворени очи. Лу често си мислеше, че не е „мъртва“, но в никакъв случай не можеше и да се нарече „жива“. Ала сега, докато смехът и музиката нахлуваха в нейната спалня, ставаше нещо странно. Ако е възможно човек да се усмихва, без да помръдне нито едно мускулче, то може би в момента Аманда се усмихваше.

След няколко плочи музиката в предната стая се промени и сега звучаха мелодии, от които нозете сами заиграват. Партньорите също се смениха: Лу и Даймънд подрипваха и се въртяха с младежка енергия; Котън кръжеше с Оз; а Юджин — забравил за куция си крак — и Луиза бяха подхванали пъргав народен танц.

След малко Котън напусна дансинга, отиде в спалнята на Аманда и седна до нея. Тихичко почна да ѝ разказва какво е станало през деня, как са децата, коя книга смята да ѝ чете. Монологът звучеше съвсем простичко и Котън се надяваше тя да го чува и новините да ѝ вдъхват кураж.

— Писмата, които си писала на Луиза, ми харесаха неимоверно. Думите ти разкриват прекрасна душа. Но с нетърпение чакам да те опозная лично, Аманда.

Той нежно пое ръцете ѝ и ги раздвижи в такт с музиката.

Звучите летяха навън и светлината се лееше в мрака. За един мимолетен миг всички в къщата изглеждаха щастливи и безгрижни.

Малката каменовъглена мина върху земите на Луиза бе на около три километра от къщата. До нея водеше утъпкана пътека, свързана с черния път, който лъкатушеше назад към фермата. Входът на мината беше висок и широк колкото спокойно да влезе каруца с муле, което им се налагаше да правят всяка есен, за да докарат въглища за през зимата. Но сега луната се криеше зад ниските облаци и входът не се забелязваше с просто око.

В далечината примига проблясък като от светулка. После още един и още един. Неколцина мъже бавно изплуваха от тъмнината и продължиха към мината, стиснали онова, което проблясваше — обикновени газени фенери. Всички носеха каски с прикрепени отгоре

карбидни лампи. Преди да влязат в мината, всеки от тях свали каската, напълни резервоара с навлажнени топчета карбид, въртна кранчето на горелката, драсна клечка кибрит и десетината лампи пламнаха едновременно.

Най-едрият свика останалите и всички се скупчиха плътно около него. Той се наричаше Джуд Уилър и почти през целия си живот бе изследвал пръстта и скалите, за да търси полезни изкопаеми. В здравата си десница стискаше дълъг хартиен свитък. Разгъна го и един от мъжете светна с фенер. Хартията бе покрита с подробни записки, чертежи и знаци. Най-отгоре бе изписано с едри букви:

СЪДЪРН ВАЛИ, ГАЗ И ВЪГЛИЩА

ГЕОЛОЖКО ПРОУЧВАНЕ

Докато Уилър инструктиреше хората си какво да правят тази вечер, от мрака се приближи още един мъж. Беше дрипав, със стара филцова шапка. Джордж Дейвис също носеше фенер и изглеждаше много развълнуван от цялата тази дейност. Няколко минути той разговаря напрегнато с Уилър, после всички влязоха в мината.

На следващата сутрин Лу се събуди рано. Музиката не я бе напуснала през цялата нощ и сънищата ѝ бяха приятни. Тя се протегна, опипа с крак студения под, после отиде да надникне през прозореца. Слънцето вече почваше да се изкачва по небосклона и тя знаеше, че трябва да издои кравите — задача, която отдавна смяташе изцяло за своя, защото харесваше сутрешната прохлада в обора, изпълнен с мирис на крави и сено. Понякога се изкачваше в плевнята, дръпваше преградата и сядаше на ръба да погледа отвисоко пасищата и нивите, да послуша шумоленето на птици и животинки из дървета, треви и храсти, да усети вятъра, който сякаш никога не преставаше.

Бе настанала още една от онези утрини с пламнали небеса и мрачно замислени планини, когато птиците весело литват нагоре, а животни, цветя и дървета деловито посрещат новия ден. Но Лу изобщо не бе очаквала да види как Даймънд и Джеб се измъкват тихичко от обора и поемат по пътя.

Лу се облече бързо и слезе долу. Луиза слагаше закуска на масата, а от Оз все още нямаше и следа.

— Снощи беше много весело — каза Лу, сядайки на масата.

— Сигурно ще ми се смееш, ама на млади години танцувах здравата — подхвърли Луиза, докато оставяше пред нея чаша мляко и пържена филия.

— Даймънд сигурно е спал в обора — каза Лу с пълна уста. — Техните не се ли тревожат за него? — Тя стрелна Луиза с поглед и добави: — Или май трябва да питам има ли кой да се тревожи за него.

Луиза въздъхна, после се втренчи в Лу.

— Майка му се спомина още щом го роди. Често става по нашия край. Твърде често. Преди четири години и татко му я последва.

Лу остави филията.

— Как умря баща му?

— Не е наша работа, Лу.

— Има ли нещо общо с онова, дето направи с колата на онзи човек?

Луиза седна и потропа с пръсти по масата.

— Моля те, Луиза, моля те. Наистина искам да знам.

Тревожа се за Даймънд. Той ми е приятел.

— Веднъж в една мина имаше взривове — изрече глухо Луиза.

— Отгоре се свлече цял хълм. А на склона ореше Донован Скинър.

— С кого живее Даймънд тогава?

— Той е като горско птиче. Сложиш ли го в клетка, ще залинее и ще умре. Ако му потрябва нещо, знае, че винаги може да дойде при мен.

— Компанията плати ли за онова, което се случи?

Луиза поклати глава.

— Взеха да въртят разни адвокатски номера. Котън се опита да помогне, но не успя. „Съдърн Вали“ е могъща сила по тия места.

— Горкият Даймънд.

— Ама и момчето не си поплюва — каза Луиза. — Веднъж колелата на един автомобил паднаха на излизане от мината. Друг път въглищният силос не искаше да се отвори, та трябваше да повикат майстори чак от Роаноук. Намериха камък между зъбчатките. А пък онзи същият надзирател веднъж излязъл да си свърши работата, а нужникът взел, че се катурнал. Проклетата врата не щяла да се отвори и човекът цял час киснал вътре. До ден-днешен никой не знае как точно е станало и кой е вързал въжетото около нужника.

— И никога ли не си е патил?

— Съдията Хенри Аткинс е добър човек. Знае как стоят нещата, затуй не го закачи. А Котън редовно разговаряше с Даймънд и малко по малко пакостите престанаха. — Луиза помълча. — Е, додето не стана онази история с конския тор в колата.

Тя извърна глава, но Лу вече бе зърнала широката ѝ усмивка.

Лу и Оз яздеха Сю всеки ден, докато накрая Луиза ги обяви за опитни ездачи. Лу обичаше да язди. Отвисоко погледът ѝ сякаш стигаше до безкрая, а гърбът на кобилата бе тъй широк, че падането изглеждаше невъзможно. След като изпълнеха сутрешните задачи, двамата отиваха с Даймънд да поплуват в Ямата на Шотландеца —

малко езерце, за което Даймънд твърдеше, че нямало дъно. С напредването на лятото Лу и Оз почерняха, а Даймънд само стана още по-луничав.

Юджин идваше с тях, когато можеше, и Лу с изненада узна, че е само на двайсет и една. Той не умееше да плува, но децата го научиха и скоро Юджин храбро пореше хладната вода и дори се премяташе пъргаво, тъй като в тази среда куцийт крак изобщо не му пречеше.

Играеха бейзбол на едно пасище, което бяха окосили грижливо. Юджин им издяла бухалка от дъбова дъска, изтънена в единия край. Използваха протритата топка на Даймънд и още една, направена от парче гума, омотано с канап и овча вълна. За бази им служеха каменни плочи, подредени в права линия според указанията на Даймънд, който твърдеше, че това било единствено верният начин, и наричаше играта „прав бейзбол“. Макар да бе гледала много мачове на „Янките“ в Ню Йорк, Лу си премълча и остави момчетата да се забавляват. Оказа се, че никой от тях, дори и Юджин, не може да засече топка, хвърлена от Оз.

Следобед често си разказваха приключенията на Вълшебника от Оз и наново измисляха онези части, които бяха забравили или за които смятаха с младежка самоувереност, че могат да бъдат подобрили. Даймънд проявяваше силно пристрастие към Плашилото; естествено, Оз държеше да бъде Страхливия лъв, а по липса на друга възможност Лу поемаше ролята на безсърдечния Тенекиен дървар. Единодушно обявиха Юджин за Великия и всемогъщ вълшебник. Оттогава насетне той редовно изскачаше иззад скалите и крещеше репликите, които му бяха измислили, с тъй добре разигран гняв, че Страхливия лъв Оз умоляваше Великия вълшебник Юджин да рече малко по-тихо. Понякога водеха сражения срещу летящите маймуни и разтапящите се вещици, в които с малко изобретателност и късмет в най-важния момент доброто винаги побеждаваше злото сред величествените планини на Вирджиния.

Даймънд им разказваше как през зимата се пързалил по замръзналата повърхност на Ямата на Шотландеца. Как изрязвал с брадвичка парче кора от някой дъб и се пързалил с него по заледените склонове със скорост, каквато никой друг на света не бил постигал. Казваше, че на драго сърце ще им покаже как го прави, но трябвало да се закълнат да пазят тайна, иначе имало опасност зли хора да си

присвоят това велико откритие и дори може би да завоюват света с негова помощ.

Лу не показваше с нищо, че знае за родителите на Даймънд. След игрите тя и Оз се сбогуваха с приятеля си, яхваха Сю и поемаха обратно към фермата, като се редуваха с Юджин върху кобилата, ако и той бе дошъл с тях. Даймънд оставаше да поплува още малко или да си поиграе с топката, тоест да прави каквото си иска, както не пропускаше да подчертае.

По пътя към къщи след един от тези излети Лу реши да избере нов подход. Докато двамата с Оз приближаваха фермата изотзад, над планините висеше тънка мъгла. На около километър от къщата Лу спря кобилата върху една могилка. Оз неспокойно се размърда зад нея.

— Хайде, Лу, трябва да се прибираме. Работа ни чака.

Но Лу вече бе скочила и Оз побърза да хване юздите, при което едва не падна от кобилата. Той подвижна сърдито след сестра си, ала тя сякаш не го чу.

Лу приближи малката разчистена поляна в сянката на едно вечнозелено дърво и коленичи. Гробовете бяха отбелязани с простички дървени кръстове, потъмнели от времето. А личеше, че е минало много време. Лу зачете имената на покойниците и годините на тяхното съществуване, които бяха изсечени дълбоко в дървото и все още си личаха почти толкова ясно, колкото и когато са били издълбани.

Първото име бе Джошуа Кардинал. По датите на раждане и смърт Лу предположи, че вероятно това е бил техният пралядо, съпругът на Луиза. Името върху втория гроб бе чувала от баща си. Джейкъб Кардинал — бащата на баща им, дядо на Лу и Оз. Докато четеше надписа, Оз се приближи и коленичи на тревата до нея. Той мълчаливо свали сламената си шапка. Дядо им бе починал съвсем млад, по-млад дори и от баща си. Лу се запита дали по тия места няма някаква зла сила. Ала после си спомни колко е преживяла Луиза и престана да се тревожи.

Третият гроб изглеждаше най-стар. На него имаше само име, без години на раждане и смърт.

— Ани Кардинал — прочете на глас Лу.

Двамата дълго стояха на колене и се взираха в тия кръстове над гробовете на роднини, които никога не бяха виждали. После Лу стана,

върна се при Сю, хвана буйната грива на кобилата, яхна я и помогна на Оз да се изкатери отзад. На връщане не размениха нито дума.

Тази вечер на трапезата Лу неведнъж понечи да попита Луиза за онова, което бяха видели, но нещо я удържаше. Личеше, че Оз е също тъй любопитен, ала както обикновено той предпочиташе да изчака решението на сестра си. Има време да получим отговори на всички въпроси, каза си Лу. Преди да си легне, тя излезе на задната веранда и отправи взор към могилката. Въпреки ясното сияние на лунния сърп не можа да различи малкото гробище, но вече знаеше, че го има. Никога не бе проявявала голям интерес към мъртвите, особено откакто загуби баща си. Сега знаеше, че скоро пак ще отиде на онова място, за да погледне отново тия прости дървени кръстове, забити в земята и носещи имената на хора, с които делеше една кръв.

Седмица по-късно Котън пристигна заедно с Даймънд и раздаде малки американски флагчета на Лу, Оз и Юджин. Освен това бе донесъл двайсетлитрова туба с бензин и я преля в резервоара на хъдсъна.

— Няма да се съберем всички в олдсмобила — обясни той. — Наскоро уредих едно наследство на Лерой Мийкин, собственика на бензиностанцията. Лерой обаче не си пада по плащането в брой, тъй че сега съм буквално засипан с бензин и други нефтопродукти.

Юджин пое волана и всички потеглиха надолу към Дикенс да гледат парада. Луиза остана да наглежда Аманда, но децата обещаха да ѝ донесат подарък.

Ядоха хотдог, обилно полят с горчица и кетчуп, дъвкаха захарен памук и изпиха толкова сироп, че час по час тичаха до обществената тоалетна. Навсякъде бяха разпънати сергии за разни забавни игри и Оз обра наградите във всички състезания, свързани с хвърляне. Лу купи красива шапчица за Луиза и позволи на Оз да я носи в хартиен плик.

Целият град бе разкрасен в червено, бяло и синьо, а когато се зададе парадът, тълпи от планинци и местни жители изпълниха тротоарите. Огромни платформи — същински сухоземни шлепове, теглени от коне, мулета или автомобили — представяха най-важните моменти от американската история, които за повечето вирджинци бяха свързани неизменно с техния край. Върху една от тези платформи група деца държаха знамената на първоначалните тринайсет колонии. Естествено, флагът на Вирджиния бе най-голям и момчето, което го носеше, имаше най-хубавия костюм. Мина отряд ветерани, окичени с медали, сред които крачеха неколцина белобради, мършави старци, претендиращи да са служили както при доблестния Боби Лий, така и при фанатично благочестивия Джаксън Стената^[1].

Една платформа, спонсорирана от „Съдърн Вали“, бе посветена на въгледобива — теглеше я камионетка шевролет, боядисана в златисто. Вместо прегърбен миньор с почерняло лице, върху нея

имаше подиум, символизиращ купчина въглища, а на него стоеше красива млада жена с руса коса, съвършена фигура и лъскави бели зъби, която носеше лента с надпис „Мис Битумни въглища 1940 г.“ и размахваше равномерно ръка като механична кукла. Навярно дори и най-завезаният от зрителите можеше да схване връзката между купчината черни камъни и златното чудо, което ги теглеше. Както можеше да се очаква, мъжете и момчетата обсипваха хубавицата с възторжени викове и подсвирквания. Една прегърбена старица до Лу промърмори, че има съпруг и трима синове в мината. Тя огледа презрително русото момиче, след това заяви, че тая госпожица не е и стъпвала под земята, а въглища няма да разпознае дори ако скокнат и я захаят по най-битумните части.

Високопоставени градски служители произнесоха речи, които изтръгнаха от публиката възторжени аплодисменти. Кметът бе застанал на импровизирана трибуна заедно с група усмихнати, елегантно облечени мъже, за които Котън каза, че са началници от „Съдърн Вали“. Кметът беше млад и енергичен, със заресана назад коса, скъп костюм и модерен джобен часовник. Усмивката и високо вдигнатите му ръце изразяваха безграничен ентузиазъм, сякаш беше готов да сграбчи първата небесна дъга, която дръзне да мине надблизо.

— Въглищата са сила — заяви кметът пред звънящия микрофон, голям почти колкото главата му. — А сега, когато отвъд Атлантика се разгаря война и могъщите Съединени американски щати трескаво строят кораби, танкове и оръдия, търсенето на нашия хубав, патриотичен, вирджински кокс за стоманолейрните ще литне до небесата. Благоденствието е тук, то ни залива и ще остане завинаги. Не само децата ни, но и техните деца ще живеят, осъществили прекрасната американска мечта. И всичко това ще се дължи на добрите дела на хора като тези, които се трудят в „Съдърн Вали“, и тяхната неуморна борба да извлекат от земните недра черния камък, тласкащ този град към величие. Хора, бъдете уверени, че ние ще се превърнем в южняшкия Ню Йорк. Един ден някой ще погледне назад и ще каже: „Кой би могъл да знае каква слава е готвела съдбата за градове като Дикенс в щата Вирджиния?“ Но вие знаете вече, защото аз ви го казвам. Хип-хип ура за „Съдърн Вали“ и Дикенс, Вирджиния.

И усмихнатият кмет подметна сламената си шапка високо във въздуха. Тълпата подхвана възторжения му вик и множество шапки

литнаха нагоре сред прохладния ветрец. Даймънд, Лу, Оз, Юджин и Котън ръкопляскаха заедно с всички и децата си разменяха радостни усмивки, но Лу забеляза, че лицето на Котън съвсем не изразява безграничен оптимизъм.

Когато падна нощ, те отидоха да гледат как фойерверки обагрят небето във всички цветове на дъгата, а после се настаниха в хъдсъна и напуснаха града. Докато отминаваха сградата на съда, Лу попита Котън за хладната му реакция на днешната кметска реч.

— Защото и друг път съм виждал този град да се сгромолясва — каза той. — Обикновено това се случва, когато политиците и бизнесмените крещат най-силно. Тъй че просто не знам. Може този път да е по-различно, но просто не знам.

Лу се замисли над тия думи. Зад тях шумотевицата на празненството стихна, после съвсем заглъхна и остана само свистенето на вятъра из скали и дървета покрай стръмния планински път.

Напоследък нямаше много дъжд, но Луиза все още не се тревожеше, макар че всяка вечер молеше Бога да излее порой от небесата. Днес плевяха царицата, денят беше горещ и мухите им досаждаха немилостиво. Лу размахваше мотиката, но все ѝ се струваше, че нещо не е наред.

— Нали вече засяхме семената. Не могат ли сами да си растат?

— Много бели могат да се случат в земеделската работа и една-две от тях са почти задължителни — отговори Луиза. — А работата край няма. Просто така стоят нещата.

Лу метна мотиката на рамо.

— Само едно ще река: дано тая пуста царица излезе вкусна.

— Това е фуражна царица — каза Луиза. — За добитъка.

Лу едва не изпусна мотиката.

— Значи се бързим толкова само за да нахраним животните?

— Те се трепят за нас, трябва и ние да им отвъръщаме със същото. Нали и те трябва нещо да ядат.

— Да, Лу — намеси се Оз, атакувайки спечената пръст с енергични удари. — Как ще натрупат сланина прасетата, ако не се хранят? Кажи де.

Окопаваха браздите един до друг под палещото слънце, което изглеждаше толкова близо, сякаш Лу можеше да посегне и да го прибере в джоба си. Жътварите и щурците скрибуцаха от всички страни. Лу спря да копае и се загледа към къщата, където току-що бе спряла колата на Котън.

— Това негово идване всеки ден да чете на мама кара Оз да си внушава, че тя ще оздравее — каза Лу на Луиза, като внимаваше братчето ѝ да не чуе.

Луиза размахваше мотиката с младежка енергия и старчески опит.

— Права си, много е лош пустият Котън, дето идва да помага на майка ти.

— Не исках да кажа това. Аз го харесвам.

Луиза спря и се подпря на мотиката.

— Дано, защото Котън Лонгфелоу е добър човек, рядко се срещат таквиз като него. Откакто пристигна тук, неведнъж ми е помагал в трудни времена. Не само с адвокатски приказки, а и с яката си гърбина. Когато Юджин си нарани зле крака, той идваше тук цял месец да работи на нивите, макар че можеше да си стои в Дикенс и да трупа парички. Сега помага на майка ви, защото иска тя да оздравее. Исква да може пак да ви прегръща двамата с Оз.

Лу премълча и продължи да работи, но трудно се справяше с мотиката и вместо да разсича почвата, само кълцаше отгоре-отгоре. Луиза отдели няколко минути, за да ѝ покаже още веднъж, и скоро Лу усвои правилния начин.

Доста време работиха мълчаливо, докато накрая Луиза се изправи и разтри кръста си.

— Тялото ми подсказва да карам малко по-бавно. Ама зимьска ще иска да яде.

Лу се огледа. Днес небето изглеждаше като изрисувано с маслени бои, а дърветата сякаш изпълваха всичко наоколо с пищна зеленина.

— Защо татко никога не се е връщал тук? — тихо попита тя.

Луиза проследи погледа ѝ.

— Законът не задължава никого да се връща в родния край.

— Но той пишеше за него във всичките си книги. Знам, че го обичаше.

Луиза се втренчи в момичето, после каза:

— Дай да наквасим устни.

Тя заръча на Оз да си почива, докато донесат студена вода. Той веднага захвърли мотиката, събра камъни и почна да ги мята, като при всеки изстрел надаваше онзи възторжен вик, чиято тайна знаят само малките момчета. Напоследък често слагаше върху оградата стара консервена кутия и я замеряше с камъни, докато падне. Бе станал толкова точен, че обикновено улучваше още от първия път.

Оставиха го да се забавлява и отидоха до извора зад къщата, който бе заслонен с малка барачка и обкръжен от няколко ясенови дървета, един наклонен стар дъб и цял гъсталак от грамадни рододендрони. Край барачката стърчеше дънер от прекършена топола, над чиято прогнила сърцевина се подаваше краят на грамадна пчелна пита, а отгоре жужеше облак пчели.

Двете свалиха по едно канче от пироните на стената, гребнаха вода и седнаха отвън да се напият. Луиза повдигна зелените листа на един храст планинска млечка, израснал край дъсчената стена, и отдолу се разкриха красиви пурпурни цветчета.

— Една от малките тайни на Господ Бог — поясни тя.

Лу седеше, притиснала канчето между трапчинките на коленете си, гледаше и слушаше прабаба си под приятната зелена сянка, а Луиза ѝ сочеше най-различни интересни неща.

— Хей онова там е авлига. Напоследък рядко се мяркат. Не знам защо. — Тя посочи друга птица в короната на близкия клен. — На това пък му викат чичопей. Не питай отде са го измислили туй име, щото не знам. — Постепенно гласът ѝ стана сериозен. — Майката на вашия татко не беше щастлива тук. Тя беше родом от долината Шенандоа. Веднъж дойде на танци и тъй се запознаха с моя син Джейк. Ожениха се набързо, вдигнаха си къщурка недалече оттук. Но знам, че тя беше създадена за градски живот. Сред тия наши планини нямаше нищо за нея. Мили боже, сред тях горкото момиче сигурно се е чувствало като в началото на Сътворението. Но после татко ви дойде на бял свят, а през следващите години настана най-страшната суша, която съм виждала. Колкото по-малко валеше, толкова по-упорито работехме. По някое време Джейк си загуби земите и трябваше да се преселят при нас. А дъждът все не идваше. Заклахме добитъка. Изядохме, кажи-речи, всичко, каквото имахме. — Луиза преплете пръсти, после отпусна ръце. — Но все пак издържахме. А после почнаха дъждове и

оттам нататък ни потръгна. Но когато татко ви навърши седем години, майка му не изтърпя на тоя живот и ни напусна. Тя така и не се беше научила нито на кърска, нито на късна работа, тъй че Джейк не виждаше кой знае каква помощ от нея.

— А Джейк не поиска ли да заминат заедно?

— О, сигурно му се е искало, щото тя беше хубавица, а младите мъже не са от дърво. Само че тя не го пожела — нали ме разбираш, планинец и тъй нататък. И детето си не пожела. — Луиза поклати глава при този печален спомен. — Джейк, то се знае, така и не я прежали. Скоро подир туй татко му се спомина и за всички ни стана още по-трудно. — Луиза се усмихна. — Но вашият татко огряваше дните ни. И в същото време гледахме как един мъж, когото обичаме, крее ден подир ден, а нищо не можехме да сторим. Два дни след като вашият татко навърши десет години, Джейк издъхна. Някои казват, че било сърдечен удар. Аз му викам разбито сърце. Останахме само двамата с татко ви. Преживяхме и добри времена, Лу, много обич имаше между нас. Но татко ви много изстрада. — Тя помълча и отпи глътка студена вода. — И все пак още се чудя защо не дойде поне веднъж.

— Напомням ли ти за него? — тихо попита Лу.

Луиза се усмихна.

— Същият плам, същата корава глава. И същото златно сърце. Както когато се грижиш за брат си. Татко ви ме размиваше по два пъти на ден. Сутрин, когато ставах, и вечер, преди да си легна. Казваше, че иска да започвам и свършвам деня с усмивка.

— Жалко, че мама не ни даваше да ти пишем. Обещаваше някой ден да разреши, но не стигнахме дотам.

— Когато получих първото й писмо, все едно, че ме халосаха по главата. Понякога и аз й пишех, но очите ми вече не ги бива. Пък и не е лесно да намериш хартия и марки.

Лу изглеждаше много смутена.

— Мама помоли татко да се завърнем във Вирджиния.

Луиза се изненада.

— И какво рече той?

Лу нямаше сили да й каже истината.

— Не знам.

— О... — промърмори неопределено Луиза.

Лу започваше да изпитва смут от новия образ на баща си — нещо, което не ѝ се бе случвало никога досега.

— Не мога да повярвам, че просто те е изоставил самичка тук.

— *Накарах го* да замине. Планините не са за човек като него. Трябваше да подаря на света това момче. А вашият татко ми пишеше през всички тези години. И ми даваше пари, макар че не са му достигали. Той постъпи правилно. Никога недей да го съдиш.

— Но не те ли болеше, че не се завръща?

Луиза прегърна момичето.

— Не е вярно, той се завърна. *Чрез вас*. Имам трите човешки същества, които е обичал най-много на този свят.

Не беше лесно да се язди по тясната пътека, която често навлизаше в непроходими храсталаци и принуждаваше Лу да слиза, за да преведе кобилата. И все пак пътешествието ѝ доставяше удоволствие, защото от всички страни долитаха великолепни птичи песни, а по камънаците бе избуяла дъхава мента. Тук-там сред скалите се мяркаха потайни пещери, засенчени от върбови вейки. В много от тях бликаха пенести извори. Сред изоставените полета на отдавна изчезнали чифлици стърчаха каменни комини без къщи, обкръжени от високите стъбла на лопена.

Най-сетне, следвайки указанията, които ѝ бе дала Луиза, Лу се озова пред поляна с малка къщичка. Тя огледа имота. Изглеждаше тъй, сякаш след две-три години и той ще рухне под напора на околния пуцинак. Дървесните корони се разстилаха над покрива, по който имаше колкото керемиди, толкова и дупки. Стъклата на много прозорци липсваха; през една дупка на верандата растеше млада фиданка, а по разнебитения парапет се виеше смрадлика. Предната врата висеше само на една панта; всъщност тя бе завързана за стената, тъй че да стои постоянно отворена. Над нея бе закована конска подкова — за късмет, предположи Лу — и наистина цялата сграда отчаяно се нуждаеше от нещо подобно. Плевели задушаваша близките ниви. Ала въпреки всичко дворът беше грижливо изметен, никъде не се виждаше боклук и край къщата имаше леха с божури, а до малкия кладенец зад тях — люляково дръвче и някакъв непознат храст, отрупан с белоснежни цветчета. По прикрепена към стената рамка цъфтяха

увивни рози. Лу бе чувала, че изоставените рози се чувстват отлично. Ако в това имаше истина, то значи сега стоеше пред най-занемарения розов храст на света, тъй като вейките му се превиваха под товар от тъмночервени цветове. Джеб се появи иззад ъгъла и изляя срещу кобилата. Даймънд излезе, замръзна на прага и почна да се озърта, сякаш търсеше къде да се скрие, но не откриваше нищо подходящо.

— Какво търсиш тук? — попита накрая той.

Лу скочи от кобилата и коленичи да си поиграе с Джеб.

— Просто наминах. Къде са вашите?

— Татко работи. Мама слезе до Маккензи.

— Поздрави ги от мен.

Даймънд пъкна ръце в джобовете си и запристъпва от крак на крак.

— Виж какво, имам да свърша нещо.

— Какво? — попита Лу и се изправи.

— Трябва да ходя за риба.

— Чудесно, и аз ще дойда.

Той килна глава настрани и я огледа.

— Знаеш ли как се лови риба?

— В Бруклин има сума ти места за риболов.

Двамата отидоха до примитивното кейче, направено от няколко грубо издялани дъбови дъски, които дори не бяха сковани, а само заклещени между камънаците по брега на широкия поток. Докато Даймънд нанизваше на кукичката тлъст розов червей, Лу го гледаше с отвращение. Може и да я смятаха за мъжкарана, но не понасяше червеи. Даймънд ѝ подаде втората въдица.

— Хайде, метни я тук.

Лу пое пръта и се поколеба.

— Да ти помогна ли?

— Ще се справя.

— Виж какво, тая рекичка тука има южна ширина, а пък вие там, в Ню Йорк, сигурно сте свикнали само на северна ширина.

— Да бе, само туй знаем — северна ширина и източна дължина.

Като истински майстор на майтапите Даймънд дори не се усмихна, само взе своята въдица, показа ѝ как се хваща и после направи почти съвършено замятане на влакното.

Лу внимателно огледа движенията му, замахна веднъж-дваж за проба и накрая успешно метна въдицата.

— Я, ами че теб си те бивало почти колкото мен — заяви Даймънд с типично южняшка скромност.

— Ако потренирам още пет минути, сигурно ще те надмина — отвърна лукаво тя.

— Да, ама тепърва трябва да хванеш рибата — засмя се Даймънд.

Половин час по-късно Даймънд бе хванал вече трети костур и с равномерно дърпане го изтегляше към брега.

Лу го гледаше, впечатлена дълбоко от рибарските му умения, но борбеният ѝ дух се разпали още повече и тя удвои усилията.

Най-сетне въдицата внезапно се изопна и я затегли към водата. С отчаяно усилие тя дръпна пръта назад и от потока се подаде едър сом.

— Мили боже! — възкликна Даймънд, като зърна как чудовището подскочи и отново потъна. — За пръв път виждам такъв грамадански сом.

И той посегна към пръта.

— Аз го хванах, Даймънд! — викна Лу.

Той отстъпи и се загледа в ожесточената борба между момичето и сома. Отначало изглеждаше, че Лу ще спечели. Въдицата ту се обтягаше, ту се отпускате, а Даймънд подвикваше съвети и насърчителни слова. После Лу се подхлъзна, полетя напред по нестабилните дъски и сигурно щеше да падне във водата, ако Даймънд не я беше сграбчил за гащеризона.

Най-сетне силите ѝ почнаха да се изчерпват и Лу изпъшка:

— Май ще ми трябва помощ, Даймънд.

Двамата стиснаха здраво пръта и скоро рибата бе извлечена до брега. Даймънд се пресегна, измъкна сома от водата и го метна на дъските, където той продължи да се мятта. Едра и тлъста риба, заяви момчето, чудесно ядене ще излезе от нея. Лу клекна и гордо огледа своето завоевание, макар и постигнато с чужда помощ. Тъкмо когато се взираше съвсем отблизо, рибата пак се разшава, после подскочи във въздуха, избълва струя вода и същевременно кукичката се откачи. Лу изпищя, отскочи назад, блъсна Даймънд и двамата се катурнаха във водата. Когато изплуваха мокри до кости, те видяха как сомът се праметна до ръба, падна долу и моментално изчезна. За един кратък,

мъчителен миг Даймънд и Лу се спогледаха, после подхванаха грандиозно сражение с водни пръски. Звънкият им смях навярно се чуваше чак до другата планина.

Лу седеше пред огнището, а Даймънд разпалваше огъня, за да изсъхнат по-бързо. След това донесе едно старо одеяло, което намирисваше както на мухъл, така и на Джеб, но все пак Лу благодари от сърце, когато Даймънд я наметна с него. Отвътре къщата я изненада, защото беше чиста и спретната, макар че оскъдните мебели очевидно бяха изработени на ръка. На стената висеше стара снимка на Даймънд и възрастен мъж, вероятно баща му. Не се виждаха снимки на майката. Докато огънят се разгаряше, Джеб легна до тях и се зае да издирва бълхи в козината си.

Даймънд умело очисти костурите, наниза ги на пръчки и ги изпече над огъня. После разряза ябълка и натри месото със сока. Показа на Лу как да хване гръбнака на рибата и да отдели плътното бяло месо от тънките костици. Ядоха с пръсти и беше много вкусно.

— Татко ти е бил много красив — каза Лу, сочейки снимката.

Даймънд се озърна нагам.

— Да, красив беше.

Изведнъж той ахна и се втренчи в Лу.

— Луиза ми каза — призна тя.

Даймънд стана и разбута огъня с чепата пръчка.

— Не си права да погаждаш такива номера.

— Защо не ми каза сам?

— Че защо да ти казвам?

— Защото сме приятели.

При тия думи Даймънд омекна и пак седна до нея.

— Тъгуваш ли за майка си? — попита Лу.

— Не, как да тъгувам? Изобщо не съм я виждал. — Той плъзна ръка по оронената глинена мазилка на огнището и лицето му стана тревожно. — Нали разбираш, тя е умряла още когато съм се родил.

— Няма значение, Даймънд. Можеш да тъгуваш за нея, дори и да не си я виждал.

Даймънд кимна и разсеяно се почеса по мръсната буза.

— Понякогаж си мисля как е изглеждала. Нямам нейни снимки. То се знае, татко ми разправяше, ама не е същото. — Той млъкна, побутна с пръчката една главня, после каза: — А най-много се чудя какъв глас е имала. И на какво е миришела. Как косата и очите ѝ са отразявали отблясъците на огъня. Но и за татко ми е мъчно, защото беше добър човек. Учеше ме на всичко. Лов, риболов. — Той я погледна. — Бас държа, че и ти тъгуваш за баща си.

Лу се смути. За момент затвори очи, после кимна.

— Да, тъгувам.

— Добре поне, че майка си имаш.

— Не, нямам. Нямам, Даймънд.

— Сега ти изглежда зле, но всичко ще се оправи. Хората никога не си тръгват сами, ако не ги забравим. Може много да не разбирам, ама туй поне го знам.

Лу искаше да му каже, че и това не разбира. Неговата майка си бе отишла веднъж завинаги. А със своята Лу се чувстваше като в тресавище. И непрекъснато трябваше да мисли за малкия Оз.

Седяха и се вслушваха в горските звуци на дървета, буболечки, животни и птици, всички заети с делата си.

— Защо не идваш на училище? — попита Лу.

— Вече съм на четиринайсет, мога и без учение.

— Нали каза, че си чел Библията.

— Е, едни хора ми четеха от нея.

— Знаеш ли поне да си напишеш името?

— Че защо, всички наоколо ме знаят. — Той стана, извади джобното си ножче и издялка кръст на една от гредите. — Татко се подписваше тъй цял живот, а щом не му е трябвало друго, значи и на мен не ми трябва.

Лу се загърна по-плътно в одеялото и загледа танца на пламъците. Струваше ѝ се, че студът я пронизва до кости.

[1] Робърт Лий (1807–1870) — главнокомандващ на войските на Конфедерацията по време на Гражданската война в САЩ; генерал Томас Джаксън (1824–1863) по прякор Каменната стена — бележит пълководец на Конфедерацията, загинал по време на Гражданската война. — Б.пр. ↑

През една особено топла нощ Лу тъкмо се канеше да тръгне нагоре към стаята си, когато някой заблъска по вратата. Луиза отвори и Били Дейвис едва не се просна на пода.

Луиза хвана треперещото момче.

— Какво има, Били?

— Бебето на мама е тръгнало.

— Знаех, че приближава. Акушерката дойде ли?

Момчето въртеше очи и се тресеше цяло, като че бе получило слънчев удар.

— Нито една не иска да дойде. Тате не ги пуска.

— Божичко, защо?

— Вика, че взимали по един долар. И не искал да им плаща.

— Това е лъжа. Никоя акушерка по нашия край не е взела и цент.

— Тате не ги ще. А мама вика, че нещо не било наред с бебето.

Яхнах мулето и дойдох да те викна.

— Юджин, впрегни Хит и Сам в каруцата — нареди Луиза. — Бързо.

Преди да излезе, Юджин свали карабината от стената и я подаде на Луиза.

— По-добре е да си готова, щом ще имаш работа с онзи човек.

Луиза обаче поклати глава, погледна стреснатия Били и най-после се усмихна.

— Има кой да ме пази, Юджин. Сигурна съм. Всичко ще бъде наред.

Юджин задържа пушката.

— Тогава и аз идвам с теб. Онзи човек е луд.

— Не, остани при децата. Хайде, тичай да впрягаш.

За миг Юджин се поколеба, после излезе.

Луиза събра разни неща в дървена кофичка, пхна в джоба си пакет платнени превръзки, направи вързоп от няколко чаршафа и тръгна към вратата.

— Луиза, ще дойда с теб — каза Лу.

— Мястото не е добро за млади момичета.

— Идвам, Луиза. Ако не ме вземеш в каруцата, ще яхна Сю. Искам да ти помогна. — Лу се озърна към Били. — И на тях да помогна.

Луиза се позамисли, сетне каза:

— Още един чифт ръце сигурно ще ми дойде добре. Били, татко ти там ли е?

— Кобилата се ожребва. Тате рече, че няма да излезе от обора, додето не свърши.

Луиза се втрени в момчето. После поклати глава и тръгна към вратата.

Последваха Били с каруцата. Той яздеше старо муле с побеляла муцуна и разкъсано дясно ухо. За да ги насочва, момчето размахваше газен фенер. Беше тъмно като в рог.

— Не карай мулетата да бързат, Лу — каза Луиза. — С нищо няма да помогнем на Сали Дейвис, ако хлътнем в канавката.

— Така ли се казва майката на Били?

Луиза кимна. Каруцата продължаваше да се люшка, мрачните гори я притискаха от двете страни и единствената светлина идваше от фенера отпред. За Лу той изглеждаше едновременно като верен, надежден фар и като лъжовно блатно огънче, което ги подмамва към гибел.

— Първата му съпруга умря при раждане. Още щом поотраснаха, децата на оная клета жена побързаха да избягат от Джордж, преди да ги е погубил с бой, глад и работа.

— Защо Сали се е омъжила за него, щом е толкова лош?

— Щото имаше своя земя и добитък и беше вдовец с яка гърбина. По нашия край друго не гледат. Пък и Сали нямаше кой знае какъв избор. Беше едва на петнайсет.

— На петнайсет! Значи само с три години по-голяма от мен.

— Тука хората рано се женят. Почват да раждат и завъждат челяд да им помага на нивите. Тъй е прието. Аз стъпих пред свещеника, като бях на четиринайсет.

— Би могла да напусне планините.

— Друго не беше виждала. Страшничко е да изоставиш родния край.

— А ти мислила ли си някога да се махнеш?

Луиза се замисли за един-два оборота на колелата.

— Ако исках, можех и да го сторя. Ама сърцето ми казваше, че другаде няма да съм по-щастлива. Веднъж слязох долу. Странен вятър вее из равнините. Не ми допадна. С тая тукашна планина обикновено се разбираме много добре.

Тя пак млъкна и се загледа в подскачащата светлинка пред каруцата.

— Видях гробовете зад къщата — каза Лу.

Луиза леко настръхна.

— Тъй ли?

— Коя е била Ани?

Луиза наведе глава.

— Дъщеря ми.

— Мислех, че си имала само Джейкъб.

— Не. И малката Ани.

— Млада ли умря?

— Тя живя само минута.

Лу усети мъката на старицата.

— Извинявай. Просто исках да знам за роднините си.

Луиза се подпря на коравата облегалка и зарея поглед из черното небе, сякаш го виждаше за пръв път.

— Трудно износвах бебетата. Исках голяма челяд, ама ги губех още преди да им дойде времето. Дълги години мислех, че ще си остана само с Джейк. И ето че през една хладна пролетна вечер се роди Ани с буйна черна косица. Стана бързо, та нямаше време да викаме акушерка. Раждането беше ужасно тежко. О, Лу, тя беше тъй красива. Толкова топла. Стискаше пръста ми, а нейните пръстчета бяха толкоз малки, че не можеха да се срещнат.

Луиза замълча. В тишината се чуваше само тропотът на подтичващите мулета и скърцането на колелата. Най-сетне Луиза продължи, без да откъсва очи от бездънното небе:

— Гърдичките й се повдигаха и отпускаха, повдигаха и отпускаха, после просто забравиха пак да се повдигнат. Изумително колко бързо изстина, нали беше тъй мъничка. — Тя се задъха, сякаш

все още се опитваше да диша вместо детето си. — Беше като късче лед на езика в горещ ден. Тъй приятно и тъй бързо изчезва, че не знаеш дали въобще го е имало.

Лу докосна ръката ѝ.

— Извинявай.

— Много време се мина, макар че за мен е като вчера. — Луиза закри очите си с длан. — Нейният татко скова ковчега, всъщност малко сандъче. А аз будувах цяла нощ да ѝ уشيا най-хубавата рокличка, която съм правила през живота си. С нея я погребяхме на сутринта. Всичко бих дала само за да зърна още един път как ме гледа. Не е редно една майка да види очите на бебето си само веднъж. А после татко ѝ я сложи в онуй сандъче, изкачихме се на могилката, там я положихме и се помолихме над нея. И след това засадихме дърво откъм южния край, за да има сянка цяла година.

Луиза затвори очи.

— Ти ходеше ли там?

Луиза кимна.

— Всеки ден. Но престанах да ходя, откакто погребях и другото си дете. Просто е много далече.

Луиза пое юздите от Лу и шибна мулетата въпреки собственото си предупреждение.

— Стига сме се бавили. Тази нощ имаме да помогнем на едно дете да види белия свят.

В тъмнината Лу не различи почти нищо от фермата на Дейвис. Молеше се Джордж Дейвис да остане в обора, докато детето се роди и двете си тръгнат.

Къщата се оказа учудващо малка. Стаята, в която влязоха, очевидно бе кухня, защото имаше готварска печка, но имаше и нарове с голи дюшеци, подредени покрай стената. На две от леглата спяха две голи петгодишни момиченца, вероятно близначки. На третото седеше момченце горе-долу колкото Оз, облечено с мърлява мъжка фланела, което уплашено гледаше Лу и Луиза. Лу си спомни, че го бе виждала върху онзи трактор на планинския път. В щайга за ябълки до печката спеше едногодишно бебе, завито с мръсно одеяло. Луиза отиде до мивката, наpomпа вода, взе калъп домашен сапун и старателно изми

ръцете си до лактите. После Били ги поведе по тесен коридор и отвори вратата в дъното.

Сали Дейвис лежеше с подгънати колене и глухо стенеше. До леглото стоеше дребничко босо момиченце на десетина години с късо подстригана кестенява коса, облечено в стар чувал. Лу помнеше и него от трактора. Сега то изглеждаше точно толкова изплашено, колкото и тогава.

Луиза кимна.

— Джеси, скъпа, кипни ми вода в две тенджери. Били, донеси колкото чаршафи намериш, синко. И да са чисти.

Луиза остави чаршафите, които бяха донесли, върху паянтов стол от дъбови дъски, седна до Сали и стисна ръката ѝ.

— Сали, аз съм. Луиза. Всичко ще мине добре, скъпа.

Лу погледна Сали. Очите ѝ бяха възпалени, от потъмнелите венци стърчаха няколко оцелели зъба. Едва ли имаше трийсет години, но изглеждаше двойно по-стара — прошарена коса, провиснала сбръчкана кожа, тръпнеци сини вени по недохранената плът и хлътноло лице, напомнящо спаружен картоф.

Луиза вдигна завивката и видя подгизналия чаршаф отдолу.

— Колко време мина, откак изтекоха водите?

— Стана малко след като Били тръгна към вас — изпъшка Сали.

— А как се редуват болките?

— Май съвсем са се слели — простена жената.

Луиза опипа издутия корем.

— Бебето иска ли да излезе?

Сали се вкопчи в ръката ѝ.

— Божичко, дано да излезе, преди да ме е убило.

Били влезе с два чаршафа, пусна ги на стола, озърна се към майка си и избяга.

— Лу, помогни ми да изместим Сали, за да сложим чисти чаршафи.

Направиха го, като гледаха да придвижват страдащата жена колкото се може по-леко.

— А сега иди да помогнеш на Джеси за водата. И вземи това. — Луиза подаде на Лу снопче платнени тампони и макара тънка връв. — Пъхни връвта между тампоните и ги сложи във фурната, докато отгоре покафенеят.

Лу отиде в кухнята да помогне на Джеси. Никога не я бе виждала в училището, нито пък седемгодишното момче, което ги гледаше с плахи очи. Около едното око на Джеси имаше дълъг крив белег и Лу не смееше да си помисли как го е получила.

Печката вече беше разпалена и след няколко минути водата кипна. Лу непрекъснато проверяваше как е платното в печката и скоро видя, че отвън е почнало да покафенява. С помощта на парцали двете пренесоха тенджерите и тампоните в спалнята до леглото.

Луиза изми Сали със сапун и топла вода там, откъде то щеше да излезе бебето, после я зави с чаршафа и прошепна на Лу:

— Бебето сега събира сили, та и Сали малко ще си почине. Още не съм наясно как точно лежи, ама не е седалищно раждане. — И като видя учудения поглед на Лу, тя поясни: — Това е, когато бебето се разполага на една страна вътре в корема. Ще те викна, щом ми потрябваш.

— Колко бебета си израждала?

— Трийсет и две за петдесет и седем години — каза Луиза. — Помня ги всичките до едно.

— И всички ли оцеляха?

— Не — отговори тихо Луиза, после заръча на Лу да чака отвън, докато не я повика.

Джеси стоеше до стената в кухнята с преплетени ръце и наведена глава, тъй че късата ѝ коса закриваше отчасти окото и белега около него.

Лу се озърна към момчето в леглото.

— Как се казваш? — попита тя.

Никакъв отговор. Когато Лу пристъпи към него, детето изпищя, зави се презглава и телцето му се разтресе под одеялото. Лу отстъпи и заднишком се измъкна от тази безумна къща.

Озърна се и край обора видя Били да наднича през отворената двойна врата. Лу прекоси тихо двора и надникна през рамото му. Джордж Дейвис беше само на два-три метра от тях. Кобилата лежеше на застлания със слама под. От нея стърчеше едното краче и част от рамото на жребчето, омотано в белезникава ципа. Дейвис дърпаше крака и ругаеше. Подът не беше от пръст както другаде, а от дъски. Лу видя по стената редици грижливо излъскани инструменти.

След малко Лу не издържа псувните на Дейвис и страданията на кобилата. Върна се обратно и седна на верандата. Били дойде и се тръшна до нея.

— Вашата ферма май е доста голяма — каза тя.

— Тате наема хора да му помагат в работата. Ама когато порасна, няма да ни трябват. Всичко ще върша сам.

Откъм обора долетя ревът на Джордж Дейвис и двамата неволно подскочиха. Били се смути и почна да рови с крак из пръстта.

— Извинявай, задето ти сложих онази змия в сандъчето.

Той я погледна с изненада.

— Аз пръв започнах.

— Това не ме оправдава.

— Ако някой стори такова нещо на тате, жив няма да остане.

Лу видя ужаса в очите на Били Дейвис и сърцето ѝ се сви от състрадание.

— Ти не си като него. И не трябва да бъдеш.

Били се размърда тревожно.

— Не му казах, че съм довел мис Луиза. Кой знае какво ще рече, като ви види.

— Просто дойдохме да помогнем на майка ти. Не може да има нещо против това.

— Тъй ли?

Двамата стреснато вдигнаха очи към лицето на Джордж Дейвис, който стоеше пред тях. По ръцете и ризата му се стичаха кръв и слюз. Въздухът около краката му трептеше от прах, като че планината изведнъж се бе превърнала в пустиня.

Били застана пред Лу.

— Тате, как е жребчето?

— Мъртво. — Думата прозвуча така, че Лу потрепера от глава до пети. Джордж Дейвис насочи пръст към нея. — Какво търси тая тук, по дяволите?

— Викнах ги да помогнат за бебето. Мис Луиза е вътре с мама.

Джордж се озърна към вратата, после отново погледна Били. Очите му бяха тъй страшни, че Лу очакваше да я убие на място.

— Оназ жена в къщата ми, момче?

— Време е.

Всички се озърнаха към вратата, където бе застанала Луиза.

— Бебето идва — каза тя.

Дейвис блъсна сина си настрани и Лу отскочи от пътя му.

— Мътните да те вземат, нямаш работа тука, жено. Пръждосвай се от земята ми, додето не съм те халосал с приклада по тиквата, че и туй проклето момиче покрай теб.

Луиза дори не помръдна.

— Ако искаш, ела да помогнеш за бебето, ако искаш недей. Твоя си работа. Ела, Лу, и ти също, Били. И двамата ще ми трябват.

Ала личеше, че Джордж няма да ги пусне. Луиза бе яка за възрастта си и по-висока от Дейвис, но в никакъв случай не можеше да го надвие.

В този момент от гората долетя писък. Лу разпозна същия звук, който бе чула през онази първа вечер край кладенеца, но сега той звучеше още по-ужасяващо, сякаш незнайното същество беше съвсем близо и идваше право към тях. Дори Луиза се втренчи тревожно през мрака.

Джордж Дейвис отстъпи, стиснал юмрук, като че диреше пушката си. Луиза хвана децата и ги дръпна навътре след себе си. Дейвис не ги спря, но подвикна:

— Само гледай тоя път да е момче. Момиче ли е, просто го остави да умре. Чу ли? Не ги ща повече тез проклети момичета!

Докато Сали напъваше с всичка сила, сърцето на Луиза заподскача, когато зърна да се подава дупето на бебето, после едното краче. Знаеше, че не ѝ остава много време, преди пъпната връв да бъде притисната между главичката на бебето и таза на Сали. Нов напън изтласка и второто краче.

— Лу — каза тя, — бързо насам, дете.

Луиза хвана краката на бебето с дясна ръка и повдигна телцето така, че тежестта му да не пречи на контракциите и същевременно да насочи по-добре излизащата главичка. Знаеше, че имат късмет, защото многобройните раждания бяха разтеглили ставите на Сали Дейвис.

— Напъвай, Сали, напъвай, скъпа — подвикна тя.

Луиза хвана ръцете на Лу и ги постави върху долната част на корема.

— Трябва да изкараме бързо главата — каза тя. — Натискай тук с всичка сила. Не бой се, нищо няма да сториш на бебето. Коремната стена е жилава.

Лу натисна с цялата си тежест, Сали напъваше и крещеше, а Луиза вдигна телцето още по-високо.

Луиза говореше на висок глас като моряк, който измерва дълбочината. Шията се подава, събщи тя, вече и косата се вижда. После главата изскочи навън, тя повдигна детето и каза на Сали да си почива, вече всичко е свършило.

Луиза благодари на Господа, когато видя, че бебето е момче. Но беше ужасно дребно и бледичко. Тя заръча на Лу и Били да загреят още вода, а в това време върза с канап пъпната връв на две места и я срязва с изварени ножици. Омота пъпчето с едно от парчетата сухо платно, които Лу бе донесла от фурната, след това плътно превърза друго парче от лявата страна на бебето. Избърса телцето с намастен парцал, после го изми със сапун и топла вода, накрая уви бебето в одеяло и го подаде на майката.

Луиза сложи длан върху корема на Сали и натисна леко, за да провери дали утробата е свита и твърда. Ако е голяма и мека, може да има вътрешно кръвотечение, поясни тя тихо на Лу. Но откри, че всичко е както трябва.

— Добре сме — каза тя на облекчената Лу.

След това Луиза взе бебето и го сложи на леглото. Извади от кофичката си восъчна кутийка, в която имаше малко шишенце. Заръча на Лу да държи очите на бебето отворени и капна във всяко по една капка, при което новороденото се разплака.

— Това е, за да не ослепее — обясни тя. — Травис Барне ми го даде. Законът го изисква.

От одеяло и кутии с гореща вода Луиза направи примитивен инкубатор и сложи бебето в него. Дишането му беше тъй слабо, че от време на време тя поднасяше пред устните му перце да види дали ще трепне.

Трийсет минути по-късно последните контракции изтласкаха плацентата. Луиза и Лу я изнесоха, смениха чаршафите още веднъж и измиха майката за последен път, като използваха чистите парчета платно.

Накрая Луиза извади от кофичката си молив и парче хартия. Даде ги на Лу и заръча да запише датата и часа, който определи по стария си джобен часовник.

— Сали, как ще наречеш бебето? — попита Луиза.

Сали погледна към Лу.

— Тя те нарича Лу, тъй ли се казваш, момиче? — попита тя с немощен глас.

— Да. Е, в известен смисъл — отговори Лу.

— Значи Лу ще се казва. На твоето име, дете. Благодаря ти.

Лу се изненада.

— Ами мъжът ти?

— Хич не го е грижа как ще се казва. Стига само да е момче и да работи. А и не го виждам да се навърта наоколо. Лу ще се казва. Запиши го, момиче.

Луиза се усмихна, докато Лу записваше името Лу Дейвис.

— Ще дадем това на Котън — каза Луиза. — А той ще го отнесе долу в съда, та всички да знаят, че в тая планина си имаме още едно красиво дете.

Сали заспа и Луиза остана да седи цяла нощ при майката и сина, като будеше Сали да кърми бебето, когато Лу Дейвис почваше да мляска и плаче. Джордж Дейвис изобщо не стъпи в стаята. Известно време го чуваха как тропат из къщата, после вратата се затръшна.

На няколко пъти Луиза излезе да нагледа останалите деца. Даде на Били, Джеси и другото момче, чието име не знаеше, бурканче меласа и няколко сухара, които беше донесла. Сърцето ѝ се сви, като ги видя как се нахвърлиха върху тази простичка храна. Освен това остави на Били бурканче сладко от ягоди и малко царевичен хляб и му заръча да ги даде на другите деца, когато се събудят.

Тръгнаха си късно сутринта. Майката беше добре, а бебето вече имаше розов цвят. Сучеше лакомо и дробовете му изглеждаха съвсем наред.

Сали и Били им благодариха, дори Джеси измънка нещо. Но Лу забеляза, че печката е студена и не мирише на храна.

Джордж Дейвис и неговите ратаи бяха на нивите. Преди Били да се запъти към тях, Луиза дръпна момчето настрана и поговори с него, но Лу не успя да чуе за какво.

Когато потеглиха с каруцата, минаха покрай огради, зад които имаше цели стада говеда, овце и прасета, четири чудесни коня, двойно повече мулета и препълнен кокошарник. Нивите се разстилаха чак до хоризонта, оградени с бодлива тел. Лу видя как Джордж и ратаите обработват земята с най-модерни машини толкова бързо, че се вдигаха облаци прах.

— Те имат повече земя и добитък от нас — каза Лу. — Тогава защо нямат нищо за ядене?

— Защото тъй го иска баща им. А пък неговият баща се е държал по същия начин с Джордж Дейвис. Стиснат човек. Не изпускаше и долар, додето не опре ножът о кокала.

Минаха край една барака и Луиза посочи тежкия катинар на вратата.

— Вътре се опушва месо, ама Джордж Дейвис по-скоро ще предпочете да изгние, отколкото да го даде на децата си. Реколтата продава до зрънце на миньорите и дървосекачите или пък я мъкне чак до Тремънт и Дикенс. — Тя кимна към една голяма постройка с множество врати на долния етаж. Вратите бяха отворени и вътре се виждаха нанизи големи зелени листа, закачени на куки. — Това е тютюн за дъвчене. От него почвата се изтощава. Джордж си го произвежда сам и продава каквото му остане. Вари царевично уиски в онзи казан, ама и капка не близва. Продава тая гадост на хора, дете ще е по-добре да отделят малко пари и време за семействата си. Мотае се с цяла бала пари, има тая чудесна ферма и всякакви машинарии, а оставя децата си да мрат от глад. — Тя тръсна юздите. — Но би трябвало да го съжалявам, щото посвоему той е най-клетата душа; която съм срещала. Някой ден Господ ще каже на Джордж Дейвис какво мисли за него. Само че този ден още не е дошъл.

Юджин дърпаше юздите на мулетата. Оз, Лу и Даймънд седяха отзад в каруцата върху чували със семена и други стоки, закупени от магазина в Маккензи срещу яйца и няколкото долара, които бяха останали на Лу след екскурзията до Дикенс.

Пътят минаваше покрай един пълноводен приток на река Маклауд и Лу с изненада видя множество автомобили и фургони, струпани на равния тревист бряг. Край реката стояха хора, някои дори бяха нагазили в мътната вода, придошла от неотдавнашния пороен дъжд и разлюляна от силния вятър. Един мъж със запретнати ръкави притискаше под водата млада жена.

— Потапяне — възкликна Даймънд. — Хайде да погледаме.

Юджин спря мулетата и трите деца скочиха долу. Лу се озърна към Юджин, който не проявяваше намерение да ги последва.

— Няма ли да дойдеш?

— Вие вървете, мис Лу. Аз ще поседя тук, да ми отпочинат кокалите.

Лу се навъси леко, но последва останалите.

Даймънд вече се бе промъкнал през тълпата зяпачи и напрегнато гледаше нещо. Когато се приближиха и видяха какво е, Лу и Оз отскочиха назад.

Една стара жена в нещо като роба от съшити домотъкани чаршафи, превързана около кръста с парче конопено въже, се въртеше в кръг, надавайки звучни нечленоразделни възгласи, каквито могат да се чуят само от устата на пияници, луди или религиозни фанатици. До нея стоеше мъж по тениска и официален панталон. Незапалена цигара провисваше от устата му като есенно листо. В двете си ръце стискаше змии — вдървени и неподвижни като криви парчета метал.

— Отровни ли са? — прошепна Лу на Даймънд.

— Естествено! Трябва да са усойници, инак нищо няма да стане.

Разтрепераният Оз бе приковал поглед в неподвижните влечуги и изглеждаше готов да хукне към гората при първото им помръдване. Лу

усети това и когато змиите се размърдаха, тя стисна ръката на братчето си и го отведе настрани. Даймънд неохотно ги последва, докато се отдалечиха от тълпата.

— Какви работи правят с тези змии, Даймънд? — попита Лу.

— Пропъждат злите духове, та да не пречат за потапянето. — Даймънд ги огледа. — Вие двамата потапяни ли сте?

— Кръстени, Даймънд — поправи го Лу. — Кръстени сме в католическа църква. И там свещеникът само те поръсва с вода по главата. — Тя погледна към реката, където жената бе подала глава и отчаяно кашляше. — Не се мъчи да те удави.

— Значи калитическа църква? Не я бях чувал. Нова ли е?

Лу едва не се разсмя.

— Не чак толкова. Мама е католичка. Татко не се интересуваше много от тия неща. Католиците дори си имат отделни училища. Ние с Оз посещавахме едно в Ню Йорк. Разделено е на класове и в тях се учат разни работи — за светото причастие, за броеницата, за Божията молитва. За Седемте смъртни гряха и по-малките грехове. Минаваш първата изповед и първото причастие.

— Да — потвърди Оз, — а пък когато умреш, получаваш... как беше, Лу?

— Последно причастие.

— За да не гориш в ада — съобщи Оз на Даймънд.

Даймънд подръпна три-четири от чорлавите си кичури и личеше, че е объркан.

— Ха! Кой да ти знае, че вярата в Господа била толкоз сложна работа. Сигурно затуй нямаме калитици тука. Не е то за нашия акъл. — Той кимна към хората край реката. — Онез там са баптисти. Вярват в разни чудати неща. Например, че не трябвало да си режеш косата, а жените да не си слагат боя по лицето. По другояче мислят за ада и прочие. Който нарушава правилата, лошо му се пише. Цял живот карат по Светото писание. Сигурно не са чак като вашите калитици, ама пак си е жива мъка, все едно да имаш трън там, дето слънцето не грее. — Даймънд се прозя и разкърши ръце. — Разбрахте ли сега що не ходя на църква? Все си мисля, че дето съм аз, там е и църквата. Ако искам да поговоря с Господа, казвам му „Здрасти, Боже“ и си бърбим за туй-онуй.

Лу го гледаше с разширени очи, напълно зашеметена пред тази проява на висша църковна мъдрост у негово преосвещенство Даймънд Скинър.

Изведнъж Даймънд учудено се загледа настрани.

— Хей, я го вижте това.

Всички се обърнаха и видяха как Юджин се приближи до реката и заговори с един човек, а той на свой ред подвикна към проповедника, който тъкмо вадеше от водата нова жертва.

Свещеникът излезе, поговори за малко с Юджин, после го въведе в реката и го натопа така, че отгоре не се виждаше нищо, като през цялото време четеше молитви. Задържа го толкова дълго, че Лу и Оз почнаха да се тревожат. Но когато най-сетне изплува, Юджин с усмивка благодари и се върна в каруцата. Даймънд стремглаво хукна към проповедника, който се озърташе за нови кандидат-удавници.

Докато Лу и Оз се приближаваха, Даймънд нагази заедно със светия човек и изчезна под водата. След малко изплува, размени няколко думи със свещеника, прибра нещо в джоба си и се върна мокър до кости, но широко усмихнат. Тримата тръгнаха към каруцата.

— Не си ли кръщаван досега? — попита Лу.

— Как не! — отвърна Даймънд, изтръсквайки мократа си коса, която невъзмутимо продължаваше да стърчи. — Туй ми е деветото потапяне.

— Ама това се прави само веднъж, Даймънд!

— Е, от повечко няма вреда. Мисля да ги докарам до сто пъти. Тогаз раят ми е в кърпа вързан.

— Не става така — възкликна Лу.

— Става — възрази той. — Пише го в Библията. Всеки път, като те топнат, Господ праща ангел да те наглежда. Сигур вече съм си събрал цял полк.

— Това го няма в Библията — настоя Лу.

— Май ще трябва пак да я прочетеш.

— В коя част от Библията го има? Хайде, кажи де.

— В предната част.

Даймънд подсвирна на Джеб, изтича до каруцата и се покатери.

— Хей, Юджин — рече той, — като вземат пак да топят, ще ти се обадя. Да се топнем и двамата.

— Не си ли кръщаван, Юджин? — попита Лу.

Негърът поклати глава.

— Не, ама както си седях тук, взе, че ми се прииска. Сигур му е дошло времето.

— Изненадана съм, че Луиза не те е кръстила.

— Мис Луиза вярва в Бога с цялата си душа. Ама не си пада много по църквите. Казва, че някои, дето ги управляват, могат да ти прогонят Господа от сърцето.

Когато каруцата потегли, Даймънд измъкна от джоба си малко бурканче с капачка на винт.

— Хей, Оз, туй го взех от проповедника. Светена вода от потапянето. — Той подаде бурканчето на Оз, който го огледа любопитно. — Май не е зле да поръсваш майка си от време на време. Бас държа, че ще помогне.

Лу понечи да възрази, но я чакаше невероятна изненада. Оз върна бурканчето на Даймънд.

— Не, благодаря — тихо каза той и извърна глава.

— Сигурен ли си? — попита Даймънд.

Оз отговори, че е напълно сигурен. Тогава Даймънд развинти капачето и изля светената вода. Лу погледна Оз и мъката по лицето му я смая още повече. Тя се озърна към небето. Щом и Оз бе загубил надежда, сигурно приближаваше краят на света. После обърна гръб на останалите и се престори, че гледа планинските склонове.

Беше късен следобед. Котън току-що бе привършил с четенето и личеше, че започва да се отчайва.

Лу го наблюдаваше през прозореца, стъпила върху преобърнатата кофа.

Котън погледна неподвижната жена.

— Аманда, сега знам със сигурност, че ме чуваш. Ти имаш две деца, които отчаяно се нуждаят от теб. *Трябва* да станеш от това легло. Ако не за друго, то заради тях. — Той помълча, като че искаше да подбере най-точните думи. — Моля те, Аманда. Бих дал всичко, което имам, само и само да станеш.

Минаха няколко напрегнати мига. Лу бе затаила дъх, но жената не помръдваше. Накрая Котън тъжно наведе глава.

Когато след малко Котън излезе от къщата и тръгна към колата си, Лу изтича подир него с пълна кошница храна.

— От четенето сигурно си огладнял.

— Е, благодаря ти, Лу. — Той остави кошницата на седалката до себе си. — Луиза ми каза, че си писателка. За какво искаш да пишеш?

Лу се качи върху стъпенката на колата.

— Татко пишеше за тия места, но на мен не ми хрумва нищо.

Котън погледна към планината.

— Всъщност татко ти е една от причините да дойда тук. Докато учех право във Вирджинския университет, прочетох първия му роман и бях поразен от неговата сила и красота. А после видях в един вестник интервю с автора. Той разказваше колко силно са го вдъхновили планините. Реших, че ако дойда тук, и с мен ще се случи същото. Пребродих тия места с молив и бележник, чаках красивите изречения да избликнат в главата ми, та да ги пренеса на хартия. — Той се усмихна тъжно. — Но не стана точно така.

Лу тихо каза:

— Може би и с мен няма да стане.

— Е, май цял живот тичаме след нещо. Може би точно това ни прави хора. — Котън посочи надолу по пътя. — Виждаш ли онази стара барака? — Лу погледна грубо измазаната, порутена колиба от дънери, която отдавна не използваша. — Луиза ми разказа една история, която баща ти написал още като момче. Как едно семейство издържало цяла зима в такава къщичка. Без храна, без дърва.

— Как са успели?

— Вярвали.

— В какво? Във вълшебни кладенци ли? — гневно изрече Лу.

— Не, вярвали един в друг. И сътворили чудо. Някои хора казват, че истината е по-странна от измислицата. Според мен това означава, че каквото и да си измислим, то наистина съществува някъде. Не е ли чудесно?

— Не знам дали имам толкова силно въображение, Котън. Всъщност дори не знам дали ме бива да пиша. Записвам разни неща на хартия, но в тях сякаш няма живот.

— Продължавай, някой ден може сама да се изненадаш. И бъди уверена, Лу, на света *наистина* има чудеса. Това, че дойдохте тук и се запознахте с Луиза, е едно от тях.

Късно същата вечер Лу седеше на леглото и гледаше майчините си писма. Когато Оз влезе, тя бързо ги пхна под възглавницата.

— Може ли да спя при теб? — попита Оз. — В моята стая е страшно. Сигурен съм, че видях трол в ъгъла.

— Идвай — каза Лу и момчето се изкатери до нея.

Изведнъж лицето на Оз стана тревожно.

— Ами ако се омъжиш, при кого ще си лягам, като ме е страх, Лу?

— Някой ден ще пораснеш по-голям от мен и тогава аз ще тичам при теб, когато ме е страх.

— Откъде знаеш?

— Знам, защото Господ е наредил тъй да става със сестрите и техните по-малки братчета.

— И ще порасна по-голям от теб? Наистина ли?

— Я виж тези грамадни обувки, дето си ги нахлузил. Запълниш ли ги, ще станеш по-голям и от Юджин.

Доволен, Оз се сгуши до нея. После зърна писмата под възглавницата.

— Какво е това?

— Няколко стари писма от мама — бързо каза Лу.

— Какво пише в тях?

— Не знам. Не съм ги чела.

— Ще ми ги прочетеш ли?

— Оз, вече е късно. Уморена съм.

— Моля те, Лу. Моля те.

Гледаше я толкова жално, че Лу извади едно писмо и повдигна фитила на газената лампа върху нощното шкафче.

— Добре, но само едно.

Оз се настани по-удобно и Лу започна да чете:

Скъпа Луиза, надявам се, че си добре. При нас всичко е наред. Оз оздравя от крупа и сега спи по цяла нощ.

Оз подскочи.

— Това съм аз! Мама е писала за мен! — Той помълча смутено.
— Какво е това круп?

— Не ти трябва да знаеш. Искаш ли да чета, или не? — Оз веднага си легна и сестра му продължи да чете:

Лу спечели първо място по правопис и в надбягването на първи май. А участваха и момчета! Тя е невероятна, Луиза. Виждала съм у Джак твоя снимка и приликата ви е поразителна. Двамата растат толкова бързо, че понякога ме хваща страх. Лу се е метнала на баща си. Има толкова бърз ум, че се питам дали не ме смята за малко скучна. Сън не ме хваща от тази мисъл. Толкова я обичам. Толкова много искам да направя за нея. И все пак нали знаеш как е между баща и дъщеря... Скоро чакай ново писмо. И снимки. С много обич, Аманда.

P.S. Мечтая да доведе децата при теб, за да те видят най-сетне. Дано някой ден тази мечта да се сбъдне.

— Хубаво писмо беше — каза Оз. — Лека нощ, Лу.

Докато Оз се унасяше в дрямка, Лу бавно посегна към следващото писмо.

През един прекрасен ден в началото на есента Лу и Оз следваха Даймънд и Джеб през гората. Сенки и слънчеви петна танцуваха по лицата им, а прохладният вятър носеше чезнещите летни аромати на орлови нокти и диви рози.

— Къде отиваме? — попита Лу.

— Ще видиш — отвърна загадъчно Даймънд.

Изкачиха се по малко нагорнище и спряха. По пътеката на двайсетина метра от тях вървеше Юджин с фенер и празна кофа. От джоба му стърчеше шашка динамит.

— Юджин отива до мината — обясни Даймънд. — Да напълни кофата с въглища. Като наближи зимата, ще отиде с мулетата да докара цяла каруца.

— Леле, колко интересно — заяви подигравателно Лу. — Все едно да гледаш как някой спи.

— Ехе! — възрази Даймънд. — Чакай само динамитът да гръмне.

— Динамит! — повтори Оз.

Даймънд кимна.

— Въглищата са дълбоко в скалата. С кирка не може да се извадят. Трябва да ги взривиш.

— Опасно ли е? — попита Лу.

— Хич. Той си знае работата. И аз съм го правил.

Докато тримата наблюдаваха отдалеч, Юджин извади динамита от джоба си и прикрепил дълъг фитил. После запали фенера и влезе в мината. Даймънд се облегна на едно дърво, извади от джоба си ябълка и почна да я реже. Подхвърли парченце на Джеб, който се мотаеше из храсталака. Даймънд забеляза тревогата по лицата на Лу и Оз.

— Онзи фитил гори бавно. Додето гръмне, можеш да идеш до луната и да се върнеш.

След малко Юджин излезе от мината и седна на един камък близо до входа.

— Не трябва ли да се махне оттам?

— Не. Сложил е малко динамит, колкото за една-две кофи. После, като се слегне пушилката, ще ви покажа какво има вътре.

— Че какво има за гледане в една стара мина? — попита Лу.

Даймънд изведнъж приведе глава към нея.

— Ще ти кажа какво. Късно една нощ видях някакви типове да се навъртат наоколо. Помниш ли, че мис Луиза ми рече да си отворям очите на четири? Е, точно това и направих. Имаха фенери и внасяха разни сандъци в мината. Ще идем да видим какво са намислили.

— Ами ако и сега са там?

— А, не. Наскоро минах оттук, огледах и метнах камък навътре. Имаше пресни следи и всичките водеха навън. Освен туй Юджин щеше да ги види. — Внезапно му хрумна нещо. — Хей, може тайно да варят уиски и да си крият там казана, царевицата и прочие.

— Аз пък мисля, че сигурно са скитници и ходят там да нощуват — каза Лу.

— Не съм чувал за скитници по нашия край.

— Тогава защо не каза на Луиза? — попита предизвикателно Лу.

— Тя и без туй си има предостатъчно грижи. Искам първо да проверя. Тъй правят истинските мъже.

Докато тримата гледаха и чакаха експлозията, Джеб надуши катеричка и я подгони около едно дърво.

— Защо не дойдеш да живееш при нас? — попита Лу.

Даймънд я погледна, явно смутен от въпроса. После се обърна към кучето.

— Стига, Джеб. Тая катерица не ти е сторила нищо.

— Нали разбираш, трябва ни помощ — бързо добави Лу. — Да има още един мъж в къщата. А и Джеб ще ни пази.

— Не. Аз съм от тия, дето живеят на воля.

— Хей, Даймънд — обади се Оз, — можеш да ми станеш по-голям брат. На Лу сигурно ѝ е омръзнало да се бие с момчетата.

Лу и Даймънд се спогледаха с усмивка.

— Не е зле да си помислиш — каза Лу.

— Може и да си помисля. — Даймънд се озърна към мината. —
Още малко остава.

Облегнаха се и зачакаха. В този момент катеричката изскочи от гората и се стрелна към мината. Джеб хукна след нея.

Даймънд скочи на крака.

— Джеб! Джеб! Връщай се тука!

Момчето побегна напред. Юджин посегна да го хване, но Даймънд пъргаво отскочи настрани и нахълта в мината.

— Даймънд! Недей! — изкрещя Лу.

Тя се втурна към входа на мината.

— Недей, Лу! — извика след нея Оз. — Върни се!

Преди да стигне до входа, Юджин я сграбчи.

— Чакай тук, мис Лу. Аз ще го доведа.

И той закуцука навътре, крещейки:

— Даймънд! Даймънд!

Лу и Оз се спогледаха ужасени. Секундите отлитаха. Лу нервно обикаляше около входа.

— Моля те, моля те. По-бързо. — Тя пристъпи към входа и чу някой да се задава. — Даймънд! Юджин!

Но отвътре изскочи катеричката, гонена по петите от Джеб. Лу сграбчи кучето, сетне ударът на експлозията я повали на земята. От мината излетя облак прах и пръст и Лу се закашля задавено сред тази вихрушка. Оз хукна да ѝ помогне, Джеб скачаше и лаеше.

Лу се опомни, успя да си поеме дъх и залитайки, тръгна към отвора.

— Юджин! Даймънд!

Най-сетне чу отвътре да се задават стъпки. Те идваха все по-близо, но звучаха неуверено, сякаш човекът се олюляваше. Лу прошепна безмълвна молитва. Стори ѝ се, че мина цяла вечност, докато най-сетне на входа изникна Юджин — замаян, мръсен, окървавен. Той ги погледна с просълзени очи.

— По дяволите, мис Лу.

Лу отстъпи крачка назад, после още една и още една. Сетне се завъртя, побегна стремглаво по пътеката и риданията ѝ огласиха гората.

Няколко мъже пренесоха до каруцата трупа на Даймънд, увит в одеяло. Беше се наложило да изчакат, докато димът се разсее и проверят дали мината няма да се срути над главите им. Котън дълго гледа как откарват Даймънд, после отиде при Юджин, който седеше на

един голям камък и притискаше влажен парцал към окървавената си глава.

— Юджин, сигурен ли си, че нищо не искаш?

Юджин погледна към мината, сякаш очакваше Даймънд да излезе отвътре с щръкнала коса и лукава усмивка.

— Само едно искам, мистър Котън, туй да е лош сън и да се събудя.

Котън го потупа по мощното рамо, после погледна Лу, която седеше на купчинка пръст с гръб към мината. Приблужи се и седна до нея.

Очите на Лу бяха възпалени от плач, по бузите ѝ личаха следи от сълзи. Беше се свила на топка, като че всяка нейна частица изгаряше от непоносима болка.

— Съжалявам, Лу. Даймънд беше чудесно момче.

— Не, той беше мъж. Беше чудесен мъж.

— Да, сигурно имаш право. Беше мъж.

Лу погледна Джеб, който клечеше печално до входа на мината.

— Даймънд не трябваше да влиза след Джеб в тая мина.

— Е, Даймънд нямаше нищо друго на този свят, освен кучето. Когато обичаш нещо, не може просто да седиш със скръстени ръце.

Лу загреба шепя борови иглички и ги пусна да се изсипят между пръстите ѝ. Минаха няколко минути, преди да заговори отново.

— Защо се случват такива неща, Котън?

Той въздъхна дълбоко.

— Предполагам, че така Господ ни казва да обичаме хората, додето ги има, защото утре може да си отидат. Знам, твърде неубедителен отговор, но за жалост не разполагам с друг.

Пак помълчаха.

— Бих искала да чета на мама — каза Лу.

— Това е най-добрата идея, която съм чувал — отвърна Котън.

— Защо е добра? — попита тя. — Наистина искам да знам.

— Ами... защото, ако някой, когото познава... ако някой, когото обича, започне да ѝ чете, навярно ще бъде съвсем различно.

— Наистина ли смяташ, че тя разбира?

— Онзи ден, когато изнесох майка ти навън, държах в ръцете си жив човек, който се бори отчаяно да изплува. Усетих го. И някой ден тя наистина ще изплува. Вярвам го с цялото си сърце, Лу.

Тя поклати глава.

— Трудно е, Котън. Да си позволиш да обичаш нещо, което може би никога няма да имаш.

Котън бавно кимна.

— Ти си мъдро момиче, Лу. И говориш съвършено разумно. Но смятам, че когато нещата опрат до сърцето, съвършеният разум е последното нещо, в което би трябвало да се вслушваме.

Лу пусна последните иглички и изтръска ръце.

— Ти си добър човек, Котън.

Той я прегърна и двамата дълго седяха така, без да поглеждат към черната, зейнала пустота на мината, която им бе отнела завинаги един приятел.

Често преваляваше и няколкото проливни дъждове допринесоха за изобилието, тъй че буквално всички посеви избуяха. Една градушка увреди донякъде царевицата, но щетите не бяха сериозни. Веднъж пороят проряза в близкия склон дълбоко дере и отмъкна огромно количество пръст, но не пострадаха нито хора, нито животни или ниви.

Настана време за събиране на реколтата. Луиза, Юджин, Лу и Оз работеха до изнемога и това беше добре, защото ги караше да забравят, че Даймънд вече не е с тях. От време на време чуваха вой на сирена, сетне долиташе тежкия тътен на експлозия. Всеки път Луиза ги караше да подхващат песен, за да не мислят, че Даймънд е загинал по този ужасен начин.

Луиза почти не говореше за момчето. Ала Лу забеляза, че напоследък много по-често разгръща Библията вечер край огнището, а в очите ѝ бликват сълзи, щом чуе името му или погледне към Джеб. Беше трудно за всички, но можеха само да продължават напред, а селската работа нямаше край.

Обраха фасула, стъпкаха го в чували, за да паднат шушулките, и сега всяка вечер на трапезата имаше боб, топена мас и сухари. Обраха и зеления фасул, израснал около царевичните стъбла, при което Луиза ги предупреди да се пазят от парещите гъсеници под листата. Орязаха стъблата на фуражната царевица и ги струпаха на снопи сред нивите, за да ги ползват по-късно за храна на добитъка. А когато окършиха кочаните и ги прекараха с каруца до фермата, те се оказаха толкова много, че препълниха кошовете. Отдалеч камарите жълти кочани приличаха на грамадни рояци оси.

Картофите станаха едри, сочни и невероятно вкусни, особено с малко масло. Доматите узряха тумбести и кървавочервени; ставаха всякак за ядене — цели, нарязани или пък консервирани в буркани, които вряха в грамаден железен котел на печката. Освен домати консервираха зелен фасул, чушки и много други зеленчуци. Прибираха бурканите в килера и под стълбището. Пълнеха цели кофи горски

ягоди и боровинки, пренасяха ябълките с чували, правеха сладка и конфитюри, а каквото останеше, варяха го на компот. От стъблата на захарната тръстика извличаха меласа, част от царевицата смляха на брашно и редовно изпичаха хрупкав хляб.

Лу имаше чувството, че нищо не се похабява; съвършенството на този труд я възхищаваше, макар че и тя, и Оз се трепеха от тъмно до тъмно. Накъдето и да се обърнеха с инструмент или голи ръце, храната бликваше в изобилие. Това навяваше на Лу мисли за гладния Били Дейвис и неговите роднини. Толкова често си мислеше за тях, че веднъж не издържа и го каза на Луиза.

— Утре вечер недей да си лягаш, Лу — отвърна старицата, — и ще видиш, че двете с теб мислим еднакво.

Късно вечерта всички чакаха край кошовете за царевица, когато чува по пътя да се задава каруца. Юджин вдигна фенера и лъчите огряха Били Дейвис, който спря мулетата и нервно се озърна към Лу и Оз.

Луиза се приближи до каруцата.

— Били, реших, че ще ни трябва помощ. Искам да съм сигурна, че можем да натоварим каруцата както трябва. Тая година земята ни надари щедро.

Били се сконфузи за миг, но в това време Лу каза:

— Хей, Били, идвай. Трябва ми мъжка сила, сама не мога да вдигна кофата.

Окуражен, Били скочи да ѝ помогне. Цял час товариха чували царевично брашно, кофе и буркани с фасул, домати, зеле, корнишони, картофи, ябълки, карфиол, круши, лук и дори няколко големи парчета осолено свинско.

Докато работеше, Лу видя как Луиза отведе Били настрани и освети с фенера лицето му. После го накара да си вдигне ризата, погледна и там и явно остана доволна.

Когато Били обърна каруцата да си тръгва, мулетата с усилие раздвижиха новата тежест. Широко усмихнато, момчето изплющя с камшика и изчезна в нощта.

— Не могат да скрият толкова много храна от Джордж Дейвис — каза Лу.

— Правя го вече години наред. Човекът нито веднъж не се запитва откъде идват всички тия хубавини.

Лу се навъси гневно.

— Не е честно. Той си продава реколтата и трупа пари, а ние му храним семейството.

— За мен честното е майката да нахрани децата си — отговори Луиза.

— Какво проверяваше под ризата му? — попита Лу.

— Джордж е хитър. Гледа да удря там, където дрехите крият белезите.

— Защо просто не попита Били дали го е бил?

— Помниш ли празното сандъче? Децата лъжат, когато ги е срам.

При такова изобилие от продукти Луиза реши да откарат с каруца част от реколтата до лагера на дървосекачите. В деня на пътуването Котън дойде да наглежда Аманда. Дърварите ги очакваха и когато пристигнаха, беше се събрала цяла тълпа. Лагерът всъщност представляваше истинско селище със свое отделно училище, магазин и пощенска станция. Тъй като често трябваше да се мести, когато дърветата почваха да намаляват, цялото селище беше на релси, включително жилищата, училището и магазинът. Бяха подредени на няколко отделни железопътни линии, напомнящи улици в жилищен квартал. Когато дойдеше време за преселение, закачаха ги за локомотиви и селището потегляше на път.

Семействата от лагера плащаха за зеленчуците с пари или пък с други стоки — кафе, захар, тоалетна хартия, марки, моливи, хартия за писане, стари дрехи, обувки и вестници. Лу бе пристигнала със Сю и двамата с Оз разрешаваха на децата от лагера да поюздат кобилата съвършено безплатно, макар че приемаха доброволни „дарения“ в бонбони, ментови дъвки и други деликатеси.

По-късно от един висок хребет огледаха клисурата, където течеше река Маклауд. Няколко километра по-надолу бент от дънери и камъни повдигаше нивото на водата, за да залее скалите и другите препятствия, които затрудняваха спускането на дървесина по течението. Тук реката бе запълнена от бряг до бряг с трупи, предимно от стари тополи, и върху среза на всяка от тях се виждаше емблемата на компанията. От толкова високо приличаха на моливи, но сетне Оз и Лу забелязаха, че дребните петънца по тях всъщност са възрастни

мъже, стъпили на грамадните дънери. Те щяха да се спуснат до бента, където след отваряне на преливника буйните води щяха да понесат дърветата към равнината. Там други работници щяха да ги вържат на салове и да ги отправят от Вирджиния към пазарите в Кентъки.

Докато оглеждаше отвисоко околностите, Лу усети, че нещо липсва. Трябваше ѝ известно време, за да осъзнае, че това са дърветата. Докъдето поглед стигаше, стърчаха единствено пънове. Когато се върнаха в лагера, тя видя, че част от релсите са празни.

— Каквото имаше, все го изсякохме — заяви с гордост един от дърварите. — Скоро потегляме на път.

Това сякаш изобщо не го смущаваше. Навярно е свикнал, помисли си Лу. Има такива хора — завладяват и си отиват, а подир тях остават само дънери от повалени дървета.

На връщане вързаха Сю за каруцата, а Лу и Оз се качиха при Юджин. Денят беше хубав за всички, но най-щастлив бе Оз, защото успя да спечели от момчетата в лагера истинска бейзболна топка, като я метна невероятно далеч. Каза, че това ще е най-ценното му съкровище след лапата от гробищен заек, която му бе подарил Даймънд Скинър.

Лу реши да не чете на майка си книги, а вестник „Грит“ и няколко броя „Сатърди Ивнинг Поуст“, които бяха донесли от лагера на дървосекачите. Облягаше се на стената в спалнята, държеше пред себе си вестника или списанието и четеше за икономиката и световните катастрофи, за кървавата война на Хитлер в Европа, за политика, живопис, филми и новини от писателските кръгове — последното изведнъж я накара да осъзнае откога не е разтваряла книга. До началото на новата учебна година оставаха броени дни, но въпреки това тя яхна Сю и отиде до Биг Спрус, за да вземе от училищната библиотека книги за себе си и за Оз — разбира се, с разрешение на Естел Маккой.

Луиза бе научила Юджин да чете още от малък, затова Лу донесе книга и за него. Той се тревожеше, че няма да има време за четене, но все пак намери. Късно вечер се привеждаше над книгата в светлината на газената лампа и бавно прелистваше страниците с наплюнчен пръст. Лу му обясняваше някои думи, докато подготвяха нивите за идващата зима или дояха кравите. Понякога му даваше вестници и списания и Юджин много обичаше да казва „Руууузвелт, президент Руууузвелт“ — име, което напоследък често се срещаше в печата. Кравите го гледаха странно, сякаш се чудеха дали не им говори на техен език. А Лу едва не избухна в смях, когато Юджин най-сериозно попита що за хора са били тия Рузвелтови, та да си кръстят детето Президент.

— Мислил ли си някога да живееш другаде? — попита го Лу една сутрин, докато дояха.

— Само планините съм виждал — каза той, — ама знам, че на тоя свят има още много места.

— Някой ден може да те заведе в Ню Йорк. Сградите са толкова високи, че не можеш да се изкачиш догоре по стълбите. Пътуваш с асансьор. — Тя забеляза учудения му поглед и поясни: — Кола, която се движи нагоре-надолу.

— Кола? Каква, като хъдсъна ли?

— Не, по-скоро като килерче, в което заставащ.

Юджин сметна това за интересно, но каза, че сигурно ще си остане да оре планинските ниви.

— Искам да завъртя дом и семейство, да отгледам деца.

— От теб ще излезе добър баща — каза тя.

Той се усмихна широко.

— Е, и от теб ще излезе чудесна майка. Нали те гледам как се грижиш за братчето си и прочие.

Лу го погледна втренчено и каза:

— Майка ми беше прекрасна жена.

Опита се да си припомни дали ѝ го е казвала някога. Знаеше, че е дарявала почти цялата своя обич на баща си. Мисълта дълбоко я разтревожи, защото вече нищо не можеше да се поправи.

Беше минала една седмица след посещението в училищната библиотека. Лу привърши с четенето при Аманда и отиде да се усамоти в обора. Изкатери се в плевнята, седна на сламата и се загледа към планините отвъд долината. Дълго размишлява за мрачните перспективи на майка си и най-сетне мислите ѝ се насочиха към загубата на Даймънд. Беше се опитвала да ги прогони от ума си, но знаеше, че няма да успее.

Погребението на Даймънд бе много странно. Хората наизлязоха от чифлици и ферми, от клисури и долчинки, за които Лу изобщо не бе подозирала, и всички тези хора се стекоха към дома на Луиза с коне, волове, мулета, трактори или пеш; появи се дори един очукан пакард без врати. Всички носеха храна и напитки. Сред тях нямаше проповедници, но хората се събираха и с плахи гласове утешаваха приятелите на покойника. Кедровият ковчег беше в предната стая, вече закован, защото никой не искаше да види какво е сторил динамитът с Даймънд Скинър.

Лу не знаеше дали всички тия възрастни са приятели на Даймънд Скинър, но допусна, че може да са били приятели на баща му. Дори чу как един беловлас и почти беззъб старец на име Буфорд Роуз мърмори за жестоката ирония на съдбата — да погуби баща и син чрез проклетите мини.

Положиха Даймънд до гробовете на родителите му, чиито могилки отдавна се бяха изравнили със земята. Няколко души прочетоха откъси от Библията и мнозина се просълзиха. Оз застана сред всички и дръзко заяви, че след толкова много покръствания неговият приятел непременно си е осигурил рая. Луиза положи в гроба букетче сухи цветя, отдръпна се и понечи да заговори, но гласът ѝ пресекна.

Котън изрече чудесно надгробно слово за своя млад приятел и разказа няколко кратки истории от един съчинител, на когото искрено се възхищавал — Джими Скинър по прякор Даймънд.

— Посвоему — каза Котън — той би могъл да посрами мнозина от най-добрите съвременни автори.

Лу също каза няколко тихи думи, насочени всъщност към нейния приятел в ковчегата под прясната пръст, от чиято сладникава миризма ѝ приляваше. Но знаеше, че в действителност той не е между кедровите дъски. Беше заминал към едно място, по-високо дори от планините. Беше се срещнал с баща си и виждаше майка си за пръв път. Сигурно беше щастлив. Лу вдигна ръка към небето и още веднъж махна за сбогом на човека, който ѝ бе станал толкова скъп, а сега си отиваше завинаги.

Няколко дни след погребението Лу и Оз се изкатериха до къщичката на дървото и събраха имуществото на Даймънд. Лу каза, че той би желал Оз да получи птичия скелет, куршума от Гражданската война, кремъчното острие и старинния далекоглед.

— Ами ти какво ще си вземеш? — попита Оз, разглеждайки богатото си наследство.

Лу взе дървената кутия и извади буцата въглища, в която трябваше да има диамант. Зарече се внимателно да отчупва късче след късче, докато накрая се разкрие бляскавото ядро, а после да го зарови до Даймънд. Когато забеляза на пода парченце дърво, тя усети какво е, преди да го вземе в ръка. Още не беше съвсем готово — късче борова кора, издялано във формата на сърце с буквата „Л“ от едната страна и почти довършено „Д“ от другата. Значи Даймънд Скинър все пак бе познавал буквите. Лу прибра сърцето и буцата въглища, слезе от дървото и с всичка сила побегна към фермата.

Естествено, бяха приели в дома си верния Джеб и той, изглежда, се чувстваше добре с тях, макар че понякога го налягаше мъка и

почваше да скимти за предишния си стопанин. Пътешествията с Лу и Оз до гроба на Даймънд му харесваха, но когато почваха да приближават, някаква тайнствена кучешка чувствителност го караше да лае и да подскача. Лу и Оз застилаха могилката с есенни листа, сядаха и разговаряха с Даймънд и помежду си, преразказваха всички весели случки с негово участие, а те съвсем не бяха малко. После избърсваха сълзите и тръгнаха към дома, твърдо уверени, че духът му се рее на воля над любимите планини все тъй чорлав, усмихнат и бос. Даймънд Скинър не бе притежавал нищо, ала за Лу той беше най-щастливото същество на този свят. Навярно с Господ щяха да се погаждат чудесно.

Пригответе се за зимата, като наостриха земеделските сечива с пила и точило, почистиха обора и разхвърляха тора по разораните ниви. В едно нещо обаче Луиза грешеше — Лу така и не обикна миризмата на тор. Прибраха животните на закрито, даваха им храна и вода, дояха кравите и вършеха ред други работи, които сега им се струваха естествени като дишането. Пренесоха делви мляко и масло, буркани мешана туршия, кисело зеле и фасул във вкопания зимник, който имаше стени от дебели дънери, измазани с глина, а там, където мазилката се бе изронила, дупките бяха запушени с хартия. Освен това ремонтираха всичко във фермата, което се нуждаеше от поправка.

Училището започна и както бе обещал Джордж Дейвис, Били не се появи. Никой не спомена за отсъствието му, сякаш изобщо не съществуваше. От време на време обаче Лу неволно си мислеше за него и се надяваше да е добре.

Една късна вечер, след като бяха приключили с работата, Луиза прати Лу и Оз до потока в южния край на имота да донесат топчета от платаните, които растяха там в изобилие. Топчетата имаха остри бодли, но Луиза каза, че ще ги използват за коледна украса. До Коледа имаше още много време, но Лу и Оз послушно излязоха.

Когато се върнаха, с изненада видяха пред къщата автомобила на Котън. Вътре бе тъмно и те предпазливо отвориха вратата, без да знаят какво ще заварят. Изведнъж стана светло, защото Луиза и Юджин дръпнаха черния плат, с който бяха завили фенерите, и развълнувано се провикнаха заедно с Котън:

— Честит рожден ден.

Наистина имаха рожден ден — и двамата, защото Лу и Оз бяха родени в един и същ ден, само че с пет години разлика, както бе съобщила Аманда на Луиза в едно от писмата си. Сега Лу съвсем официално можеше да се нарече девойка, а Оз навършваше „зрялата“ осемгодишна възраст.

На масата имаше пай с горски ягоди и чаши горещо ябълково вино. В пая бяха забити две свещички и Лу и Оз ги духнаха едновременно. Луиза извади подаръците, за които бе работила толкова време на шевната машина: за Лу — рокля от чувал за семена с красиви шарки в червено и зелено; за Оз — елегантно сако, бяла риза и панталони, прекроени от дрехи, които ѝ бе дал Котън.

Юджин им беше издялал две свирки с различни мелодии, за да могат да се свързват, когато са в гората или далеч един от друг сред полето. С тия планини наоколо ехото ще стигне до слънцето и обратно, увери ги Луиза. Когато надуха свирките, звукът погъделичка устните им и те се разкискаха.

Котън подари на Лу томче със стихове от Уолт Уитман.

— Смирено признавам, че в поезията е бил по-добър от бележития ми працядо — каза той.

После отвори една кутия и извади нещо, при вида на което Оз спря да диша. Бейзболните ръкавици бяха прекрасни, добре поддържани, идеално размачкани, излъчваха мирис на хубава кожа, пот и лятна трева и несъмнено в тях се таяха вечните, съкровени детски мечти.

— Някога бяха мои — каза Котън. — Но с болка на сърцето признавам, че колкото и да не ме бива като адвокат, в бейзбола бях още по-слаб. Две ръкавици, за теб и Лу. И за мен също, ако решиш да използваш скромните ми атлетични способности от време на време.

Оз каза, че ще го направи с гордост, и здраво притисна ръкавиците към гърдите си. После всички се нахвърлиха с апетит върху пая и ябълковото вино. След това Оз облече костюма, който му стоеше чудесно; застанал до Котън, приличаше на мъничък адвокат. Пременият Оз грабна бейзболните ръкавици и свирката и изтича да се похвали на майка си. Малко по-късно Лу дочу странни звуци от стаята на Аманда. Когато отиде да провери, завари Оз да размахва дълга пръчка, застанал върху табуретка, с чаршаф вместо мантия и бейзболна ръкавица вместо корона.

— И великият Оз, вече не страхлив, а най-храбър лъв на света, убил всички дракони и спасил всички майки, и те завинаги заживели радостно във Вирджиния. — Той свали короната си от мека кожа и изящно се поклони. — Благодаря, верни мои поданици, удоволствието беше изцяло мое.

Момчето седна до майка си, взе една книга от нощното шкафче и я разтвори на мястото, отбелязано с хартийки.

— Добре, мамо — каза Оз, — сега сме на най-страшното, но да знаеш, че вещицата няма да изяде децата.

Той се премести по-близо до нея, придърпа едната ѝ ръка около кръста си и с широко разтворени очи започна да чете страшната приказка.

Лу се върна при кухненската маса, облечена в своята пъстра рокля, която също ѝ стоеше много добре, и седна да чете Уитман под светлината на газените фенери. Вече беше толкова късно, че Котън остана и спа сгушен пред огнището. Тъй отмина още един чудесен ден в планината.

Без да казва на Луиза и Юджин, Лу взе фенер и кибрит, изкара Сю от обора и заедно с Оз се отправиха към мината. Когато пристигнаха, Лу скочи на земята, но Оз остана при кобилата и се вторачи в черния отвор, сякаш водеше направо към ада.

— Няма да вляза — заяви той.

— Тогава чакай тук — каза сестра му.

— Защо ти е да ходиш там? След онова, дето се случи с Даймънд! Планината може да се срути отгоре ти. И бас държа, че много ще те заболи.

— Искам да знам какво са правили хората, които е видял Даймънд.

Лу запали фенера и влезе. Оз нервно закрачи около входа, после се втурна навътре и бързо догони сестра си.

— Мислех, че няма да влизаш — каза Лу.

— Реших, че без мен може да ти е страшно — отговори Оз и се вкопчи в ризата ѝ.

Продължиха напред, тръпнейки от студ и нервно напрежение. Лу се огледа и забеляза по стените и тавана подпори, които изглеждаха съвсем нови. Освен това по скалата бяха надраскани някакви знаци с бяла боя. Откъм дълбините на галерията долиташе шумно съскане.

— Змия ли е? — попита Оз.

— Ако има такава змия, трябва да е по-голяма от Емпайър Стейт Билдинг. Хайде, идвай!

Те забързаха напред и свистенето почна да се засилва с всяка крачка. Отминаха един завой и звукът стана още по-моцнен, като фучене на прегрята пара. Двамата стигнаха до втори завой, изтичаха напред, заобиколиха една последна чупка в скалата и спряха. Хората пред тях носеха каски и електрически фенери, а лицата им бяха закрити с маски. В пода на мината бе издълбана дупка, от която стърчеше широка желязна тръба. Съскането долиташе от някаква машина, може би помпа, свързана чрез маркучи с тръбата.

Маскираните хора около дупката не забелязаха децата. Лу и Оз бавно отстъпиха заднишком, после се обърнаха и побегнаха. Налетяха право на Джуд Уилър. Двете деца отскочиха настрани и продължиха да тичат.

След минута Лу и Оз изхвъркнаха от мината. Лу спря до Сю и се покатери на нея, но Оз явно не желаеше да повери живота си на толкова бавно животно и полетя напред като ракета, изпреварвайки кобилата и сестра си. Лу пришпори с пети Сю и препусна след момчето. Ала така и не успя да го догони — Оз летеше по-бързо от автомобил.

Котън, Луиза, Лу и Оз се бяха събрали на военен съвет около кухненската маса.

— Лудост е било да влизате в мината — каза гневно Луиза.

— Иначе нямаше да видим онези хора — отговори Лу.

Луиза бавно обмисли отговора, после каза:

— Бягайте навън. Ние с Котън трябва да си поговорим.

След като децата излязоха, тя погледна Котън.

— Е, какво мислиш?

— Според описанието на Лу предполагам, че не търсят нефт, а природен газ. И са го открили.

— Какво трябва да правим?

— Те са на твоя имот без разрешение и знаят, че сме научили. Мисля, че ще дойдат при теб.

— Няма да си продам земята, Котън.

Котън поклати глава.

— Да, но можеш да продадеш правата за добив. И да си запазиш земята. А природният газ не е като въглищата. Няма да съсипят имота.

Тя упорито тръсна глава.

— Изкарахме добра реколта. Не ни трябва помощ от никого.

Котън наведе глава и заговори бавно:

— Луиза, от все сърце се надявам да надживееш всички ни. Но истината е, че ако децата поемат фермата, докато са още невръстни, ще им бъде много трудно. — Той помълча, после тихо добави: — А и Аманда може да се нуждае от медицински грижи.

При тия думи Луиза само кимна едва забележимо.

По-късно тя видя от верандата как Котън потегля и децата веселотичат подир колата, а Юджин усърдно поправя някаква земеделска машина. Сякаш всичко беше наред, ала тя много добре знаеше колко крехко е това спокойствие.

Луиза се подпря на вратата с потъмняло от умора лице.

Хората от „Съдърн Вали“ пристигнаха още на следващия ден.

Луиза отвори вратата и видя на прага Джуд Уилър. До него стоеше дребен мъж със змийски очички, мазна усмивка и елегантен официален костюм.

— Мис Кардинал, казвам се Джуд Уилър. Работя за „Съдърн Вали, газ и въглища“. Това е Хю Милър, вицепрезидент на компанията.

— И искате моя природен газ — грубо отсече тя.

— Да, госпожо — отговори Уилър.

— Е, добре случихте, тъкмо имам подръка адвокат — каза тя, като се озърна към Котън, който идваше от стаята на Аманда.

— Мис Кардинал — каза Хю Милър, докато сядаха, — не обичам да го усуквам. Доколкото чух, напоследък имате допълнителни роднински отговорности и знам колко тежки могат да бъдат. Затова с радост предлагам... сто хиляди долара за имота ви. Нося чека и всички документи, трябва само да подпишете ето тук.

През целия си живот Луиза не бе докосвала повече от пет долара в брой, затова сега едва успя да изрече:

— Мили боже!

— Нека се разберем от самото начало — каза Котън. — Луиза продава правата за добив, нищо повече.

Милър се усмихна и поклати глава.

— Съжалявам, но срещу такава сума очакваме да получим и земята.

— Не я давам — каза Луиза.

— Защо не може просто да ви отстъпи правата? — попита Котън. — По тукашните места това е общоприета практика.

— Имаме големи планове за този имот. Ще изравним планината, ще прокараме система от пътища и ще изградим инсталации за добив, обработка и транспортиране. И най-дългият тръбопровод, който някой

е виждал извън Тексас. Дълго време търсихме мястото. Този имот е идеален. Няма нито една пречка за проекта.

Луиза се навъси.

— Само дето няма да ви го продам. Не искам да скалпирате земята, както направихте другаде.

Милър се приведе напред.

— Този район умира, мис Кардинал. Дървесината свърши. Мините се затварят. Хората остават без работа. Каква полза от планините, ако не ги използваме, за да помогнем на хората? Те са просто скали и дървета.

— Имам нотариален акт за тая земя и казвам, че е моя, но всъщност никой не е собственик на планините. Само ги наглеждам, додето съм жива. А те ми дават всичко необходимо.

Милър се озърна.

— Всичко необходимо? Та тук дори нямате електричество и телефон. Като богобоязлива жена вие несъмнено разбирате, че Господ ни е дал мозък, за да използваме природата около нас. Какво представлява планината в сравнение с добруването на хората? Ами че едно решение като вашето е против Светото писание, тъй мисля аз.

Луиза се усмихна иронично на дребния мъж.

— Господ е сътворил тия планини, за да пребъдат навеки. А нас, хората, праща тук за нищо и никакво време. Е, какво ви говори това?

Милър отчаяно вдигна ръце.

— Вижте сега, моята компания иска да направи солидно капиталовложение, за да съживи този край. Как можете да застанете срещу това?

Луиза се изправи.

— Както винаги съм го правила. На двата си крака.

Котън придружи Милър и Уилър до колата им.

— Мистър Лонгфелоу — каза Милър, — уговорете клиентката си да приеме нашето предложение.

Котън поклати глава.

— Щом Луиза Мей Кардинал веднъж е решила нещо, няма начин да я разубедиш. Все едно да спреш изгрева.

— Но и слънцето *зализва* всяка вечер — каза Милър.

Котън дълго гледа след колата на двамата от „Съдърн Вали“.

Църквичката се издигаше сред ливада на няколко километра от фермата. Беше изградена от нерендосани дъски, имаше малка камбанария и едно скромно прозорче с обикновено стъкло, но притежаваше неотразим чар. Беше дошло време за земна църковна служба и трапеза и Котън откара дотам Лу, Оз и Юджин. Наричат я „земна“, обясни Котън, защото няма столове и маси, а само одеяла, чаршафи и платнища — един голям пикник, съчетан с проповед.

Лу бе предложила да остане при майка си, но Луиза не пожела и да чуе.

— Аз чета Библията и се моля на Господа, но не ми трябва да седя и да пея с други хора, та да доказвам вярата си.

— Тогава аз защо да ходя? — попита Лу.

— Щото след службата има трапеза, а такава храна не си и сънувала, момиче — отговори с усмивка Луиза.

Оз се премени с новото костюмче, Лу облече пъстрата рокля и обу дебели кафяви чорапи, пристегнати с ластичета, а Юджин се появи с чиста риза и шапката, която му бе подарила Лу. Имаше още неколцина негри, между тях една дребна млада жена с красиви очи и чудесна гладка кожа, която отдели доста време за разговор с Юджин. Котън обясни, че в района имало малко цветнокожи, затова не се налагало да строят отделна църква.

— И това много ме радва — каза той. — Рядко се случва толкова далеч на юг. Долу, в градовете, все още има расови предразсъдъци.

— В Дикенс видяхме табелка „Само за бели“ — каза Лу.

— Сигурно — отвърна Котън. — Но в планините не е така. Не казвам, че всички тук са светци, защото ще ви излъжа, но животът е тежък и хората просто гледат да оцелеят. Не им остава много време да се занимават с глупости. — Той посочи към първата скамейка и добави: — Ако не броим Джордж Дейвис и още неколцина.

Лу изпита истинско потресение, като зърна Джордж Дейвис на първия ред. Беше чисто облечен, избръснат и сресан. Колкото и да не й се искаше да го признае, изглеждаше съвсем почтен човек. Но не водеше никого от семейството си. Бе привел глава за молитва. Преди службата да започне, Лу попита Котън какво мисли за тази гледка.

— Джордж Дейвис почти винаги идва на църква — отговори той, — но никога не остава за трапезата. И никога не води семейството си,

просто така е устроен. Бих искал да мисля, че идва и се моли, защото има много грехове за изкупване. Но по-скоро го прави, за да си подобри шансовете пред Бога. Пресметлив човек.

Лу погледна как Дейвис нашепва молитви, сякаш Бог се е възцарил в дома и душата му, докато неговото семейство тъне в глад, страх и мизерия и би загинало без милосърдието на Луиза Кардинал. Тя поклати глава, после каза на Котън:

— Каквото и да се случи, не заставай до този човек.

Котън я погледна учудено.

— Защо?

— Заради мълниците — отвърна тя.

Няколко часа наред слушаха проповедника, докато седалищата им изтръпнаха върху коравите дъбови скамейки, а носовете ги засърбяха от миризмата на домашен сапун, лавандулова вода и други, не тъй приятни ухания откъм онези, които не си бяха направили труда да се измият. На два пъти Оз почна да клюма и Лу трябваше да го подритва, за да се събуди. Котън изрече специална молитва за Аманда, която много се хареса на Лу и Оз. Но според думите на възпълния методистки проповедник излизаше, че всички ще горят в ада. Исус е отдал живота си за тях, а всички са една непрокопсана пасмина, твърдеше той, без да изключва и себе си. За нищо не ги бива, освен да жулят домашно уиски и да живеят в грях. Оттук нататък светият човек здравата се разпали и докара всичко живо ако не до сълзи, то поне до треперене, описвайки колко са безполезни и каква ужасна вина носят грешните си души. После тръгна с подноса и много любезно помоли добрите хора да подпомогнат Божия храм със звънки монети, вече забравил за тяхната непрокопсаност.

След службата всички се устремиха навън.

— Баща ми е пастор в Масачузетс — каза Котън, докато слизаха по църковните стъпала. — Страшно обича да сипе огън и жупел по грешниците. Един от любимите му герои е Котън Мадър, теологът писател, който е подкрепял лова на вещици. На него съм кръстен с това доста необичайно име. Знаем, че баща ми много се разстрои, когато не го последвах на амвона, но такъв е животът. Нямах призвание за Божи служител, а не исках да правя лоша услуга на църквата само за да угодя на баща си. Не съм голям специалист в тая област, но на човек му омръзва редовно да го правят на бъзе и коприва, а после да му

бъркат в джоба по най-благочестив начин. — Котън с усмивка погледна как хората започват да се настаняват около трапезата. — Но май си струва цената, за да опиташ от тия благини.

Храната наистина се оказа по-вкусна от всичко, което Лу и Оз бяха опитвали досега: печени пилета, сладка шунка по вирджински, бекон със зеле, овесени ядки с прясно масло, пържени царевични филии, задушени зеленчуци, гъста бобена яхния и топли плодови пити — всичко това, без съмнение сътворено по най-свещени и строго охранявани домашни рецепти. Децата ядоха до пръсване, после се проснаха да почиват под едно дърво. Седнал на църковните стъпала с пилешка кълка и чаша горещо ябълково вино, Котън се наслаждаваше на спокойната и вкусна вечеря, когато към него пристъпиха неколцина мъже. Всички бяха фермери с яки ръце и масивни плеци, леко приведени напред и с плътно свити пръсти, сякаш още въртяха мотика или коса, мъкнеха кофи вода или дояха кравите.

— Добър вечер, Буфърд — кимна Котън на един от мъжете, който излезе пред групата с шапка в ръка.

Котън познаваше Буфърд Роуз като неуморен земеделец от стар местен род и почтен, набожен човек. Фермата му бе малка, но той я управляваше умело. Не беше чак толкова стар като Луиза, но отдавна се бе сбогувал със средната възраст. Сега гледаше вехтите си обувки и не отваряше уста да проговори. Котън погледна останалите мъже, на повечето от които бе помагал по разни правни проблеми, най-често свързани със завещания, имотни документи или данъци.

— Май сте си наумили нещо — подкани ги той.

— Онези от мината посетиха всички ни, Котън — каза Буфърд. — Говореха за земята. Да я продадем, значи.

— Чух, че предлагали добри пари — каза Котън.

Буфърд нервно се озърна към останалите мъже и впи пръсти в периферията на шапката си.

— Да, ама още не е опряло дотам. Нали разбираш, не щат да ни купят земите, ако не продаде и Луиза. Било свързано с газовите находища и тъй нататък. Аз не разбирам от тия работи, ама така разправят.

— Добра реколта имаше тая година — каза Котън. — Земята беше щедра към всички.

— Ами догодина? — обади се един мъж, който беше по-млад от Котън, но изглеждаше с десетина години по-стар. Котън знаеше, че е местен фермер трето поколение и в момента не изглеждаше особено доволен от този факт. — Една добра година не оправя три лоши.

— Защо не иска да продава Луиза, Котън? — попита Буфърд. — Тя е по-стара дори и от мен, дето вече съм грохнал, пък мойто момче не ще да копае земята. И за деца има да се грижи, и оназ болна жена ѝ е на врата. Направо не проумявам защо се опъва.

— Тук е нейният дом, Буфърд. Както и твоят. И няма какво толкова да проумяваме. Тъй е решила. Трябва да го приемем.

— Не можеш ли някак да я уговориш?

— Вече е взела решение. Съжалявам.

Мъжете го гледаха мълчаливо и личеше, че нито един не е доволен от този отговор. После те му обърнаха гръб и си тръгнаха, оставяйки на стъпалата един твърде смутен адвокат.

Оз бе донесъл ръкавиците и бейзболната топка. Започна да си я подхвърля най-напред с Лу, после с някои от момчетата. Мъжете гледаха зяпнали подвизите му и казваха, че такава ръка досега не са виждали. После Лу се натъкна на група деца, които разговаряха за смъртта на Даймънд Скинър.

— Тъп като муле е бил да се гръмне така — заяви едно непознато бузесто момче.

— Да влезе в мина със запален динамит — добави друго. — Божичко, какъв глупак.

— Щото не ходеше на училище — каза едно момиче с тъмна коса на букли, със скъпа широкопола шапка и още по-скъпа дантелена рокличка. Лу разпозна Шарлот Рамзи, чието семейство не обработваше земята, а притежаваше една от малките каменовъглени мини и припечелваше добри пари. — Не е имал акъл да разбере какво става, горкият.

Като чу това, Лу си проби път към средата на групата. Откакто дойде в планината, тя се бе източила и се извисяваше над всички тях, макар че бяха приблизително на една възраст.

— Той влезе в мината, за да спаси кучето си — каза Лу.

Шишкавото момче се разсмя.

— Да си рискува живота заради някакво псе. *Наистина* е бил тъп.

Юмрукът на Лу се стрелна светкавично и момчето падна по гръб на земята, стискайки едната си буза, която изведнъж бе станала още по-надута. Лу се отдалечи, без да го поглежда.

Оз видя какво е станало, грабна топката и ръкавиците и я догони. Не каза нищо, само вървеше мълчаливо до нея, изчаквайки гнева ѝ да охладнее както обикновено.

Вятърът се засили и на небето заприиждаха облаци — иззад планините се задаваше буря.

— Пеш ли ще се прибираме, Лу?

— Ако искаш, качи се в каруцата при Котън и Юджин.

— Знаеш ли, Лу, ти си толкова умна, че няма смисъл да биеш хората. Можеш да ги побеждаваш с думи.

Тя го погледна рязко, но не успя да удържи усмивката си.

— Откога стана толкова мъдър?

Оз се замисли.

— Откакто навърших осем.

Двамата продължиха напред.

Оз бе праметнал ръкавиците на парче канап около врата си, а топката подхвърляше нагоре и я хващаше зад гърба си. Но изведнъж ръката му застина и топката се търкулна забравена на земята.

Джордж Дейвис бе излязъл безшумно от гората. За Лу хубавите дрехи и чистото му лице не прикриваха злото в този човек. Оз се отдръпна уплашен, но Лу гневно попита:

— Какво искаш?

— Знам за онез хора от газовата компания. Ще продава ли Луиза?

— Това си е нейна работа.

— Моя е. Бас държа, че и в моя имот има газ.

— Тогава защо не го продадеш?

— Пътят към мен минава през нейната земя. Ако не продаде, няма как да стигнат дотам.

— Е, това си е твоя грижа — каза Лу, като се бореше да прикрие усмивката си, защото ѝ бе минала мисълта, че може би най-сетне Господ е решил да обърне внимание на Джордж Дейвис.

— Кажи на Луиза, че ако си знае интереса, по-добре да продава. Чу ли, кажи ѝ да продава, по дяволите.

— А пък ти по-добре се махай от нас.

Котън замахна.

— Млък, проклето дрънкало!

В този миг една ръка се стрелна като змия и сграбчи Дейвис за китката. Застанал пред якия набит мъж, Котън го гледаше втренчено и удържаше ръката му без усилие.

— Дейвис се дръпна назад и сви юмруци.

— Сега ще си изпатиш, адвокатче.

Дейвис замахна. Котън отново стисна ръката му. И този път Дейвис не успя да се изтръгне, макар че полагаше отчаяни усилия.

Когато Котън заговори, гласът му бе толкова тих, че по гърба на Лу пробягаха тръпки.

— В колежа учих американска литература. Но освен това бях капитан на боксовия отбор. Ако пак вдигнеш ръка срещу тези деца, ще те смажа от бой.

Котън разтвори пръсти и Дейвис отскочи, явно сплашен от спокойствието и силните ръце на своя противник.

— Котън, той иска Луиза да си продаде имота, за да купят и неговия — каза Лу. — Дори настоява.

— Тя не желае да продава — заяви твърдо Котън. — Значи край на приказките.

— Има много начини някой да си промени мнението.

— Ако това е заплаха, ние с шерифа сме готови да я изслушаме.

Освен ако искаш да ми я кажеш още сега.

Джордж Дейвис изръмжа и се отдалечи.

Докато Оз вдигаше топката от земята, Лу каза:

— Благодаря ти, Котън.

Лу седеше на верандата и се мъчеше да кърпи чорапи, но заниманието не ѝ харесваше особено. Най-много обичаше да работи на открито и с нетърпение чакаше да усети отново вятъра и слънцето. В земеделския труд имаше равномерен ритъм, който ѝ допаднаше. Луиза казваше, че момичето почва да разбира и уважава земята. Напоследък застудяваше с всеки изминал ден и Лу носеше дебелия вълнен пуловер, който ѝ бе изплела старицата. По някое време тя надигна глава, видя колата на Котън да се задава по пътя и размаха ръка. Котън отвърна на поздрава, спря и се качи на верандата. Двамата се загледаха към долината.

— Много е хубаво тук през този сезон — каза той. — Не съм виждал друго такова място.

— Тогава защо татко не се е завръщал, как мислиш?

Котън свали шапката и разтри челото си.

— Чувал съм и за други писатели, които цял живот пишат за местата от своето детство, без да се върнат нито веднъж при своя извор на вдъхновение. Не знам, Лу, може би се боят, че ако го сторят, ще видят всичко в нова светлина и това ще им отнеме силата на разказвачи.

— Боят се, че спомените им ще помръкнат?

— Може би. Как ти се струва? Не се завръщай при корените си, за да станеш велик писател.

Лу отговори, без дори да се замисли.

— Смятам, че цената е твърде висока.

Всяка вечер преди да си легне, Лу се опитваше да прочете поне едно от писмата на майка си до Луиза. Седмица по-късно, докато отваряше писалището, в което ги държеше, чекмеджето се плъзна накриво и заяде. Тя пхна ръка навътре, за да го оправи, и ненадейно пръстите ѝ докоснаха нещо, прикрепено към долната страна на плота.

Лу коленичи, надникна и опипа още по-навътре. След няколко секунди измъкна плика, залепен за дъската. Седна на леглото и го огледа. Отвън нямаше надпис, но Лу усети вътре няколко листа хартия. Извади ги бавно. Също като плика те бяха стари и пожълтели. Лу зачете текста, изписан с прилежен почерк, и сълзите плъзнаха по лицето ѝ далеч, преди да е стигнала до края. Баща ѝ беше написал това едва петнайсетгодишен, защото датата бе отбелязана на първата страница.

Лу слезе при Луиза, седна до нея пред огнището, обясни какво е намерила и зачете с висок, ясен глас:

Наричам се Джон Джейкъб Кардинал, макар че всички ми викат Джак. Баща ми е мъртъв от пет години, а колкото до майка ми... дано е добре, където и да се намира. Детството в планините оставя своите белези върху всички, които са изпитали неговите прелести и несгоди. Знае се също тъй, че тукашният живот сътворява истории, способни да изтръгват смях и сълзи от сърцата на хората. На следващите страници ще разкажа една от тях — чух я от своя баща малко преди да почине. Оттогава всеки ден мислех за думите му, ала едва сега намирам смелост да ги запиша. Помня цялата история съвсем ясно, макар че може тук-там да заменям неговите изрази със свои, но усещам, че съм запазил изцяло духа на разказа.

На онзи, който случайно открие тези страници, мога да дам един-единствен съвет: нека ги прочете внимателно, а после сам да реши. Обичам планината почти колкото обичах баща си, ала знам, че един ден ще я напусна, а тръгна ли си веднъж, едва ли някога ще се завърна. При все това твърдо вярвам, че бих могъл да живея щастливо тук до края на дните си.

Лу прелисти страницата и зачете разказа на баща си.

За мъжа този ден бе дълъг и труден, но като фермер той не познаваше други. Тръгна на път с опустошено

сърце, оставяйки зад себе си изпепелена реколта, гладни деца и недоволна съпруга. Не след дълго срещна свещеник, седнал на една висока скала над езерце със застояла вода.

— Ти си земеделец — каза светият човек с благ и мъдър глас.

Фермерът отговори, че наистина изкарва хляба си от земята, макар че не би пожелал такава съдба нито на своите синове, нито дори и на най-злия си враг. Проповедникът го покани при себе си на скалата и той седна до него. Тогава свещеникът го попита защо не би искал синовете му да продължат по пътя на баща си. Фермерът вдигна очи към небето и се престори, че размишлява, макар умът му да знаеше много добре какво ще изрече устата.

— Защото няма по-окаян живот — каза той.

— Но тук е тъй красиво — отвърна проповедникът. — Помисли си за градските клетници, живеещи в нищета. Как можеш да изричаш такива слова, след като разполагаш с чистия въздух и плодородната почва?

Фермерът отговори, че не е учен човек като свещеника, но все пак е чувал за страшната бедност в градовете, където хората се свиват по цял ден в бордеите си, защото нямат работа. Или едва преживяват от подаяния. Чака ги гладна смърт — бавна, но сигурна. Не е ли така, попита той, и мъдрият свещеник бавно кимна.

— Значи са обречени на гладна смърт без усилия — каза фермерът.

— Не знам да има по-жалка участ на този свят — отвърна светият човек.

Фермерът се съгласи с него, после каза:

— Чувал съм за далечни краища в тази страна, където земята е толкова равна и фермите тъй необятни, че птиците не могат да прелетят над тях за един ден.

— Вярно е — отговори проповедникът.

Фермерът продължи:

— Чувал съм още, че хората в тези ферми могат с една реколта да се изхранват години наред, а остатъка да

продадат и да имат пари в джобовете си.

— И това е вярно — каза проповедникът.

— Е, тук, в планините, няма такива ферми — каза фермерът. — Ако дойде добра реколта, ще се нахраним, това е.

— И какво искаш да кажеш? — попита проповедникът.

— Искам да кажа едно, отче: аз, жена ми, децата, всички се бяхтим до изнемога година подир година, работим от тъмно до тъмно. Трудим се най-усърдно и молим земята да ни изхрани. Понякога нещата тръгват добре и ни обзема надежда. Ала често след надеждата идва разруха. И ние гладуваме. Само че, виждаш ли, нашата гладна смърт се заплаща с тежки усилия. Не е ли това още по-клета участ?

— Вярно, годината беше трудна — рече другият. — Но не знаеш ли, че царевицата расте от дъжд и молитви?

— Молим се всеки ден — каза фермерът, — но царевицата ми стига едва до коляното, а вече дойде септември.

— Е — отвърна проповедникът, — не ще и дума, че с малко повече дъжд нещата ще тръгнат по-добре. И все пак за теб е истинска благословия да бъдеш труженик на земята.

Фермерът отговори, че бракът му няма да издържи на такава благословия, защото неговата добра жена има по-други възгледи. Той наведе глава и добави:

— Сигурно съм неблагодарник, щом се оплаквам.

— Говори, сине мой — рече проповедникът, — защото аз съм ухото на Бога.

— Ами, право да си кажа — отвърна фермерът, — този тежък, неблагодарен труд води до трудности в брака, поражда дразги между съпруг и съпруга.

Събеседникът му вдигна благочестиво пръст и каза:

— Ала тежкият труд може да бъде награда сам по себе си.

Фермерът се усмихна.

— Хвала на Бога тогава, защото цял живот съм бил възнаграждаван богато.

Проповедникът се съгласи с тия думи и каза:

— Значи имаш трудности в брака?

— Не е редно да се оплаквам — рече фермерът.

— Аз съм окото на Бога — отвърна проповедникът.

Двамата вдигнаха погледи към небесната синева, ала в нея нямаше и капчица от онова, за което мечтаеше фермерът.

— Някои хора не издържат на живот с толкова много награди — каза той.

— Сега говориш с гласа на жена си — рече проповедникът.

— Може и да е моят глас — възрази фермерът.

— Бог ще те насочи към истината, сине мой — каза проповедникът.

Тогава фермерът попита дали човек може да се страхува от истината.

— Човек може да се страхува от всичко — отговори проповедникът.

След това поседяха мълчаливо, защото фермерът бе изчерпал целия си запас от думи. И ето че видя как почнаха да прииждат облаци, небето се разтвори и рукна порой. Фермерът стана, защото сега го чакаше много работа.

— Виждаш ли — рече светият човек, — думите ми се сбъднаха. Бог ти показва пътя.

— Ще видим — каза фермерът. — Много време загубихме тая година.

Докато тръгваше обратно към нивите си, проповедникът подвикна след него:

— Сине на земята, ако получиш добра реколта, не забравяй за църквата в дните на изобилие.

Фермерът се озърна и докосна периферията на шапката си.

— Неизповедими са пътищата Господни — каза той, после пак се обърна и остави зад себе си окото и ухото на Бога.

Лу сгъна листовете и погледна Луиза. Надяваше се, че е постъпила правилно, като ѝ ги прочете. И в същото време се питаше дали младият Джак Кардинал е усетил как разказът се превръща в изповед, когато засяга темата за проваления брак.

Луиза гледаше огъня. След няколко минути мълчание тя каза:

— Труден е тукашният живот, особено за децата. Трудно е и за съпрузите, макар че лично аз не съм го изпитвала. Не съм чувала мама и татко да си кажат лоша дума. А с моя Джошуа се погаждахме до сетния му дъх. Но знам, че за татко ти не беше така. Синът ми Джейк и жена му често се караха.

Лу дълбоко пое дъх и каза:

— Татко искаше да се преселиш при нас. Щеше ли да приемеш?

Луиза я погледна.

— Питаш ме защо не съм напуснала това място. Обичам тая земя, Лу, защото никога не ме е подвеждала. Ако реколтата се провали, ям ябълки или горски ягоди, които узряват винаги, или пък събирам корени — те са там, под земята, стига да знаеш къде да търсиш. И да натрупа три метра сняг, пак ще издържа. Порой, градушка или летен пек, с всичко това ще се справя. Нали сме заедно, аз и земята. Аз и моята планина. Туй навярно нищо не значи за разни хора, дето живот си живеят и само натискат копчета или пък разговарят, без да се виждат. — Луиза помълча и въздъхна. — Но за мен то е всичко. — Тя пак се загледа в огъня. — Татко ти казва чистата истина. Тия високи скали са прекрасни. И жестоки. — Тя се втренчи в Лу и тихо добави: — А планината е моят дом.

Лу отпусна глава върху гърдите ѝ. Старицата нежно я погали по косата и двете дълго седяха в топлината на огъня.

После Лу изрече нещо, от което сама се изненада.

— А сега е и мой дом.

Издутите тумбести облаци ръсеха снежни парцали. Нещо изфуча край обора, сетне лумна ярка светлина, която започна да се разраства.

Вътре в къщата Лу тихо стенеше, измъчвана от кошмар. Двамата с Оз бяха преместили леглата си в предната стая до огнището и се завиваха с пъстри юргани, шити навремето от Луиза. В неспокойния си сън Лу чу някакъв шум, но не разбра какъв. Тя отвори очи и се надигна. Някой драскаше по вратата. Лу се разсъни веднага. Отвори вратата и Джеб нахълта със скимтене.

— Джеб, какво има? Какво е станало?

После тя чу рева на добитъка.

Лу изтича навън по нощница. Джеб я последва с лай и тя видя какво го е стреснало — оборът гореше. Лу изтича до къщата, изкрещя, че има пожар, и побегна обратно към обора.

Юджин изскочи на верандата, видя огъня и хукна натам, следван от Оз.

Когато Лу отвори голямата врата на обора, насреща ѝ изригнаха дим и пламъци.

— Сю! Бран! — изкрещя тя.

В дробовете ѝ нахлу пушек. Усети как косъмчетата по ръцете ѝ трептят от горещината.

Юджин бързо изкуцука край нея, втурна се в обора и след малко изскочи, кашляйки задавено. Лу се озърна към коритото за поене на добитъка, после видя одеяло, метнато на оградата. Грабна одеялото и го натопи в студената вода.

— Наметни се с това, Юджин.

Юджин се загърна с мокрото одеяло и отново изтича в обора.

Вътре всичко гореше. Една греда рухна само на педя от него. Навсякъде имаше дим и пламъци. Юджин отлично познаваше вътрешността на обора, но сега сякаш бе ослепял. Най-сетне той стигна до Сю, която се блъскаше в пречките на отделението си, отвори вратичката и метна въже около шията на ужасената кобила.

Залитайки, Юджин изведе Сю от обора и подхвърли въжето на Лу, която отведе кобилата настрани с помощта на Луиза и Оз. После Юджин отново влезе в обора. Лу и Оз изтичаха с кофи до извора, но Лу знаеше, че усилията им са безполезни — все едно да топят снежна преспа с дъха си. Юджин изведе мулетата и всички крави, освен една. Но за прасетата не успя. Освен това загубиха всичкото сено, инструментите, хамутите и юздите. За щастие овцете нощуваха навън, но все пак ударът бе ужасен.

От верандата Луиза и Лу гледаха как скелетът на обора догаря. Юджин стоеше до оградата, зад която бе откарал добитъка. Край него Оз държеше кофа вода, готов да изгаси всяка долетяла искра.

После Юджин извика: „Пада!“ и дръпна Оз настрани. Оборът се срути, пламъците лумнаха до небето, а снежинките продължаваха кротко да падат в този ад.

Луиза гледаше разрухата с нескрита болка, сякаш самата тя бе останала в пламъците. Лу я стискаше за ръката и внезапно усети как пръстите на Луиза затрепериха, а мощната им хватка стана ужасяващо слаба.

— Луиза?

Старицата безмълвно се свлече на верандата.

— Луиза!

Болезненият вик на момичето отекна из студената, мрачна долина.

Котън, Лу и Оз стояха до болничното легло на Луиза. Слизането със стария хъдсън по планинските пътища бе минало като кошмар. Юджин трескаво сменяше скоростите, двигателят виеше, колелата буксуваха и пак залепваха в рядката смес от сняг и кал. На два пъти колата едва не изхвъркна в пропастта. Вкопчени в Луиза, Лу и Оз ѝ се молеха да не ги напуска. Откараха я до малката болница в Дикенс, после Лу изтича и измъкна Котън от леглото. Юджин се върна във фермата да наглежда Аманда и добитъка.

Травис Барне се погрижи за Луиза, но изглеждаше разтревожен. Той живееше в болницата и Лу зърна модерно обзаведена столова с електрически хладилник, ала гледката не я утеши.

— Как е тя, Травис? — попита Котън.

Барне се озърна към децата, после дръпна Котън настрани.

— Получила е удар — каза тихо той. — Изглежда, ще има парализа на лявата страна.

— Ще оздравее ли? — намеси се Лу, която бе чула всичко.

Травис печално сви рамене.

— Почти с нищо не можем да ѝ помогнем. Следващите четирийсет и осем часа ще бъдат критични. Ако вярвах, че може да издържи пътуването, бих я прехвърлил в Роаноук. Тук не разполагаме с необходимото за такива случаи. Сега можете да се прибирате. Ако има промяна, ще ви съобщя.

— Няма да си тръгна — заяви Лу. След нея и Оз повтори същото.

— Мисля, че предложението ти се отхвърля — тихо изрече Котън.

— Отвън има диван — добродушно се съгласи Травис.

Тримата спяха прегърнати, когато сестрата потупа Котън по рамото.

— Луиза е будна — прошепна тя.

Котън и децата откrexнаха вратата и влязоха. Луиза лежеше с отворени очи, но не даваше никакви други признаци на живот. Травис стоеше до нея.

— Все още е много немощна — каза лекарят. — Учуден съм, че изобщо се свести.

Лу я гледаше мълчаливо, по-изплашена от когато и да било през живота си. Просто не можеше да повярва. Баща ѝ, майка ѝ. Даймънд. Сега Луиза. Парализирана. Дори не искаше да си помисли откога майка ѝ не е помръднала поне едно мускулче. И Луиза ли щеше да сподели нейната съдба? Тази жена, влюбена в земята, в своята планина. Лу почти бе готова да се откаже от вярата си в Бога, щом Той позволяваше да се случват тъй ужасни неща. Да остави човек без надежда. Да го лиши буквално от всичко.

Котън, Оз, Лу и Юджин тъкмо сядаха да обядват в планинската къща.

— Не мога да повярвам, че не са хванали подпалвача — гневно каза Лу.

— Няма доказателства, че е било палеж, Лу — отговори Котън, докато си наливаше мляко. После ѝ подаде сухарите.

— Знам кой го е направил. Джордж Дейвис. Сигурно са му платили от газовата компания.

— Не можеш да говориш така, Лу, това е клевета.

— Знам истината! — кресна момичето.

Котън свали очилата си.

— Лу, повярвай ми...

Лу скочи от масата и звукът на захвърлените ѝ прибори накара всички да трепнат.

— Защо да ти вярвам за каквото и да било, Котън? Ти каза, че мама ще се завърне. А сега и Луиза я няма. Или искаш да ме излъжеш, че ще оздравее? Това ли искаш?

Лу побегна навън. Оз понечи да тръгне след нея, но Котън го спря.

— Остави я сама засега, Оз — каза той. После стана, излезе на верандата, вдигна очи към звездите и се замисли за рухването на всичко, което обичаше.

Внезапно пред него прелетя Лу, яхнала кобилата.

Стреснатият Котън не успя да изрече и дума, само ги изпроводи с поглед, докато изчезнаха.

Лу препускаше бясно по огрените от луната пътеки; клонките на дървета и храсти я удряха през лицето. Най-после стигна до къщата на Даймънд, скочи долу, побегна, спъна се, пак стана и продължи да тича, докато нахълта вътре през отворената врата.

С обляно в сълзи лице тя пристъпи напосоки из стаята.

— Защо трябваше да ни напуснеш, Даймънд? Сега двамата с Оз си нямаме никого. Никого! Чуваш ли ме? Чуваш ли, Даймънд Скинър!

Откъм верандата долетя шумолене. Вцепенена от страх, Лу се обърна. После Джеб дотича през вратата, скочи в ръцете ѝ и я близна по лицето, задъхан от дългото тичане. Тя го прегърна. Ненадейно отвън по стъклата затропаха клони, от комина долетя жален вой и Лу се вкопчи в кучето с всичка сила. Изтрещя отворен прозорец, в стаята нахлу вихър, сетне всичко стихна и Лу постепенно се успокои.

Тя излезе навън, яхна Сю и пое обратно, без сама да знае защо е дошла тук. Джеб подтичваше отзад с изплезен език. Стигнаха до разклон на пътя и Лу зави наляво, към фермата.

Джеб нададе вой още преди тя да чуе звуците. Някакви зверове се задаваха през храсталака със зловец пукот и гърлено ръмжене. Лу тръсна юздите, но преди Сю да ускори ход, първото диво куче изскочи от гората право пред тях. Кобилата се изправи на задни крака, като видя грозната, настръхнала и озъбена твар — по-скоро вълк, отколкото куче. После от гората наизскачаха още и още, докато накрая шест звяра ги заобиколиха от всички страни. Джеб също настръхна и оголи зъби, но Лу знаеше, че не би имал никакъв шанс срещу толкова много противници. Сю продължаваше да цвили, да се изправя на задни крака и да се върти в кръг. Лу усети, че започва да губи опора — грамадното конско тяло изведнъж ѝ се стори тънко като въже, а и бе станало хлъзгаво, защото кобилата се обливаше в пот след дългото препускане.

Един от зверовете скочи към Лу и тя дръпна крак нагоре; Сю посрещна нападателя с копито и той рухна зашеметен. Но хищниците бяха твърде много, всички кръжаха наоколо и се зъбеха, а ребрата им стърчаха под козината. Джеб се хвърли в атака. Само след миг обаче бе повален и отстъпи с окървавена лапа.

После още един хищник скочи с оголени зъби срещу Сю и тя отново се вдигна на задни крака. А когато се отпусна, вече нямаше ездач, защото Лу най-сетне загуби опора, падна по гръб и остана да лежи зашеметена. Сю препусна по пътеката към фермата, ала Джеб застана като стена пред падналата си господарка, несъмнено готов да умре за нея. Глутницата пристъпи напред, усещайки лесната плячка. Лу се надигна с усилие въпреки ужасната болка в рамото и гърба. Наоколо нямаше дори пръчка и двамата с Джеб бавно почнаха да отстъпват. Докато се готвеше да умре с бой, Лу си мислеше само как Оз ще остане съвсем самичък и в очите ѝ бликнаха сълзи.

Ревът се стовари над тях като хвърлена мрежа и дивите кучета извърнаха глави. Най-едротото бе почти колкото теле, но и то подви опашка, щом видя кой се задава. Пантерата беше грамадна и стройна, под антрацитената ѝ козина играеха мощни мускули. Имаше кехлибарени очи и остри зъби, двойно по-дълги от тези на псетата-. Ноктите също бяха страховити, като зъбци на вила, прикрепени върху могъщите лапи. Звярът изрева още веднъж, когато излезе на пътеката и

се устреми срещу глутницата със силата на товарен влак. Кучетата се врътнаха и побегнаха безславно, а огромната котка ги подгони, надавайки протяжен вой при всеки скок.

Лу и Джеб хукнаха с всички сили към фермата. Когато им остана по-малко от километър, те отново чуха пращане из храстите. Джеб пак настръхна, а сърцето на Лу едва не спря — тя зърна в мрака кехлибарените очи на грамадната котка, която се носеше из гората покрай пътеката. Това страховито животно би могло да ги разкъса за броени секунди, но се задоволяваше само да тича успоредно на тях, без да излезе нито веднъж на открито. Лу усещаше присъствието на звяра единствено по мекото шумолене на лапи върху есенните листа и по сиянието на огнените очи, които сякаш летяха свободно из въздуха, защото антрацитената козина се сливаше с непрогледната нощ.

Лу нададе вик на облекчение, когато зърна пред себе си фермата. Двамата с Джеб изтичаха по верандата, нахълтаха през вратата и най-сетне бяха спасени. Вътре не се чуваше нито звук и тя предположи, че Котън отдавна си е отишъл. Задъхана, Лу погледна през прозореца, но не видя и следа от пантерата.

Лу тръгна по коридора. Нервите ѝ все още бяха обтегнати до скъсване. Пред вратата на майка си спря и се облегна. Тази нощ се бе разминала на косъм със смъртта и това преживяване беше ужасно, по-страшно дори от автомобилната катастрофа, защото го посрещна съвсем сама. Лу надникна в спалнята и с изненада видя, че прозорецът е отворен. Влезе, затвори го и се обърна към леглото. За момент я обзе зашеметяващото усещане, че не вижда майка си между чаршафите, но, разбира се, тя бе там. Докато пристъпваше към леглото, дишането ѝ се успокои, ледените късчета страх се стопиха. Аманда лежеше със затворени очи и дишаше леко, но пръстите ѝ бяха извити, сякаш изпитваше болка. Лу посегна да я докосне и веднага отдръпна ръка. Кожата на майка ѝ беше влажна, лепкава. Лу побегна от стаята и налетя на Оз, който стоеше в коридора.

— Оз — възкликна тя, — няма да повярваш какво ми се случи.

— Какво правеше в мамината стая?

Тя отстъпи назад.

— Какво? Аз...

— Ако не искаш мама да оздравее, остави я на мира, Лу. Просто я остави на мира!

— Но, Оз...

— Татко обичаше най-много теб, но аз ще се грижа за мама. Както тя се грижеше за нас. Може и да не вярваш, но аз знам, че мама ще оздравее.

— Но ти не поиска да вземеш от Даймънд шишенцето със светена вода.

— Може би на мама не ѝ трябват верижки и светена вода, а моята вяра, че ще оздравее. Само че *ти* не вярваш, затова я остави на мира.

Никога през живота си не бе говорил така. Просто стоеше и я гледаше строго, отпуснал край тялото си две тънки, но силни ръце. Братчето ѝ се беше разсърдило! Просто да не повярваш.

— Оз!

Той ѝ обърна гръб и си тръгна.

— Оз — повтори тя. — Моля те, не ми се сърди. Моля те!

Оз дори не погледна назад. Влезе в стаята си и затвори вратата.

Лу повлече нозе към задната веранда и седна на стъпалата. Нищо не я впечатляваше — нито прекрасната нощ, нито вълшебната гледка към планините или крясъците на нощните животинки. Тя погледна ръцете си, потъмнели от слънцето, с груби, мазолести длани като дъбова кора.

Ноктите ѝ бяха нацърбени и мръсни, косата сплъстена от миенето с домашен сапун, тялото изнурено, духът отчаян, след като бе изгубила почти всички, на които държеше. А сега скъпият Оз бе престанал да я обича.

В този момент омразната сирена отекна из долината. Сякаш самата планина крещеше в очакване на страданията. Воят разкъса душата ѝ. А сетне тътенът на експлозията дойде да я довърши. Лу хвърли поглед към гробищната могила и внезапно ѝ се прииска да лежи там, където вече нищо не би могло да я нарани.

Тя отпусна глава в скута си и тихо заплака. Не след дълго вратата зад нея скръцна. Отначало Лу си помисли, че Юджин идва да провери как е, но стъпките бяха съвсем леки. Две малки ръце я прегърнаха здраво.

Лу усети по шията си топлия дъх на Оз. Остана приведена, но протегна ръка назад и я обви около кръста му.

Брат и сестра дълго седяха така, без да помръднат.

Юджин, Лу и Оз слязоха с каруцата до магазина на Маккензи. Роли Маккензи стоеше зад нисък тезгях от изметнати кленови дъски. Беше дребничък, топчест човечец с лъскава гола глава и дълга прошарена брада, провиснала върху гърдите му. Носеше много силни очила, но и с тях често присвиваше очи, за да вижда по-ясно. Магазинът беше препълнен до тавана с всевъзможни земеделски сечива и строителни материали. Из въздуха се носеше мирис на кожени юзди, керосин и пушек от тумбестата печка в ъгъла. До едната стена имаше стъклени буркани за бонбони и каси с безалкохолни напитки. Неколцината клиенти застинаха на място и зяпнаха Юджин и децата, сякаш виждаха призраци.

Маккензи присви очи и кимна на Юджин, опипвайки с пръсти гъстата си брада като катеричка, която гризе орех.

— Здравсти, мистър Маккензи — каза Лу. Вече бе идвала тук няколко пъти и смяташе собственика за недодялан, но почтен.

Оз носеше бейзболните ръкавици праметнати през врата си и подмяташе топката. Вече навсякъде ходеше с тях и Лу подозираше, че не ги изоставя дори в леглото.

— Много ми беше мъчно, като чух за Луиза — каза Маккензи.

— Тя ще оздравее — заяви Лу тъй твърдо, че Оз я погледна с изненада и едва не изгърва топката.

— С какво мога да ви помогна? — попита Маккензи.

— Имаме да строим нов обор — каза Юджин. — Ще ни трябват разни неща.

— Някой ни подпали обора — поясни Лу и свирепо огледа останалите клиенти.

— Искаме да купим рендосани дъски, летви, пирони, панти за вратите и тъй нататък — каза Юджин. — Направил съм списък.

Той извади от джоба си парче хартия и го сложи на тезгяха. Маккензи дори не погледна списъка.

— Искам пари в брой — каза той и най-сетне остави на мира брадата си.

Юджин го изгледа смаяно.

Ама ние сме почитени хора. Винаги си плащаме, сър.

Сега Маккензи погледна листчето.

— Много работи има в тоя списък. Не мога да отпусна такъв кредит.

— Добре, да направим размяна. Ще донесем от реколтата.

— Не. В брой.

— Защо не ни давате кредит? — попита Лу.

— Времената са тежки — отговори Маккензи.

Лу огледа купищата продукти и стоки.

— На мен времената ми се виждат доста добри.

Маккензи бутна листа към нея.

— Съжалявам.

— Но ние трябва да построим обор — настоя Юджин. — Зимата приближава, а не бива да държим животните навън. Ще измрат.

— Животните, които ни *останаха* — уточни Лу и още веднъж се озърна гневно към зяпналите клиенти.

Откъм дъното на магазина се приближи мъж, едър колкото Юджин. Лу знаеше, че е зет на Маккензи и несъмнено очаква да наследи магазина, когато някой ден Маккензи склопи очи.

— Виж сега, Хич Не — каза човекът, — вече ти отговориха, момко.

Преди Лу да каже и дума, Юджин рязко прекрачи срещу него.

— Знаеш, че туй *никога* не ми е било името. Казвам се Юджин Рандал. И да не си посмял да ми викаш другояче.

Едрият мъж отстъпи като ударен. Лу и Оз се спогледаха, после гордо обърнаха очи към своя приятел.

Юджин огледа втренчено всички клиенти, навярно за да им покаже, че тия думи се отнасят и до тях.

— Извинявай, Юджин — подвикна Роли Маккензи. — Няма да се повтори.

Юджин кимна на Маккензи и подкани децата да тръгват. Излязоха и се качиха в каруцата. Лу трепереше от гняв.

— Това е работа на газовата компания. Те са сплашили всички. Настройват хората срещу нас.

Юджин пое юздите.

— Няма нищо. Все ще се справим някак.

— Юджин, чакай малко — извика Оз.

Той скоочи от каруцата и изтича в магазина.

— Мистър Маккензи! Мистър Маккензи! — подвижна момчето и старият продавач се появи зад тезгяха, продължавайки все тъй да примигва и да опипва брадата си.

Оз хвърли топката и ръкавиците върху кривите кленови дъски.
— Можем ли с това да си купим обор?

Маккензи се втренчи в детето. Старческите му устни затрепераха, а примигващите очи зад дебелия стъкла се навлажниха.

— Прибирай се, момче. Хайде, прибирай се.

Разчистиха останките от обора и събраха всичко, което можеше да свърши работа — пирони, скоби и оцелели парчета дърво. Накрая Котън, Юджин и децата се вгледаха в жалката купчинка.

— Не е много — каза Котън.

Юджин хвърли поглед към гората.

— Е, дървения колкото искаш и е съвсем безплатна, само трябва да я отсечем.

Лу посочи към изоставената барака, за която бе писал баща й.

— А можем да вземем материал и оттам — каза тя, после погледна Котън и се усмихна. След избухването си не беше разговаряла с него и това я измъчваше. — Току-виж, станало чудо — добави тя.

— Добре, да се хващаме на работа — каза Котън.

Разрушиха бараката и отделиха годния материал. През следващите няколко дни отсякоха много дървета с брадва и трион, които бяха оцелели, защото лежах в хамбара за царевица. Влачеха дънерите с мулета и вериги. За щастие Юджин беше самоук, но отличен дърводелец. Окастриха дърветата, обелиха кората и с помощта на рулетка и ъгъл Юджин отбеляза къде да се изрежат засечки.

— Няма пирони, та ще трябва да се оправяме както можем. Най-доброто е да ги скрепим с жлеbove и да замажем процепите с глина. Като намерим пирони, ще свършим работата както трябва.

— Ами подпорните греди? — попита Котън. — Как ще ги закрепим, като нямаме цимент?

— Не ни и трябва. Като изровим дълбоки дупки, цепим скалата и забиваме гредите. Сигурна работа. После ще укрепя ъглите със скоби. Ще видиш.

— Ти командваш — отвърна Котън с насърчителна усмивка.

С кирка и лопата двамата издълбаха първата дупка. Не беше лесно да се копае коравата, замръзнала пръст. Дъхът им вдигаше бели облачета в студения въздух, а ръцете им се протриха въпреки ръкавиците. Докато те вършеха тази работа, Оз и Лу изрязваха жлебовете, с които щяха да съединят краищата на трупите. После довякоха с мулетата една от гредите до ямата и чак тогава осъзнаха, че няма как да я вкарат. Опитваха всякак, от всички посоки и с всички възможни опори, едрият Юджин напрягаше мускулите си до скъсване, включи се дори малкият Оз, но така и не успяха да я повдигнат достатъчно.

— После ще му мислим — каза накрая Юджин, задъхан от неуспешните усилия.

Двамата с Котън подредиха първата стена на земята и започнаха да коват. По средата на работата обаче пироните свършиха. Тогава събраха всички парчета ненужен метал, а Юджин докара въглища и разпали буен огън. После, използвайки чук, клещи и малката наковалня за подковаване, той изработи купчинка грубовати клинци.

— Добре, че желязото не гори — подхвърли Котън, докато го гледаше как блъска с чука по наковалнята, която все още стърчеше сред останките от обора.

Ала след всички тежък труд на Юджин клинците стигнаха само колкото да довършат още една трета от първата стена. Това бе всичко.

За толкова дни работа на студа можеха да се похвалят само с една дупка, една греда, която нямаше как да изправят, и една недовършена стена поради липса на гвоздеи.

На следващия ден рано сутрин четиримата се събраха около гредата и ямата. Положението не изглеждаше розово. Наближаваше тежка зима, а нямаха обор. Сю, кравите и дори мулетата вече проявяваха първите признаци на изнемогване от нощните студове. Не можеха да си позволят да изгубят още животни.

Ала въпреки цялата трагичност на положението това бе най-малката им грижа, защото макар и да се свестяваше от време на време, Луиза не произнасяше нито дума, а очите ѝ изглеждаха безжизнени. Травис Барне се тревожеше много и все повтаряше колко иска да я прати в Роаноук, но се бои, че няма да издържи пътуването, а и там едва ли ще ѝ помогнат. Старицата поемаше по мъничко храна и вода и макар че това не бе много, Лу го смяташе като основание за надежда. Нали с майка ѝ беше същото. Поне и двете все още бяха живи.

Лу огледа унилата групичка около ямата, после насочи очи към оголените дървета по стръмните склонове. Искаше ѝ се зимата по магия да отстъпи място на топло лято, а Луиза да се изправи жива и здрава от болничното легло.

Тракането на колела ги накара да се обърнат смаяно. По пътя се задаваше дълга колона от каруци, впрегнати с мулета, коне и волове. Бяха натоварени с дъски, греди, дялани камъни, сандъчета с гвоздеи, въжета, стълби, макари за повдигане, свредели и всевъзможни инструменти, за част от които Лу подозираше, че идват направо от магазина на Маккензи. Лу наброи трийсет мъже, все фермери от планината. Силни, мълчаливи, брадати, те бяха облечени с груби дрехи и носеха широкополи шапки, които да предпазват очите им от яркото зимно слънце. Всички имаха яки, мазолести ръце, задебелили от планинските стихии и тежкия труд. Придружаваха ги пет-шест жени. Разтовариха каруците. Докато жените разпъваха по земята платнища и одеяла и се захващаха да готвят в кухнята на Луиза, мъжете пристъпиха към строежа.

Под ръководството на Юджин издигнаха опори за макарите. Отказаха се от идеята да зазиждат в земята гредите и решиха да направят основи от дялани камъни. Издълбаха дълги, плитки ровове, положиха камъните, изравниха ги и закрепиха отгоре масивните подложни греди. Здраво съединиха краищата им, после положиха в средата на пода още греди, които да ги удържат на място. Изправиха ъгловите колони и здраво ги приковаха към основите с диагонални подпорки.

След като основите бяха готови, започнаха да коват на земята рамките за стените. Юджин мереше, отбелязваше и на висок глас раздаваше команди за изправянето им. Подпряха стълби на ъгловите колони и издълбаха отвори в тях. Вдигнаха с макари напречните греди.

В тях вече имаше дупки, за да бъдат прикрепени към колоните с дълги железни болтове.

Първата стена се изправи сред радостни викове и застана на място. Всяка следваща биваше посрещната с не по-малък възторг. Изградиха скелета на покрива, после чуковете затракаха оглушително, докато мъжете оформяха вътрешните прегради. Трионите свистяха, из въздуха се размесваха облачета пара от дъха на работниците, вятърът разхвърляше стърготини, мъжете стискаха пирони в устните си и сръчно въртяха чуковете.

На два пъти ги викнаха за трапеза. И двата пъти мъжете скочиха от строежа и се нахвърлиха върху храната с вълчи апетит. Лу и Оз мъкнеха към уморените хора препълнени подноси и кани с горещо кафе от цикория. Седнал до оградата, Котън пиеше кафе, отморяваше изтощените си мускули и с широка усмивка гледаше как оборът израства от нищото, съграден с потта и състраданието на добрите съседи.

Докато поднасяше на мъжете горещ хляб с масло, Лу каза:

— Искам да ви благодаря за помощта.

Буфърд Роуз взе парче хляб и отхапа грамаден залък, макар че почти нямаше зъби.

— Е, ние тука трябва да си помагаме, щото иначе няма кой. Ако не вярваш, питай жена ми. А един Господ знае на колко народ е подала ръка Луиза. — Той се озърна към Котън, който му подаде чаша кафе. — Веднъж ти рекох, Котън, че по нашия край се изгърбваме от работа. Не се отмятам, ама някои хора са още по-зле. Брат ми отглежда млечни крави долу, на равното. От туй седене на табуретката вече едвам ходи, пръстите му са криви като някакъв коренак. Право викат хората, че на краваря две неща не му трябват: чисти дрехи и място за спане.

И той отхапа още един грамаден залък.

Някакъв млад мъж се обади:

— Мен пък мис Луиза ме е извадила на бял свят. Мама разправя, че без нея нямало да оживея.

Мъжете наоколо закимаха и се усмигнаха. Един от тях се озърна към Юджин, който стоеше до строежа, дъвчеше пилешка кълка и обмисляше следващите задачи.

— А пък той преди две години ми помогна да си построя нов обор. Много го бива с чука и триона, от мен да знаете.

Изпод буйните си сраснали вежди Буфърд Роуз се взря в лицето на Лу.

— Добре помня твоя татко, момиче. На него си се метнала. Вечно тормозеше хората с разни въпроси туй момче. Веднъж трябваше да му река, че вече не ми е останала и една дума в главата.

Той разголи в широка усмивка последните си няколко зъба и Лу също му се усмихна.

Работата продължи. Група мъже заковаха дъските на покрива и след това опънаха върху тях ролки катранена хартия. Друга група начело с Юджин оформи двойните порти от двата края, както и вратите на плевнята, а в това време трети екип облицоваше и измазваше външните стени. Когато стана толкова тъмно, че вече не виждаха къде да коват и режат, газени фенери озариха нощта. Звучите на триони и чукове бяха почти приятни. Почти. Никой обаче не се оплака, когато последният гвоздей потъна в последната дъска. Късно през нощта работата приключи и каруците се отдалечиха по пътя.

Юджин, Котън и децата уморено въведоха животните в новия им дом и посипаха пода със слама, събрана от нивите и хамбара. Тепърва имаше да се изградят още много неща — отделения, ясли и тъй нататък, след време трябваше да заменят катранената хартия на покрива с яки дъски, но добитъкът вече беше на топло и сухо. С безкрайно облекчена усмивка Юджин захлопна портата.

Котън и децата слизаха с автомобила в града да навестят Луиза. Макар че зимата напредваше, все още нямаше силни снеговалежи, само тук-там бяха паднали няколко сантиметра бяла покривка, но всички знаеха, че не след дълго ще завали както трябва.

Минаха край миньорското селище, където Даймънд бе разкрасил новия крайслер на надзирателя с конски тор. Сега градчето бе пусто, къщите изоставени, магазинът празен, подежникът над мината ръждясал, а входът под него закован с дъски. От осквернения крайслер отдавна нямаше и следа.

— Какво е станало? — попита Лу.

— Затвориха мината — мрачно отвърна Котън. — Четири мини за четири месеца. Не стига, че находищата почнаха да се изчерпват, ами отгоре на всичко тукашният кокс се оказа неподходящ за стоманодобива и американската военна промишленост потърси суровини другаде. Много хора останаха без работа. А последната дърводобивна компания се прехвърли в Кентъки преди два месеца. Двоен удар. За планинските фермери годината беше добра, но гражданите пострадаха зле. Така е обикновено — или едните, или другите. По нашия край благоденствието сякаш винаги идва наполовина. Котън поклати глава. — Чудесният кмет на Дикенс подаде оставка, изгодно продаде акциите си, додето струваха нещо, и отпраши към Пенсилвания да си търси късмета. Отдавна съм разбрал, че тия, дето говорят най-хубаво, често първи хукват да бягат, щом надушат бедата.

Докато слизаха по склона, Лу забеляза, че камионите, натоварени с въглища, са много по-малко и повечето подемници не работят. В Тремънт витрините на половината магазини бяха заковани, а по улиците почти не се мяркаха хора и това едва ли се дължеше на лошото време.

Когато стигнаха в Дикенс, Лу бе потресена, като видя, че и тук много от магазините са затворени, включително онзи, в който Даймънд

разтвори чадъра. Да, в крайна сметка се оказваше, че това наистина носи лош късмет, само че вече не беше смешно. Седнали по тротоари и стъпала, дрипави мъже гледаха безжизнено в пустотата. Вече нямаше толкова много паркирани коли, а търговците стояха със скръстени ръце и нервни физиономии пред празните си магазини. По тротоарите крачеха съвсем малко мъже и жени с напрегнати, бледи лица. Лу видя как един препълнен автобус бавно напуска града. Празен товарен влак пъплеше като истински символ на упадъка зад редицата сгради край шосето. Надписът „Въглищата са сила“ вече не се развяваше гордо над главната улица, а мис Битумни въглища 1940 г. сигурно беше избягала от града.

Докато караха по улиците, Лу забеляза, че на много места ги сочат с пръст и си шушукат.

— Тия хора не изглеждат много доволни — каза нервно Оз, когато слязоха от олдсмобила и видяха на отсрещния тротоар още една група мъже, които ги гледаха втренчено. Начело стоеше не кой да е, а самият Джордж Дейвис.

— Хайде, Оз — каза Котън. — Дошли сме да видим Луиза.

Той ги въведе в болницата, където узнаха от Травис Барне, че състоянието на Луиза е непроменено. Очите ѝ бяха широко отворени и изцъклени. Лу и Оз я хванаха за ръцете, но тя явно не ги позна. Ако гърдите ѝ не се повдигаха леко, Лу би решила, че вече е издъхнала. Тя напрегнато се вгледа в тях, молейки Бога от все сърце да продължат да се движат. Накрая Котън ѝ каза, че е време да си вървят, и Лу с изненада разбра, че е минал цял час.

Когато излязоха, мъжете ги чакаха до олдсмобила. Джордж Дейвис бе сложил ръка върху вратата на автомобила.

— Котън храбро тръгна срещу тях.

— Какво мога да направя за вас? — попита любезно той и в същото време избута настрани ръката на Дейвис.

— Накарай оная луда жена да си продаде земята, ето какво! — викна Дейвис.

Котън огледа мъжете. Освен Дейвис всички в групата бяха граждани. Но това не означаваше, че са по-малко отчаяни от планинците, свързали оцеляването си с пръстта, сеитбата и капризния дъжд. Просто бяха възложили всичките си надежди на въглищата. Ала

за разлика от царевицата въглищата можеха да се оберт само веднъж и повече не поникваха.

— Вече разговаряхме на тая тема, Джордж, и отговорът е същият. А сега, ако нямате нищо против, трябва да откарам тези деца.

— Целият град отиде по дяволите — обади се един мъж.

— И мислите, че е по вина на Луиза? — попита Котън.

— Тя умира — каза Дейвис. — Не й трябва земя.

— Не умира — възрази Оз.

— Котън — намеси се един добре облечен мъж на около петдесет години, който въртеше търговията с автомобили в Дикенс. Тесните рамене, тънките ръце и чистите длани издаваха, че никога през живота си не е докосвал бала сено, коса или плуг. — Ще си загубя бизнеса. Ще загубя всичко, което имам, ако нещо не замени въглищата. И не само аз. Огледай се, всички страдат.

— Ами когато природният газ свърши? — възрази Котън. — Къде ще търсите помощ тогава?

— Туй ще го мислим, като му дойде времето — гневно отсече Дейвис. — Първо да оправим днешната работа, а пък тя е в газовата компания. Всички ще забогатеем. Аз, ако трябваше да помогна на съседа си, веднага щях да продам земята.

— Тъй ли? — възкликна Лу — Май не те видях, като строяхме обора, Джордж. Всъщност не си се мяркал, откакто Луиза те прогони. Освен ако имаш нещо общо с пожара в стария ни обор.

Дейвис плю, избърса устни, загащи се и сигурно би удушил Лу на място, ако Котън не стоеше до нея.

— Стига толкова, Лу — строго каза Котън.

— Котън — настоя търговецът на автомобили, — не мога да повярвам, че ни изоставяш заради някаква си глупава старица от планината. Дявол да го вземе, мислиш ли, че ще имаш клиенти, ако градът загине?

Котън се усмихна.

— Недей да се тревожиш за мен. Ще се изненадаш, ако разбереш колко малко ми трябва. А колкото до мис Кардинал, чуите всички, защото повече няма да го повтарям. Тя *не желае* да продаде земята си на „Съдърн Вали“. Това е нейно право и ще го уважавате, по дяволите. А ако наистина не можете да оцелеете тук без газовата компания, тогава ви съветвам да си вървите. Защото, разбирате ли, мис Кардинал

няма такъв проблем. Ако ще утре на този свят да не останат нито въглища, нито газ, нито електричество и телефони, тя ще си живее чудесно. — Той изгледа търговеца втренчено. — Е, кажи сега, кой е глупавият?

Котън заръча на децата да се качват и сам седна зад волана, докато мъжете пристъпваха напред да го обкръжат. Неколцина застанаха отзад да преградят пътя на колата. Котън включи двигателя на олдсмобила, свали страничното стъкло и ги погледна.

— Да ви кажа, много калпав съединител има тая таратайка. Понякога изхвърква изведнъж и колата подскача на цял километър. Веднъж без малко да претрепе човек. Е, започва се. Внимавайте!

Той отпусна съединителя, колата се стрелна назад и мъжете отскочиха. След като пътят бе разчистен, Котън изкара олдсмобила на платното и потегли. Когато по задницата на автомобила издрънча камък, Котън натисна газта и нареди на Лу и Оз да се приведат ниско. Още няколко камъка ги улучиха, преди да се отдалечат на безопасно разстояние. Котън въздъхна дълбоко.

— Ами Луиза? — попита Лу.

— Не се тревожи за нея. Травис почти през цялото време е в болницата, а всички знаят колко го бива с пушката. А когато го няма, и сестрата умее да стреля. Освен това предупредих шерифа, че хората почват да се ядосват. Той ще държи болницата под око. Пък и тия хора не биха сторили нищо лошо на една безпомощна жена. Може да страдат, но не са такива.

— Всеки път ли ще ни замерят с камъни, като идваме при Луиза? — попита боязливо Оз.

Котън прегърна момчето.

— И да го правят, по-скоро на тях ще им свършат камъните, отколкото ние да се откажем.

Когато се върнаха във фермата, разтревоженият Юджин изтича насреща им с лист хартия в ръката.

— Един човек от града донесе това, мистър Котън. Не знам какво е, ама рече веднага да ви го дам.

Котън разгърна листа. Оказа се предупреждение за неплатени данъци. Беше забравил, че от три години Луиза не е плащала данъците върху имота, защото реколтите бяха слаби и нямаше пари. Досега общината си затваряше очите, както и за другите фермери при подобни

обстоятелства. Естествено, рано или късно трябваше да платят, но не ги притискаха. Сега обаче властите настояваха за незабавно заплащане в пълен размер. Сумата възлизаше на двеста долара. И тъй като беше отдавна просрочена, можеха съвсем скоро да конфискуват и продадат имота. От целия документ лъхаше злобният дух на „Съдърн Вали“.

— Нещо лошо ли е станало, Котън? — попита Лу.

Той я погледна и се усмихна.

— Аз ще се погрижа за всичко, Лу. Чиста формалност, скъпа.

Котън изброи двеста долара пред съдебния чиновник и получи подпечатана разписка. После бавно се върна до апартамента си и събра в кашон последната купчинка книги. Когато след няколко минути вдигна глава, той видя Лу да стои на прага.

— Как стигна дотук? — попита Котън.

— Буфърд Роуз ме докара със стария си пакард. Колата няма врати, тъй че гледката е чудесна, но на всяко друсване може да изхвъркнеш навън и е доста студено. — Тя огледа празната стая. — Къде са ти книгите?

Котън се разсмя тихичко.

— Само заемаха място. — Той се потупа с пръст по челото. — Ето, тук съм ги запазил.

Лу поклати глава.

— Минах през съда. Предполагах, че онзи документ може да се окаже нещо сериозно. Двеста долара за всичките ти книги. Не биваше да го правиш.

Котън затвори кашона.

— Все пак ми останаха няколко. Искам ти да ги вземеш.

Лу прекрачи в стаята.

— Защо?

— Защото са книгите на баща ти. И според мен ти ще ги съхраняваш най-добре.

Лу помълча, докато Котън запечатваше кашона.

— А сега да вървим при Луиза — каза Котън.

— Котън, почвам да се страхувам. Продължават да затварят магазините. Преди малко потегли още един претъпкан автобус. Хората по улиците ме гледат накриво. Много са сърдити. А в училище Оз се

сби с едно момче, което каза, че погубваме всички, защото не искаме да си продадем земята.

— Много ли пострада?

Лу се усмихна печално.

— Не, всъщност спечели боя. И мисля, че най-изненадан беше самият той. Сега има синина под окото и страшно се гордее.

— Не се тревожи, Лу. Нещата ще се оправят. Все някак ще издържим.

Тя пристъпи до него и лицето ѝ стана много сериозно.

— Нищо не се оправя. Откакто дойдохме тук, само става все по-зле. Може би трябва да продадем земята и да си тръгнем. Може би така ще е по-добре за всички нас. Да осигурим на Луиза и мама по-добри медицински грижи. — Тя помълча и добави, без да го поглежда. — Някъде другаде.

— Това ли искаш?

Лу уморено извърна глава.

— Понякога ми се иска да отида на онази могилка зад къщата, да легна и никога да не стана. Това е.

Котън се замисли над нейните думи, после зарецитира:

*На света ни сред вихъра бесен,
на живота в крайпътния стан,
не бъди като скот безсловесен,
а се бий и в най-лютата бран!
Светло Утре — това е химера!
С Бог над теб, със сърце и със чест
откъсни се от мъртвото Вчера!
Действай — действай за живота Днес!
Нека следваме славния блясък
на герои, живели преди,
та на времето в мъртвия пясък...
да оставим и своите следи.*

— Хенри Лонгфелоу, „Псалм на живота“ — каза Лу без особен възторг.

— Има още много, но винаги съм смятал тия редове за най-важни.

— Поезията е хубаво нещо, Котън, но не вярвам, че може да промени живота.

— Поезията не трябва да променя живота, Лу. Просто трябва да съществува, промяната е наше дело. А ако легнеш на земята и повече не помръднеш или ако избягаш от трудностите, няма да си онази Лу Кардинал, която познавам.

— Много интересно — каза Хю Милър, изниквайки на прага. — Търсих те в кантората, Лонгфелоу. Разбрах, че си ходил в съда да плащаш чужди дългове. — Той се усмихна злобно. — Много мило от твоя страна, макар и не твърде разумно.

— Какво искаш, Милър? — попита Котън.

Дребният мъж пристъпи в стаята и погледна Лу.

— Е, най-напред искам да кажа колко съжалявам за мис Луиза Кардинал.

Лу скръсти ръце и се загледа настрани.

— Това ли е всичко? — грубо попита Котън.

— Освен това дойдох да направя още едно предложение за имота.

— Не е мой, за да го продавам.

— Но мис Кардинал не е в състояние да оцени предложението.

— Тя вече ти отказа веднъж, Милър.

— Именно затова реших да не се пазаря повече и вдигам цената на петстотин хиляди долара.

Котън и Лу се спогледаха смаяно, после адвокатът отговори:

— Пак повтарям, имотът не е мой, за да го продавам.

— Предполагах, че като адвокат имаш правото да действаш от нейно име.

— Не. А и да имах, пак нямаше да ти го продам. Е, има ли още нещо, което *да не направя* за теб?

— Не, каза ми всичко, което желяех да чуя. — Милър подаде на Котън снопче документи. — Смятай клиентката си за уведомена.

И той излезе с усмивка. Котън бързо прегледа документите. Лу тревожно стоеше до него.

— Какво има, Котън?

— Лоша работа, Лу.

Изведнъж Котън сграбчи ръката на Лу, двамата изтичаха надолу по стъпалата и се втурнаха към болницата.

Котън блъсна вратата на болничната стая. Посрещна ги блясъкът на фотографска светкавица. Човекът вътре се озърна към тях, после направи още една снимка на Луиза върху леглото. До него стоеше друг мъж, едър и мускулест. Дватама бяха облечени в скъпи костюми и носеха меки шапки.

— Махайте се! — изкрещя Котън.

Той скочи напред и се опита да изтръгне фотоапарата, но едрият мъж го дръпна настрани, оставяйки на приятеля си време да се измъкне. Сетне и той излезе, широко усмихнат.

Котън стоеше задъхан и безпомощно гледаше ту Лу, ту Луиза.

Беше особено студен безоблачен ден. Котън влезе в съдебната зала и застана на място, когато видя вътре Милър и още един мъж — висок, солиден и извънредно елегантен; гладко сресаната му коса се спускаше по удивително масивна глава.

— Сигурен бях, че днес ще те видя — каза Котън на Милър.

Милър кимна към спътника си.

— Вероятно си чувал за Търстън Гуд, известен адвокат от Ричмънд.

— Да, чувал съм. Наскоро имахте дело пред Върховния съд на Съединените щати, нали, сър?

— По-точно — отвърна Гуд с плътен, спокоен баритон — спечелих делото, мистър Лонгфелю.

— Поздравления. Какво ви води по нашия край?

— Щатските власти любезно разрешиха на мистър Гуд да дойде, за да представлява техните интереси по този твърде важен въпрос — обясни Милър.

— Откога е станало необходимо да включваме най-добрите юристи на щата в някакво си простичко дело за невменяемост?

Гуд се усмихна сърдечно.

— Като служител на обществото едва ли има смисъл да ви обяснявам защо дойдох, мистър Лонгфелю. Достатъчно е да кажа, че съм тук.

Котън обхвана с ръка брадичката си и се престори на дълбоко замислен.

— Дайте сега да видим. Във Вирджиния адвокатите, защитаващи интересите на обществени групи, са на изборна длъжност. Мога ли да попитам дали „Съдърн Вали“ е направила дарение за кампанията ви, сър?

Гуд се изчерви.

— Този намек не ми харесва!

— Не го казах като намек.

Приставът Фред влезе и обяви:

— Всички станете. Открива се съдебното заседание на негова светлост Хенри Джей Аткинс. Всички, които имат дела пред този съд, нека излязат напред и ще бъдат изслушани.

В този момент Лу и Оз незабелязано се промъкнаха през вратата. Облечени в дебели палта и обути с вълнени чорапи, натъпкани в широки ботуши, те бяха минали пак по тополовия мост и надолу по склоновете до пътя, откъдето успяха да хванат камион до Дикенс. Зимният студ доста затрудни пътуването им, но Котън бе обяснил какъв ефект може да има това дело върху живота на всички им. Седнаха свити на последния ред и само очите им се подаваха над предната облегалка.

— Обявете следващото дело — нареди Аткинс. Всъщност днес делото беше само едно, но съдът си имаше ритуали.

Фред обяви началото на предварително заседание по случая „Щатът срещу Луиза Мей Кардинал“.

Аткинс се усмихна широко от своя висок подиум.

— Мистър Гуд, за мен е истинска чест да ви видя в своята зала, сър. Моля, изложете тезата на щатските власти.

Гуд се изправи и пъкна палец под ревера си.

— Задачата ми съвсем не е приятна, но властта трябва да изпълнява задълженията си. Компанията „Съдърн Вали, газ и въглища“ е направила предложение да закупи имот, притежаван изцяло от мис Кардинал. Смятаме, че от правна гледна точка неотдавнашният мозъчен удар я прави неспособна да вземе разумно решение по въпроса. Единствените ѝ роднини са малолетни и нямат право да действат от нейно име. А доколкото знаем, единственият жив роднина на тези деца страда от тежко психическо заболяване. Освен това научихме от сигурен източник, че мис Кардинал не е подписвала документи, упълномощаващи трето лице да представлява интересите ѝ.

При тия думи Котън стрелна поглед към Милър, който продължи да седи най-спокойно със самоуверена физиономия.

Гуд продължи:

— За да защитим изцяло правата на мис Кардинал по този въпрос, ние молим да бъде обявена за невменяема и да се назначи

попечител, който да води личните ѝ дела, включително и крайно изгодното предложение от страна на „Съдърн Вали“.

Докато Гуд сядаше на мястото си, Аткинс кимна.

— Благодаря, мистър Гуд. Котън?

Котън се изправи и застана пред подиума.

— Ваша светлост, имаме работа с опит не да бъдат изпълнени, а напротив, да се осуетят желанията на мис Кардинал. Тя вече отхвърли предложението на „Съдърн Вали“ да закупи земята ѝ.

— Вярно ли е, мистър Гуд? — попита съдията.

Гуд запази спокойствие.

— Мис Кардинал отхвърли едно предложение; сегашното обаче е за многократно по-висока сума и трябва да бъде разгледано съвсем отделно.

— Мис Кардинал недвусмислено заяви, че няма да продаде имота си на каквато и да било цена — каза Котън.

Той също пъкна палец под ревера си, но после размисли и го дръпна надолу.

— Имате ли свидетел, който да потвърди това? — попита съдия Аткинс.

— Никой друг, освен мен.

Гуд атакува веднага.

— Ако мистър Лонгфелоу възнамерява да даде показания по делото, настоявам да се оттегли от позицията си като адвокат на мис Кардинал.

Аткинс погледна Котън.

— Това ли искаш?

— Не. Мога обаче да представлявам интересите на Луиза, докато тя оздравее.

Гуд се усмихна.

— Ваша светлост, мистър Лонгфелоу изрази пред цялата зала своите предубеждения към клиента ми. Едва ли можем да смятаме, че притежава необходимата безпристрастност, за да представлява *почтено* интересите на мис Кардинал.

— Тук съм склонен да се съглася с него, Котън — каза съдията.
— Насрочвам делото за следващата седмица.

Котън се смая.

— Та това не ни оставя време за подготовка.

— Съгласни сме с този срок — каза Гуд. — Мис Кардинал заслужава да разгледаме делата ѝ с цялата възможна бързина и почителност.

Аткинс вдигна чукчето.

— Котън, ходих в болницата да видя как е Луиза. Не знам дали е с всичкия си, или не, но онези деца ще се нуждаят от закрила. Поне това трябва да решим час по-скоро.

— Можем сами да се грижим за себе си.

Всички извърнаха глави към последния ред, където се бе изправила Лу.

— Можем сами да се грижим за себе си — повтори тя. — Докато Луиза оздравее.

— Лу — каза Котън, — не му е нито времето, нито мястото.

Гуд се усмихна.

— Е, вие двамата без съмнение сте прекрасни деца. Аз съм Търстън Гуд. Как я карате?

Лу и Оз упорито мълчаха.

— Елате насам, млада госпожице — нареди Аткинс.

Лу преглътна мъчително и тръгна към подиума, откъдето Аткинс я гледаше както Зевс някой простосмъртен.

— Млада госпожице, членувате ли в адвокатската асоциация?

— Не. Искам да кажа... не.

— Знаете ли, че само упълномощени адвокати имат правото да се обръщат към съда и изключения се допускат само при извънредни обстоятелства?

— Е, след като въпросът засяга мен и брат ми, смятам обстоятелствата за *извънредни*.

Аткинс погледна Котън с усмивка, после пак се обърна към Лу.

— Виждам, че си умно момиче. И съобразително. Но законът си е закон. Деца на вашата възраст не могат да живеят сами.

— Юджин ще ни помага.

— Той не е ваш роднина.

— Ами Даймънд Скинър? Той живееше съвсем сам.

Аткинс се озърна към Котън.

— Котън, обясни ѝ, ако обичаш.

— Лу, съдията е прав. Малки сте, за да живеете сами. Край вас трябва да има възрастен.

Изведнъж в очите на Лу бликнаха сълзи.

— Да, но те непрекъснато ни напускат.

Тя се обърна, изтича между редовете, блъсна двойната врата и изчезна. Оз забърза след нея.

Котън се обърна към съдията.

— Една седмица — каза Аткинс. После удари с чукчето и тръгна към кабинета си като магьосник, търсец почивка след особено трудно заклинание.

Гуд и Милър изчакаха Котън пред залата. Гуд приведе глава към него.

— Вижте, мистър Лонгфелоу, за всички ще е много по-лесно, ако ни сътрудничите. Знаем какво ще открият лекарите при един преглед. Защо да подлагаме мис Кардинал на унизителен съдебен процес?

Котън пристъпи още по-близо до Гуд.

— Мистър Гуд, вие не давате пет пари дали Луиза ще получи уважението, което заслужава. Дошли сте като наемник на една голяма компания, искаща да прескочи закона, за да отнеме земята ѝ.

Гуд се усмихна невъзмутимо.

— Ще се видим в съда.

Вечерта Котън работеше зад отрупаното с книжа бюро. Мърмореше си, водеше записки, задраскваше, после скачаше и почваше да крачи напред-назад като млад баща пред родилното. Вратата изскърца и Котън зяпна от изненада, като видя Лу да влиза с пълна кошница и димящ кафеник.

— Юджин ме докара с колата да посетим Луиза — обясни тя. — Взех това от ресторант „Ню Йорк“. Сигурно не си и обядвал.

Котън наведе глава. Лу разчисти местенце на бюрото, подреди вечерята и наля чаша кафе. Но след като свърши, не показа, че има намерение да си тръгва.

— Много съм зает, Лу. Благодаря за храната.

Котън седна зад бюрото, но не посегна към книгите и документите.

— Извинявай, че се намесих в съда.

— Няма нищо. На твоето място сигурно и аз щях да сторя същото.

— Ти беше много добър.

— Напротив, провалих се безславно.

— Но делото още не е започнало.

Котън свали очилата и ги изтри с вратовръзката си.

— Истината е, че последното си истинско дело водих преди години, а и тогава не бях кой знае колко добър. Сега просто попълвам документи, съставям завещания, пълномощни и тъй нататък. Никога не съм се сблъсквал с юрист от ранга на Гуд. — Той си сложи очилата и чак сега разбра, че през целия ден е гледал като в мъгла. — Не искам да обещавам нещо, което не ми е по силите.

Тия думи увиснаха като огнена стена между двамата.

— Вярвам в теб, Котън. Каквото и да се случи, вярвам в теб. Искан да го знаеш.

— Защо вярваш в мен, за бога? Нима не те провалям през цялото време? Само знам да цитирам поезия, която с нищо не ни помага.

— Не, през цялото време се мъчиш да ни помогнеш.

— Не мога да бъда като баща ти, Лу. Всъщност май ще излезе, че за нищо не ме бива.

Лу застана пред него.

— Ще ми обещаеш ли само едно, Котън? Ще обещаеш ли, че никога няма да ни напуснеш?

След кратко мълчание Котън докосна брадичката на момичето и изрече с пресекващ, но ясен и силен глас:

— Ще съм с вас, докогато ме искате.

Пред съдебната сграда паркираните фордове, шевролети и крайслери съседстваха с конски и мулешки впрягове. Ситен снежец бе хвърлил навсякъде бяла покривка, ала никой не ѝ обръщаше внимание. Всички бързаха към залата.

Съдебната зала никога не бе виждала тъй многобройна публика. Всички места бяха заети. Зад последния ред и на малкия балкон се тъпчеха правостоящи. Имаше градски мъже с костюми и вратовръзки, жени с празнични рокли и големи шапки, натруфени с воалетки и изкуствени цветя и плодове. До тях стояха фермери с чисти гащеризони, стиснали шапки в ръце и прибрали в джобовете си тютюна за дъвчене. Зад тях бяха жените им с пъстри рокли до глезените и телени очила върху изнурените, сбръчкани лица. Те оглеждаха залата развълнувано, сякаш очакваха всеки момент да се появи кралска особа.

Тук-там сред възрастните се бяха промъкнали и деца като хоросан между тухли. За да вижда по-добре, едно хлапе се качи върху парапета на балкона и се хвана за страничната колона. Някакъв мъж го смъкна и строго му каза, че тук е съд и трябва да се държи достойно, вместо да лудува. Момчето унило се отдалечи. След малко мъжът зае мястото му върху парапета.

Котън, Лу и Оз се изкачваха по стъпалата на съда, когато едно спретнато момченце със сако, изгладени панталони и лъснати черни обувки изтича към тях.

— Моят татко казва, че правиш лошо на целия град заради една жена. Казва, че на всяка цена трябва да доведем газовата компания.

И дребосъкът изгледа Котън така, сякаш адвокатът бе заплюл майка му.

— Тъй ли? — рече Котън. — Е, уважавам мнението на татко ти, макар че не съм съгласен с него. А сега му предай, че ако иска по-късно да обсъдим въпроса лично, с радост ще се отзова на поканата.

Котън се огледа и видя един мъж, който навярно бе баща на детето, защото ги зяпаше, но побърза да извърне глава. Котън погледна струпаните автомобили и каруци, после каза на момчето:

— По-добре влизай с татко си да заемете места. Днес май ще имаме доста публика.

Въпреки тия думи, когато влязоха, Котън се смая от насъбраното множество. Но всъщност нямаше нищо чудно — тежката земеделска работа беше приключила и хората от планината разполагаха със свободно време. За гражданите пък процесът предлагаше достъпно и евтино забавление. Изглежда, бяха решили твърдо да не пропуснат нито една адвокатска хитрина и уловка. За мнозина днешното дело навярно щеше да бъде най-вълнуващият момент в живота им. И това е най-печалното, помисли си Котън.

Ала знаеше много добре, че залозите *наистина* са високи. Градчето умираше за пореден път и се надяваше да възкръсне с помощта на една богата компания. Срещу всичко това стоеше само една полумъртва и може би обезумяла старица в болницата. И две тревожни деца, разчитащи изцяло на него; и още една безсилна жена, на която с радост би отдал сърцето си, ако можеше да се събуди. *Господи, нима имаше сили да се пребори?*

— Намерете си места — каза Котън на децата. — И кротувайте.

Лу го целуна по бузата.

— Успех.

Един познат фермер им направи място да седнат.

Котън продължи напред по пътеката, кимайки на познатите си в тълпата. Най-отпред бяха Милър и Уилър.

Гуд седеше на адвокатската маса, щастлив като прегладнял човек на църковна трапеза. Взираше се в тълпата, очакваща нетърпеливо да види двубоя.

— Готов ли сте да започваме? — попита Гуд.

— Не по-малко от вас — бодро отвърна Котън.

Гуд се разсмя.

— Моите уважения, но не ми се вярва.

Приставът Фред излезе да изрече официалното встъпление. Всички станаха и съдът на негова светлост Хенри Аткинс започна своето заседание.

— Въведете съдебните заседатели — нареди съдията на Фред.

Заседателите влязоха един по един. Котън ги оглеждаше и едва не падна на пода, когато зърна сред избраниците Джордж Дейвис.

— Ваша светлост — провикна се той, — Джордж Дейвис не беше между заседателите, които избрахме. Той е сериозно заинтересуван от резултата на делото.

Аткинс се приведе напред.

— Виж какво, Котън, сам знаеш колко трудно набираме заседатели. Трябваше да освободя Лерой Дженкинс, защото жена му се разболя, после пък Гарси Бърнс го ритна муле. Знаем, че Джордж Дейвис не е твърде обичан, но и той има право да служи на обществото. Я кажи, Джордж, можеш ли да вземеш честно и безпристрастно решение по този случай?

Облечен в неделния си костюм, Дейвис изглеждаше кротък и достопочтен.

— Да, сър — каза той и се огледа наоколо. — Ами че нали сме съседни с Луиза, всички го знаете. Добре се погаждаме с нея.

И той се усмихна с усилие, сякаш за пръв път опитваше нещо подобно.

— Сигурен съм, че мистър Дейвис ще бъде чудесен заседател, ваша светлост — каза Гуд. — Няма възражения от наша страна.

Котън погледна Аткинс и странното изражение на съдията го накара сериозно да се замисли какво става всъщност.

Лу седеше безмълвно, макар че кипеше от гняв. Всичко беше измама. Искеше й се да скочи и да го каже на висок глас, но за пръв път в живота си не смееше. В края на краищата това беше съд.

— Лъже! — отекна пронизителен вик и всички глави в залата се завъртяха нагам, откъдето бе дошъл.

Лу се озърна и видя, че Оз е скочил на седалката и стърчи над всички наоколо. Очите му пламтяха, пръстът му сочеше право към Джордж Дейвис.

— Лъже — изрева отново Оз с тъй плътен глас, че Лу не можа да го познае. — Той мрази Луиза. Не е честно да бъде тук.

Котън бе онемял като всички останали. Съдията Аткинс гледаше недоволно момчето. Гуд се готвеше да скочи на крака. А в погледа на Дейвис гореше такава омраза, че Котън благодари на Бога, задето човекът няма оръжие подръка. Котън се втурна към Оз и го накара да млъкне.

— Очевидно склонността към буйства на обществено място е характерна за целия род Кардинал — изрече с гръмовен глас Аткинс.
— Не можем да търпим подобно нещо, Котън.

— Знам, ваша светлост. Знам.

— Не е честно — изкрещя Оз. — Тоя човек е лъжец!

Лу се изплаши.

— Оз, моля те. Всичко върви както трябва.

— Не е вярно, Лу — каза Оз. — Тоя човек е гаден. Оставя семейството си да гладува. Той е негодник!

— Котън, махни това дете — изрева съдията. — Веднага.

Котън изведе Оз. Лу изтича след тях.

Седнаха на стъпалата пред сградата. Оз не плачеше.

Само седеше и блъскаше с юмручета по бедрата си. Лу го гледаше и по бузите ѝ се стичаха сълзи. Котън прегърна момчето през раменете.

— Не е честно, Котън — каза Оз, продължавайки да размахва юмруци. — Просто не е честно.

— Знам, синко. Знам. Но всичко ще се оправи. Ами че включването на Джордж Дейвис в състава на заседателите може дори да е в наша полза.

Ръцете на Оз застинаха.

— Как така?

— Това е една от загадките на правото, Оз, затова просто ще трябва да ми повярваш. А сега подозирам, че все още искате да гледате делото.

Двамата потвърдиха, че това е най-голямото им желание.

Котън се озърна и видя до входа заместник-шерифа Хауърд Уокър.

— Хауърд, навън е студеничко за тези деца. Ако гарантирам, че вече няма да вдигат шум, ще намериш ли начин да ги вкараш вътре, защото аз трябва да продължавам. Нали ме разбираш?

Уокър се усмихна и намести служебния си колан.

— Идвайте с мен, деца. Оставете Котън да си прави магиите.

— Благодаря ти, Хауърд — каза Котън. — Само имай предвид, че заради тая помощ може градът да се настрои против теб.

— Баща ми и брат ми умряха в мините. По дяволите „Съдърн Вали“. Хайде влизай и им покажи какво може един адвокат.

След като Котън влезе, Уокър въведе Лу и Оз през задния вход и ги настани на балкона в специалната лежа за почетни гости, като настоя да получи от Оз тържествен обет за пълно мълчание.

Лу погледна братчето си и прошепна:

— Оз, това беше много храбра постъпка. Аз не посмях.

Той се усмихна. Изведнъж Лу осъзна, че нещо липсва.

— Къде е новото мече, което ти купих?

— Стига де, Лу, голям съм вече за плюшени мечета.

Лу го погледна отново и разбра, че това е истина. И в очите ѝ избиха сълзи, защото внезапно си го представи като висок и силен мъж, който вече не се нуждае от по-голямата си сестра.

Долу в залата Котън и Гуд разпалено си шушукаха със съдията Аткинс.

— Виж сега, Котън — каза Аткинс, — приемам всичко, което каза за Джордж Дейвис, и възраженията ти ще бъдат отбелязани в протокола, но пък Луиза е помогнала за раждането на четирима от заседателите, а щатският представител не възрази. — Той се озърна към Гуд. — Мистър Гуд, ще ни извините ли за момент?

Адвокатът се сепна.

— Ваша светлост, нима ще разговаряте на четири очи със защитата? В Ричмънд не правим такива неща.

— Е, тогава съм адски доволен, че не сме в Ричмънд. А сега ще бъдете ли така добър да се дръпнете за малко?

Аткинс размаха ръка, сякаш пъдеше досадни мухи, и Гуд неохотно отстъпи към масата.

— Котън — каза Аткинс, — и двамата знаем, че това дело предизвика голям интерес. Знаем и къде е причината — в парите. Луиза лежи в болницата и повечето хора си мислят, че няма да прескочи трапа. А насреща им лъцят парите на „Съдърн Вали“.

Котън кимна.

— Значи смяташ, че каквото и да се случи, заседателите ще вземат решение против нас?

— Е, нищо не мога да предскажа, но ако загубиш тук...

— Тогава участието на Джордж Дейвис ми дава сериозни основания за обжалване — довърши Котън.

Очевидно Аткинс бе много доволен, че Котън тъй бързо е схванал стратегията му.

— Я виж ти, изобщо не ми беше хрумвало. Добре че се сети. А сега да започваме представлението.

Докато Котън се връщаше към служебната маса, Аткинс удари с чукчето и обяви:

— Съдебните заседатели са приети. Седнете всички.

Заседателите седнаха едновременно.

Аткинс бавно ги огледа и спря очи върху Джордж Дейвис.

— И още нещо, преди да започнем. Вече трийсет и четири години седя на този подиум и досега в моята зала не се е чувало за подкупени заседатели или нещо подобно. Няма и да се чуе, защото, ако стане такава работа, тъй ще подреда виновника, че има да си мечтае за доживотна каторга в мините.

Той огледа още веднъж Дейвис изпод вежди, озърна се заплашително към Гуд и Милър, после нареди:

— Призовете първия щатски свидетел.

— Щатът призовава доктор Лутър Рос — каза Гуд.

Едрият доктор Рос стана и трмаво тръгна към свидетелското място. От него се излъчваше сериозност, която адвокатите много обичаха, когато бе на *тяхна* страна; иначе си беше просто един добре платен лъжец.

Фред го накара да положи клетва.

— Вдигнете дясната си ръка положете лявата върху Библията. Заклевате ли се да казвате истината, цялата истина и нищо друго освен истината с Божия помощ?

Рос потвърди, че в никакъв случай няма да каже нещо друго освен истината, после се намести на свидетелския стол.

Фред се отдръпна и Гуд пристъпи към свидетеля.

— Доктор Рос, сър, бихте ли запознали съдебните заседатели със своята отлична квалификация?

Този въпрос бе зададен с чистопробен южняшки акцент.

— Ръководя приюта за душевноболни в Роаноук. Водил съм курсове по психиатрия в Ричмъндския медицински колеж и Вирджинския университет. Лично съм давал преценка по над две хиляди подобни случая.

— Не ще и дума, мистър Лонгфелоу и уважаемият съд ще се съгласят, че вие сте специалист в своята област. Нещо повече, навярно сте специалист номер едно в тази област, тоест тъкмо онзи човек, когото заслужават тези прекрасни заседатели.

— Възраждавам, ваша светлост! — каза Котън. — Не чух никакво доказателство, че мистър Гуд е специалист по оценка на специалистите.

— Приема се, Котън — каза Аткинс. — Продължавайте, мистър Гуд.

— И тъй, мистър Рос — продължи Гуд, като хвърли неприязнен поглед към Котън, — имайте ли възможност да прегледате Луиза Мей Кардинал?

— Да.

— И какво е вашето мнение на експерт за умствените ѝ способности?

Рос потупа с пухкавата си ръка парапета около свидетелското място.

— Тя е *напълно* лишена от умствени способности. Според моята научно обоснована преценка трябва да бъде приета в специализирано заведение.

В залата се надигна глъчка и Аткинс нетърпеливо удари с чукчето.

— Тишина!

Гуд продължи:

— В специализирано заведение? Я виж ти. Това е сериозна работа. Значи казвате, че не е в състояние да води собствените си дела? Да речем, продажба на имот.

— В никакъв случай. Лесно могат да я измамат. Клетата жена не може дори да се подпише. Сигурно не си помни и името. — Доктор Рос хвърли властен поглед към заседателите и повтори: — Трябва да се настани в специализирано заведение.

Гуд зададе поредица от грижливо подготвени въпроси и на всеки получи отговора, който желаше: според почитаемия доктор Рос болната Луиза Мей без съмнение е умствено непълноценна.

— Нямам повече въпроси — каза накрая Гуд.

— Мистър Лонгфелоу? — каза Аткинс. — Подозирам, че искате да си опитате късмета.

Котън стана, свали очилата си и се обърна към свидетеля.

— Казвате, че сте прегледали над две хиляди пациенти?

— Така е — изпъчи се Рос.

— И колко от тях обявихте за невменяеми?

Рос тутакси спря да се пъчи, защото явно не бе очаквал подобен въпрос.

— Ами... трудно е да се каже.

Котън се озърна към заседателите и пристъпи крачка напред.

— Не е чак толкова трудно. Просто трябва да го кажете. Нека ви помогна. Сто процента? Петдесет процента?

— Не са сто процента.

— Но не са и петдесет?

— Да.

— Хайде тогава да уточним. Осемдесет? Деветдесет? Деветдесет и пет?

Рос се замисли.

— Струва ми се, че са около деветдесет и пет на сто.

— Добре. Чакайте да пресметна. Мисля, че това прави хиляда и деветстотин души от две хиляди. Много луди хора сте срещали, доктор Рос.

Публиката се разсмя и Аткинс удари с чукчето, но не успя да удържи усмивката си.

Рос изгледа яростно Котън.

— Каквото виждам, това говоря, господин адвокат.

— Доктор Рос, колко жертви на мозъчен удар сте преглеждали, за да определите умствените им способности?

— Ами... в момента не си спомням подобен случай.

Котън закрачи напред-назад пред свидетелското място. Рос не откъсваше поглед от него и по челото му изби пот.

— Предполагам, че повечето ви пациенти страдат от душевни заболявания. Тук става дума за жертва на мозъчен удар, чиято телесна слабост може да създава впечатление за психическа болест, макар че всъщност не е така. — Котън плъзна поглед из залата и откри Лу на балкона. — Фактът, че един човек е неспособен на говор и движение, все още не доказва, че той не разбира какво става около него. Напълно е възможно да вижда, да чува и да разбира всичко. Всичко! — Котън

рязко се завъртя и погледна свидетеля. — А след време същият този човек може да се възстанови напълно.

— Жената, която видях, едва ли ще се възстанови.

— Специалист ли сте по мозъчните удари? — повиши глас Котън.

— Е, не съм. Но...

— Тогава моля съда да нареди на заседателите да не взимат предвид последното ви изявление.

Аткинс се обърна към заседателите.

— Разпореждам да не обръщате внимание на каквито и да било твърдения от страна на доктор Рос относно това, че мис Кардинал може да не се възстанови, тъй като той определено *не е компетентен* за подобна преценка.

При последните думи Аткинс и Рос се спогледаха гневно, а Котън вдигна ръка, за да прикрие усмивката си.

— Доктор Рос — продължи Котън, — всъщност вие не можете да заявите със сигурност, че днес, утре или вдругиден Луиза Мей Кардинал няма да бъде напълно способна да управлява делата си, нали?

— Жената, която прегледах...

— Моля ви, сър, отговорете на въпроса.

— Не.

— Какво „не“? — попита любезно Котън. — Пояснете на тези чудесни съдебни заседатели.

Рос раздразнено скръсти ръце.

— Не, не мога да заявя със сигурност, че мис Кардинал няма да се възстанови днес, утре или вдругиден.

Гуд скочи на крака.

— Ваша светлост, виждам накъде бие защитата и мисля, че имам отговор. За момента доктор Рос потвърждава, че мис Кардинал не е в състояние да взема разумни решения. Ако тя оздравее, на което се надяваме всички, тогава определеният от съда попечител може да бъде отстранен и тя да поеме делата си в свои ръце.

— Дотогава няма да й остане нищо — каза Котън.

Гуд не пропусна удобния случай.

— Е, в такъв случай мис Кардинал несъмнено ще се утеша със сумата от половин милион долара, която „Съдърн Вали“ предлага за

нейния имот.

Цялата зала ахна при споменаването на тази неимоверна сума. Един човек щеше да се прекатури през парапета на балкона, но съседите му успяха да го удържат в последния миг. И мърлявите, и спретнатите деца се споглеждаха с широко разтворени очи. Майките и бащите им също. Съдебните заседатели също се споглеждаха, потресени и изумени. Само Джордж Дейвис седеше неподвижно, отправил поглед право напред, и по лицето му нямаше и следа от чувства.

Гуд побърза да продължи:

— Същата утеха без съмнение ще намерят и други, когато компанията направи подобни предложения за *техните* имоти.

Котън се огледа. В момента би искал да е където и да било, само не тук. Виждаше как планинари и граждани се взират в него — единствения човек, застанал между тях и полагащото им се богатство. Ала въпреки цялата тежест на тези погледи той прогони тревогата от ума си и гневно извика:

— Ваша светлост, с тези думи мистър Гуд току-що направо подкупи съдебните заседатели. Настоявам процесът да бъде прекратен. Моята клиентка не може да се надява на справедлива присъда от хора, които вече броят доларите на „Съдърн Вали“.

Гуд се усмихна на заседателите.

— Оттеглям последната реплика. Съжалявам, мистър Лонгфелоу. Не беше нарочно.

Аткинс се облегна назад.

— Няма да прекратя процеса, Котън. Към кого можеш да се обърнеш по този въпрос? В кръг от стотина километра почти всичко живо се е довякло в тази зала, а до най-близкия съд има цял ден пътуване с влак. И съдията там не е кротка душа като мен. — Той се обърна към заседателите. — Чуйте ме, хора, не бива да обръщате внимание на онова, дето го каза мистър Гуд относно предложението за имота на мис Кардинал. Не биваше да говори такова нещо и вие ще го забравите. Не се шегувам! — Аткинс извърна поглед към Гуд. — Чувал съм, че имате отлична репутация, сър, и никак не бих желал тъкмо аз да я опетня. Но ако ми погодите още един такъв номер, в тая сграда имам една килийка, където ще излежите присъда за неуважение на съда и може дори да забравя, че сте там. Разбрахте ли?

Гуд кимна и отговори смирено:

— Да, ваша светлост.

— Котън, имаш ли други въпроси към доктор Рос?

— Не, ваша светлост — каза Котън и се отпусна на стола.

Гуд призова Травис Барне. Въпреки цялото си желание под умелите въпроси на Гуд добрият доктор бе принуден да признае, че прогнозата за Луиза не е благоприятна. Накрая Гуд размаха пред него снимка.

— Това ли е вашата пациентка Луиза Мей Кардинал?

Барне погледна фотографията.

— Да.

— Моля за разрешение да я покажа на заседателите.

— Добре, но побързайте — каза Аткинс.

Гуд пусна пред Котън копие от снимката. Без дори да погледне, Котън я скъса на две и захвърли парчетата в плювалника до масата, докато Гуд разнасяше оригинала пред лицата на заседателите. По цъкането, тъжното поклащане на глави и тихите коментари личеше, че фотографията е постигнала търсения ефект. Единствено Джордж Дейвис не изглеждаше разтревожен. Той задържа снимката най-дълго и като че положи големи усилия да скрие задоволството си. След като злото бе сторено, Гуд си седна.

— Травис — каза Котън, като застана пред своя приятел, — лекувал ли си досега някакви заболявания на Луиза Кардинал?

— Да, на два пъти.

— Разкажи ни за тези два случая, ако обичаш.

— Преди десетина години я ухапа гърмяща змия. Тя сама претрепа с мотика гадината, после слезе на кон от планината и пристигна при мен. Ръката ѝ вече беше подпухнала горе-долу колкото моя крак. Разболя се тежко, вдигна температура, каквато не бях виждал дотогава. Дни наред беше между живота и смъртта. Но оздравя точно когато си мислехме, че няма да издържи. Като муле се беше вкопчила в живота.

— А втория път?

— Пневмония. През онази зима преди четири години, когато натрупа сняг като на полюса. Помните ли я? — обърна се той към залата и всички закимаха. — Нямаше начин човек нито да слезе, нито да се изкачи до планината. Цели четири дни бяха изтекли, додето ми

съобщят. Когато бурята утихна, аз отидох да я лекувам, но тя бе минала през най-лошото сам-самичка. Такова нещо би погубило млад човек дори и в болница, а тя беше прехвърлила седемдесетте и оцеля без капка лекарство, само с волята си за живот. Не бях виждал подобно чудо.

Котън се приближи до съдебните заседатели.

— По всичко личи, че тази жена притежава неукротим дух. Дух, който не може да бъде победен.

— Възраждам, ваша светлост — обади се Гуд. — Това въпрос ли е или божествено откровение от ваша страна, мистър Лонгфелоу?

— Надявам се, и едното, и другото.

— Нека го кажем така — заяви Барне. — Ако бях комарджия, не бих заложил против тази жена.

Котън погледна заседателите.

— Нито пък аз. Нямам повече въпроси.

— Мистър Гуд, кого призовавате сега? — попита Аткинс.

Адвокатът се изправи и огледа залата. Продължаваше да търси, докато накрая погледът му достигна балкона, плъзна по предния ред и спря върху Лу и Оз. След това само върху Оз.

— Млади момко, защо не слезеш тук да си поговорим?

Котън скочи от стола.

— Ваша светлост, не виждам причина...

— Ваша светлост — прекъсна го Гуд, — именно децата ще трябва да бъдат поставени под попечителство, затова смятам, че ще е разумно да изслушаме едно от тях. А макар и дребен, този младеж притежава твърде могъщ глас, както всички в залата имаха възможност да се убедят неотдавна.

Откъм публиката долетя приглушен смях и Аткинс разсеяно заудря с чукчето, докато обмисляше това предложение. Котън отброи шест бързи удара на сърцето си.

— Ще разреша. Но не забравяйте, Гуд, той е само едно малко момче.

— Непременно ще го имам предвид, ваша светлост.

Лу стисна ръката на Оз. Двата слязоха по стълбището и прекосиха залата под погледите на цялата публика. Оз сложи ръка върху Библията, даде клетва да казва истината и Лу се върна на

мястото си. Върху големия свидетелски стол момчето изглеждаше тъй дребно и незащитно, че сърцето на Котън се сви.

Гуд пристъпи напред.

— И тъй, мистър Оскар Кардинал... — започна той.

— Името ми е Оз, сестра ми се казва Лу. Не й викайте Луиза Мей, че може да се ядоса и да ви халоса здравата.

Гуд се усмихна.

— Не бой се, ще ви наричам Оз и Лу. — Той се подпря на парапета. — Навярно знаеш колко съжالياваме всички тук, че майка ви е толкова болна.

— Тя ще оздравее.

— Нима? Така ли казаха лекарите?

Оз вдигна очи към Лу. Гуд изчака, после докосна бузата на момчето и извърна лицето му към себе си.

— Е, синко, на това свидетелско място трябва да казваш само истината. Не може да търсиш отговорите от сестра си. Дал си клетва пред Бога да говориш истината.

— Винаги казвам истината. Да пукна, очите ми да изтекат.

— Браво, момко. Хайде сега, казаха ли лекарите, че майка ти ще оздравее?

— Не. Казаха, че не знаят.

— А ти откъде знаеш?

— Знам, защото... защото го пожелах. При кладенеца на желанията.

— Кладенец на желанията? — повтори Гуд и отправи към заседателите многозначителна усмивка. — Значи по вашия край има кладенец на желанията. Ех, защо си нямаме такова нещо и в Ричмънд!

Откъм публиката избухна смях. Оз пламна като божур и смутено се размърда на стола.

— *Наистина* има такъв кладенец — настоя той. — Моят приятел Даймънд Скинър ни разказа за него. Казваш си желанието, даваш най-скъпото, което имаш, и всичко се сбъдва.

— Звучи чудесно. Значи казваш, че си изрекъл желанието.

— Да, сър.

— И си дал най-скъпото, което имаш? Какво беше то?

Оз нервно огледа залата.

— Истината, Оз — напомни му Гуд. — Не забравяй, че се закле пред Бога, синко.

Оз дълбоко въздъхна.

— Мечето. Дадох си мечето.

Тук-там прозвуча приглушен кикот, после всички видяха как по бузата на момчето плъзна самотна сълза и залата стихна.

— Сбъдна ли се желанието ти? — попита Гуд.

Оз поклати глава.

— Не.

— Отдавна ли го изрече?

— Да — отговори тихо Оз.

— А майка ти още е много болна, нали?

Оз наведе глава.

— Да — отвърна той с изтъняло гласче.

Гуд пъкна ръце в джобовете си.

— Е, синко, има една печална истина: нещата не се сбъдват само защото ги желаем. Не и в истинския живот. Знаеш, че прабаба ти е тежко болна, нали?

— Да, сър.

— Пожела ли нещо и за нея?

Котън се изправи.

— Гуд, остави детето на мира.

— Добре, добре. Оз, ти разбираш, че не можеш да живееш самичък, нали? Ако прабаба ти не оздравее, според закона трябва да бъдеш настанен в дома на някой възрастен. Или да те изпратят в сиропиталище. А ти не искаш да ходиш в някакво си сиропиталище, прав ли съм?

Котън отново скочи на крака.

— Сиропиталище ли? Откога почнахме да разглеждаме този въпрос?

— Е, ако земята на мис Кардинал не бъде продадена и ако не й се случи още едно чудо, както с гърмящата змия и пневмонията, тогава децата ще трябва да идат някъде. И ако нямат скрити пари, това „някъде“ ще е сиропиталище, защото именно там отиват децата, които нямат живи роднини или други достойни хора, готови да ги осиновят.

— Могат да живеят при мен — каза Котън.

Гуд изглеждаше готов да се разсмее.

— При вас? При един стар ерген? Адвокат в умиращо градче? Вие сте последният човек на света, комуто съдът би поверил тези деца.
— Гуд отново се обърна към Оз. — Не би ли предпочел да живееш в свой дом с човек, който да взима присърце интересите ти? Това предпочиташ, нали?

— Не знам.

— Естествено, че го предпочиташ. Сиропиталищата не са от най-приятните места на този свят. Някои деца остават в тях завинаги.

— Ваша светлост — каза Котън, — има ли този разпит друга цел, освен да спласи свидетеля?

— И аз се канех да задам на мистър Гуд същия въпрос — заяви Аткинс.

Но ненадейно пръв проговори Оз.

— Може ли да дойде и Лу? Не в сиропиталището, а на онова, другото място.

— Ами разбира се, синко, разбира се — бързо отвърна Гуд. — Не бива да се делят брат и сестра. — После тихо добави: — Но в сиропиталищата няма гаранция. — Той помълча. — Е, другото ти харесва повече, нали, Оз?

Оз се поколеба и се опита да погледне към Лу, но Гуд бързо застана пред него. Накрая Оз тихо каза:

— Мисля, че да.

Котън вдигна очи към балкона. Лу бе скочила на крака, стискаше здраво парапета и тревожно гледаше брат си.

Гуд пристъпи към заседателите и демонстративно избърса очи.

— Браво, моето момче. Нямам повече въпроси.

— Котън? — изрече Аткинс.

Гуд седна и Котън се изправи, но застина на място, вкопчил пръсти в ръба на масата. Върху големия свидетелски стол виждаше едно измъчено момченце; едно момченце, което искаше само да стане и да избяга при сестра си, защото се боеше до смърт от сиропиталища, от дебели адвокати с неразбираеми думи и трудни въпроси и от огромни зали, пълни с изблещени непознати хора.

— Нямам въпроси — каза Котън съвсем тихо и Оз побегна към сестра си.

Изредиха се още свидетели, които доказваха, че Луиза е напълно неспособна да вземе съзнателно решение, а Котън можеше само да се

заяжда с отделни подробности от показанията им. Накрая заседанието бе отложено за следващия ден и Котън изведе децата от залата. Навън ги спряха Гуд и Милър.

— Борите се чудесно, мистър Лонгфелоу — каза Гуд, — но всички знаем какъв ще е краят. Какво ще речете да приключим още сега? Да спестим излишните неприятности.

При тия думи той погледна Лу и Оз. Посегна да погали Оз по косата, но момчето го изгледа тъй яростно, че Гуд побърза да отдръпне ръка, преди да е загубил някой пръст.

— Виж какво, Лонгфелоу — каза Милър, вадейки от джоба си късче хартия. — Нося чек за половин милион долара. Само трябва да сложиш край на тази нелепа история и всичко е твое.

Котън погледна Оз и Лу, после каза:

— Чуи какво ще ти кажа, Милър. Нека оставим това на децата. Каквото поискат, това ще направя.

Милър клекна и се усмихна на Лу и Оз.

— Сега тези пари ще бъдат ваши. Ще си купите каквото пожелаете. Ще живеете в голяма къща със скъпа кола и хора, които да се грижат за вас. Чудесен живот. Какво ще кажете, деца?

— Вече си имаме дом — каза Лу.

— Добре, ами майка ви? Хора в нейното състояние се нуждаят от много грижи, а това не е евтино. — Той размаха чека пред момичето. — Това разрешава *всичките* ви проблеми, госпожице.

Гуд също клекна и погледна Оз.

— И ще бъдете далеч, много далеч от ония грозни сиропиталища. А ти искаш да останеш със сестра си, нали?

— Дръж си глупавите пари — отсече Оз, — защото нито ни трябва, нито ги искаме. А пък ние с Лу винаги ще сме заедно. Та ако ще и в сиропиталището!

Оз хвана ръката на сестра си и двамата се отдалечиха.

Клекналите мъже се изправиха и Милър гневно натъпка чека в джоба си.

— От устата на младенеца говори истината — каза Котън. — Би трябвало всички да сме толкова мъдри.

И той се отдалечи на свой ред.

В предната стая на къщата Котън обсъждаше положението с Лу и Оз.

— Боя се, че ако утре Луиза не влезе в съдебната зала, делото е загубено. — Той ги погледна. — Но искам да знаете, че каквото и да се случи, аз ще бъда до вас. Ще се грижа за двама ви. Не бойте се. Никога няма да попаднете в сиропиталище. И никога няма да ви разделят. Кълна се.

Лу и Оз го прегърнаха силно, после Котън си тръгна, за да се готви за последния ден на процеса. Може би това щеше да е и последният им ден в планината.

Лу приготви вечеря за Оз и Юджин, после отиде да нахрани майка си. След това дълго седя пред огъня, унесена в дълбоки размисли. Макар че беше много студено, тя изведе Сю от обора и отиде с нея до могилката зад къщата. Помоли се над всеки гроб и най-дълго остана край най-малкия — този на Ани. Ако бе оцеляла, тя щеше да ѝ бъде пралея. От все сърце ѝ се искаше да знае как е изглеждало мъничкото бебе и изпитваше болка, че това е невъзможно. Тази вечер звездите грееха ярко. Лу се огледа към побелелите планини, където десетките хиляди отблясъци по заледените клони се сливаха в искряща магия. Сега земята не бе в състояние да ѝ помогне, но и сама можеше да стори нещо. Знаеше, че отдавна е трябвало да го направи. Но грешката си остава грешка само ако не бъде поправена.

Тя се върна обратно, прибра кобилата на топло в обора и отиде в стаята на майка си. Седна на леглото, хвана ръката на Аманда и дълго остана така. Накрая Лу се наведе, целуна майка си по бузата и лицето ѝ се обля в сълзи.

— Каквото и да се случи, винаги ще бъдем заедно. Обещавам. Винаги ще си с мен и Оз. Винаги. — Тя избърса сълзите си. — Толкова много ми липсваш. — Целуна я още веднъж. — Обичам те, мамо.

Сетне Лу избяга от стаята и затова не видя как от окото на майка ѝ се отрони самотна сълза.

Когато Оз влезе, Лу тихо хълцаше на леглото си. Тя не се и опита да скрие, че плаче. Оз се изкатери до нея и прегърна сестра си.

— Всичко ще се оправи, Лу. Ще видиш.

Лу седна, избърса лицето си и го погледна.

— Сигурно просто ни трябва чудо.

— Може още веднъж да си опитам късмета с кладенеца — каза той.

Лу поклати глава.

— Какво можем да дадем срещу желанието? Вече загубихме всичко.

Няколко минути седяха мълчаливо. После Оз зърна купчинката писма върху писалището на Лу.

— Всичките ли ги прочете? — попита той.

Лу кимна.

— А харесаха ли ти?

Лу изглеждаше готова да се разплаче отново.

— Прекрасни са, Оз. Татко не е бил единственият писател в семейството.

— Може ли да ми прочетеш още някое? Моля те.

Най-сетне Лу се съгласи. Оз легна и затвори очи.

— Защо правиш така? — попита Лу.

— Ако затворя очи, когато ги четеш, сякаш мама застава до мен и ми говори.

Лу погледна писмата така, като че бяха от злато.

— Оз, ти си гений!

— Тъй ли? Защо? Какво направих?

— Току-що откри нашето чудо.

Гъсти облаци бяха паднали над планините без никакво намерение скоро да се изместят. Лу, Оз и Джеб тичаха под ледения дъжд. Измръзнали до кости, те стигнаха до поляната със стария кладенец. Втурнаха се право към него. Мечето на Оз и снимката още лежах там, подгизнали и зацапани. Оз погледна снимката, после се усмихна на сестра си. Лу се наведе, взе мечето и му го подаде.

— Вземи си мечето — нежно каза тя. — Нищо, че вече си голям.

Лу прибра снимката в чантата, която носеше, после бръкна по-надълбоко и извади писмата.

— Добре, Даймънд каза, че трябва да дадем най-скъпото нещо на този свят, за да се изпълни желанието. Ние загубихме мама, но имаме нещо също тъй важно, нейните писма.

Лу внимателно сложи снопчето писма върху ръба на стената и го затисна с тежък камък.

— Сега трябва да изкажем желанието.

— Мама да се събуди, нали?

Лу бавно поклати глава.

— Оз, трябва да пожелаем утре Луиза да дойде в съда. Както каза Котън, това е единственият начин тя да си запази дома.

Оз бе поразен.

— Ами мама? Може би това е единственият ни шанс да използваме вълшебството.

Лу го прегърна.

— След всичко, което Луиза стори за нас, трябва и ние да направим нещо за нея.

Най-сетне Оз тъжно кимна.

— Добре, кажи го тогава.

Лу стисна ръката на Оз и двамата затвориха очи.

— Желая Луиза Мей Кардинал да стане от леглото и да покаже на всички, че е жива и здрава.

— Амин, Исусе — изрекоха двамата.

Сетне побегнаха през глава от това място, като се молеха от все сърце да е останала поне още малко магия в тази купчина стари тухли над застоялата вода.

Късно същата нощ Котън крачеше с ръце в джобовете по пустата главна улица на Дикенс. Чувстваше се най-самотния човек на света. Сипеше се упорит студен дъжд, но той не му обръщаше внимание. Седна на една скамейка с навес и се вгледа в примигването на газените фенери зад дъждовната завеса. На металния стълб имаше табела с ясен надпис: „Съдърн Вали, газ и въглища“. По улицата мина празен камион, изпоцапан с въглищен прах. От ауспуха му отекна трясък и този звук процепи покоя на нощта.

Котън се загледа след камиона и пак отпусна глава. Ала когато отново зърна трепкащото пламъче на газения фенер, в ума му припламна смътна идея. Той рязко надигна глава, обърна се към камиона и пак погледна фенера. Точно тогава идеята се превърна в твърда увереност. Мокрият до кости Котън Лонгфелоу гордо стана от

пейката, плесна с ръце и плясъкът прокълтя като мощен тътен на гръмотевица, защото внезапната му идея беше истинско чудо.

След няколко минути Котън влезе в стаята на Луиза. Застана до леглото и стисна безсилната старческа ръка.

— Кълна се, Луиза Мей Кардинал, че няма да загубиш земята си.

Вратата на съдебната зала се отвори и Котън прекрачи вътре, енергичен и съсредоточен. Гуд, Милър и Уилър вече седяха до служебната маса. Освен тази тройка в залата сякаш бе успяло да се натъпче цялото население на градчето и околните планини. Залогът от половин милион долара разгаряше пламък в жилите на хора, които не бяха изпитвали чувства от години насам. Дори един достопочтен стар джентълмен, който се представяше за последния оцелял боец на бунтовната армия от Гражданската война, бе дошъл да види с очите си решителния рунд на тази съдебна битка. Облечен в славната униформа на южняшки войник, той влезе, накуцвайки с дървения си крак; вместо дясна ръка имаше протеза, а белоснежната му брада падаше чак до пояса. Хората от първия ред почтително му направиха място да седне.

Навън беше студено и влажно, макар че отегчени най-сетне от дъжда, планините бяха разкъсали и прогонили облаците. Струпаните човешки тела изпълваха залата със задушлива горещина, влагата от дъха им замъгляваше прозорците. Ала въпреки това всеки зрител бе настръхнал, притиснат към своя съсед, към седалката или стената.

— Мисля, че е крайно време да спуснем завесата на това представление — подхвърли любезно Гуд на Котън.

Но през притворната му усмивка Котън виждаше доволен наемен убиец, който се кани да издуха дима от револвера си и после да намигне на проснатия труп.

— Мисля, че представлението едва започва — отвърна навъсено адвокатът.

Щом обявиха пристигането на съдията и съдебните заседатели заеха местата си, Котън се изправи.

— Ваша светлост, бих желал да направя предложение на щатския представител.

— Предложение ли? Какво кроиш, Котън? — попита Аткинс.

— Всички знаем защо сме тук. Въпросът не е дали Луиза Мей Кардинал може да взема решения, или не. Става дума за газа.

Гуд скочи на крака.

— В интерес на обществото трябва да се погрижим за финансовите дела на мис Кардинал, която...

Котън го прекъсна:

— Единственото *финансово дело* на мис Кардинал опира до въпроса дали да продаде земята си, или не.

Аткинс заинтригувано вдигна вежди.

— Какво предлагаш?

— Готов съм да приема, че мис Кардинал не е в състояние да взема решения.

Гуд се усмихна.

— Е, най-сетне помръднахме от мъртвата точка.

— Но в замяна желая да обсъдим дали „Съдърн Вали“ има правото да закупи имота ѝ.

Гуд се смая.

— Господи, та това е една от най-състоятелните компании в щата.

— Не говоря за пари — каза Котън. — Говоря за морал.

— Ваша светлост! — възмутено възкликна Гуд.

— Елате насам — каза Аткинс.

Котън и Гуд побързаха да се подчинят.

— Ваша светлост — каза Котън, — в законодателството на Вирджиния има цяла поредица от прецеденти, доказващи съвсем ясно, че който е извършил престъпление, не бива да се възползва от него.

— Глупости — каза Гуд.

Котън пристъпи плътно до своя противник.

— Ако не се съгласиш, Гуд, приготвил съм свой експерт, който да оспори всяка дума на доктор Рос. А ако загубя тук, ще обжалвам. Наложил ли се — чак до Върховния съд. Гарантирам ти, че всички ще легнем в гроба, преди твоят клиент да се добере до находището.

— Но аз защитавам щата и нямам право да представлявам частна компания.

— Не съм чувал по-забавно твърдение — каза Котън. — Но предварително се отказвам от възражения и обещавам да приема решението на съдебните заседатели, макар сред тях да има негодници като Джордж Дейвис. — И тъй като Гуд се озърташе за съвет към

Милър, Котън го побутна с лакът. — Добре, Гуд, недей да ни губиш времето, а върви да се посъветваш с клиента си.

Съвсем объркан, Гуд се отдръпна и поведе разпален спор с Милър, който на няколко пъти вдигна очи към Котън. Накрая той кимна и Гуд се върна на подиума.

— Нямаме възражения.

Съдията кимна.

— Започвай, Котън.

Лу и Юджин слязоха с хъдсъна до болницата, а Оз остана у дома. Бе заявил, че вече не иска да има нищо общо със съдилища и закони. Жената на Буфърд Роуз дойде да наглежда момчето и майка му. Лу дълго седя до леглото на Луиза, очаквайки чудото да се случи. Студената, безжизнена стая не изглеждаше най-подходящото място за чието и да било оздравяване, но Лу не разчиташе на медицината и лекарствата. Надеждите ѝ се криеха в купчина стари тухли на една тревиста поляна и връзка писма, които можеха да се окажат последните думи на майка ѝ.

Лу стана и бавно пристъпи към прозореца. Оттук се виждаше киносалонът, където все още прожектираха „Вълшебникът от Оз“. Ала Лу бе загубила скъпото си Плашило, а Страхливия лъв вече не се страхуваше. Ами тя — Тенекиения дървар? Беше ли открила най-сетне сърцето си? Или просто никога не го бе загубвала?

Лу се обърна и погледна прабаба си. Сетне застина, защото Луиза отвори очи и я погледна. Личеше, че я разпознава, дори се опита нежно да се усмихне и в сърцето на Лу лумна надежда. И като доказателство, че не само имената, а сякаш и душите им са еднакви, по бузите на двете Луизи едновременно потекоха сълзи. Лу прекрачи напред, стисна ръката на Луиза и я целуна.

— Обичам те, Луиза — каза тя и сърцето ѝ бе готово да се пръсне, защото не помнеше друг път да е изричала тези думи.

Луиза раздвижи устни и макар че не чу нищо, Лу съвсем ясно разбра какво отговаря старицата: *Обичам те, Луиза.*

После Луиза бавно затвори очи и повече не ги отвори.

Лу се запита с тревога дали това ще е цялото чудо.

— Мис Лу, викат ни в съда.

Тя се обърна и видя Юджин да стои с разширени очи на прага.

— Мистър Котън иска и двамата да дадем показания.

Лу бавно пусна ръката на Луиза, обърна се и излезе.

Минута по-късно Луиза отново отвори очи. Тя огледа стаята. За момент по лицето ѝ се изписа страх, сетне на негово място дойде спокойствие. Тя започна да се надига, отначало изненадана, че лявата половина на тялото ѝ не се подчинява. Докато полагаше отчаяни усилия да се раздвижи, старицата не откъсваше очи от прозореца. Напредваше бавно, печелеше сантиметър по сантиметър и най-сетне почти седна в леглото, с поглед, все тъй прикован в онзи прозорец. Сега Луиза дишаше тежко, в кратката борба бе вложила цялата си воля и сила. Но макар и подпряна безпомощно върху възглавницата, се усмихваше. Защото отвъд широкия болничен прозорец ясно се виждаше нейната планина. За жената гледката бе прекрасна, макар че зимата заличаваше почти всички цветове. Догодина те непременно щяха да се завърнат. Както винаги. Като семейство, което никога не те напуска за дълго време. Това бе планината за нея. И очите ѝ останаха приковани към познатите високи скали и дървета, докато тялото на Луиза Мей Кардинал потъваше във вечен покой.

В съдебната зала Котън застана пред подиума и обяви с мощен глас:

— Призовавам мис Луиза Мей Кардинал.

Тълпата ахна. После вратата се отвори и в залата влязоха Лу и Юджин. Милър и Гуд си възвърнаха самодоволните усмивки, когато видяха, че не идва старицата, а нейната правнучка. Докато Юджин седнаше, Лу продължи към свидетелското място.

Фред пристъпи до нея.

— Вдигнете дясната си ръка, положете лявата върху Библията. Заклевате ли се да казвате истината, цялата истина и нищо друго освен истината с Божия помощ?

— Заклевам се — тихо каза тя и видя, че всички я гледат.

Котън се усмихна насърчително и тайничко ѝ показа, че стиска палци.

— Лу, онова, за което искам да те запитам, ще бъде мъчително, но трябва да отговориш на въпросите ми. Съгласна ли си?

— Съгласна съм.

— През онзи ден, когато загина Джими Скинър, ти беше с него, нали?

Милър и Гуд се спогледаха тревожно. Гуд скочи на крака.

— Ваша светлост, какво общо има това?

— Но мистър Гуд даде съгласие да изложи теорията си — каза Котън.

— Възражението се отхвърля — каза съдията. — Ала недей да ни мотаеш цял ден, Котън.

Котън пак се обърна към Лу.

— Беше ли близо до входа на мината, когато избухна взривът?

— Да.

— Можеш ли да ни опишеш какво стана?

Лу преглътна и очите ѝ се навлажниха.

— Юджин зареди динамита и излезе. Ние чакахме да чуем как ще гръмне. Даймънд... искам да кажа Джими... изтича в мината, за да доведе кучето си Джеб, което беше подгонило навътре една катеричка. Юджин влезе да изведе Джими. Аз стоях пред входа, когато динамитът избухна.

— Силна ли беше експлозията?

— По-силна не съм чувала през живота си.

— А дали не си чула две експлозии?

Лу се обърка.

— Не знам.

— Добре, какво стана след това?

— Отвътре изригна вихрушка от пушек и прах и аз паднах.

— Сигурно те е блъснала силно.

— Да. Много силно.

— Благодаря, Лу. Нямам повече въпроси.

— Мистър Гуд? — обърна се Аткинс към масата.

— Нямам въпроси, ваша светлост. За разлика от мистър Лонгфелоу не желая да губя ценното време на съдебните заседатели с разни безсмислици.

— Призовавам Юджин Рандал — обяви Котън.

Юджин нервно седна на свидетелското място. В ръцете си стискаше здраво шапката, подарена от Лу. Цялата зала го гледаше.

— И тъй, Юджин, през онзи ден, когато загина Джими Скинър, ти си влязъл в мината за въглища, прав ли съм?

— Да, сър.

— Динамит ли използваш, за да изкъртиш въглищата?

— Да, така правят всички. Въглищата са добро гориво. Много по-добро от дървата.

— Според теб колко пъти си използвал динамит в онази мина?

Юджин се замисли.

— Отдавна го правя, тъй че трябва да има поне трийсетина пъти.

— Смятам, че това те прави специалист.

Юджин се усмихна.

— Сигурно.

— Как точно използваш динамита?

— Ами... слагам го в някоя дупка на стената, запушвам я, изпъвам фитила и го паля с пламъка от фенера.

— След това какво правиш?

— Тунелът завива на две места, тъй че понякога изчаквам зад завоя, ако не съм сложил много динамит. Друг път излизам навън. Напоследък от шума ме болят ушите. Пък и много въглищен прах се вдига.

— Не се съмнявам. През въпросния ден ти излезе навън. Така ли е?

— Да, сър.

— А после отново влезе да изведеш Джими, но не успя.

— Да, сър — отговори Юджин и наведе глава.

— От колко време не беше влизал в мината преди това?

— От доста време, сър. От началото на годината. Миналата зима не беше много студена.

— Добре. Къде се намираше, когато избухна експлозията?

— На двайсет и пет метра от входа. Още преди първия завой. С тоя куц крак не мога да тичам бързо.

— Какво стана с теб, когато избухна взривът?

— Метна ме три метра назад. Блъснах се в стената. Мислех, че ще умра. Ама още стисках фенера. И аз не знам как.

— Мили боже! На три метра? Едър мъж като теб? А помниш ли къде точно зареди динамита?

— Таквот нещо не се забравя, мистър Котън. Оттатък втория завой. Сто метра навътре. Там има хубава жила.

Котън се престори на объркан.

— Нещо не те разбирам, Юджин. Преди малко каза, че понякога си оставал в мината по време на експлозията. И нито веднъж не си пострадал. Добре тогава, как стана така, че си бил на седемдесет и пет метра от динамита, не зад един, а зад два завоя, и все пак взривът те е отхвърлил на три метра? Ако беше по-наблизо, сигурно щеше да те убие. Как ще ни обясниш това?

Сега и Юджин беше напълно объркан.

— Не мога да го обясня, мистър Котън. Но така стана. Кълна се.

— Вярвам ти. Преди малко чухме Лу да казва, че била повалена от експлозията пред входа на мината. Случвало ли ти се е някога нещо подобно, докато чакаше извън мината?

Юджин поклати глава още преди Котън да довърши въпроса.

— С малкото динамит, дето го слагам, не може да стане такъв гърмеж. Само изкарва две-три кофи въглища. Зиме, като отида с шейната и мулетата, слагам повече динамит, ама пак не става такава чудесия. Божичко, ами че туй са сто метра и два завоя.

— Ти откри трупата на Джими. Имаше ли върху него камъни и скали? Беше ли рухнала мината?

— Не, сър. Но знаех, че е мъртъв. Разбирате ли, той нямаше фенер. Влезеш ли в мината без светлина, нямаш представа накъде да вървиш. Умът почва да ти върти номера. Може дори да не е видял Джеб да минава край него.

— Можеш ли да ни кажеш къде точно намери Джими?

— Още четирийсет метра по-навътре. След първия завой, но преди втория.

Седнали плътно един до друг, фермери и граждани следяха еднакво напрегнато умелата работа на Котън.

Милър нервно въртеше шапката си, после се приведе и прошепна нещо на Гуд. Гуд кимна, погледна Юджин, усмихна се и пак кимна.

— Добре — каза Котън, — нека да предположим, че по време на взрива Джими е бил близо до динамита. Експлозията може да го е отхвърлила надалече, нали?

— Ясна работа.

— Но трупът му не беше зад втория завой, така ли е?

Гуд се изправи.

— Можем лесно да обясним това. Експлозията сигурно е отхвърлила момчето зад завоя.

Котън погледна заседателите.

— Не проумявам как е възможно едно летящо тяло да направи завой под прав ъгъл, да продължи и чак след това да спре. Освен ако мистър Гуд поддържа идеята, че самият Джими Скинър е умееел да лети.

Из залата се надигна вълна от смях. Аткинс се облегна назад, но не удари с чукчето, за да въдвори тишина.

— Продължавай, Котън. Почва да става интересно.

— Юджин, спомняш ли си да ти е станало лошо, когато през онзи ден влезе в мината?

Юджин обмисли въпроса.

— Трудно ми е да си спомня. Може би малко ме заболя глава.

— Добре, според твоето мнение на специалист може ли избухналият динамит да е отхвърлил тялото на Джими там, където си го намерил?

Юджин се обърна към заседателите и без да бърза, ги огледа един по един.

— Не, сър!

— Благодаря, Юджин. Нямам повече въпроси.

Гуд излезе напред, опря длани в парапета пред свидетелското място и приведе глава към Юджин.

— Момче, ти живееш в къщата на мис Кардинал, нали?

Юджин леко се отдръпна, но гледаше Гуд право в очите.

— Да, сър.

Гуд се обърна многозначително към заседателите.

— Цветнокож мъж и бяла жена в една къща?

Котън скочи още преди Гуд да довърши въпроса.

— Ваша светлост, не може да му позволите това.

— Мистър Гуд — каза Аткинс, — такива неща можете да си ги вършите в Ричмънд, но не и в моя съд. Ако имате да питате този човек за нещо по делото, питайте го, ако ли не, седнете. И ако нещо не бъркам, името му е мистър Юджин Рандал, а не „момче“.

— Да, ваша светлост, разбира се. — Гуд се изкашля, отстъпи назад и пъхна ръце в джобовете си. — И тъй, мистър Юджин Рандал,

вие казахте, че според вашето мнение на *специалист* сте били на около седемдесет метра от динамита, а мистър Скинър на половината от това разстояние и тъй нататък. Помните, че го казахте, нали така?

— Не, сър. Казах, че бях на двайсет и пет метра навътре, това прави седемдесет и пет метра от динамита. И казах, че съм *намерил* Даймънд на четирийсет метра от мен. Значи на трийсет и пет метра от мястото, дето сложих динамита. Не мога да кажа колко далече го е отхвърлил взривът.

— Добре, добре. Ходили ли сте някога на училище?

— Не.

— Никога?

— Никога, сър.

— Значи никога не сте учили математика, нито дори събиране и изваждане. И все пак заставате тук и под клетва говорите за *съвсем точни* разстояния.

— Да.

— Как е възможно това за един неук цветнокож като вас? Който никога не е смятал колко прави едно и едно под погледа на учителя. Защо да ви вярват тия чудесни съдебни заседатели, когато ги обсипвате с големи числа?

Юджин продължаваше да гледа право в самоувереното лице на Гуд.

— Смятането го знам много добре. Цифрите и тъй нататък. Мис Луиза ме научи. А и ме бива с чука и триона. На сума ти хора в планината съм помагал да си построят обор или плевня. Като си дърводелец, трябва да разбираш от числа. Какво става, ако речеш с метър дъска да запълниш метър и двайсет?

Из залата отново избухна смях и Аткинс пак не се намеси.

— Чудесно — каза Гуд. — Значи умеете да режете дъски. Но как можете да сте сигурен в това, което казвате, сред непрогледния мрак на една криволичеща мина? Хайде, мистър Юджин Рандал, кажете ни?

При тия думи Гуд погледна към заседателите със злорада усмивка.

— Сигурен съм, защото го има там, на стената — каза Юджин.

Гуд се вторачи в него.

— Моля?

— Белязал съм с вар стените през два метра цели сто и двайсет метра навътре. По нашия край много хора го правят. Като гърмиш под земята, трябва да си адски сигурен накъде ще бягаш. Особено аз, щото имам куц крак. Пък и тъй знам къде са добрите жили. Ако идете с фенер в мината, господин адвокат, ще ги видите онез белези, ясни като бял ден. Тъй че можете да вярвате на туй, дето го казвам, като на Светото писание.

Котън се озърна към Гуд. Адвокатът изглеждаше тъй, сякаш току-що го бяха осведомили, че в рая не приемат юристи.

— Други въпроси? — попита Аткинс.

Вместо отговор Гуд се повлече назад като буреносен облак и рухна на стола.

— Мистър Рандал — каза Аткинс, — свободен сте, сър, и съдът иска да ви благодари за изказаното мнение на специалист.

Юджин стана и се върна сред публиката. От балкона Лу забеляза, че този път почти не накуцва.

Котън призова Травис Барне.

— Доктор Барне, по моя молба вие прегледахте документацията около смъртта на Джими Скинър, нали? Включително снимка, направена пред входа на мината.

— Да, така е.

— Можете ли да ни съобщите причината за смъртта?

— Тежки рани по главата и тялото.

— В какво състояние беше трупът?

— Буквално разкъсан на парчета.

— Случвало ли ви се е да имате работа с пациенти, пострадали при експлозия на динамит?

— И питате един лекар в каменовъглен район? Естествено, че съм имал.

— Чухте показанията на Юджин. Според вас би ли могъл при тези обстоятелства динамитният заряд да причини раните, които видяхте по трупа на Джими Скинър?

Гуд дори не си направи труда да стане.

— Адвокатът насочва свидетеля към догадки — грубо каза той.

— Ваша светлост, смятам, че доктор Барне е напълно компетентен да отговори на въпроса — възрази Котън.

Аткинс охотно кимна.

— Продължавай, Травис.

Травис презрително изгледа Гуд.

— Много добре знам колко динамит използват тукашните хора, за да изкарат няколко кофи въглища. На такова разстояние от заряда, и то зад завой, няма начин динамитът да предизвика рани, каквито видях по момчето. Просто недоумявам как никой не се сети досега.

Котън каза:

— Вероятно щом човек влезе в мина и вътре избухне динамит, хората просто решават, че това го е убило. Доктор Барне, виждали ли сте и друг път подобни рани?

— Да. При експлозия в една фабрика. Загинаха дванайсет души. Също като Джими. Буквално разкъсани на парчета.

— Каква беше причината за експлозията?

— Изтичане на природен газ.

Котън се обърна и погледна втренчено Хю Милър.

— Мистър Гуд, ако нямате въпроси, призовавам следващия свидетел мистър Джуд Уилър.

Гуд безпомощно се завъртя към Милър.

— Нямам въпроси.

Уилър нервно се размърда на свидетелския стол, когато Котън пристъпи пред него.

— Вие сте главен геолог на „Съдърн Вали“, така ли е?

— Да.

— И ръководехте екипа, който изследваше възможността за наличие на природен газ върху земите на мис Кардинал?

— Да.

— Без нейно знание и разрешение?

— Е, не знам дали...

— Имахте ли нейното разрешение, мистър Уилър? — прекъсна го Котън.

— Не.

— Открихте ли находище на природен газ?

— Да.

— А вашата компания силно се интересуваше от подобно находище, нали?

— Е, в последно време природният газ започва да става все по-ценен като гориво за отопление. Досега използвахме изкуствено

създаден газ, наричан още градски газ. Получава се при нагряването на каменни въглища. Но градският газ не дава големи печалби. А сега разполагаме с безшевни стоманени тръби, които ни позволяват да изграждаме далечни газопроводи. Да, бяхме силно заинтересувани.

— Природният газ е взривоопасен, нали?

— Ако се използва както трябва...

— Да или не?

— Да, взривоопасен е.

— Какво точно извършихте в онази мина?

— Чрез проби и измервания открихме находище на природен газ, по всяка вероятност огромно, и то близо до повърхността, по-точно на двеста метра навътре в мината. Въглищата, нефтът и газът често се намират заедно, тъй като са резултат от еднакви природни процеси. Като по-лек газът винаги е най-отгоре. Сондирахме и открихме находището.

— Газът излезе ли в мината?

— Да.

— На коя дата открихте газовото находище?

Когато Уилър съобщи датата, Котън изрече високо и ясно към заседателите:

— Една седмица преди смъртта на Джими Скинър! Би ли могъл някой да усети миризмата на газ?

— Не, в естественото си състояние газът няма цвят или мирис. При обработката компаниите прибавят към него характерна миризма, за да може при изтичане хората да го усетят, преди да се задушат.

— Или преди нещо да го възпламени?

— Точно така.

— Какво ще стане, ако някой взриви динамитен заряд в шахта, пълна с природен газ?

— Газът ще избухне — отговори Уилър с такава физиономия, сякаш в момента би искал някой да взриви самия него.

Котън се завъртя към съдебните заседатели.

— Вероятно Юджин е имал огромен късмет, за да не влезе по-навътре, до отвора, откъдето е изтичал газ. И още по-голям късмет, че не е драснал кибрит, за да запали фитила. Но при експлозията на динамита злото е било неминуемо. — Той се обърна отново към Уилър. — Какво ще кажете за една такава експлозия? Дали ще е

толкова мощна, че да причини смъртта на Джими Скинър по начина, който ни описа доктор Барне?

— Да — призна Уилър.

Котън опря длани върху парапета на свидетелското място и се наведе напред.

— Не ви ли хрумна да сложите надписи, да предупредите хората, че вътре има природен газ?

— Не знаех, че ще използват динамит! Не знаех, че тази стара мина служи за каквото и да било.

И Уилър като че хвърли гневен поглед към Джордж Дейвис или поне така си помисли Котън, но не беше напълно сигурен.

— Но ако някой влезе вътре, може да се задуши от природния газ. Не би ли трябвало да предупредите хората?

Уилър заговори бързо:

— Сводът на онази шахта е много висок, освен това донякъде има естествена вентилация и през самата скала, тъй че концентрацията на взривоопасен метан не е особено голяма. А и ние възнамерявахме да запушим сондажа, само трябваше да изчакаме необходимото оборудване. Не искахме никой да пострада. Това е истината.

— Всъщност не можехте да сложите предупредителни надписи, защото бяхте там незаконно. Така ли е?

— Аз само изпълнявах заповеди.

— Много се постаряхте да скриете факта, че работите в онази мина, нали?

— Е, обикновено работехме нощем. На излизане прибирахме и техниката, която използвахме.

— За да не узнае никой, че сте били там?

— Да.

— Защото „Съдърн Вали“ се надяваше да купи фермата на мис Кардинал за много по-малко пари, ако тя не знае, че под нея има океан от природен газ, така ли?

— Възразявам! — обади се Гуд.

Котън не му обърна внимание.

— Мистър Уилър, вие знаехте, че Джими Скинър загина при експлозия в мината. И несъмнено ви е било ясно, че това има връзка с газовото находище. Защо не разкрихте истината по своя воля?

Уилър нервно опипваше шапката си.

— Наредиха ми да не го правя.

— И кой ви нареди?

— Мистър Хю Милър, вицепрезидент на компанията.

Всички в залата се завъртяха към Милър. Котън също гледаше него, докато задаваше следващия въпрос.

— Имате ли деца, мистър Уилър?

Уилър леко се изненада, но отговори:

— Три.

— Добре ли са и трите? Здрави ли са?

Уилър сведе поглед към скута си, преди да отговори:

— Да.

— Вие сте щастлив човек.

Гуд бе застанал пред съдебните заседатели за своята заключителна реч.

— Вече изслушахме много повече показания, отколкото са ви необходими, за да разберете, че Луиза Мей Кардинал е неспособна да взима решения. Всъщност собственият ѝ адвокат мистър Лонгфелоу се съгласи с това. А всичките тия приказки за газ, експлозии и тъй нататък... какво общо имат със случая? Ако „Съдърн Вали“ е свързана по някакъв начин със смъртта на мистър Скинър, то неговите живи роднини *може би* ще получат правото да потърсят обезщетение.

— Той няма живи роднини — каза Котън.

Гуд се престори, че не е чул.

— Днес мистър Лонгфелоу пита дали моят клиент е най-подходящ за закупуване на терени из областта. Добри хора, истината е, че „Съдърн Вали“ има големи планове за вашия град. Ще открие работни места, ще ви възвърне благоденствието.

Той се приведе към заседателите с приятелска усмивка.

— Въпросът е дали ще разрешите на „Съдърн Вали“ да обогати живота на всички вас, включително и на мис Кардинал. Смятам, че отговорът е очевиден.

Гуд седна. И Котън излезе пред заседателите. Вървеше бавно и самоуверено, но не заплашително. Пъхна ръце в джобовете си и стъпи с едната си протрита обувка върху ниския подиум на заседателската лежа. Когато заговори с южняшки акцент и едва доловим примес от

речта на Нова Англия, всички освен Джордж Дейвис се приведоха напред, за да не пропуснат нито една дума. Бяха видели как Котън Лонгфелоу смачка фасона на един от най-големите адвокати в славния град Ричмънд. Как стъпка една компания, притежаваща едва ли не кралска власт в тази демократична страна. Сега искаха да видят как ще довърши противниците.

— Добри хора, позволете най-напред да ви обясня правната страна на въпроса. А тя съвсем не е сложна. Всъщност прилича на добро куче птичар и твърдо сочи в една-единствена посока. — Котън извади ръка от джоба си и посочи към Хю Милър. — Безотговорните действия на „Съдърн Вали“ убиха Джими Скинър, вече едва ли някой от вас се съмнява в това. Дори „Съдърн Вали“ не възразява. Те са влезли незаконно в имота на Луиза Мей. Не са сложили предупредителни надписи, че мината е пълна с взривоопасен газ. Позволили са на невинни хора да влязат вътре, макар да са знаели, че това е смъртоносно. Би могло да се случи на всеки от вас. И не признаха чистосърдечно истината, защото знаеха, че носят вина. А сега искат да използват трагичната болест на Луиза Мей като средство да си присвоят земята ѝ. Законът недвусмислено казва, че никой не бива да извлече полза от злодеянието си. Е, ако и това, което извърши „Съдърн Вали“, не е злодеяние, то на този свят просто няма какво да наречем с тази дума. — Дотук гласът му звучеше бавно и отмерено. Сега се повиши съвсем леко, но Котън продължаваше да сочи с пръст Хю Милър. — Един ден Господ ще им потърси сметка, задето убиха невинен младеж. Но от вас зависи да бъдат наказани още сега.

Котън огледа заседателите един по един. Накрая спря пред Джордж Дейвис и заговори право към него:

— А сега нека се спрем върху *човешката* страна на въпроса, защото смятам, че именно там ще трябва да се преборите с много лъжи. „Съдърн Вали“ дойде да размахва пред вас чували с пари и да ви обещава, че ще спаси целия град. Но не ви ли казаха същото и дървосекачите? Те щяха да останат завинаги. Помните ли? Тогава защо всичките им къщички бяха на релси? Още колко временни спасители можете да изтърпите? И къде са сега? Може и да греша, но Кентъки май не е част от Вирджиния.

Котън помълча и погледна Милър.

— Каменовъглените компании ви казаха същото. И какво направиха? Дойдоха, взеха каквото им трябваше и не ви оставиха нищо освен надупчени планини, роднини с разядени дробове и кошмари наместо сънища. А сега „Съдърн Вали“ пее старата песен с нов припев — природен газ. Просто забиват поредната игла в кожата на планината. Търсят пак да изсмучат богатства, без да оставят нищо. Нищо!

Котън се обърна и заговори на цялата зала:

— Но всъщност не става дума нито за „Съдърн Вали“, нито за въглища или газ. В крайна сметка става дума за всички вас. Да, те могат без затруднение да разкъсат планината, да извлекат природния газ, да прокарат чудесните си безшевни тръбопроводи и това да продължи десет, петнайсет, дори двайсет години. Но после всичко ще свърши. Разбирате ли, този тръбопровод откарва газа към техните градове, също както влаковете откарваха въглища, а реката трупи. Защо ли е тъй, как си мислите? — Той огледа залата, без да бърза. — Ще ви кажа защо. Защото истинското благоденствие е там, скъпи хора. Поне както си го представя „Съдърн Вали“. И всички го знаете. В нашите планини просто има каквото им трябва, за да запазят това благоденствие и да си пълнят джобовете. Затова идват тук и го взимат. Дикенс, щата Вирджиния, никога няма да стане Ню Йорк и мен ако питате, в това няма нищо лошо, по дяволите. Искрено вярвам, че имаме предостатъчно големи градове и все по-малко градчета като нашето. Никога няма да забогатеете от труда си в подножието на планините. Големите богатства отиват в „Съдърн Вали“ и другите като тях, които грабят от земята, без да дадат нещо в замяна. Искате ли *истински* спасител? Погледнете към себе си. Разчитайте на съседа. Както правеше Луиза Мей през целия си живот в планината. Фермерите зависят от капризите на времето и земята. Има тежки години, има и благодатни. Но за тях богатствата на планината никога не се изчерпват, защото те не изтръгват душата ѝ. А за награда могат да водят почтен, достоен живот, докогато си искат, без страх, че някой ден ще дойдат хора, трупащи купища злато от изнасилване на планините, и тия хора ще обещават какво ли не, а после ще си заминат, когато вече няма какво да печелят, погубвайки невинни деца.

Котън посочи към Лу.

— Бащата на това момиче написа чудесни разкази за нашия край, за земята и нейните хора. Със словото си Джек Кардинал даде на тия места вечен живот. Също като планините. Той имаше от кого да се учи, защото Луиза Мей Кардинал живя така, както би трябвало да живеем всички. В един или друг момент тя помогна на мнозина от вас, без да поиска нищо в замяна. — Котън се обърна към Буфърд Роуз и другите фермери, които го гледаха втренчено. — И вие също ѝ помогнахте в тежък час. Знаете, че тя никога не би продала земята си, защото тази земя ѝ е също толкова скъпа, колкото и нейните внуци, очакващи да видят какво ще им донесе бъдещето. Не бива да позволите на „Съдърн Вали“ да ѝ отнеме най-ценното. Всички вие от планината имате само две неща: земята и себе си. Нищо друго. Може и да не е много за пришълците, идващи тук само за да унищожават скали и дървета. Но бъдете уверени, то е всичко за хората, нарекли тази планина свой дом.

Котън се изправи в цял ръст пред заседателската ложа и макар да говореше все тъй отмерено и спокойно, сякаш съдебната зала не стигаше, за да побере думите му.

— Скъпи хора, не ви трябва да сте специалисти по право, за да вземете вярното решение в този случай. Нужно е само сърце. Нека Луиза Мей Кардинал да запази земята си.

Лу гледаше през прозореца на спалнята към ливадите и нивите, преминаващи плавно в предпланини, а сетне в планински склонове, където само вечнозелените дървета не бяха захвърлили листата си. Голите клони също таяха своеобразна прелест, макар че сега ѝ напомняха надгробни камъни на хиляди мъртви, оставили подир себе си само скръб и мизерия.

— Трябвало е да се завърнеш, татко — каза тя на планините, които баща ѝ бе обезсмъртил с думи само за да ги избягва през целия си живот.

След като съдебните заседатели се оттеглиха на съвещание, Юджин я бе откарал обратно с колата. Не ѝ се искаше да присъства при произнасянето на присъдата. Котън бе обещал, че ще дойде да каже какво е станало. Според него съвещанието нямаше да трае дълго. Не каза дали смята това за добър или лош знак, но не изглеждаше обнадежден. Сега Лу можеше само да чака. А това бе трудно, защото още утре всичко около нея можеше да изчезне заради решението на групичка непознати. Е, поне един от тях не беше непознат; по-скоро би трябвало да го нарече смъртен враг.

Лу плъзна пръсти по инициалите на баща си върху писалището. Болеше я, че е пожертвала писмата на майка си заради едно чудо, което така и не се сбъдна. Тя слезе долу и спря пред стаята на Луиза. През отворената врата видя старото легло, малкото шкафче, легена и каната върху него. Стаята беше малка и скромна, също като целия живот на старицата. Лу закри лицето си с длани. Не беше справедливо. Залитайки, тя се отправи към кухнята да приготви обяда.

Докато вадеше тенджерата, Лу чу зад себе си шум и се обърна. Беше Оз. Тя избърса очи, защото искаше да е силна заради него. Ала когато зърна лицето му, Лу осъзна, че е излишно да се тревожи за брат си. Той изглеждаше обладан от някаква тайнствена сила. За пръв път го виждаше тъй особен. Без да каже нито дума, Оз протегна ръка и поведе сестра си по коридора.

Съдебните заседатели влязоха в залата един по един — дванайсет мъже от града и планината, за които Котън от все сърце се надяваше, че поне единайсет от тях ще вземат правилното решение. Бяха отсъствали невероятно дълго, цели няколко часа. Не знаеше дали това е за добро или за зло. Знаеше само, че най-силният коз срещу него е отчаянието. То бе могъщ противник, защото лесно можеше да покори хората, оцеляващи ден подир ден с цената на тежък труд, или пък онези, които не виждат бъдеще в едно градче, откъдето вече е разграбено и отнесено всичко. Ако заседателите отсъдеха против него, Котън щеше да ги ненавижда, ала знаеше, че това е напълно възможно. Е, така или иначе, скоро всичко щеше да свърши.

— Стигнахте ли до решение? — попита Аткинс.

Старшият съдебен заседател се изправи. Той беше гражданин, скромнен магазинер, подпухнал от твърде много телешко и картофи и твърде малко физически труд.

— Да, ваша светлост — тихо отговори той.

Почти никой не бе напуснал залата, откакто заседателите изслушаха заръките на съдията и се оттеглиха. Сега цялата публика се приведе напред, сякаш изведнъж всички бяха оглушали.

— Какво решихте?

— Отсъждаме в полза... на „Съдърн Вали“.

Председателят наведе глава, сякаш току-що бе произнесъл смъртна присъда срещу свой роднина.

Из залата избухнаха викове — едни на радост, други на възмущение. Балконът сякаш провисна, претоварен от тежкото решение на дванайсет мъже. Хю Милър и Джордж Дейвис леко си кимнаха с победоносни усмивки.

Котън седна. Съдебната система бе свършила своето; липсваше само правдата.

Милър и Гуд си стиснаха ръцете. Милър се опита да поздрави и Уилър, но едрият мъж с отвращение му обърна гръб.

— Тишина, тишина в залата или ще я опразня. — Аткинс удари няколко пъти с чукчето и шумът стихна. — Съдебните заседатели са свободни. Благодаря за съдействието — каза той не твърде любезно.

Един мъж влезе в залата, откри Котън и му прошепна нещо. Лицето на адвокатата стана още по-мрачно.

— Ваша светлост — каза Гуд, — сега остава само да изберем кой ще представлява интересите на мис Кардинал и да определим попечители на децата.

Котън се изправи бавно, с наведена глава и ръка, притисната към сърцето.

— Ваша светлост, току-що получих новина, която трябва да чуете. Луиза Мей Кардинал е починала.

Залата отново избухна и този път Аткинс не се опита да въздвори ред. С още по-широка усмивка Дейвис притъпи към Котън.

— Дявол да го вземе — изръмжа той, — денят става все по-хубав.

За момент пред очите на Котън всичко се замъгли, сякаш някой го бе фраснал с наковалня. Той сграбчи Дейвис и се нагани да го отпрати с един удар в съседния окръг, но сетне спря и само го изблъска с погнуса, като че отстраняваше от пътя си купчина тор.

— Ваша светлост — каза Гуд, — знам, че всички дълбоко скърбим за мис Кардинал. Сега обаче предлагам списък на редица много почтени хора, готови да представляват интересите на тия чудесни деца при продажбата, която току-що стана тяхно право.

— И дано да гориш в ада! — извика Котън.

Следван от Гуд, той се хвърли към съдийския подиум и така заблъска с юмрук по твърдината на правосъдието, че приставът Фред тревожно пристъпи натам.

— Джордж Дейвис е опорочил цялата група — изрева Котън. — Знам, че джобовете му са претъпкани с грешните пари на „Съдърн Вали“.

— Предай се, Лонгфелоу — каза Гуд. — Победен си.

И двамата не забелязаха, че вратата на залата се отваря.

— Никога, Гуд! — извика Котън. — Никога!

— Ваша светлост, той обеща да приеме решението на заседателите.

— Боя се, че тук е прав — каза Аткинс.

Гуд тържествуващо се озърна към Милър и едва не стана кривоглед, когато видя нещо друго.

— Но, Хенри — умоляваше Котън. — Нека поне децата...
Позволи ми да бъда техен настойник. Аз...

Аткинс изобщо не му обръщаше внимание. Той също гледаше зяпнал към залата.

Котън бавно се завъртя да види какво гледа Аткинс и внезапно се олюля, като че бе видял Господ да прекрачва прага.

Лу и Оз стояха пред всички.

А между тях, крепена сякаш единствено от децата си, стоеше Аманда Кардинал.

Лу не бе откъснала поглед от нея, откакто Оз я въведе в спалнята, където майка им лежеше с широко разтворени, просълзени очи и немошно протягаше ръце към децата си, а на устните ѝ трептеше щастлива усмивка.

Котън също не можеше да откъсне очи от жената. Ала все още имаше недовършена работа в този съд.

— Ваша светлост — изрече той с пресекващ, задавен глас, — бих искал да ви представя Аманда Кардинал, единствен законен настойник на тези деца.

— Морето от замлъкнали хора се раздели и стори път на Котън, за да тръгне бавно към майката и децата ѝ. Нозете му се подгъваха, сякаш бяха забравили как да се движат. По лицето му струяха сълзи.

— Мис Кардинал — започна той, — името ми е...

Аманда протегна ръка и го докосна по рамото. Макар и безкрайно слаба, тя стоеше с гордо вдигната глава, а когато заговори, думите ѝ бяха тихи, но ясни.

— Знам кой сте, мистър Лонгфелоу. Неведнъж съм ви слушала.

ДНЕС

Високата жена крачи през ливада с люцерна, полюшвана бавно от вятъра. Зад нея се извисяват планинските склонове. Посребрената ѝ коса се спуска до кръста. С бележник и писалка в ръка тя сяда на земята и започва да пише.

Може би кладенецът наистина сътвори чудо. Или просто всичко стана, защото едно малко момиче каза на майка си, че я обича. Важното е, че майка ни се завърна. Точно когато загубихме скъпата ни Луиза Мей. Луиза бе с нас само за миг, ала колко лесно можеше да се случи тъй, че изобщо да не я срещнем.

Жената става, продължава напред и спира пред две гранитни плочи с издълбани върху тях имена: Котън Лонгфелоу и Аманда Кардинал Лонгфелоу. Сяда и продължава да пише.

Една година по-късно майка ни се омъжи за Котън. Котън ни осинови и аз го приех със същата обич и почит, която отдавах на майка си. Повече от четири прекрасни десетилетия те живяха заедно в тази планина и починаха с една седмица разлика. Никога не ще забравя безкрайната доброта на Котън. И ще легна в гроба с ясното съзнание, че аз и майка ми използвахме докрай втория си шанс.

Малкото ми братче израсна и се превърна в голям мъж с още по-големи ръце. През един прекрасен есенен ден Оз Кардинал спечели в Ню Йорк Световната купа с отбора на „Янките“. Сега е учител при нас и се слави с уменията си да разбужда дързост у най-плахите деца. А неговият внук наследи безсмъртното плюшено мече.

Понякога си мечтая само за едно — пак да прегърна онова малко момче, да плъзна пръсти в косата му и да го утеша. Моят Страхлив лъв. Но децата порастват. И моето скъпо братче се превърна в чудесен мъж. За гордост на по-голямата си сестра.

Юджин получи своя собствена ферма, задоми се и все още живее наблизко. До ден-днешен той остава сред най-добрите ми приятели на този свят. А след онези отдавнашни негови показания пред съда не съм чувала повече някой да го нарича Хич Не.

А аз? Също като баща ни напуснах планината. Но за разлика от Джак Кардинал се завърнах. Омъжих се и създадох семейство тук, в дома, построен върху земята, която ни остави Луиза Мей. Днес собствените ми внуци идват всяко лято на гости. Разказвам им как съм израснала тук. Разказвам за Луиза Мей, за Котън и за скъпия си приятел Даймънд Скинър. За всички, които се докоснаха до живота ни. Правя го, защото вярвам, че е важно да знаят подобни неща за рода си.

През годините четох много и накрая сама започнах да пиша книга. Толкова ми хареса, че написах още четиринайсет. Разказвах за радости и вълшебства. За болки и стракове. За оцеляване и победи. За земята и нейните хора. Също като баща ми. И макар че не спечелих толкова много награди, книгите ми се продават мъничко по-добре.

Както е писал баща ми, несгодите в този живот могат да подложат на изпитание човешката храброст, надежда и воля. Но както отдавна узнах от планините на Вирджиния, докато не е загубил вяра, човек просто не може да бъде истински сам.

Тук е моето място. Намирам утеха в мисълта, че ще умра върху тия високи скали. И краят съвсем не ме плаши. Бихте разбрали моя ентузиазъм, ако видите колко красива гледка се разкрива оттук.

ОТ АВТОРА

Историята в този роман е измислена, но не и обстановката, където съм променил само названията на местата. Бил съм в тия планини и имах щастието да израсна с две жени, за които скалистите възвишения отдавна бяха роден дом. Баба ми по майчина линия Кора Роуз живя с нашето семейство в Ричмънд през последните десет години от своя живот, но предишните ѝ шест десетилетия бяха преминали сред една планина в Югозападна Вирджиния. От нея узнах за ония места и живота по тях.

Майка ми, най-малката от общо десет братя и сестри, бе прекарала в планината първите си седемнайсет години и навремето ми разказа множество увлекателни истории от своята младост. Без съмнение за нея не биха били изненада както бедите, така и приключенията, преживени от героите в този роман.

В добавка към историите, които бях чувал като дете, посветих много време на разговори с майка си, докато подготвях тази книга, и в много отношения това бе истинско откровение за мен. Достигнем ли веднъж зряла възраст, ние обикновено си въобразяваме, че знаем всичко за своите родители и останалите роднини. Но ако човек отдели време да поразпита и наистина да изслуша отговорите, може изведнъж да открие, че има още какво да узнае за тия тъй близки хора. Донякъде този роман представлява предание за местата и обстоятелствата, сред които е израснала моята майка. Днес изкуството на преданията умира и това е печално, защото те изразяват дълбока почит към ония, които са живели преди нас. И което е също тъй важно, съхраняват техните спомени, защото отидат ли си тези хора, познанията им изчезват завинаги. За жалост в днешни времена сякаш всички гледат единствено напред, като че в миналото не виждаме нищо достойно за вниманието ни. Бъдещето е винаги свежо и вълнуващо, то ни привлича със сила, която миналото просто не притежава. И все пак може би ако просто хвърлим поглед назад, ще „открием“ най-голямото си богатство като човешки същества.

Макар че станах известен с трилърите си, винаги са ме привличали истории от миналото на родната ми Вирджиния и разкази за хора, живеещи по места, които безмилостно ограничават техните амбиции, но за сметка на това ги даряват с богатство от знания и опит, каквото малцина постигат. По ирония на писателската си съдба през последните двадесетина години аз неуморно издирвах сюжети, а изобщо не виждах какво богатство разкрива собственият ми род. Но макар че навярно този роман идва по-късно, отколкото трябваше, писането му бе едно от най-благодатните събития в моя живот.

ЗАСЛУГИ

Имате удоволствието да четете тази книга благодарение на *Моята библиотека* и нейните всеотдайни помощници.

МОЯТА БИБЛИОТЕКА



<http://chitanka.info>

Вие също можете да помогнете за обогатяването на *Моята библиотека*. Посетете **работното ателие**, за да научите повече.